

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІЧНИЙ ЗВІТ
2019

АМКУ | РІЧНИЙ ЗВІТ | 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядженням
Антимонопольного
комітету України
від 12.03.2020 № 1–рп

ЗВІТ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ
УКРАЇНИ ЗА 2019 РІК

ЗМІСТ

Вступне слово Голови. Склад Комітету	4
--------------------------------------	---

Стан конкуренції в Україні в цілому та на окремих ринках

8	Макроекономічний огляд	8
	Сфера енергетики та комунальних послуг	18
	Ринки електричної енергії	18
	Ринки нафти, нафтопродуктів та газу	30
	Ринки житлово-комунальних послуг	48
	Сфера послуг	56
	Ринки транспорту	56
	Ринки зв'язку й телекомунікацій	68
	Ринки адміністративних та загальних послуг	74
	Ринки фінансових послуг	90
	Сфера товарів	94
	Ринки фармацевтики	94
	Ринки споживчих товарів	114
	Ринок азотних мінеральних добрив	126

Сприяння розвитку конкуренції

130	Законопроектна та нормотворча діяльність	130
	Взаємодія з громадськістю	136

Правозастосування

142	Контроль за концентраціями та узгодженими діями	142
	Контроль порушень у сфері недобросовісної конкуренції	156
	Моніторинг та контроль державної допомоги	166
	Антиконкурентні узгоджені дії	176
	Діяльність АМКУ як органу оскарження у сфері публічних закупівель	186
	Аналіз кількісних показників діяльності Комітету	194

Зміцнення інституційної спроможності

202	Кадрове, фінансове та наукове забезпечення	202
	Міжнародна діяльність	214

Пріоритети 2020

220

**ТЕРЕНТЬЄВ Юрій
Олександрович**

Голова Антимонопольного
комітету України

Економічний ефект від діяльності органів Комітету становив 4,33 млрд грн, що у 20 разів перевищує фінансування АМКУ. З 2016 року розрахунок показника здійснюється на основі методики Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та використовується як індикатор для фокусування обмежених ресурсів АМКУ на вирішенні масштабних проблем у сфері конкуренції на ринках України.

Припинено 2 071 порушення конкурентного законодавства. Майже 40 % порушень становлять антиконкурентні узгоджені дії, оскільки останніми роками Комітет виявляє значну кількість порушень у вигляді змов під час проведення публічних закупівель. Загальна вартість таких закупівель становить більше 10 млрд грн.

Накладено штрафів на загальну суму 8,7 млрд грн. Найбільший штраф застосовано в рішенні про вертикальні антиконкурентні узгоджені дії виробників сигарет та тютюнового дистриб'ютора «Тедіс» у розмірі 6,5 млрд грн. Також більше 400 млн грн штрафів накладено Тимчасовою адміністративною колегією АМКУ у справах які стосуються регіональної проблематики.

Розмір сплачених безпосередньо до бюджету штрафів та пені перевищує 150 млн грн. Варто наголосити, що за останні 5 років до бюджету України надійшло уже близько 770 млн грн сплачених штрафів.

Отримано 605 повідомлень про державну допомогу. Протягом 2019 року ухвалено 324 рішення по суті, з яких у 12 рішеннях (які стосувалися суми більше 741 млн грн) визнано державну допомогу недопустимою для конкуренції, у тому числі у 6 рішеннях (які стосувалися суми більше 155 млн грн) вимогою є повернення такої допомоги в бюджет.

Надійшло 11 147 скарг щодо публічних закупівель, з них — в АМКУ задовольнили більше 4,5 тисяч. Тривала тенденція до суттєвого зростання скарг — на 43 % в порівнянні з 2018 роком. Колегією АМКУ було розглянуто скарг на загальну суму закупівель 268,4 млрд грн, зобов'язано усунути порушення на тендерах із закупівельною вартістю 112,9 млрд грн.

Бюджет АМКУ у 2019 році становив 212 млн грн, тобто лише на 9 % більше за показник 2018 року, за умов стрімкого зростання навантаження на орган оскарження та підвищення результативності АМКУ в цілому, у тому числі як прямих бюджетних надходжень від сплати штрафів та пені, так і позитивного впливу на суспільний добробут шляхом отримання економічного ефекту.

Застосування примусового поділу. Комітетом вперше з 1995 року застосовано примусовий поділ у рішенні про зловживання монополієм становити групою Остхем, зокрема, у складі трьох вітчизняних заводів з виробництва мінеральних добрив та накладено штраф на ТОВ «НФ Трейдинг Україна» у розмірі 107 млн грн.

Розпочато новий етап реформування територіальних відділень, необхідність в якому виявлено АМКУ та передбачено рекомендаціями низки міжнародних організацій, зокрема ОЕСР, та експертів конкурентних відомств ЄС. Тобто мова йде про системне виконання добровільних зобов'язань, взятих на себе Україною перед міжнародними партнерами, як елемента загальнонаціональної стратегії економічного реформування.

СКЛАД КОМІТЕТУ

ПІЩАНСЬКА Ольга Станіславівна

Перша заступниця Голови Антимонопольного комітету України -
державна уповноважена

СИДОРЕНКО Ніна Сергіївна

Заступниця Голови Антимонопольного комітету України -
державна уповноважена

ЧЕРЕДНІЧЕНКО Дар'я Петрівна

Заступниця Голови Антимонопольного комітету України -
державна уповноважена

БУРОМЕНСЬКА Наталія Любомирівна

Державна уповноважена

КОПАЙГОРА Ірина Іванівна

Державна уповноважена

НЕЧИТАЙЛО Ольга Михайлівна

Державна уповноважена

ПРОЦИШЕН Марія Вікторівна

Державна уповноважена

ТИЩИК Сергій Миколайович

Державний уповноважений

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

Державний орган зі спеціальним статусом

МЕТА

- **Забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель**

ЗАВДАННЯ

- **Контроль дотримання законодавства про захист економічної конкуренції**
- **Контроль за концентраціями, узгодженими діями суб'єктів господарювання**
- **Захист конкуренції при регулюванні цін на товари, що виробляються суб'єктами природних монополій**
- **Методичне забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції**
- **Сприяння розвитку добросовісної конкуренції**
- **Орган оскарження у сфері публічних закупівель**
- **Орган з питань державної допомоги**

ПРИНЦИПИ

- законність
- гласність
- захист конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів

ЗАКОНОДАВСТВО

- Конституція України, Закони України:
- Про Антимонопольний комітет України
- Про захист економічної конкуренції
- Про захист від недобросовісної конкуренції
- Про публічні закупівлі
- Про державну допомогу суб'єктам господарювання

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

ДИНАМІКА ВАЛОВОГО ВНУТРІШЬОГО ПРОДУКТУ ТА ІНФЛЯЦІЇ

Зростання реального ВВП у 2019 році становило 3,3 % р/р, що є продовженням тенденцій 2018 року.

Найбільш вагому роль у збільшенні загального значення ВВП відіграло приватне споживання, зумовлене зростанням споживчих настроїв та збільшенням доходів громадян. Також не менш важливими були торгівля, транспорт та сфера послуг, а саме: охорона здоров'я, інформація та телекомунікація.

У 2019 році відбувалося зростання інвестицій, зумовлене покращенням фінансових результатів суб'єктів господарювання, швидким темпом реалізації проектів відновлювальних джерел енергії (далі — ВДЕ)

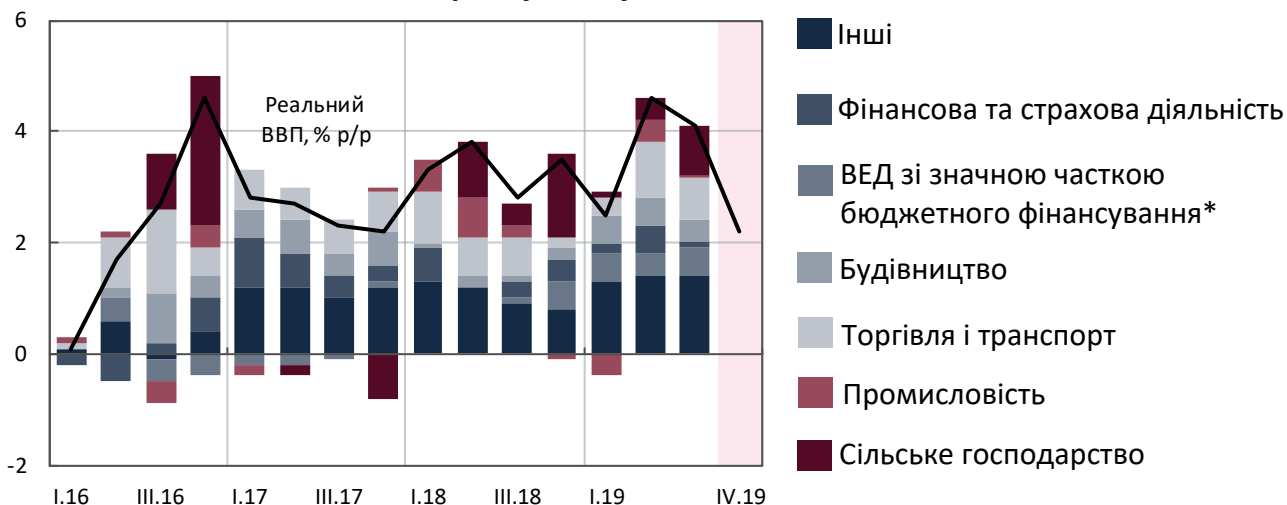
та високим рівнем ділових очікувань, що у середньому за 2019 рік становив 116,2 %.

Підвищення фінансових результатів підприємств спостерігалось насамперед у хімічній, харчовій промисловості, машинобудуванні, ІТ та у сфері послуг.

Важливу роль у зростанні валової доданої вартості сільського господарства та нарощування експорту відіграли значні врожаї зернових та олійних культур.

Темпи споживчої інфляції у 2019 році сповільнилися до 4,1 %, що є найнижчим значенням із квітня 2014 року. Цьому сприяло, крім іншого, покращення обмінного курсу національної валюти.

Внески видів діяльності в річну зміну ВВП, в. п.

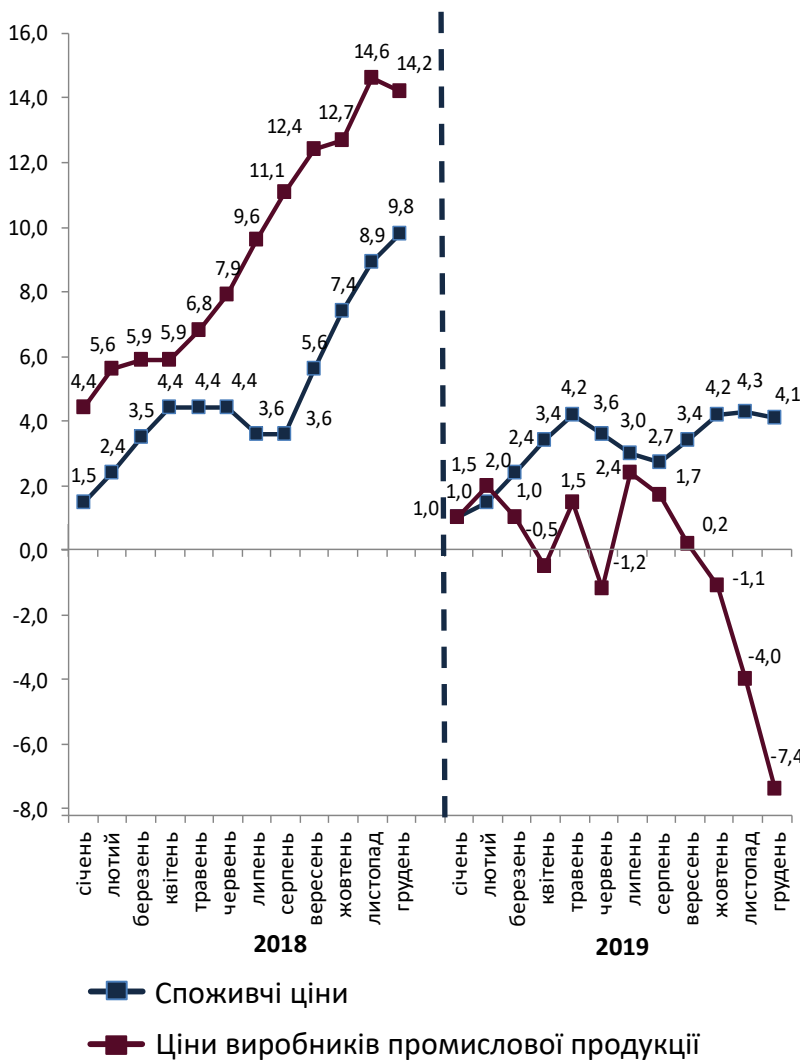

* Включає професійну, наукову і технічну діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; державне управління й оборону, обов'язкове соціальне страхування; освіту; охорону здоров'я та надання соціальної допомоги; мистецтво, спорт.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Зміна цін, % (до грудня попереднього року)

Джерело: *Соціально-економічний розвиток України за 2019 рік.*

Темпи зростання індексу виробників промислової продукції знизилися до -7,4 % р/р порівняно з 14,2 % р/р у 2018 році. Уповільнення промислової інфляції відбулося передусім унаслідок від’ємних темпів у добувній промисловості і розробленні кар’єрів в умовах зниження попиту на енергоресурси та наявність логістичних проблем.

Базова інфляція сповільнилася до 3,9 % р/р (з 8,7 % р/р у 2018 році). Такий ефект на базову інфляцію проявився завдяки поліпшенню інфляційних очікувань та прямому впливу від міцнішого курсу гривні до валют країн – партнерів (номінальний ефективний обмінний курс за попередніми даними зміцнився більш ніж на 18 % р/р).

Зниження зазнали також темпи зростання на сирі продукти харчування (до 3,9 % р/р у

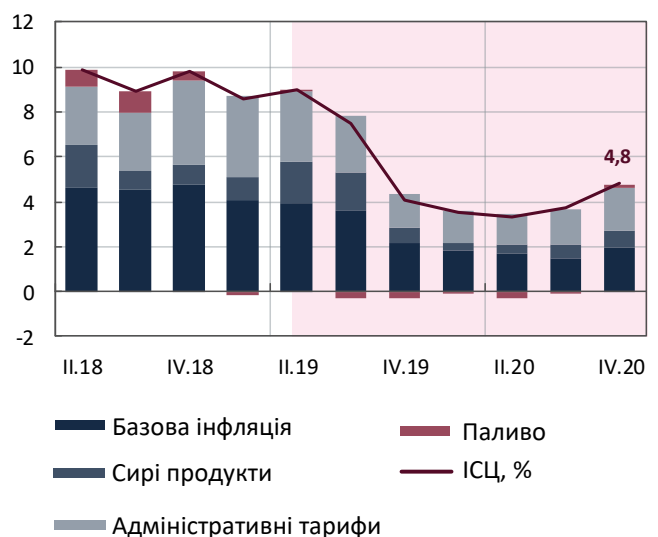
грудні), чому сприяли хороший врожай овочів та теплі погодні умови.

Світові ціни на сировину та енергоносії були вагомими для підтримки спадаючих темпів інфляційного тиску. Вичерпання ефекту від зниження світових цін на нафту було компенсоване подальшим зміцненням гривні та зменшенням внеску торговельної націнки та інших витрат.

Знизився рівень тиску на ціни також з боку вартості електроенергії в промисловості завдяки зменшенню цін на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку за рахунок введення нової моделі електроенергії. Причиною цього є посилення конкуренції та профіцит потужностей завдяки теплим погодним умовам.

Адміністративно регульовані ціни та тарифи (алкогольні напої, водопостачання, каналізація тощо) знижувалися. Проте у цій категорії, через збільшення акцизів та зменшення власної пропозиції, ціни на тютюнові вироби були високими.

Внески в річну зміну ІСЦ за компонентами, в. п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Одним із головних елементів ринкової економіки є конкуренція, наявність якої сприяє розвитку та процвітання держави та її потенціалу.

Для досягнення економічної стабільності та виходу держави на вищий рівень існує потреба у високому рівні конкурентоспроможності, яку характеризують як здатність ефективно конкурувати з іншими країнами на світових ринках товарів та послуг.

Для визначення конкурентоспроможності економік різних держав Всесвітнім економічним форумом (далі — ВЕФ) у 1995 році було розроблено Індекс глобальної конкурентоспроможності (далі — ІГК), який дозволяє оцінити цілий спектр індикаторів, що пов'язані з різноманітними складовими.

У 2019 році щорічний розрахунок Глобального рейтингу конкурентоспроможності охоплює 141 країну, конкурентоспроможність яких оцінюється за 103 індикаторами, які згруповані у 12 основних компонентів, що формують конкурентоспроможність країни.

Аналіз, презентований у рейтингу, базується на методології, що поєднує статистику міжнародних організацій та опитування керівників.

Система оцінювання ІГК 4.0 ввела нову оцінку прогресу розвитку соціально-економічної сфери країни на рівні від 0 до 100. Кордон (100) відповідає поставленим цілям для кожного індикатора й зазвичай являє собою цільову політику для країни. Кожна країна повинна прагнути максимально збільшити свій бал за кожним показником, а оцінка показує її поточний прогрес щодо порогового значення, а також його відстань. Цей підхід підкреслює, що конкурентоспроможність досяжна для всіх країн світу.

Загальні результати Глобального рейтингу конкурентоспроможності показують, що більшість економік світу продовжують бути далекими від сукупного ідеалу для всіх факторів конкурентоспроможності.

Так, ІГК 4.0 показує глибокий дефіцит

конкурентоспроможності серед держав, який потребує вирішення та покращення для підвищення рівня життя.

За підсумками ВЕФ 2019 року, відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності Україна посіла 85-те місце зі 141 можливого.

За показником «інститути» вітчизняна економіка протягом 2018 — 2019 років показує тенденцію до зростання (+1,6 бала, 104-те місце), що свідчить про сталий, але ще недостатньо високий інституційний розвиток країни.

За показником розвитку **інфраструктури** також спостерігається зростання (+0,2 бала, 57-ме місце), на основі чого можна зробити висновок про незначне покращення якості наявної інфраструктури.

У 2019 році спостерігається прискорення темпів **впровадження інформаційно-комунікаційних технологій** (+0,9 бала, 78-ме місце) за рахунок збільшення кількості користувачів Інтернету.

У 2019 році **макроекономічна стабільність** вітчизняної економічної системи продовжила показувати тенденцію до зростання (+2,0, 133-те місце). Висхідна динаміка зазначеного показника зумовлена уповільненням темпу інфляції.

Несталою була динаміка показників за напрямом **людського капіталу**. Показник здоров'я населення знизився (-6,4 бала, 101-ше місце) у результаті тенденції до зниження очікуваної тривалості життя. У сфері знань і навичок спостерігається незначне зростання (+1,0 бала, 44-те місце), зумовлене покращенням якості професійної підготовки, навичків випускників та критичного мислення у викладанні, тоді як показник співвідношення учнів до вчителів у сфері початкової освіти має негативні тенденції.

Стан товарних ринків у досліджуваному періоді мав позитивну тенденцію (+1,2 бала, 57-ме місце). Це пояснюється зменшенням спотворюючого ефекту податків і субсидій на

Індекс Глобальної Конкурентоспроможності (за методологією 4.0)	2018	2019
Місце України в рейтингу	83/140	85/141
Бали України в рейтингу	57	57
Сприятливість середовища (бали)		
Інститути	46,3	47,9 ↑
Інфраструктура	70,1	70,3 ↑
Впровадження ІКТ	51,0	51,9 ↑
Макроекономічна стабільність	55,9	57,9 ↑
Людський капітал (бали)		
Здоров'я	72,0	65,6 ↓
Навички	68,9	69,9 ↑
Ринки (бали)		
Товарний ринок , у т. ч.:	55,3	56,5 ↑
Спотворюючий ефект податків та субсидій на конкуренцію	35,6	40,0 ↑
Ступінь домінування на ринку	37,8	43,2 ↑
Конкуренція у сфері послуг	63,2	64,3 ↑
Ринок праці	59,5	61,4 ↑
Фінансова система	48,7	42,3 ↓
Обсяг ринку	62,7	63,0 ↑
Інноваційна екосистема (бали)		
Динамічність бізнесу	55,3	57,2 ↑
Інноваційний потенціал	39,0	40,1 ↑

конкуренцію (+4,4 бала, 104-те місце), зниженням ступеня ринкового домінування (+5,4 бала, 89-те місце), наявною конкуренцією у сфері послуг (+1,1 бала, 77-ме місце), спадом нетарифних бар'єрів входу на товарні ринки (+2,8 бала, 91-ше місце) та покращенням середньозваженої ставки торговельних тарифів (+0,61 бала, 43-те місце). Також у зазначеній сфері спостерігалось погіршення показника комплексності тарифів (-0,2 бала, 66-те місце).

Ринок праці мав тенденцію до зростання

(+1,9 бала, 59-те місце), що зумовлено покращенням практик найму та звільнення, зростанням продуктивності праці, гнучкістю визначення заробітної плати, розширенням прав працівників.

Фінансова система у 2019 році мала негативну тенденцію (-6,4 бала, 136-те місце), що є результатом погіршення стану внутрішнього кредитування приватного сектору, капіталізації на ринку та зниження рівня регулятивного капіталу.

Обсяг вітчизняного ринку показує сталість по

відношенню до попередніх років (+0,3 бала, 47-ме місце), що свідчить про утримання конкурентних позицій вітчизняної економіки за ключовими показниками.

За показником **динамічності бізнесу** спостерігається зростання (+1,9 бала, 85-те місце). Таке підвищення в рейтингу зумовлене зростанням показника нормативно-правової бази з питань неплатоспроможності та готовності до децентралізації.

За показником **інноваційного потенціалу** система розвитку економіки України показує незначне зростання (+1,1 бала, 60-те місце).

Така тенденція зумовлена насамперед покращенням стану інноваційних кластерів економіки (+3,6 бала, 96-те місце), а також покращенням показника задоволеності покупця (+4,8 бала, 65-те місце) тощо.

Аналіз головних компонентів Індексу глобальної конкурентоспроможності України показує позитивні тенденції розвитку, оскільки більшість індикаторів покращилися. Однак порівняно з іншими країнами загальний бал України в рейтингу залишився незмінним.

Результат України в розрізі складових Індексу Глобальної Конкурентоспроможності у 2019 році

Євразія: Азербайджан, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизька Республіка, Молдова, Російська Федерація, Таджикистан.

Джерело: The Global Competitiveness Report 2019.

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ В РЕЙТИНГУ ЕКОНОМІЧНОЇ СВОБОДИ

Економічна свобода — це фундаментальне право кожної людини управляти її власною працею та майном. В економічно вільних суспільствах особи вільні у виборі роботи, виробництві товарів, витратах та інвестиціях будь-яким шляхом, яким забажають. Усі ці свободи підтримуються й захищаються державою. Наріжними каменями економічної свободи є особистий вибір, добровільний обмін, свобода виходу на ринки та конкуренція, а також безпека особи та приватної власності.

Економічна свобода світу — щорічне дослідження, яке публікується канадським аналітичним центром Fraser Institute.

Індекс, опублікований в Економічній свободі світу, вимірює ступінь, яким політика та інститути країн підтримують економічну свободу. Сорок два показники використовуються для побудови підсумкового індексу та вимірювання ступеня економічної свободи в п'яти широких галузях.

Цей набір даних дає змогу науковцям проаналізувати вплив як міждержавних відмінностей в економічній свободі, так і змін у власній свободі протягом трьох десятиліть.

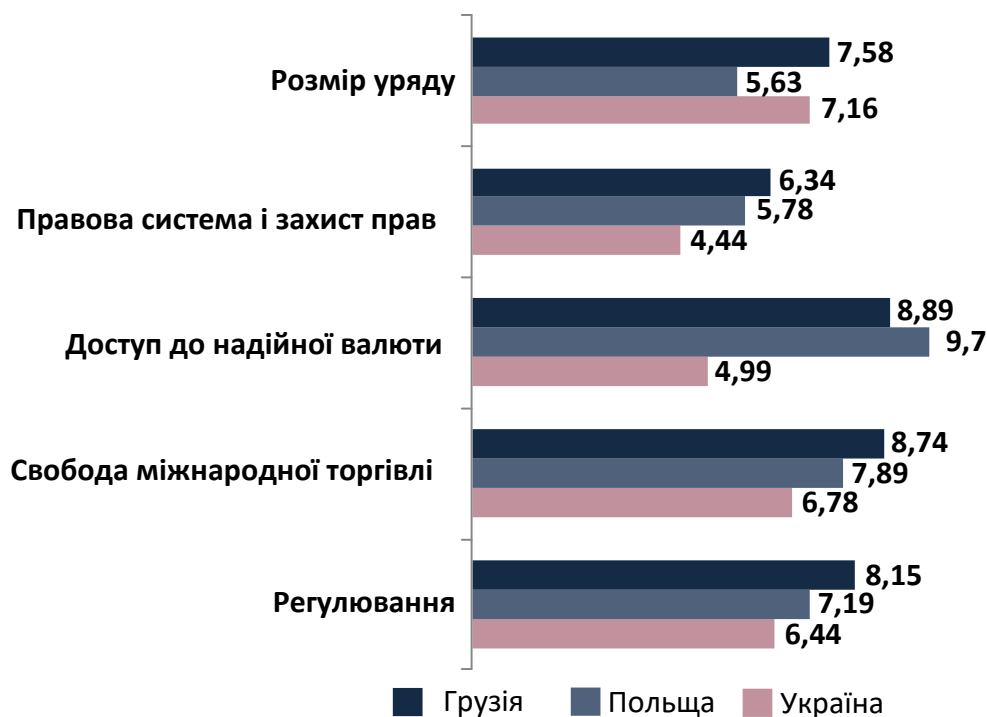
Україна посіла 135-те місце серед 162 країн і територій, які увійшли до звіту «Економічна свобода в світі – 2019».

Зазначимо, що вітчизняна економіка все ще залишається в економічно невільній групі разом із такими країнами, як Бенін, Таджикистан, Малі, Пакистан тощо.

За рівнем економічної свободи Україна залишається на рівні 2010 та навіть у 2005 року. За останні п'ять років позитивні зміни відбулися у сфері регуляторних торгових бар'єрів та в регулюванні кредитного ринку.

Негативна динаміка спостерігається за показниками державної власності, зростання грошової маси та регулювання бізнесу в частині адміністративних зобов'язань, умов для початку бізнесу та ліцензійних обмежень.

Позиція України за основними показниками у звіті «Економічна свобода світу—2019»

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ В РЕЙТИНГУ «ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ»

Експерти Світового банку щорічно складають рейтинг «**Doing Business**», на основі якого можна проаналізувати стан бізнес-активності в країні, визначити легкість започаткування власного бізнесу та його подальшого розвитку в межах економічної системи.

За даними **рейтингу, у 2019 році** в Україні спостерігається покращення умов ведення бізнесу, у результаті чого вітчизняна економіка **підвищила свої позиції на 7 пунктів і зайняла 64-те місце зі 190.**

До основних трансформацій економічної системи, які здійснювали вплив на ведення бізнесу у 2019 році, експерти Світового банку відносять такі:

- **Робота з дозволами на будівництво.** Україна упорядкувала справи з оформленням дозволів на будівництво, усунувши вимогу наймання керівника ззовні та запровадивши систему онлайн-повідомлень, а також зробила отримання дозволу на будівництво менш затратним, шляхом зменшення внеску до Київської міської ради.
- **Електростанції.** Україна спростила отримання електроенергії шляхом впорядкування видачі технічних умов та впровадження географічної інформаційної системи, а також покращила реалізацію енергопостачання,

запровадивши механізм компенсації при відключені.

- **Реєстрація майна.** Україна спростила реєстрацію майна, підвищивши прозорість системи управління земельними ресурсами.
- **Отримання кредиту.** Україна покращила доступ до кредитної інформації, створивши новий державний реєстр кредитів у Національному банку України.
- **Захист міноритарних інвесторів.** Україна посилила захист міноритарних інвесторів, вимагаючи більшого розкриття угод із зацікавленими сторонами.
- **Транскордонна торгівля.** Україна скорочує час імпорту, спрощуючи вимоги до сертифікації автозапчастин.

Аналіз наявності ринкових бар'єрів входу та виходу на внутрішній ринок України показує стабільність адміністративних бар'єрів для суб'єктів господарювання.

У рейтингу 2019 року позитивними змінами є зменшення вартості реєстраційних процедур, % до величини доходу на душу населення. Значення показників кількості реєстраційних процедур та тривалості реєстрації залишаються незмінними, що свідчить про необхідність напрацювання процедур зменшення рівня адміністративних бар'єрів вступу для суб'єктів господарювання на внутрішній ринок України.

Адміністративні бар'єри вступу на внутрішній ринок України, 2015 – 2019 рр.

Індикатор бар'єра вступу на внутрішній ринок	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість реєстраційних процедур	5	6	6	6	6
Тривалість реєстрації, днів	8	6,5	6,5	6,5	6,5
Вартість реєстраційних процедур, % до величини доходу на душу населення	1,1	0,9	0,8	0,6	0,5
Мінімальний обов'язковий статутний капітал, % до величини доходу на душу населення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Адміністративні бар'єри виходу з внутрішнього ринку України, 2015 – 2019 рр.

Індикатор бар'єра вступу на внутрішній ринок	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Середня тривалість проходження процедури	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Величина незворотних витрат, % від вартості	40,5	40,5	40,5	40,5	40,5
Коефіцієнт погашення боргу, центів до 1 долара США	9,3	8,4	8,9	9,6	9
Індекс ефективності нормативно-правової бази	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5

Досі високими є значення незворотних витрат (у відсотках від вартості об'єкта нерухомості) – 40,5 %, а також показник середньої тривалості проходження процедури банкрутства – 2,9 року. Негативна динаміка спостерігається за показником погашення боргу, що, до того ж, є значно нижчим за значення серед країн-членів ОЕСР.

Проведене дослідження дає підстави зробити висновки про подальшу необхідність

покращення умов для вступу та виходу з вітчизняного ринку.

Наявність такого рівня адміністративних бар'єрів потребує комплексного плану дій органів виконавчої влади, спрямованого на встановлення мінімально можливих умов для ведення бізнесу та забезпечення конкурентних умов. Виконання цих дій дозволить створити підґрунтя залучення в Україну потенційних інвесторів.

ОЦІНКА СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Дослідження стану та тенденцій розвитку конкурентного середовища в Україні здійснено за результатами опитування керівників підприємств, проведеного **Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики у 2019 році.**

Конкурентне середовище є базисом ефективного функціонування ринків у державі. Тому здійснення аналізу та оцінки стану його розвитку надає можливість ефективно реагувати на зміни на державному рівні.

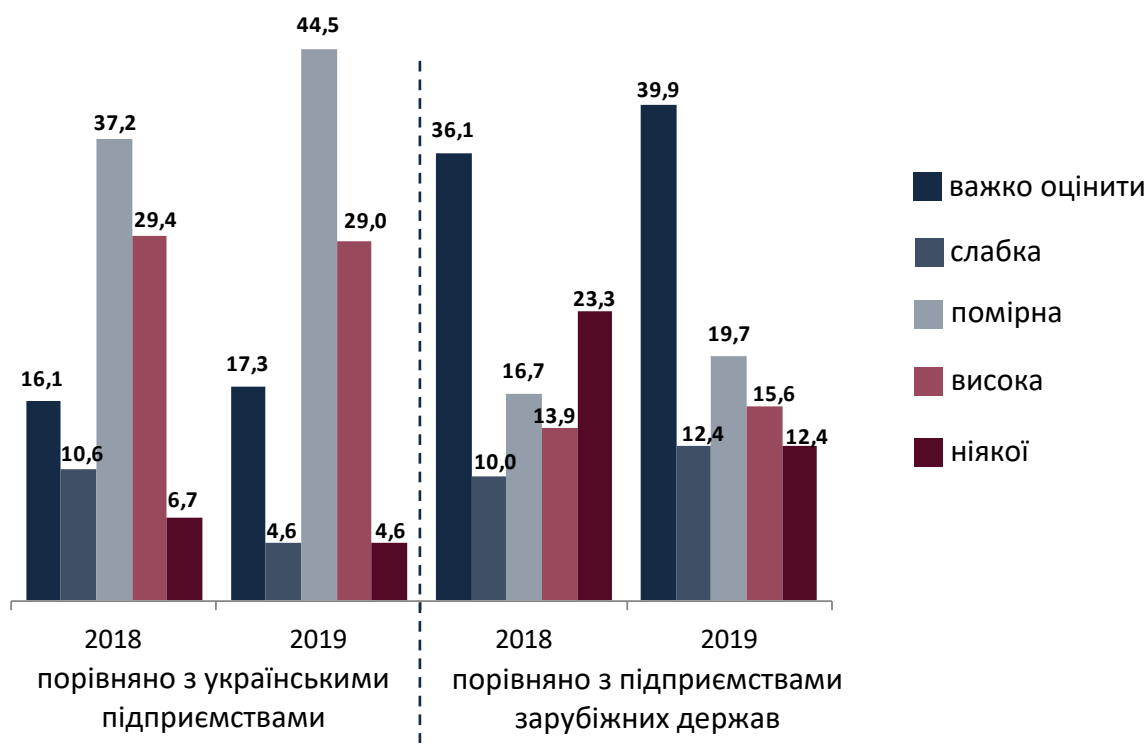
Аналізуючи результати підприємницьких оцінок, визначено, що традиційно в Україні переважає внутрішня конкуренція між підприємствами-резидентами над конкуренцією з боку зарубіжних компаній. Така тенденція закономірно тривала у 2018 – 2019 роках.

Так, частка тих респондентів, які відзначили високий рівень конкуренції на ринках збуту своєї продукції порівняно з українськими підприємствами, приблизно вдвічі перевищувала частку суб'єктів господарювання, що відзначили високий рівень конкуренції на ринках збуту своєї продукції порівняно з підприємствами зарубіжних держав.

Значний рівень конкуренції на вітчизняних ринках збуту продукції відзначили у 2019 році керівники підприємств таких основних видів економічної діяльності, як виробництво харчових продуктів, сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг тощо.

Щодо рівня конкуренції стосовно підприємств зарубіжних країн, то слід відзначити значне

Динаміка підприємницьких оцінок порівняльного впливу чинників зовнішньої і внутрішньої конкуренції на діяльність вітчизняних підприємств, 2018 – 2019 рр.

зменшення частки респондентів, які вказували на відсутність конкуренції (практично вдвічі).

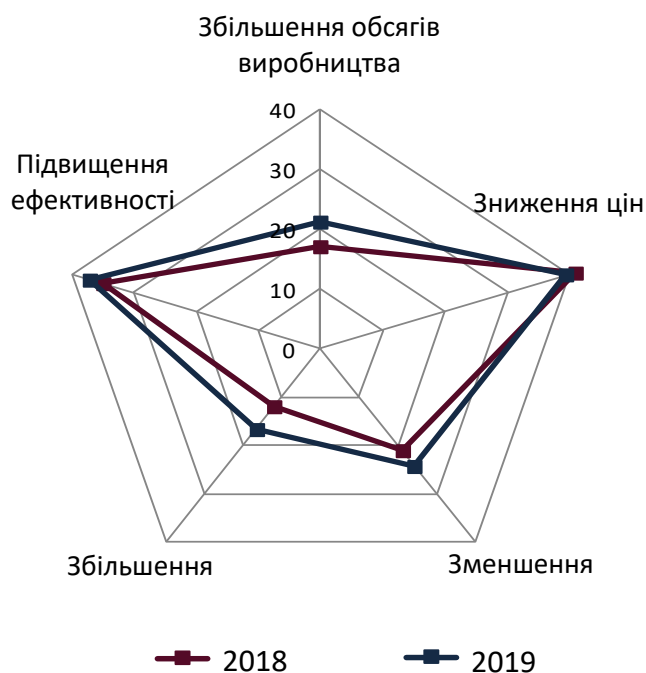
Водночас зазначимо, що практично 40 % опитаних керівників суб'єктів господарювання визнали, що вони не можуть визначити рівень конкуренції порівняно із закордонними підприємствами, що може свідчити про те, що такі респонденти не зазнали відчутного впливу конкуренції на ринках збуту їх основної продукції порівняно з підприємствами зарубіжних держав через її відсутність.

Відсутність конкуренції на ринках збуту їх основної продукції порівняно із зарубіжними країнами відзначили керівники підприємств таких основних видів економічної діяльності, як охорона здоров'я та соціальна допомога, забір, очищення та постачання води, постачання електроенергії, газу, пари і кондиціонованого повітря, роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами.

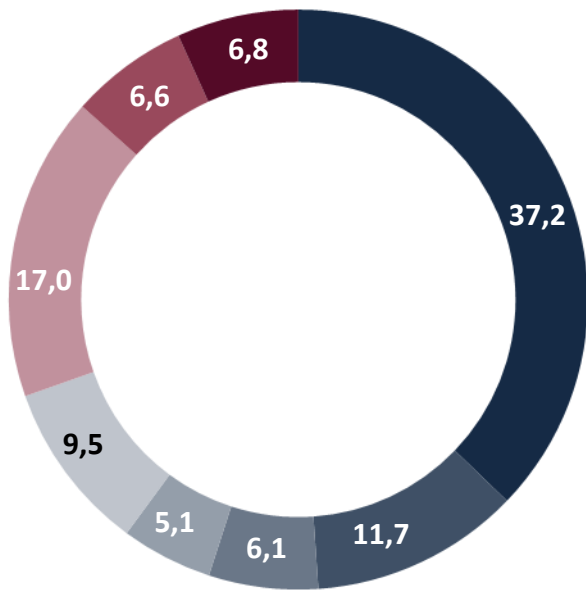
Також Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики оцінено рівень монополізації (домінування на ринку) у регіонах. У 2019 році 37,2 % респондентів визначили, що їм важко його оцінити, 17 % зазначили, що ділова активність у їх регіоні

поширена серед великої кількості незалежних компаній. Щодо рівня конкуренції, то загалом результати опитування респондентів свідчать про позитивні тенденції щодо інтенсивності конкуренції на внутрішніх ринках, а порівнюючи результати анкетування з даними 2018 рік, слід відзначити наявність позитивної динаміки.

Вплив інтенсивності конкуренції на вітчизняні підприємства, 2018 – 2019 рр.

Оцінка рівня монополізації (домінування) у регіоні у 2019 році

- Важко оцінити
- Ділова активність у вашому регіоні зосереджена у рамках 3-5 бізнес-груп
- Ділова активність у вашому регіоні зосереджена в рамках більше п'яти бізнес-груп
- Ділова активність у вашому регіоні зосереджена в рамках однієї бізнес-групи
- Ділова активність у вашому регіоні поширена серед великої кількості відносно незалежних компаній
- Ділова активність у вашому регіоні поширена серед великої кількості незалежних компаній
- Існує значна кількість компаній, що не входять до складу бізнес-груп, проте перебувають у залежності від їх дій
- У регіоні функціонує велика кількість компаній, частина з яких відносно незалежна від дій великих бізнес-груп, проте пов'язана з ними договірними зобов'язаннями

ВПЛИВ АМКУ НА РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ:

Мета:

- ✓ конкурентне середовище та рівні умови для здійснення господарської діяльності;
- ✓ усунення будь-яких перешкод для розвитку конкуренції на товарних ринках;
- ✓ мінімізація адміністративних бар'єрів вступу на ринки та підвищення ефективності їх регулювання завдяки зменшенню адміністративного тиску;
- ✓ сприяння розвитку конкуренції на ринках, де є ознаки або присутня монополізація

Адвокатування:

- ✓ надання рекомендацій та пропозицій регуляторам, органам влади;
- ✓ ініціатива перед Президентом України, Урядом щодо необхідності внесення змін до чинної нормативно-правової бази;
- ✓ внесення пропозицій до Верховної Ради України щодо формування конкурентної політики в різних сферах економіки;
- ✓ погодження проектів нормативно-правових актів та інших рішень органів влади й місцевого самоврядування, які можуть вплинути на конкуренцію;
- ✓ надання рекомендаційних роз'яснень учасникам ринків, проведення комунікаційних заходів.

Правозастосування:

- ✓ розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та застосування штрафних санкцій

РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Ринки електроенергії у 2019 році, як і діяльність Комітету на них, можна умовно розділити на два періоди: модель ринку до реформування сектору та після.

Модель ринку до липня 2019 року

Оптовий ринок — 5 гравців — понад 90 % усього виробництва. Двоє з них (Група «ДТЕК» та ДП «Енергоатом») — близько 80 %. Єдиний продавець та покупець товару – ДП «Енергоринок».

На роздрібному ринку наявна природна монополія облenerго (розподіл електроенергії та постачання населенню).

Державне регулювання ринку на всіх етапах генерації, передачі, продажу та розподілу електроенергії.

На таких ринках учасники не можуть самостійно визначати умови обороту товару та ціну.

При цьому облenerго, внаслідок поєднання в собі функцій з передачі та постачання юридичним особам, могли певною мірою зловживати своїм становищем та були у фокусі уваги АМКУ.

Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон), з 1 липня 2019 року в Україні була запроваджена **нова лібералізована модель оптового ринку електричної енергії**.

Згідно з ч. 2 ст. 3 Закону, функціонування ринку електричної енергії має здійснюватися, зокрема, на принципах:

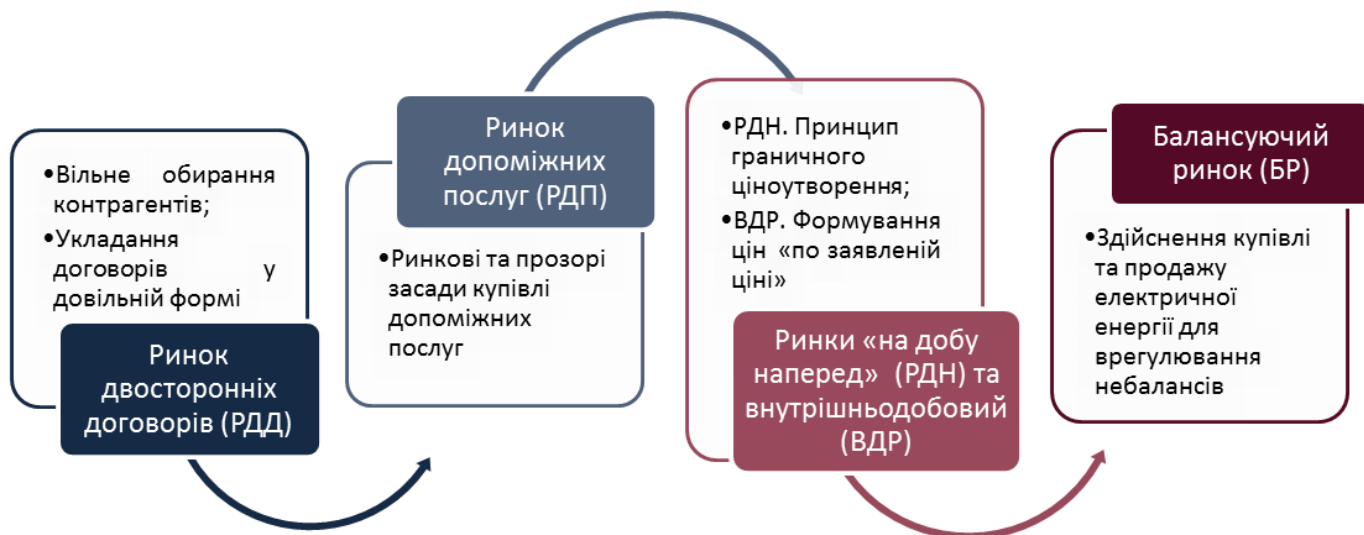
- забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії;
- добросовісної конкуренції;
- рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії;
- недискримінаційного і прозорого доступу до системи передачі та систем розподілу;
- недискримінаційної участі в ринку електричної енергії;
- незалежного державного регулювання;
- недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати.

Учасниками нового ринку електричної енергії є: виробники електричної енергії, ДП «Гарантований покупець», електропостачальники, трейдери, оператор системи передачі, оператор ринку, оператори системи розподілу, постачальники універсальних послуг та споживачі.

Оптовий ринок електричної енергії

Відповідно до постанови НКРЕКП від 27.06.2019 № 1307 було погоджено визначені оператором системи передачі дві відокремлені зони на ринку електричної енергії в межах України:

- торгіву зону «Острів Бурштинської ТЕС»;
- торгіву зону «ОЕС України».

Торговою є відокремлена зона, визначена оператором системи передачі за погодженням НКРЕКП, в якій здійснюється синхронна робота електроустановок, на якій, відповідно, здійснюються торгові операції.

Незважаючи на кардинальну зміну принципів купівлі-продажу електроенергії, структура ринку суттєво не змінилась.

Карта розподілу торгових зон на ринку електричної енергії

Сегменти нового ринку електричної енергії

Найбільшими учасниками ринку генерації електричної енергії є:

ДП «НАЕК «Енергоатом»

- Запорізька АЕС;
- Рівненська АЕС;
- Южно-Українська АЕС;
- Хмельницька АЕС

ДП «НАЕК «Енергоатом» є оператором чотирьох діючих атомних електростанцій України, на яких експлуатується 15 атомних енергоблоків, з яких 13 типу ВВЕР-1000 і два – ВВЕР-440, загальною встановленою потужністю 13 835 МВт, 2 гідроагрегати Ташлицької ГАЕС встановленою потужністю 302 МВт та 2 гідроагрегати Олександрівської ГЕС встановленою потужністю 11,5 МВт, що становить 25 % генеруючої потужності України.

Група «ДТЕК»

- ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго»;
- Придніпровська ТЕС;
- ПАТ «ДТЕК Західенерго»;
- Добротвірська ТЕС;
- Бурштинська ТЕС;
- ТОВ «ДТЕК Східенерго»;
- Ладжинська ТЕС;
- Зуївська ТЕС;
- Запорізька ТЕС;
- Криворізька ТЕС;
- Курахівська ТЕС;
- Луганська ТЕС

Група «ДТЕК» виробляє чверть електроенергії в країні. Виробничі потужності компанії представлені підприємствами теплової генерації у складі ДТЕК Східенерго, ДТЕК Дніпроенерго, ДТЕК Західенерго та Миронівської ТЕС, що входить до ДТЕК Донецькобленерго. Загальна встановлена потужність генеруючих об'єктів Групи «ДТЕК» перевищує 17 000 МВт, що становить близько 31 % генеруючої потужності України.

ПАТ «Центренерго»

- Вуглегірська ТЕС;
- Зміївська ТЕС;
- Трипільська ТЕС

ПАТ «Центренерго» працює в режимі регулювання потужностей в ОЕС України, покриваючи загальне електричне навантаження системи та водночас теплове навантаження свого регіону. Сумарна встановлена проектна потужність блочного обладнання електростанцій ПАТ «Центренерго» становить 7 665 МВт, що становить 14 % генеруючої потужності України.

ПАТ «Донбасенерго»

- Слов'янська ТЕС

Встановлена потужність генеруючого обладнання ПАТ «Донбасенерго» становить 2 890 МВт, реалізацію електроенергії до Оптового ринку України здійснювала Слов'янська ТЕС. Старобешівська ТЕС, відповідно до постанови КМУ від 07 травня 2015 р. № 263 «Про особливості регулювання відносин у сфері електроенергетики на території, де органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження», знаходиться на неконтрольованій території.

ПрАТ «Укргідроенерго»

- Філія «Каскад Київських ГЕС та ГАЕС»;
- Філія «Кременчуцька ГЕС»;
- Філія «Каховська ГЕС імені П.С. Непорожнього»;
- Філія «Канівська ГЕС»;
- Філія «Середньодніпровська ГЕС»;
- Філія «Дніпровська ГЕС»;
- Філія «Дністровська ГЕС»

ПрАТ «Укргідроенерго» – найбільша гідроенергуюча компанія в Україні. До складу компанії входять десять станцій на річках Дніпро та Дністер: Київська ГЕС та Київська ГАЕС, Канівська ГЕС, Кременчуцька ГЕС, Середньодніпровська ГЕС, Дніпровська ГЕС-1 та Дніпровська ГЕС-2, Каховська ГЕС, Дністровська ГЕС та Дністровська ГАЕС. Канівська ГАЕС та Каховська ГЕС-2 — у процесі підготовки до будівництва. Загальна встановлена потужність ПрАТ «Укргідроенерго» становить 5 758 МВт, що становить близько 10 % загальної генеруючої потужності України.

ДП «Гарантований покупець»

ДП «Гарантований покупець» утворено у квітні 2019 року відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії». Серед напрямів діяльності — забезпечення роботи зеленої генерації, коли електроенергія викуповується за зеленим тарифом і продається на ринку «на добу наперед». А також – забезпечення функціонування механізму PSO, який був прийнятий для того, щоб ціни для населення не зросли після старту ринку. Третій напрям роботи державного підприємства — аукціони для зеленої генерації.

ДП «Оператор ринку»

ДП «Оператор ринку» утворено 18 червня 2019 року відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії». Підприємство забезпечує функціонування ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, а також організацію купівлі-продажу електричної енергії для доби постачання. Основним завданням ДП «Оператор ринку» є створення організаційних, технологічних, інформаційних та інших умов для здійснення регулярних торгів відповідно до Правил ринку, укладання і виконання договорів про купівлю-продаж електричної енергії на РДН / ВДР та проведення розрахунків за ними.

Оператор системи передачі

ДП НЕК «Укренерго», що виконує функції адміністратора комерційного обліку та адміністратора розрахунків, оператора балансуєного ринку, оператора ринку допоміжних послуг та оператора системи передачі, – відповідальний за надійну передачу електроенергії від виробників до операторів системи розподілу за допомогою високовольтних електричних мереж. Крім цього, оператор системи передачі здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління режимами роботи ОЕС України та забезпечує операційну безпеку ОЕС України.

Оператор системи розподілу

Однією з основних умов реформування ринку електричної енергії було здійснення відокремлення функцій з розподілу від функцій виробництва, передачі та постачання електричної енергії, тобто відбулося відокремлення (анбандлінг) облэнерго та створено нові суб'єкти роздрібного ринку електроенергії, зокрема оператора системи розподілу. До операторів системи розподілу належать підприємства, відповідальні за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток електричних мереж.

Відповідно до реєстру ліцензіатів НКРЕКП, в Україні є 33 оператори системи розподілу. До основних функцій операторів системи розподілу належать недискримінаційний доступ споживачів до системи розподілу та послуги з розподілу електричної енергії.

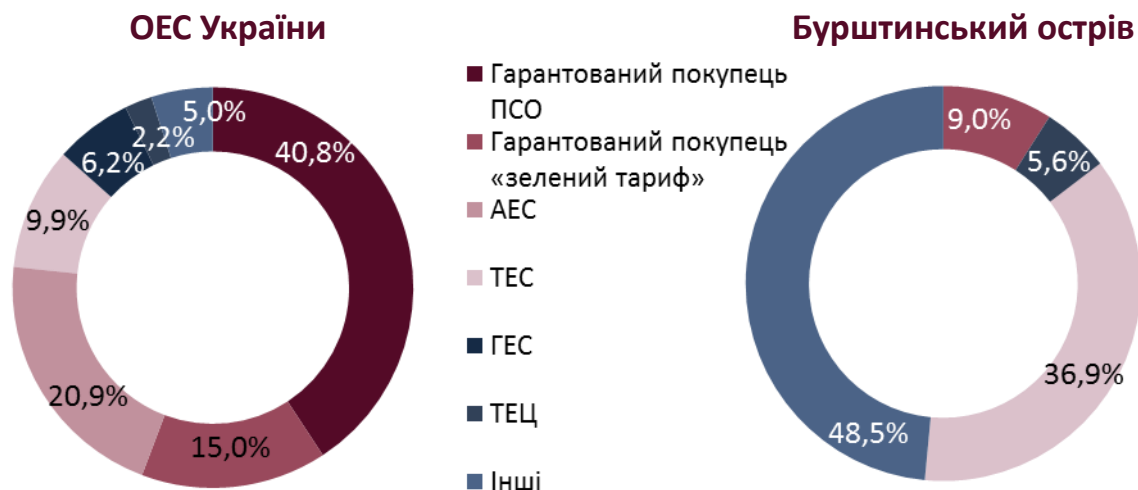
Постачальники універсальних послуг

Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії побутовому та малому непобутовому споживачу, електроустановки (об'єкти) яких розміщені на території здійснення його діяльності відповідно до договору про постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги та надає такі послуги за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, які він формує відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором. Функції постачальників універсальних послуг можуть виконувати виключно електропостачальники, створені в результаті здійснення заходів із відокремлення операторів системи розподілу.

Структура ринків електричної енергії

	Світовий досвід	ОЕС України	Бурштинський острів	Price caps грн/МВт.год
Ринок двосторонніх договорів (РДД)	80 %	60 %	29 %	—
Ринок «на добу наперед» (РДН)	15 %	36 %	54 %	День ≤ 2048,23 Ніч ≤ 959,12
Внутрішньодобовий ринок (ВДР)	3 %	1 %	5 %	День ≤ 2048,23 Ніч ≤ 959,12
Балансуючий ринок (БР)	<2 %	3 %	12 %	День ≤ 2355,46 Ніч ≤ 1102,99

Структура обсягів продажу на РДН протягом вересня 2019 року

ФАКТОРИ СТРИМУВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ

АМКУ здійснює постійний моніторинг відповідності нового енергоринку із законодавством про захист економічної конкуренції. У [рекомендаціях № 59-рк](#) від 25.10.2019 Комітет зазначив про наявні проблеми, що були виявлені під час попереднього аналізу ринку, та направив рекомендації учасникам ринку для їх виконання.

Впровадження нової моделі ринку послабило державне регулювання, що мало забезпечити функціонування ринку на конкурентних засадах, встановити рівні умови для усіх учасників ринку та зробити цей ринок прозорим і відкритим. Проте на сьогодні існує **ряд факторів, що можуть стримувати розвиток конкуренції** на ринку електричної енергії, а саме:

1. ВИКРИВЛЕННЯ УМОВ КОНКУРЕНЦІЇ ВНАСЛІДОК МЕХАНІЗМУ ПОКЛАДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Відповідно до механізму покладення спеціальних обов'язків, що визначений Положенням про покладання спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів, затвердженим постановою КМУ від 05.06.2019 № 483, із змінами, внесеними постановою КМУ від 21.08.2019 № 803:

- ДП «НАЕК Енергоатом» 90 % виробленої електроенергії за спеціальною ціною продає ДП «Гарантований покупець» - для Постачальників універсальних послуг (для населення), ОСР (обленерго) та ОСП (Укренерго). На потенційно конкурентному РДД ДП «НАЕК Енергоатом» відсутнє і не створює конкуренції іншим учасникам, зокрема ТЕСам;
- частину електроенергії, придбаної у ДП «НАЕК Енергоатом» за спеціальною ціною, ДП «Гарантований покупець» має право реалізовувати за вільними цінами на конкурентному РДН. За експертними оцінками, внаслідок отриманих ексклюзивних прав, його частка на цьому ринку наближається до 50 %.

Постанова КМУ № 483 не передбачає механізму контролю за недопущенням придбання на спеціальних аукціонах електроенергії за пільговою ціною: ОСР - в обсягах, що перевищують затверджені НКРЕКП обсяги втрат; ПУП - в обсягах, що перевищують обсяги постачання електроенергії населенню, що може, у свою чергу, призводити до спотворення конкуренції на ринку.

Дії АМКУ

Про зазначені ризики Комітет повідомляв Міненерговугілля листами протягом червня — серпня 2019 року та надав рекомендації Мінекоенерго № 59-рк, а саме:

- внести зміни до постанови КМУ № 483, якими передбачити:
- порядок (методику) визначення (розрахунку) обсягів електроенергії, які необхідно придбати ДП «Гарантований покупець» у ДП «НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго» для забезпечення потреб побутових споживачів та компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами;
- порядок здійснення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, на яких покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії;
- зобов'язання здійснення аудиту діяльності ДП «Гарантований покупець», у тому числі в частині цільового використання обсягів електроенергії.

2. НЕПРОЗОРИСТЬ РИНКУ ДВОСТОРОННІХ ДОГОВОРІВ (РДД)

Сукупна частка п'яти суб'єктів господарювання — найбільших виробників на ринку електричної енергії становить понад 90 %, при цьому імпорт електроенергії в ОЕС України є незначним за обсягами. Такий розподіл часток створює передумови для монополізації ринку електричної енергії та є підґрунтям для вчинення антиконкурентних узгоджених дій у новій моделі ринку електроенергії, у тому числі шляхом встановлення необґрунтовано завищених цін на електроенергію.

Разом із тим державні підприємства зобов'язані здійснювати продаж електричної енергії через платформу електронних аукціонів, що забезпечує відкритість даних про результати торгів та надає можливість залучення великої кількості покупців для участі в торгах. Водночас для недержавних підприємств відсутні зобов'язання здійснювати продаж на прозорих та відкритих умовах.

Дії АМКУ

Запровадження біржової торгівлі електроенергією дозволить створити оптимальний механізм із запровадження конкуренції, створить умови для формування ринкової ціни на електроенергію та нівелює ризики вчинення порушень конкурентного законодавства суб'єктами, що володіють ринковою владою. Також важливо забезпечити прозорість ринку електричної енергії через проведення постійного моніторингу за діяльністю учасників.

Комітет рекомендував Мінекоенерго ужити заходів щодо запровадження біржової торгівлі електричною енергією на РДД, яка має відбуватися на єдиній платформі та, серед іншого, із дотриманням принципів вільного ціноутворення, рівновіддаленості організатора торгів, знеособлення учасників та доступності за розміром лотів.

Комітетом було надано пропозиції КМУ, проводилась робота з НКРЕКП та Міненерговугіллям, взято участь у робочих нарадах, семінарах.

3. РИНОК «НА ДОБУ НАПЕРЕД» (РДН) ТА ВНУТРІШНЬОДОБОВИЙ РИНОК (ВДР)

У певні години доби обсяги пропозиції на РДН є недостатніми, щоб повною мірою задовольнити наявний попит. Крім цього, для імпортерів електричної енергії не встановлено жодних зобов'язань щодо реалізації певного відсотка від їх імпорту на РДН, що надає їм певні переваги, порівняно з вітчизняними виробниками.

Дії АМКУ

НКРЕКП рекомендовано внести зміни до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 308, якими передбачити:

- виробникам електричної енергії кожного розрахункового періоду (щогодини) заявляти на продаж на РДН не менше 10 % їхнього погодинного обсягу відпуску електричної енергії за відповідний період попереднього року;
- імпортерам електричної енергії заявляти на продаж на РДН не менше 10 % їхнього щогодинного обсягу імпорту електричної енергії.

4. БАР'ЄРИ ДЛЯ ІМПОРТУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Оператор системи передачі з метою розподілення пропускної спроможності для окремих міждержавних перетинів, зокрема для перетину Словаччина – Україна, забезпечує проведення лише добових аукціонів.

Зазначені дії оператора системи передачі можуть призводити до ускладнення довгострокового планування діяльності імпортерами електричної енергії, що у свою чергу є певним бар'єром для входження нових учасників-імпортерів на ринок електричної енергії.

Зазначене може призводити до штучного блокування входження імпортової електричної енергії на внутрішній ринок України, що може обмежувати конкуренцію на ринку електричної енергії.

Дії АМКУ

Рекомендовано ПрАТ «Національна енергетична компанія «Укренерго» та НКРЕКП:

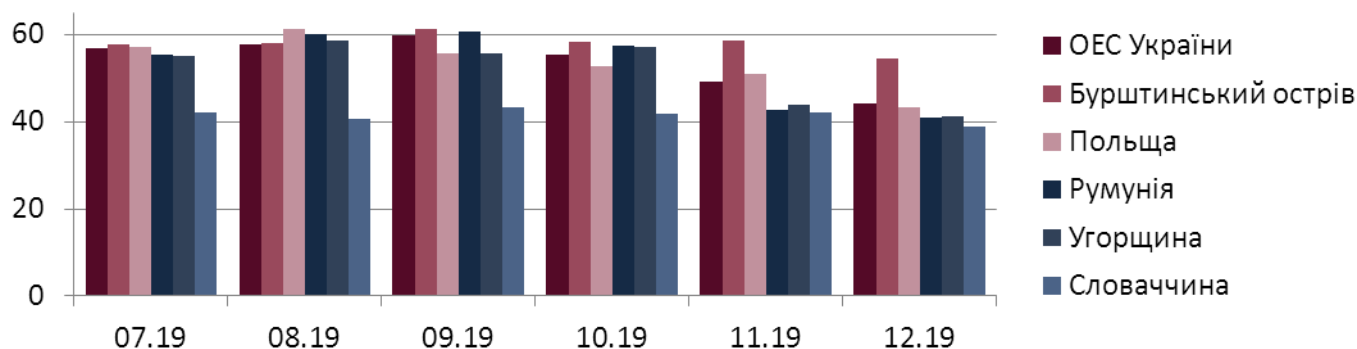
- вжити заходів для забезпечення проведення регулярних річних, місячних та добових аукціонів із розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, щодо кожного з міждержавних перетинів, у тому числі, але не виключно, у напрямку Словацької Республіки;

- забезпечити максимальне використання користувачами прав на розподілену пропускну спроможність міждержавних електричних мереж.

Динаміка індексів РДН періоду BASE, EUR/МВт · год

5. НЕ НАЛАГОДЖЕНИЙ МОНІТОРИНГ РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

На думку Комітету, забезпечення Регулятором на належному рівні моніторингу ринку електричної енергії та його організованих сегментів і своєчасне повідомлення Комітету про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, сприятиме підвищенню ступеня прозорості ринків електричної енергії та, як наслідок, усуненню передумов для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, їх оперативному виявленню та припиненню.

Дії АМКУ

Надано рекомендації НКРЕКП забезпечити неухильне виконання вимог ст. 6 Закону України «Про ринок електричної енергії» шляхом оперативного внесення до АМКУ в установленому порядку повідомлення про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електричної енергії.

6. НЕПРОЗОРИСТЬ РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

На сьогодні на ринку електричної енергії в Україні не запроваджено дієвого моніторингу за діяльністю учасників ринку та відсутня пряма заборона на здійснення маніпулювання ринком та інсайдерську торгівлю.

Беручи до уваги європейську практику, моніторинг енергетичних ринків здійснюється відповідно до норм, що передбачені Регламентом 2011/1227/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 жовтня 2011 року про цілісність і прозорість оптового енергетичного ринку (далі – Регламент).

Зазначений Регламент Україна зобов'язалася імплементувати відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка була ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014.

Дії АМКУ

Комітет пропонує Міненерго вжити заходів для імплементатії в українське законодавство зазначеного Регламенту.

На Буршинському енергоострові близько 90 % виробництва електричної енергії здійснює Бурштинська ТЕС, яка входить до структури АТ «ДТЕК Західенерго».

Також Бурштинська ТЕС є єдиним централізованим джерелом постачання теплової енергії для м. Бурштин та с. Дем'янів Івано-Франківської області та, відповідно, має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку виробництва та постачання теплової енергії в територіальних межах зазначених населених пунктів.

Отже, обмеження виробництва електричної енергії Бурштинською ТЕС за певних умов може призвести до виникнення дефіциту електричної енергії в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», а обмеження виробництва теплової енергії, що є побічним продуктом виробництва електроенергії, може призвести до припинення тепlopостачання.

[Рекомендацією № 64-рк від 29.11.2019](#) АТ «ДТЕК Західенерго» рекомендовано вжити заходів для

унеможення обмеження виробництва електричної та теплової енергії на Бурштинській тепловій електростанції, що може призвести до створення дефіциту електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» та теплової енергії у місті Бурштин і селі Дем'янів та завдання шкоди іншим суб'єктам господарювання, покупцям, продавцям, а також призвести до ущемлення прав споживачів.

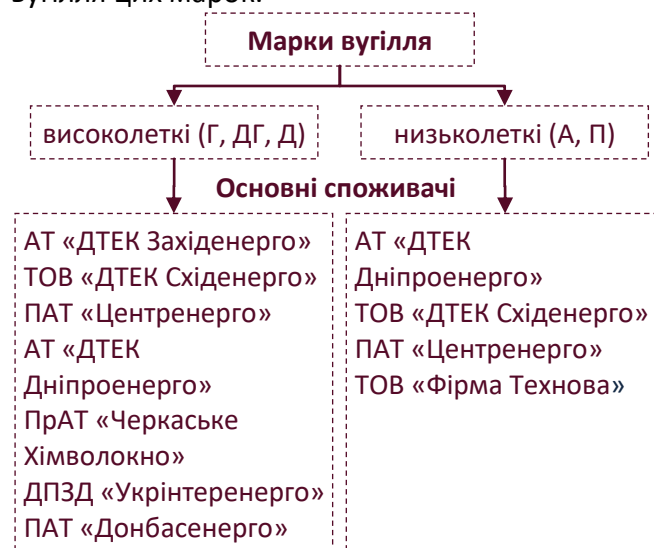
Енергетичне вугілля

Вугільна галузь є однією з ключових для української економіки, оскільки вугілля займає особливе місце в паливному балансі держави. Незважаючи на те, що на території України знаходиться близько 3,3 % світових запасів вугілля, щорічний обсяг видобутку в Україні становить лише 0,1 % запасів.

Видобуток вугілля в Україні здійснюється державними вугледобувними та приватними підприємствами. Найбільш сильними гравцями у сфері видобутку вугілля є приватні компанії.

Основними споживачами енергетичного вугілля високолетких марок (Г, ДГ, Д) та

низьколетких марок (А, П) в Україні є ТЕС та ТЕЦ, які споживають близько 90 % усього видобутого та імпортованого енергетичного вугілля цих марок.

Незважаючи на значні запаси вугілля, завдяки внутрішньому видобутку цього ресурсу задовольняється лише 60 % внутрішнього попиту. Значна частина підприємств галузі опинилась на тимчасово непідконтрольній території, серед них всі підприємства, що здійснюють видобуток антрациту. Враховуючи, що з 14 вугільних теплових електростанцій України 7 ТЕС, а також велика частина ТЕЦ використовують саме вугілля марок А та П, Україна не може відмовитись від імпорту цього вугілля. Крім того, у результаті втрати контролю над частиною вугледобувних підприємств Донбасу, скоротився і видобуток вугілля газової групи та коксівного вугілля, отже, цей дефіцит також задовольняється за рахунок імпортних поставок.

Електроенергію на електростанціях виробляють за рахунок використання енергії, схованої в різних природних ресурсах (вугілля, мазут, уран та ін.), за достатньо простим принципом, реалізуючи технологію перетворення палива.

У структурі ціни електроенергії на вугільних ТЕС та ТЕЦ паливна складова може становити 80 % і більше, залежно від вартості енергоносія, що використовується, індивідуальних особливостей виробництва та частки операційних витрат станції.

У серпні 2019 року Комітетом розпочато розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції:

№ 128-26.13/84-19

За ознаками вчинення ДП «Держвуглепостач», ПАТ «Донбасенерго», ТОВ «ДТЕК Енерго», ДПЗД «Укрінтеренерго», ПрАТ «Черкаське хімволокно» і ТОВ Фірма «Технова» антиконкурентних узгоджених дій, які могли призвести до спотворення конкуренції на ринках електроенергії.

№ 143-26.13/108-19

За ознаками вчинення АТ «ДТЕК Західенерго», порушення у вигляді зловживання монопольним становищем у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

До запровадження нового ринку електричної енергії важливу роль при перебудові ринку електричної енергії була відведена Комітету. Відповідно до плану графіка впровадження Закону України «Про ринок електричної енергії» протягом перехідного періоду Комітетом було розглянуто 55 нормативно-правових актів, зокрема шість основних документів, які регулюють весь ринок електричної енергії: Правила ринку, Правила роздрібного ринку електричної енергії, Правила ринку «На добу наперед» і внутрішньодобового ринку, Кодекс системи передачі, Кодекс системи розподілу, Кодекс комерційного обліку електричної енергії.

Також Комітет здійснював системну роботу з вироблення підходів щодо зазначеного питання, а саме брав участь:

- у робочих групах Мінекоенерго;
- консультаціях з проєктним офісом при Координаційному центрі із впровадження нової моделі ринку (КМУ);
- у проведенні нарад із міжнародними експертами та учасниками ринку.

ВІДПОВІДАЧ:

ПАТ «ДТЕК ДНІПРООБЛЕНЕРГО» (АТ «ДТЕК «ДНІПРОВСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ»)

Рішення ТАК АМКУ від 27 лютого 2019 року № 11-р/тк

ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго» (АТ «ДТЕК «ДНІПРОВСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ») визнано таким, що протягом 2016 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг із розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами) на території Дніпропетровської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, як таке, що не мало жодного конкурента.

Дії ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго», які полягали у відключенні Л-327 від джерела живлення ПС «Северная - 150», що призвели до припинення постачання електричної енергії споживачам (86 юридичних осіб та 1 596 побутових споживачів), електроустановки яких живляться від зазначеного джерела живлення, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим п. 2 ст. 50 та ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами) на території Дніпропетровської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, які призвели до ущемлення інтересів споживачів.

Штраф – 3 486 751 грн

Судова справа № 910/6347/19 перебуває в апеляційній інстанції.

**УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:
ТОВ «ДТЕК НАФТОГАЗ», ПРАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО», АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО»**

Рішення АМКУ від 25 квітня 2019 року [№ 282-р](#) та [№ 283-р](#)

Зміст заявленої концентрації

Концентрація полягає у придбанні ТОВ «ДТЕК НАФТОГАЗ» акцій ПрАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО» та АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО».

Ринок

розподілу електричної енергії, ринок постачання електричної енергії, ринок електричної енергії.

Підстави для висновку

У результаті здійснення концентрацій **відсутній негативний вплив:**

- **на ринок розподілу електричної енергії**, оскільки внаслідок концентрації не відбувається зміна стану конкуренції на ринку розподілу електричної енергії в межах розташування систем розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні ПрАТ «Київобленерго» та АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО»;
- **на ринок постачання електричної енергії**, оскільки відповідно до чинного законодавства, оператор системи розподілу не має права відмовити в наданні доступу будь-яких постачальників, виробників та споживачів до мереж електропостачання.

Комітетом було встановлено **наявність потенційно негативного впливу концентрацій:**

- **у діючій моделі оптового ринку електричної енергії (ОРЕ)** у вигляді отримання Групою компаній ДТЕК можливості вирішального впливу на прийняття рішень загальними зборами членів ОРЕ та зборами Ради ОРЕ;
- **у моделі повномасштабного ринку електричної енергії** у вигляді надання переваги суб'єктам господарювання, пов'язаним із Групою ДТЕК відносинами контролю, при придбанні електричної енергії для компенсації технологічних втрат об'єктів придбання. Однак при компенсації технологічних витрат можливий вплив операторів системи розподілу на стан конкуренції на ринку генерації електричної енергії є незначним та не може завдати значного впливу на рівень конкуренції.

Зміст зобов'язань

Забезпечити:

- участь АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО» та ПрАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО» у загальних зборах членів Оптового ринку електричної енергії України, а також не пропонувати для обрання до Ради Оптового ринку електричної енергії України від Постачальників та Операторів системи розподілу більше 2-х кандидатів від підприємств, що пов'язані відносинами контролю з АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО» та ПрАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО»;
- придбання АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО» та ПрАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО» електричної енергії для компенсації технологічних втрат на конкурентних засадах;
- розміщення АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО» та ПрАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО» на власних вебсайтах інформації про кожний факт відмови постачальникам електричної енергії в укладенні договору про надання послуг із розподілу електричної енергії та про причини такої відмови;

- недопущення перехресного субсидювання;
- недопущення надання АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО» постачальникам універсальних послуг (ПУП) не передбачених законодавством про електроенергетику послуг щодо користування дисковим простором для розміщення інформаційних баз даних та щодо користування програмним забезпеченням, засобами обчислювальної техніки і зв'язку, що належать АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО».

Висновок

Надання дозволів Групі ДТЕК, обумовлених наданням обов'язкових до виконання зобов'язань, які нівелюватимуть потенційно негативний вплив на ринки електричної енергії, у діючій моделі (та після впровадження повномасштабного ринку електричної енергії).

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ», ДП «СХІДНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»

Розпорядження державного уповноваженого від 11.10.2019 № 340-р

Зміст заявленої концентрації

Концентрація полягає у приєднанні державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» до ДП «НАЕК «Енергоатом».

Ринок

генерації електричної енергії.

Підстави для висновку

Частка ДП «НАЕК «Енергоатом» на ринку електричної енергії з генерації **перевищує 35 відсотків**, тобто має структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища.

ДП «НАЕК «Енергоатом» за певних умов **має можливість самостійно впливати на ціни** продажу виробленої електричної енергії, оскільки відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» лібералізація ринку електричної енергії з 01.07.2019 передбачає зняття адміністративного регулювання цін генеруючих компаній та запровадження ринкових відносин.

З урахуванням наявної ринкової частки ДП «НАЕК «Енергоатом» та відсутності суттєвої конкуренції з боку інших суб'єктів господарювання, зокрема й імпортерів, у результаті концентрації ДП «НАЕК «Енергоатом» **зможє впливати на процес ціноутворення**, домагаючись вигідних для себе цін і, як результат, отримувати більш високі (монопольні) прибутки, що може свідчити про наявність у ДП «НАЕК «Енергоатом» ринкової влади на ринку з генерації електричної енергії.

Здійснення концентрації у вигляді вертикальної інтеграції шляхом приєднання ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» до ДП «НАЕК «Енергоатом» може призвести до **посилення ринкової влади** ДП «НАЕК «Енергоатом» на ринку електричної енергії.

Тобто, зазначена концентрація може **призвести до монополізації** на товарному ринку України шляхом посилення монопольного (домінуючого) становища ДП «НАЕК «Енергоатом» на ринку генерації електричної енергії, що **виключає правові підстави для надання дозволу** на концентрацію.

Висновок

Враховуючи зазначене, **Міненерговугілля подало до Комітету клопотання щодо відкликання заяви про надання дозволу на концентрацію**, що відповідно до ст. 32 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є підставою для закриття справи без прийняття рішення по суті.

РИНКИ НАФТИ, НАФТОПРОДУКТІВ ТА ГАЗУ

Протягом останніх років проблема імпортозалежності для ринків бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу як моторного пального (далі – СВГ) залишається найбільш актуальною. Українські ринки світлих нафтопродуктів та СВГ на сьогодні є недостатньо насиченими нафтопродуктами вітчизняної переробки.

Вітчизняні нафтопереробні потужності ПАТ «Укртатнафта» (Кременчуцький нафтопереробний завод) та ПАТ «Укргазвидобування» (Шебелинський газопереробний завод) задовольняють попит споживачів у високооктанових бензинах на 40 %, у дизельному паливі – на 11 %, у СВГ – на 20 %. При цьому основними країнами, що експортують в Україну нафтопродукти, залишаються Російська Федерація, Республіка Білорусь, Литовська Республіка, Казахстан.

Зазначене свідчить про низький ступінь диверсифікованості поставок пального на митну територію України та фактично зумовлює залежність ресурсного наповнення та цінової ситуації на українських ринках нафтопродуктів від стабільності економічної та політичної ситуації в країні, яка виступає стратегічним постачальником пального.

Протягом 2015 – 2018 років спостерігається поступове збільшення обсягів продажу СВГ (на 31 %) через мережі автозаправних станцій (далі – АЗС) в Україні на фоні пропорційного зменшення обсягів продажу високооктанових бензинів (обсяги реалізації бензинів марок А-92 та А-95 зменшилися на 36 % та 31 % відповідно). Отже, протягом останніх років спостерігається переорієнтація попиту від споживання високооктанових бензинів до СВГ.

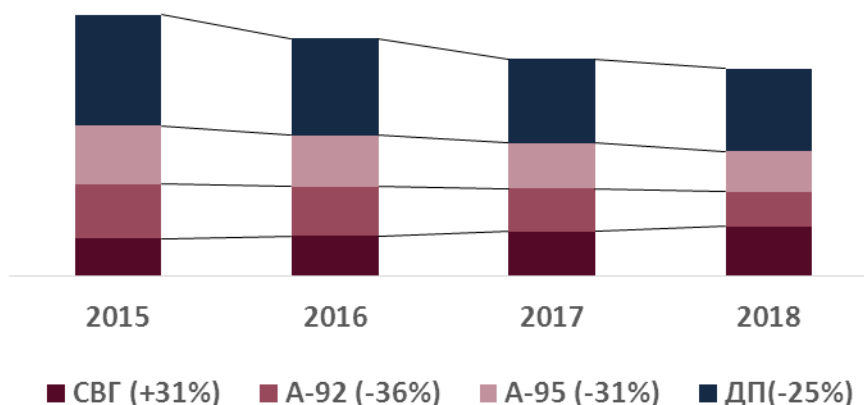
На сьогодні в Україні роздрібну торгівлю нафтопродуктами здійснює 800 суб'єктів господарювання через понад 6 тис. АЗС.

При цьому, за наявною в Комітеті інформацією, частка ТОВ «ВЕСТ ПЕТРОЛ МАРКЕТ» (бренд WOG), ТОВ «ОККО-РІТЕЙЛ» (бренд ОККО), ПАТ «УКРНАФТА» (бренд UKRNAFTA) становить близько 40 відсотків загального обсягу реалізації високооктанових бензинів та дизельного палива через мережі АЗС.

Динаміка обсягів реалізації бензинів марки А-92, А-95, ДП та СВГ в Україні протягом 2015 – 2018 років, т

Відтак вказані суб'єкти господарювання мають можливість суттєво впливати на умови функціонування ринків роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом.

ПІІ «АМІК Україна» (бренд AMIC Energy), ТОВ «Альянс Холдинг» (бренд SHELL), ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ» (бренд SOCAR), ПП «Укрпалетсистем» (бренд UPG) та ТОВ «ГЛУСКО Рітейл» (бренд GLUSCO) також є учасниками ринків роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом та здійснюють свою діяльність на цих ринках через розгалужену мережу АЗС, розташованих у різних регіонах України.

За такої структури ринки роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом вразливі до випадків вчинення змов між основними учасниками.

У зв'язку із зазначеним органи Комітету здійснюють постійний контроль за дотриманням учасниками ринків роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Відповідно до інформації операторів ринку та експертів, **об'єктивними факторами, що впливають на формування роздрібних цін** на високооктанові бензини, дизельне паливо є:

- закупівельні ціни нафтопродуктів;
- податкове навантаження, що діє в Україні;

- вартість нафти;
- курси долара США та євро;
- торговельна надбавка (маржа), яка є достатньою для покриття обґрунтованих витрат та отримання прибутку.

За результатами проведеного Комітетом у 2019 році аналізу, під час здійснення контролю за дотриманням учасниками ринків нафтопродуктів законодавства про захист економічної конкуренції було встановлено, що рівень роздрібних цін в Україні на високооктанові бензини та дизельне паливо не корелюється зі змінами факторів, що впливають на їх формування.

Так, наприклад, протягом червня – листопада 2019 року:

- курс долара США до гривні знизився на 11,7 %;
- середні ціни великого опту на бензини марки А-95 знизилися на 19,3 %;
- середні ціни великого опту на дизельне паливо знизилися на 11,9 %;
- середні роздрібні ціни на бензини марки А-95 знизилися на 5,24 %;
- середні роздрібні ціни на дизельне паливо знизилися на 5,6 %.

При цьому рівень роздрібних цін на бензин марки А-95 та дизельне паливо на інформаційних табло стаціонарних АЗС основних учасників ринку залишився практично незмінним.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, Комітет 05.12.2019 надав:

- ТОВ «ВЕСТ ПЕТРОЛ МАРКЕТ» (WOG);
- ТОВ «ОККО-РІТЕЙЛ» (ОККО);
- ПАТ «УКРНАФТА» (UKRNAFTA);
- ПІІ «АМІК Україна» (AMIC Energy);
- ТОВ «Альянс Холдинг» (SHELL);
- ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ» (SOCAR);
- ПП «Укрпалетсистем» (UPG);
- ТОВ «ГЛУСКО Рітейл» (GLUSCO)

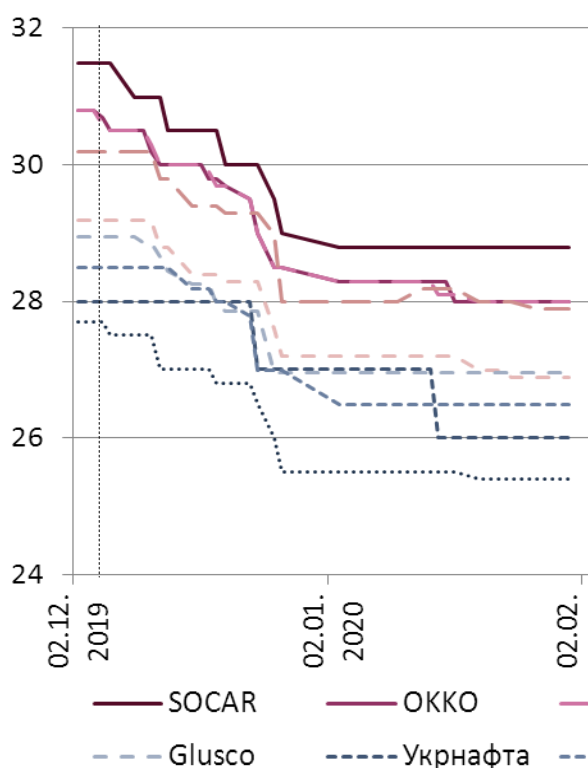

рекомендації № 67-рк від 05.12.2019, а саме: вжити заходів щодо встановлення роздрібних цін на високооктанові бензини та дизельне паливо на рівні, який існував би за умов значної конкуренції на ринку.

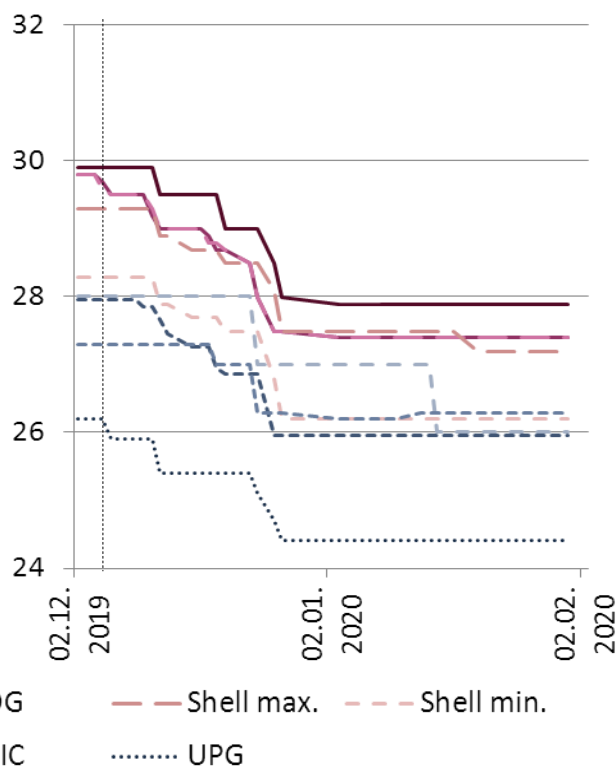
Після надання рекомендацій у період з 02.12.2019 по 03.02.2020 відбулося поступове зниження роздрібних цін. Ціни зазначених суб'єктів у середньому знизились:

- на бензин А-95 на 2,4 грн/л;
- на дизельне паливо на 2 грн/л.

Динаміка цін бензину А-95, грн/л

Динаміка цін ДП, грн/л

НАЯВНІСТЬ ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ НЕВИЗНАЧЕНОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА СУМНІВНОЇ ЯКОСТІ. ВІДСУТНІСТЬ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ ПАЛЬНОГО

Законом України від 23.11.2018 № 2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» внесено зміни, зокрема, до Закону України від 19.12.1995 № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального», відповідно до яких з 01.07.2019 запроваджується ліцензування діяльності усіх суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, зберігання, оптову та роздрібну торгівлю паливом.

Зазначені зміни було ініційовано з метою врегулювання проблемних питань функціонування ринків нафтопродуктів, які полягають у реалізації нафтопродуктів невизначеного походження або здійсненні відповідної діяльності на ринку без відповідних дозвільних документів та, як наслідок, до усунення передумов для отримання учасниками ринку неправомірних переваг у конкуренції порівняно з їх конкурентами.

При цьому у визначений законодавством термін Кабінетом Міністрів України не було визначено переліку органів виконавчої влади, уповноважених видавати ліцензії на право здійснення діяльності зі зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом.

Неврегулювання питань, пов'язаних із запровадженням ліцензування діяльності з виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом, може створювати адміністративні бар'єри для входу нових учасників на відповідні ринки та призвести до неможливості продовження господарської діяльності тими суб'єктами господарювання, які до моменту впровадження ліцензування фактично здійснюватимуть відповідну діяльність. Як наслідок, зазначене могло призвести до суттєвого зменшення обсягу пропозиції пального на ринку та створити підґрунтя для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

На початок 2020 року, зокрема, за участі Комітету, ліцензування здійснюється органами ДФС.

Дії АМКУ

Комітет листом від 11.03.2019 № 128-08/01-3172 звернувся до КМУ з пропозицією доручити відповідним органам влади прискорити розробку проектів нормативно-правових актів щодо:

- порядку ведення Єдиного реєстру ліцензіатів та місць обігу пального, які отримали ліцензії на право виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом, та місць виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом;
- внесення змін до переліку органів ліцензування, затвердженого постановою КМУ від 05.08.2015 № 609, у частині визначення органів виконавчої влади, уповноважених на видачу ліцензій з виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом.

Листом Комітету від 29.03.2019 № 128-06/03-4270 за результатами розгляду проекту постанови КМУ «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на право виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом, та місць виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» Міністерству фінансів України було надано ряд зауважень та пропозицій до вказаного проекту.

Зокрема, відповідно до проекту Єдиний реєстр ліцензіатів та місць обігу пального не міститиме інформації щодо видів пального в розрізі товарних підкатегорій згідно з УКТ ЗЕД. При цьому термін «паливо» у значенні Податкового кодексу України охоплює понад 120 кодів товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД, у тому числі легкі дистилати, бензини моторні, бензини авіаційні, паливо для реактивних двигунів, скраплений газ, мазут, паливо пічне побутове тощо. Відсутність в Єдиному реєстрі ліцензіатів та місць обігу пального інформації в розрізі товарних підкатегорій згідно з УКТ ЗЕД не забезпечить дієвого контролю за обігом на території України пального сумнівної якості навіть за умови отримання ліцензії.

ВІДСУТНІСТЬ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ НАФТОПРОДУКТІВ

Сучасна ситуація на ринках нафтопродуктів та СВГ характеризується значною ціновою нестабільністю та високим рівнем залежності від імпортних поставок пального.

Ресурсне наповнення ринку безпосередньо впливає на цінову ситуацію на вітчизняних ринках нафтопродуктів та СВГ. Формування запасів нафти та нафтопродуктів сприятиме забезпеченню стабільності функціонування ринків нафти і нафтопродуктів, а також зменшенню залежності України від імпортних поставок пального.

Відповідно до Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 106, Державне агентство резерву України визначено головним виконавцем щодо

розроблення та затвердження низки нормативно-правових актів щодо формування запасів нафтопродуктів в Україні.

За результатами розгляду проекту постанови КМУ «Про затвердження моделі підтримки мінімальних запасів сирової нафти та нафтопродуктів та їх використання у разі порушення постачання нафти», листом Комітету від 15.04.2019 № 128-29/02-4989 до Державного агентства резерву України надіслано ряд зауважень та пропозицій, зокрема, щодо:

- необхідності включення СВГ до переліку нафтопродуктів, що включатимуться до складу мінімальних запасів сирової нафти та нафтопродуктів;
- визначення періодичності перегляду / внесення змін до моделі підтримки мінімальних запасів у разі зміни співвідношення обсягу споживання бензину, дизельного палива та СВГ;
- необхідності визначення процедури вивільнення запасів із державного резерву нафтопродуктів на прозорих та недискримінаційних засадах.

Дії АМКУ

Листом від 25.04.2019 № 128-08.4/01-5514 Комітет звернувся до КМУ з пропозицією доручити Державному агентству резерву України прискорити розробку та імплементацію нормативно-правових актів з метою запровадження системи мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів.

Проте на 31.12.2019 доопрацьований проект постанови КМУ «Про затвердження моделі підтримки мінімальних запасів сирової нафти та нафтопродуктів та їх використання у разі порушення постачання нафти» та інші проекти нормативно-правових актів з метою запровадження системи мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів на розгляд до Комітету не надходили.

ІМПОРТОЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ РИНКІВ БЕНЗИНІВ, ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА ТА СВГ

Відповідно до інформації, оприлюдненої в ЗМІ, постановою Уряду Російської Федерації від 18.04.2019 № 460-25 внесені зміни до постанови Уряду Російської Федерації від 29.12.2018 № 1716-83, які передбачали:

- введення заборони на вивезення з Російської Федерації на територію України, зокрема, нафти сирової;
- необхідність наявності з 01.06.2019 дозволу, виданого Міністерством економічного розвитку Російської Федерації, на вивезення з Російської Федерації на територію України, зокрема, бензинів моторних, дизельного палива, скраплених газів.

Відтак існували ризики щодо надання необґрунтованих преференцій на вивезення нафтопродуктів (у тому числі СВГ) з Російської Федерації на територію України обмеженому колу суб'єктів господарювання, які могли бути визначені Міністерством економічного розвитку Російської Федерації за відсутності прозорих та чітких критеріїв. Зазначене могло призвести до обмеження конкуренції на українському ринку оптової торгівлі нафтопродуктами та створити передумови для зростання цін на пальне в роздрібній мережі.

Крім того, за інформацією з відкритих джерел, протягом першого півріччя 2019 року існували загрози щодо зриву поставок нафтопродуктів з Республіки Білорусь у зв'язку з прийняттям концерном «Белнафтохім» рішення щодо тимчасового обмеження експортних поставок нафтопродуктів.

Зменшення обсягів надходження пального на внутрішній ринок з Республіки Білорусь, яка на сьогодні для України виступає одним з основних постачальників бензинів та дизельного палива, може призвести до створення дефіциту пального на вітчизняному ринку та, як наслідок, створювати передумови для стрімкого зростання цін.

Дії АМКУ

Листом від 25.04.2019 № 128-08.4/01-5514 АМКУ звернувся до КМУ з пропозицією доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Державній фіскальній службі України:

розробити та затвердити план заходів з метою створення умов для зниження залежності від імпорتنих надходжень нафтопродуктів на користь розширення і використання потужностей власного виробництва і диверсифікації імпорту нафтопродуктів.

Про можливі загрози ресурсного наповнення ринку листом Комітету від 25.04.2019 № 128-08.4/01-5513 було проінформовано Раду національної безпеки і оборони України та Адміністрацію Президента України.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Проект постанови КМУ «Питання запровадження спеціального мита на товари походженням з Російської Федерації, що ввозяться на митну територію України».

Вказаний проект передбачав запровадження спеціального мита на товари походженням з Російської Федерації, а саме: на дизельне паливо (з 01.01.2019 у розмірі 3,75 %; з 01.10.2019 – 4 %) та СВГ (з 01.08.2019 у розмірі 1,75 %; з 01.10.2019 – 3 %).

Листом від 24.07.2019 № 128-06/01-9539 Комітет зазначив, що проект постанови не містив:

- кінцевого строку застосування ставок спеціального мита;
- аналізу впливу проекту на цінову ситуацію на вітчизняних ринках дизельного палива та скрапленого газу в середньо- та довгостроковій перспективі;
- аналізу щодо можливого зменшення обсягів надходження на митну територію України дизельного палива та скрапленого газу походженням з Російської Федерації шляхом диверсифікації джерел поставок вказаних видів пального з інших країн.

ВІДПОВІДАЧІ:

ГРУПА «WOG», ТОВ «ОККО-РІТЕЙЛ», ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ»

Рішення АМКУ від 14.05.2019 № 329-р

Аналіз ситуації на ринках роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом через мережі стаціонарних АЗС засвідчив:

- відсутність об'єктивних причин для вчинення відповідачами таких схожих дій;
- наявність негативних наслідків для конкуренції на ринках роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом через мережі стаціонарних АЗС внаслідок вчинення відповідачами таких схожих дій.

Дії ТОВ «ВОГ Рітейл», ТОВ «ВОГ Ритейл», ТОВ «ОККО-Рітейл» та ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ» на ринках роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом через мережі стаціонарних АЗС визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим п. 1 ст. 50 та ч. 3 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій.

Загальний розмір штрафу — 77 813 724 грн

Судове провадження у справах 910/10412/19 та 910/9738/19 перебуває у першій інстанції.

ТОВ «Вог Рітейл» (справа № 910/10201/19) оскаржує рішення в апеляційній інстанції.

РИНОК СКРАПЛЕНОГО ГАЗУ ДЛЯ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ (У БАЛОНАХ)

ДІЯЛЬНІСТЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ АУКЦІОНІВ

Механізм організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу на внутрішньому ринку, у тому числі спеціалізованих аукціонів з продажу скрапленого газу для потреб населення, визначений Порядком організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 570 (далі – Порядок).

Відповідно до пункту 5 Порядку для організації та проведення аукціону утворюється аукціонний комітет з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу (далі — аукціонний комітет), який здійснює загальне керівництво та контроль за дотриманням умов проведення аукціонів.

До складу аукціонного комітету включаються по чотири представники Міністерства економічного розвитку і торгівлі України і Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Персональний склад аукціонного комітету затверджується спільним наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України і Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Аукціонний комітет, зокрема, затверджує регламент організації та проведення спеціалізованого аукціону з продажу скрапленого газу для потреб населення, розглядає та схвалює або відхиляє заявки на

участь в аукціоні та подані заявки на проведення аукціону; затверджує форму довідки про обсяг та напрями реалізації скрапленого газу, придбаного на попередньому спеціалізованому аукціоні.

Рішення аукціонного комітету приймається шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого на засіданні комітету.

Рішення аукціонного комітету оформляється протоколом, який підписують усі члени комітету, присутні на засіданні. Рішення комітету є обов'язковими для виконання всіма учасниками аукціону, а також біржею, на якій проводиться аукціон.

При цьому ні Порядком, ні іншими нормативно-правовими актами не врегульований механізм контролю за діяльністю представників Міністерства економічного розвитку і торгівлі України і Міністерства енергетики та вугільної промисловості України в аукціонному комітеті.

Зазначене може створювати передумови для прийняття аукціонним комітетом необґрунтованих рішень щодо недопущення до участі у спеціалізованих аукціонах окремих покупців скрапленого газу та, як наслідок, до негативних наслідків для конкуренції на ринках скрапленого газу.

Так, зокрема, 19.06.2018 аукціонним комітетом було прийнято рішення допускати до участі в спеціалізованих аукціонах не більше 2 покупців для забезпечення потреб населення у скрапленому газі для кожної області. За

інформацією Мінекономрозвитку, наданою Комітету, прийняття такого рішення було обумовлено відсутністю систематизованої бази абонентів – споживачів скрапленого газу для побутових потреб населення або бази даних щодо зареєстрованих газобалонних установок, які знаходяться на обслуговуванні в окремих суб'єктів господарювання, що, як наслідок, створює передумови до завищення покупцями, які здійснюють закупівлю скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах,

місячних планових обсягів потреби регіонів у цьому виді енергоресурсу та його нецільового використання.

Відтак наявний механізм реалізації скрапленого газу для потреб населення є недосконалим, а дії аукціонного комітету створюють бар'єри для входу нових учасників на регіональні ринки роздрібної торгівлі скрапленим газом та призводять до монополізації цих ринків.

Дії АМКУ

Листом від 20.09.2019 № 128-29.1/01-12033 Комітет звернувся до Прем'єр-міністра України з пропозицією доручити Міністерству енергетики та захисту довкілля України та Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України:

посилити контроль за діяльністю представників указаних міністерств у складі аукціонного комітету з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку й скрапленого газу.

Розробити проект нормативно-правового акта щодо внесення змін до Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затвердженого постановою КМУ від 16.10.2014 № 570, а також у разі потреби – до інших нормативно-правових актів щодо запровадження продажу скрапленого газу для потреб населення на конкурентних засадах, зокрема шляхом відміни процедури спеціалізованих аукціонів.

ВІДПОВІДАЧ:

ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ»

Рішення ТАК АМКУ від 19.07.2019 № 51-р/тк

АМКУ визнав, що ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» за результатами діяльності в період вересня – грудня 2015 року, 2016 – 2018 років займало монополне (домінуюче) становище на ринку послуг із реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах негазифікованих населених пунктів Харківської області із часткою 100 %.

Дії ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ», які полягали у включенні завищених експлуатаційних витрат до ціни реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах), що реалізувався населенню Харківської області, протягом грудня 2015 року, 2016 – 2018 років, визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим п. 2 ст. 50 та п. 1 ч. 2. с. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополним (домінуючим) становищем.

Штраф — 3 000 000 грн

Судова справа № 910/13225/19 перебуває в апеляційному провадженні.

РИНКИ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначаються Законом України «Про ринок природного газу» (далі — Закон).

Відповідно до Закону ринок природного газу охоплює сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.

Природний газ використовується як товар, призначений для кінцевого споживання (для задоволення побутових потреб населення: приготування їжі, підігріву води та опалення приміщень, а також у стисненому вигляді для заправлення автотранспортних засобів на автомобільних газонаповнювальних компресорних станціях), і як сировина (у хімічній промисловості, зокрема при виробництві мінеральних добрив, а також при виробництві теплової енергії).

Населення та підприємства теплокомуненерго споживають близько 70 % природного газу від загального обсягу його споживання.

Незалежно від напрямів його використання, природний газ як товар надходить на ринок України внаслідок пропозиції оптових продавців (вітчизняні газовидобувні підприємства, імпортери або власники ресурсу природного газу, які зберігають його в підземних газосховищах).

При цьому загальний обсяг пропозиції природного газу для кінцевого споживача не

змінюється внаслідок подальшого перепродажу природного газу оптовим покупцям після його первинної реалізації.

Попит усіх категорій споживачів у природному газі протягом 2019 року задовольнявся переважно за рахунок природного газу, видобутого в Україні (понад 60 % загального обсягу ресурсного наповнення ринку становить природний газ вітчизняного видобутку).

Видобуток природного газу на території України здійснюють близько 50 газовидобувних підприємств.

Імпорт природного газу здійснюють понад 60 суб'єктів господарювання. Найбільшим імпортером є НАК «Нафтогаз України».

Постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених законодавством України.

Згідно зі ст. 11 Закону, з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених КМУ після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867 (далі — Положення). Ця постанова набрала чинності з 01 листопада 2018 року та діє до 01 травня 2020 року.

Відповідно до Положення на НАК «Нафтогаз України» покладено, зокрема, такі спеціальні обов'язки:

- придбавати природний газ в АТ «Укргазвидобування» для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів та виробників теплової енергії;
- продавати природний газ постачальникам природного газу для забезпечення потреб побутових споживачів;
- постачати природний газ побутовим споживачам, постачання яким у відповідному періоді (місяці постачання) не здійснює інший постачальник (у тому числі інший постачальник із спеціальними обов'язками).

З 01 листопада 2018 року ціна, за якою НАК «Нафтогаз України» здійснює продаж природного газу промисловим споживачам за умови попередньої оплати, є одним з основних індикаторів, що впливає на розмір ціни природного газу, який реалізує НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» з метою виконання покладених на компанію спеціальних обов'язків.

Комітет надав [рекомендації від 21.11.2019 № 61-рк](#):

АТ «Укртрансгаз», ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» (з дати початку провадження діяльності з транспортування природного газу):

1. Ужити заходів щодо забезпечення своєчасного та належного оприлюднення на офіційному вебсайті, доведення до відома замовників послуг транспортування природного газу інформації щодо переліку послуг, які надаються, тарифів, інших умов надання таких послуг, у тому числі:
  - порядку розрахунку достатності фінансового забезпечення замовників послуг транспортування;
  - порядку формування маржинальних цін закупівлі та маржинальних цін продажу природного газу;
  - розрахунку плати за добовий

небаланс,

які б надали можливість замовникам цих послуг забезпечити достатній рівень фінансового забезпечення для подання номінації / реномінації на відповідну газову добу, отримувати розрахунок кожної складової фінансового забезпечення та складових наданих послуг транспортування природного газу (плати за добовий небаланс).

2. Ужити заходів щодо переходу до використання інформації про операції, що відбуваються на торговій платформі, вибір якої погоджений Регулятором, при формуванні маржинальних цін закупівлі та маржинальних цін продажу природного газу й середньозваженої ціни та при розрахунку плати за добовий небаланс.
3. Ужити заходів щодо сприяння підвищенню ліквідності, розвитку оптового ринку короткострокових стандартизованих продуктів, зокрема при придбанні природного газу (у тому числі для балансування системи, покриття власних виробничо-технічних потреб та технологічних витрат), способом, який забезпечує прозорість, вільний доступ до інформації та залучення великої кількості учасників – суб'єктів ринку природного газу, у тому числі шляхом проведення операцій купівлі-продажу природного газу на торговій платформі.

НАК «Нафтогаз України»:

Ужити заходів щодо сприяння підвищенню ліквідності, розвитку оптового ринку короткострокових стандартизованих продуктів способом, який забезпечує прозорість, вільний доступ до інформації та залучення великої кількості учасників – суб'єктів ринку природного газу при здійсненні продажу природного газу, у тому числі АТ «Укртрансгаз» і ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» (з дати початку провадження діяльності з транспортування природного газу) – на торгових платформах.

Справа № 128-26.13/77-19

Розпорядженням Голови АМКУ від 18.07.2019 № 01/226-р розпочато розгляд справи за ознаками вчинення публічними акціонерними товариствами «Тисменицягаз», «Чернігівгаз», «Сумигаз», «Запоріжгаз», «Хмельницькгаз», «Дніпропетровськгаз», «Криворіжгаз», «Миколаївгаз», «Київоблгаз», «Івано-Франківськгаз», «Харківгаз», «Рівнегаз», «Дніпрогаз», «Закарпатгаз», «Чернівцігаз», «Харківміськгаз», «Житомиргаз», «Львівгаз», порушення, передбаченого п. 12 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді призначення (обрання) фізичної особи – громадянина Великої Британії Девіда Етоні Ховарда Брауна головою наглядової ради одночасно в усіх зазначених товариствах без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

- Проєкт постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 01 липня 2016 р. № 496»

Листом Комітет зазначив про те, що передача пакета акцій держави в розмірі 100 відсотків статутного капіталу публічного акціонерного товариства «Магістральні газопроводи України» у тимчасове управління НАК «Нафтогаз України» до 01.01.2020, за певних умов може стримувати розвиток конкуренції на ринку природного газу, надавати конкурентні переваги компанії перед іншими суб'єктами господарювання, таким чином посилюючи її ринкову владу, та, як наслідок, матиме негативний вплив на розвиток конкуренції на ринку в цілому.

- Проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження змін до Порядку здійснення процедури сертифікації оператора газотранспортної системи»

У Проєкті постанови відсутній чітко визначений перелік об'єктивних причин, у разі настання яких Регулятор приймав рішення про сертифікацію із зобов'язальними умовами, а також чітко визначених умов, обов'язкових для виконання Подавачем запиту, та додаткового часу, необхідного Подавачу запиту для забезпечення відповідності вимогам відокремлення і незалежності оператора газотранспортної системи, що може створити передумови для затягування Подавачем запиту виконання встановлених рішенням Регулятора зобов'язальних умов.

Зазначене може призвести до штучного зволікання із впровадженням процедури відокремлення і незалежності оператора газотранспортної системи, що за певних умов може мати негативний вплив на розвиток конкуренції на ринку природного газу.

- Проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу»

Комітет звернув увагу НКРЕКП на те, що закупівля товару (товарів), послуги (послуг) та робіт Операторами ГРМ, які не є замовниками відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», має здійснюватись на конкурентних засадах, зокрема, але не виключно, на електронних біржових аукціонах. При цьому біржові аукціони повинні здійснюватися з дотриманням певних принципів, які б сприяли розвитку конкуренції на відповідних ринках.

**ВІДПОВІДАЧІ:
16 ГРУП КОМПАНІЙ**

Рішення АМКУ від 19.07.2019

№№ 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800 -рр

Антимонопольний комітет України прийняв рішення у 16 справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем.

Комітетом було встановлено, що:

Групи (до кожної входять облгаз(и) та облгаззбут) «Київоблгаз», «Вінницягаз», «Волиньгаз», «Львівгаз», «Запоріжгаз», «Харківгаз», «Хмельницькгаз», «Рівнегаз», «Сумигаз», «Чернівцігаз», «Чернігівгаз», «Закарпатгаз», «Дніпропетровськгаз», «Житомиргаз», «Миколаївгаз», «Івано-Франківськгаз» у період з грудня 2015 року по серпень 2019 року займали монопольне (домінуюче) становище на ринках комплексної послуги з розподілу та постачання природного газу побутовим споживачам у межах відповідних територій.

Ці компанії із жовтня 2018 по серпень 2019 року при здійсненні комерційних розрахунків донараховували обсяги використаного побутовими споживачами природного газу понад обсяги, визначені лічильниками, тобто зловживали своїм монопольним (домінуючим) становищем на зазначеному ринку.

Дії зазначених компаній, які полягають у донарахуванні обсягів використаного побутовими споживачами природного газу понад обсяги, визначені лічильниками, при здійсненні комерційних розрахунків, при різному застосуванні норм законодавства учасниками й Регулятором цих відносин у період із жовтня 2018 по серпень 2019 року, визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим п. 2 ст. 50 та ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку комплексної послуги з розподілу та постачання природного газу побутовим споживачам у межах території ліцензійної діяльності акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Чернігівгаз», що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідачів зобов'язано:

- припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- усунути наслідки порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом здійснення перерахунку побутовим споживачам у частині визначення фактичного обсягу споживання (розподілу) природного газу по об'єкту побутового споживача на підставі даних лічильника природного газу, починаючи із жовтня 2018 року.

Загальний розмір штрафу — 278 283 694 грн

Всіма відповідачами до першої інстанції було подано позовні заяви про визнання рішення недійсним.

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «ГПК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ», ДП «ГАЗПОСТАЧ»,
ПРАТ «ТЕРНОПІЛЬМІСЬКГАЗ», 16 РЕГІОНАЛЬНИХ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ
ПРИРОДНОГО ГАЗУ (ЗБУТІВ)

Рекомендації АМКУ від 12.09.2019 № 54-р/тк

Наприкінці серпня газопостачальна компанія «Нафтогаз України» на своєму сайті <http://www.naftogaz.com> розмістила інформацію про запуск нового продукту для побутових споживачів «Газовий запас» у рамках акції #ТвояЕнергонезалежність.

Відповідно до акції, побутові споживачі отримали можливість придбати до 25 тис. м³ газу у вересні 2019 року за фіксованою ціною і використати його протягом опалювального сезону 2019/2020. Для участі в акції споживачам необхідно було підписати додаткову угоду до типового договору постачання природного газу та внести передплату.

За результатами проведеного аналізу Комітет встановив, що інформація, розміщена на сайті газопостачальної компанії «Нафтогаз України» щодо продукту «Газовий запас» у рамках акції «Твоя енергонезалежність», не містить повних та точних умов Додаткової угоди, яку має підписати споживач. Так, відповідно до цієї угоди:

- споживач, сплачуючи постачальникові кошти з розрахунку замовлених обсягів природного газу за ціною, визначеною в Додатковій угоді, набуває право отримати замовлені обсяги природного газу в період з 01 жовтня 2019 року до 31 березня 2020 року виключно у випадку, якщо чинні на момент постачання ціни будуть вищими, ніж ціна, за якою було здійснено передплату;
- у разі, якщо протягом періоду з 01 жовтня 2019 року до 31 березня 2020 року ціна на природний газ буде нижчою за ціну, за якою було здійснено передплату відповідно до Додаткової угоди, побутовому споживачу необхідно буде додатково оплатити вартість спожитого природного газу, незважаючи на наявність передплаченого об'єму (обсягу) природного газу.

При цьому чинна ціна природного газу для населення в серпні 2019 року (4769,88 грн за 1 000 м³) була нижчою за ціну на природний газ відповідно до акції «Твоя енергонезалежність» (4996,28 грн за 1 000 м³).

Враховуючи викладене, Антимонопольний комітет рекомендував ГПК «Нафтогаз України» та регіональним газопостачальним компаніям припинити дії, які містять ознаки порушення, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення неповної та неточної інформації про можливість придбання природного газу за зниженою ціною та про умови такого придбання.

ВІДПОВІДАЧ:
АТ «УКРТРАНСГАЗ»

Рішення АМКУ від 28.11.2019 № 779-р

20.09.2018 під час розгляду справи № 128-26.13/75-18 Комітетом було надано рекомендації АТ «Укртрансгаз» від 20.09.2018 № 9-рк припинити дії, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом приведення форми місячної номінації / реновації замовника послуг транспортування і додатків до неї, затвердженої наказом АТ «Укртрансгаз» у первинній редакції, у відповідність із вимогами чинного законодавства. У зв'язку з виконанням АТ «Укртрансгаз» рекомендацій, Комітетом прийнято рішення про закриття провадження у справі.

Закрито провадження у справі у зв'язку з виконанням рекомендацій

**УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:
АТ «МАГІСТРАЛЬНІ ГАЗОПРОВОДИ УКРАЇНИ»,
ТОВ «ОПЕРАТОР ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»,
АКТИВИ ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Рішення АМКУ від 13 грудня 2019 року [№ 819-р](#) та [№ 820-р](#)

Зміст заявленої концентрації

АТ «Магістральні газопроводи України» придбає частку в статутному капіталі ТОВ «Оператор газотранспортної системи України», що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» одержує в управління активи газотранспортної системи України у вигляді єдиного майнового комплексу, які забезпечують можливість здійснення господарської діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами.

Концентрація здійснюється на виконання Закону України «Про ринок природного газу» та постанови КМУ від 18 вересня 2019 року № 840 «Про відокремлення діяльності з транспортування природного газу та забезпечення діяльності оператора газотранспортної

Ринок

транспортування природного газу магістральними трубопроводами між суб'єктами господарювання, які належать до сфери управління КМУ та Міністерства фінансів України.

Підстави для висновку

За результатом розгляду зазначених заяв АМКУ дійшов висновку, що одержання ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» в управління активів газотранспортної системи України у вигляді єдиного майнового комплексу, які забезпечують можливість здійснення господарської діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами, та відбуваються між суб'єктами господарювання, 100 % корпоративних прав у статутному капіталі та або акції яких прямо або опосередковано належать державі, не призводять до структурних змін попиту та/або пропозиції на ринку транспортування природного газу та **не призводять до монополізації** чи суттєвого обмеження конкуренції на інших суміжних товарних ринках України.

Разом із тим відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи від суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність із видобування та постачання природного газу, **позитивно сприятиме забезпеченню:**

- **недискримінаційного доступу** до газотранспортної системи для всіх замовників;
- **орієнтованості на потреби замовників;**
- **достатності потужностей** для потреб ринку природного газу та енергоефективності;
- **розвитку конкуренції** на ринку природного газу.

Висновок

Надано відповідні дозволи.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ НА 05.03.2020:

Рішення АМКУ від 28.10.2016 № 480-р

Позивач	ТОВ «ВОГ РІТЕЙЛ»	ТОВ «ЗОЛОТИЙ ЕКВАТОР»	ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ»
Штраф, грн	54 036 332	16 194 532	2 533 812
№ судової справи	910/702/17	910/701/17	910/1044/17
Перша інстанція	<u>Рішення</u> від 06.03.2017 на користь ТОВ «ВОГ Рітейл» ☐	<u>Рішення</u> від 20.03.2017 про задоволення позову ☐	<u>Рішення</u> від 04.07.2017 на користь ТОВ «Сокар Петролеум» ☐
	<u>Рішення</u> від 02.05.2018 про відмову в задоволенні позову ТОВ «ВОГ Рітейл» ☒	<u>Рішення</u> від 17.07.2018 про відмову в задоволенні позову ☒	<u>Ухвалою</u> від 09.08.2018 призначено судову економіко-товарну експертизу (КНДІСЕ). <u>Ухвалою</u> від 14.11.2019 поновлено провадження у справі (отримано результати експертизи) ☐
КАГС/ПАГС	<u>Постановою</u> КАГС від 21.06.2017 у задоволенні апеляційної скарги АМКУ відмовлено ☐	<u>Постанова</u> від 07.08.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення ☐	<u>Постанова</u> КАГС від 26.02.2018 про відмову в задоволенні апеляційної скарги АМКУ ☐
	<u>Ухвала</u> від 19.07.2018 про зупинення розгляду справи через призначення судової економічної експертизи. <u>Ухвалою</u> від 17.02.2020 поновлено розгляд справи ☐	<u>Ухвала</u> від 08.11.2018 про зупинення провадження через призначення судової експертизи (КНДІСЕ) ☐	–
ВГСУ/КГС ВС	<u>Постанова</u> від 08.11.2017 – на новий розгляд до суду I інстанції ☒	<u>Постановою</u> від 06.02.2018 справу передано на новий розгляд ☒	<u>Постанова</u> від 22.05.2018 – на новий розгляд до суду I інстанції ☒
	–	–	–

ТОВ «ОККО НАФТОПРОДУКТ»	ТОВ «АЛЬЯНС ХОЛДИНГ»	ПІІ «АМІК УКРАЇНА»	ТОВ «ПАРАЛЛЕЛЬ-М ЛТД»
77 880 872	39 711 226 (стягнуто)	12 529 975 (стягнуто)	1 438 354 (стягнуто)
910/947/17	910/887/17	910/741/17	910/23710/16
<u>Рішення</u> від 27.03.2017 на користь ТОВ «ОККО нафтопродукт» (X)	<u>Рішення</u> від 21.03.2017 про відмову в задоволенні позову (✓)	<u>Рішення</u> від 04.04.2017 про відмову в задоволенні позову (✓)	<u>Рішення</u> від 27.03.2017 про відмову в задоволенні позову (✓)
<u>Ухвалою</u> від 22.06.2018 призначено судову економічну експертизу (КНДІСЕ) (○)	У задоволенні заяви про перегляд за нововиявленими обставинами відмовлено <u>ухвалою</u> від 20.06.2019 (✓)	–	–
<u>Постанова</u> КАГС від 31.05.2017 про відмову в задоволенні апеляційної скарги АМКУ (X)	<u>Постанова</u> КАГС від 11.07.2017 про відмову в задоволенні апеляційної скарги (✓)	<u>Постанова</u> КАГС від 21.06.2017 на користь ПІІ «АМІК Україна» (X)	<u>Постанова</u> КАГС від 27.07.2017 про задоволення позовних вимог (X)
–	<u>Постановою</u> від 08.08.2019 відмовлено ТОВ «Альянс Холдинг» (✓)	–	–
<u>Постанова</u> від 13.02.2018 – на новий розгляд до суду I інстанції (✓)	<u>Постанова</u> від 12.12.2017 на користь АМКУ. Відмовлено в допуску до провадження – <u>ухвала</u> Верховного Суду від 05.02.2018 (✓)	<u>Постанова</u> від 21.11.2017 на користь АМКУ. Відмовлено в допуску до провадження – <u>ухвала</u> Верховного Суду від 05.02.2018 (✓)	<u>Постанова</u> від 07.11.2017 про повне задоволення касаційної скарги. <u>Ухвала</u> від 05.02.2018 про відмову в допуску до провадження (✓)
–	<u>Постанова</u> від 14.11.2019 про залишення касаційної скарги без задоволення (✓)	–	–

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ НА 05.03.2020:

Рішення АМКУ від 21.06.2018 № 315р

Позивач	ГРУПА «НАДЕЖДА»	ТОВ «АВАНТАЖ 7»	ТОВ «ФАКТОРІНГ ГРУП»	
Штраф, грн	11 971 318	3 270 513	4 547 728	
№ судової справи	910/11579/18	910/12507/18	910/12355/18	
Перша інстанція	Рішення від 09.04.2019 про задоволення позову	Рішенням від 04.03.2019 відмовлено в задоволенні позову	<u>Рішення</u> від 09.04.2019 на користь АМКУ	
	⊗	☑	☑	
КАГС/ПАГС	<u>Постановою</u> від 28.11.2019 апеляційну скаргу АМКУ залишено без задоволення	Постанова від 02.09.2019 про відмову в задоволенні апеляційної скарги	<u>Постанова</u> від 10.09.2019 про залишення апеляційної скарги без задоволення	
	⊗	☑	☑	
ВГСУ/КГС ВС	Справа перебуває на розгляді	–	<u>Постанова</u> від 12.12.2019 про залишення касаційної скарги без задоволення	
	○		☑	

ГРУПА «ВОГ»		ГРУПА «ОККО»	
	14 792 677	6 414 491 (ПП «ОККО-Бізнес Контракт» - штраф сплачено)	
	910/12650/18 910/12652/18 910/12645/18	910/12465/18 910/12487/18 910/12464/18 910/12490/18	
Рішення про відмову в задоволенні позову: 26.02.2019 — ТОВ «Імпорт Транс Сервіс»; 26.02.2019 — ТОВ «ВОГ Ритейл».	☒	Рішення про відмову в задоволенні позову: <u>16.11.2018</u> — ПП «ОККО-Бізнес Контракт»; <u>16.11.2018</u> — ТОВ «ОККО-Рітейл»; <u>28.05.2019</u> — ПП «ОККО-Контракт»; <u>12.03.2019</u> — ТОВ «Окко-Схід».	☒
Рішення від 11.03.2019 про задоволення позову ТОВ «Нафтотрейд Ресурс»	☒		☒
<u>Ухвала</u> від 21.01.2020 про призначення судової експертизи (ТОВ «Нафтотрейд Ресурс»)	☐	Ухвали про відкриття провадження за нововиявленими обставинами: <u>02.03.2020</u> — ПП «ОККО-Бізнес Контракт»; <u>02.03.2020</u> — ТОВ «ОККО-Рітейл». Справа ПП «ОККО-Контракт» перебуває на розгляді. ТОВ «Окко-Схід» подано заяву про перегляд за нововиявленими обставинами	☐
Ухвала від 28.05.2019 про призначення судової експертизи. <u>Ухвалою</u> від 03.02.2020 поновлено розгляд справи (ТОВ «Імпорт Транс Сервіс»).	☐	Постанови про залишення апеляційної скарги без задоволення: 29.05.2019 — ПП «ОККО-Бізнес Контракт»; <u>06.06.2019</u> — ТОВ «ОККО-Рітейл»; <u>13.08.2019</u> — ПП «ОККО-Контракт»; <u>17.07.2019</u> — ТОВ «Окко-Схід»	☒
<u>Ухвала</u> від 09.07.2019 про призначення судової експертизи (ТОВ «ВОГ Ритейл»). Постанова від 16.07.2019 на користь ТОВ «Нафтотрейд Ресурс»	☒		☒
—	—	—	—
<u>Постанова</u> від 04.11.2019 – на новий розгляд до суду I інстанції (ТОВ «Нафтотрейд Ресурс»)	☒	Постанови про залишення касаційної скарги без задоволення: <u>29.08.2019</u> — ПП «ОККО-Бізнес Контракт»; <u>19.08.2019</u> — ТОВ «ОККО-Рітейл»; <u>31.10.2019</u> — ТОВ «Окко-Схід». <u>Постанова</u> від 22.10.2019 – на новий розгляд до суду I інстанції (ПП «ОККО-Контракт»)	☒ ☒
—	—	—	—

РИНКИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

З 01 травня 2019 року введено в дію в повному обсязі Закон України «Про житлово-комунальні послуги».

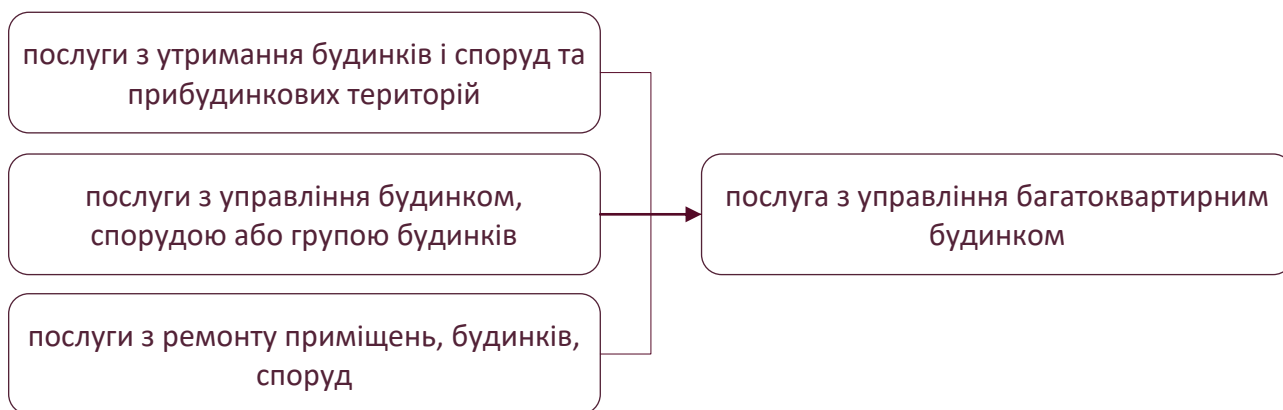
Законом визначено нову класифікацію житлово-комунальних послуг, нову систему взаємовідносин, що виникатимуть у процесі надання та споживання цих послуг, передбачено різні моделі договірних відносин у сфері комунальних послуг, а також визначено особливості укладання, зміни і припинення договорів про надання комунальних послуг у багатоквартирному будинку, змінено підходи до формування тарифів на комунальні послуги та нарахування плати споживачам, запроваджено відповідальність за неналежне виконання договору як для виконавців комунальних послуг, так і для споживачів цих послуг.

Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання комунальних послуг мають бути укладені протягом одного року з дати введення в дію цього Закону.

Зміни переліку комунальних послуг

Зміни переліку житлових послуг

Ринки послуг із вивезення побутових відходів

У 2019 році Комітет приділив особливу увагу окремому сегменту ринків послуг поводження з побутовими відходами, а саме, ринкам послуг з вивезення побутових відходів.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про відходи» послуги з вивезення побутових відходів - збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування.

Умови реалізації послуг з вивезення твердих побутових відходів визначені, зокрема, Законами України «Про відходи» та «Про житлово-комунальні послуги», іншими нормативними актами у сфері поводження з відходами. Так, згідно зі ст. 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

Згідно з ч. 4 ст. 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуга поводження з побутовими відходами надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг поводження з побутовими відходами, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування належить встановлення цін /

тарифів на комунальні послуги відповідно до закону.

Згідно зі ст. 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження, зокрема, встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на побутові, комунальні (крім тарифів на теплову енергію, централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, послуги з постачання гарячої води, які встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), транспортні та інші послуги.

Ринки послуг з вивезення побутових відходів є регіональними ринками.

Територіальними (географічними) межами ринку є, як правило, територія області та/або найбільші населені пункти, певна територія населеного пункту, відповідно до схеми санітарної очистки населених пунктів, на якій суб'єкт господарювання визначений виконавцем послуг з вивезення твердих побутових відходів.

Наявність конкуренції на етапі проведення конкурсів органами місцевого самоврядування з визначення виконавців послуг з вивезення побутових відходів.

Після прийняття рішення про визначення переможцем певного суб'єкта господарювання, останній для споживачів цих послуг набуває структурних ознак монопольного (домінуючого) становища у певного населеного пункту (міста, села).

За даними Мінрегіону, загальна кількість суб'єктів господарювання на ринках послуг поводження з побутовими відходами – 1 244.

За результатами проведеної у 2019 році органами Комітету роботи виявлено понад 160 порушень законодавства про захист економічної конкуренції в діях органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання на регіональних ринках надання послуг з вивезення побутових відходів.

Зокрема, наразі здійснюється збір доказів у 71 справі, які розпочаті за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції, з метою припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, надано 96 обов'язкових для розгляду рекомендацій органам місцевого самоврядування та суб'єктам господарювання.

Серед виявлених типових порушень у діях суб'єктів господарювання: встановлення необґрунтованих тарифів за рахунок включення до складу тарифу додаткових витрат, які не передбачені нормативними актами у сфері поводження з відходами, завищення окремих складових тарифів (рентабельності, витрат на збут, адміністративних витрат), включення до тарифу завищених обсягів (норм) вивезення побутових відходів.

Найбільш типові порушення в діях органів місцевого самоврядування: непроведення конкурсу на визначення виконавців послуг, встановлення органами місцевого самоврядування в конкурсній документації додаткових, не передбачених чинним законодавством, вимог для учасників конкурсу, легітимація порушення в діях суб'єктів господарювання шляхом затвердження необґрунтованих тарифів.

Разом із тим у тих регіонах, де конкурси проводяться досить часто, вони відбуваються з порушенням Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173.

Виявлені порушення є системними та стосуються всіх регіонів України.

Бар'єрами вступу на ринок послуг з вивезення твердих побутових відходів є, зокрема:

- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю визначення виконавця послуг з вивезення побутових відходів на певній території населеного пункту;
- значні фінансові витрати на придбання спеціально обладнаних транспортних засобів для збирання та перевезення твердих побутових відходів або необхідність укладання договору оренди такого транспортного засобу.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ З ВИВЕЗЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

1. Обмеженість доступу для потенційних учасників конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів до інформації про проведення конкурсу.
2. Відсутність можливості проводити конкурси щодо окремих видів побутових відходів.
3. Необґрунтоване завищення ціни на послуги з вивезення побутових відходів.
4. Укладення довгострокових договорів на надання послуг з вивезення побутових відходів.

Дії АМКУ

Комітетом 05.12.2019 з метою розвитку конкуренції та усунення бар'єрів доступу на ринках послуг з вивезення побутових відходів надані обов'язкові для розгляду рекомендації № 66-рк Міністерству розвитку громад та територій України в установленому порядку здійснити заходи щодо внесення змін до Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою КМУ від 16.11.2011 № 1173.

Ринки послуг у сфері теплопостачання

Ринки у сфері теплопостачання є регіональними.

До ринків у сфері теплопостачання, які перебувають у сфері природних монополій, де відсутня конкуренція та господарська діяльність суб'єктів господарювання підлягає ліцензуванню і контролю з боку регуляторів, належить, зокрема, **транспортування теплової енергії**.

До **потенційно конкурентних ринків**, на яких може й повинна розвиватися конкуренція у сфері теплопостачання, належать, зокрема: **послуги з виробництва та постачання теплової енергії**.

Перепоною для розвитку конкуренції на ринку теплової енергії та доступу на ринок потенційних конкурентів є наявність монопольного становища існуючих підприємств централізованого теплопостачання, які поєднують функції виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

Державним органом, який забезпечує формування державної політики у сфері теплопостачання, є Мінрегіон України.

Функції регулятора у цій сфері господарської діяльності виконують НКРЕКП та обласні державні адміністрації залежно від обсягу виробництва, транспортування та постачання теплової енергії і ступеня забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії.

За інформацією Мінрегіону, господарську діяльність у сфері теплопостачання здійснюють з:

- виробництва теплової енергії – 1 448 суб'єктів господарювання;
- транспортування теплової енергії – 797 суб'єктів господарювання;
- постачання теплової енергії – 1 356 суб'єктів господарювання.

При цьому ліцензіатами НКРЕКП є 27 суб'єктів господарювання, які забезпечують близько 55 % загального обсягу відпуску корисного тепла всім споживачам у розрізі регіонів України.

Виконавцями послуг у сфері теплопостачання є теплопостачальні організації, які в переважній більшості поєднують функції виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, і в більшості випадків є надавачами:

- послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (втратив чинність з 01.05.2019);
- послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води відповідно до нового Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (який вступив у дію з 01.05.2019).

З 01.05.2019 був введений у дію у повному обсязі Закон України «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон про ЖКП), який істотно змінює принципи відносин, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, зокрема, запроваджує нову термінологію та класифікацію комунальних послуг, вносить зміни в організацію надання комунальних послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води. Також Законом про ЖКП внесені зміни до Закону України «Про теплопостачання», якими передбачено встановлення окремих тарифів для споживачів, у яких тепла енергія та відповідні послуги виробляються за допомогою систем автономного опалення та/або індивідуального теплового пункту.

Ринки у сфері теплопостачання, зважаючи на високий рівень їх монополізації і соціальну значимість, є одними з пріоритетних у роботі органів Комітету.

У зв'язку із цим фокус уваги органів АМКУ у 2019 році був зосереджений на дослідженні ринків у сфері теплопостачання.

Предметом дослідження органів Комітету було здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на регіональних ринках у сфері теплопостачання, зокрема постачання теплової енергії для потреб централізованого опалення; надання послуг з централізованого опалення

невідповідної якості; неврегульованість питань оплати за опалення місць загального користування; нездійснення перерахунків за неякісно надані послуги, а також спонукання цими підприємствами до укладення договорів, зміст яких може призвести до ущемлення інтересів споживачів.

На сьогодні, незважаючи на вимоги нормативно-правових актів щодо необхідності проведення перерахунків розміру плати, зокрема за надання послуг з централізованого опалення, у разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, такі перерахунки проводяться не завжди, а органи регулювання не здійснюють належного контролю за їх проведенням.

Непроведення перерахунків за ненадані або надані в неповному обсязі житлово-комунальні послуги призводить до фактичного збільшення їх вартості, що у свою чергу призводить до ущемлення інтересів споживачів.

Зазначеним дослідженням було охоплено усі регіони України, у кожному з яких виявлено порушення конкурентного законодавства як надавачами послуг, так і місцевими органами влади.

За результатами дослідження органами АМКУ **виявлено понад 70 порушень** законодавства про захист економічної конкуренції.

Серед виявлених типових порушень у діях суб'єктів господарювання: встановлення необґрунтованих тарифів за рахунок завищення окремих складових тарифів (включення до тарифу завищеного рівня рентабельності); надання послуг неналежної якості та відмова у проведенні перерахунків за неякісно надані послуги; нарахування за послуги за нормами споживання при наявності приладів обліку; збільшення тарифу без попередження споживачів (недотримання порядку доведення до споживачів інформації про намір здійснити зміну до тарифів на комунальні послуги); включення до договорів умов, редакція яких може призводити до ущемлення інтересів споживачів; відмова в укладенні прямих договорів зі споживачами.

Напередодні опалювального періоду з метою інформування усіх зацікавлених сторін про

виявлені порушення, а також виявлення проблемних питань, що можуть негативно вплинути на входження в опалювальний сезон та напрацювання шляхів їх вирішення, на майданчиках усіх територіальних відділень АМКУ були проведені робочі зустрічі за участю представників місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання (теплопостачальних та газопостачальних організацій).

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, відділеннями Комітету було **надано 363 рекомендації** вжити заходів щодо забезпечення безпечного та надійного проходження опалювального сезону з урахуванням інтересів споживачів.

Під час здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції теплопостачальними організаціями, органами Комітету також було виявлено непоодинокі випадки здійснення виконавцями перевірки та/або планового ремонту загальнобудинкових приладів обліку теплової енергії під час опалювального сезону. Такі перевірки / планові ремонти теплопостачальні організації здійснювали місяцями, а подекуди й роками, що фактично призводило до оплати споживачами за послуги з постачання теплової енергії без урахування показників приладів обліку відповідних послуг. Також було з'ясовано, що відсутність встановленого порядку проведення перерахунків розміру плати за надання послуг із централізованого опалення та постачання гарячої води в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості для споживачів, приміщення яких обладнані квартирними та/або будинковими приладами обліку, давало можливість виконавцям відповідних послуг уникати здійснення таких перерахунків.

У зв'язку із цим, з метою вжиття заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, Комітет надав Міністерству розвитку громад та територій України рекомендації листом від 04.10.2019 № 128-29/01-12703 вжити заходів щодо розробки та подання на затвердження нормативно-правових актів, які б

врегулювали, зокрема, питання перерахунків вартості комунальної послуги для всіх категорій споживачів, обслуговування вузлів комерційного обліку оператором зовнішніх мереж у міжопалювальний період, інформування споживача способами, що

гарантують доведення інформації до споживача, про проведення обслуговування вузлів комерційного обліку.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

У 2019 році Комітетом опрацьовані проєкти підзаконних актів, розроблених на виконання Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

Серед них, зокрема:

- проєкт постанови КМУ «Деякі питання нарахування (визначення) плати за теплову енергію та послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води для споживачів у зв'язку зі зміною ціни природного газу»;
- проєкт постанови КМУ «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії»;
- проєкт постанови КМУ «Про затвердження Правил надання послуги з постачання гарячої води та типових договорів про надання послуги з постачання гарячої води»;
- проєкт постанови КМУ «Про встановлення граничного розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг, що надаються споживачам багатоквартирних будинків за індивідуальними договорами»;
- проєкт наказу Мінрегіону «Про затвердження Порядку відключення споживачів від систем централізованого опалення та постачання гарячої води»;
- проєкт наказу Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження Вимог до формування рахунків на оплату послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, центрального водопостачання та водовідведення».

Протягом 2019 року Комітет двічі надавав зауваження до постанови КМУ «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії».

Завдяки зусиллям Комітету прийнята 21 серпня 2019 року редакція постанови **враховує зауваження АМКУ:**

- квитанція на оплату має надходити не пізніше ніж за десять днів до кінцевої дати оплати за послугу;
- виконавець має самостійно, без звернення споживачів, здійснювати перерахунки протягом місяця;
- штраф виконавцю за кожен день ненадання послуги;
- штраф за кожен день надання її не в повному обсязі або невідповідної якості.

ВІДПОВІДАЧ:
КАНІВСЬКЕ КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ТЕПЛОВИХ МЕРЕЖ

Рекомендації Черкаського ОТВ Комітету від 26.09.2019 № 73/18-рк/к

Канівське комунальне підприємство теплових мереж діє на ринку послуг з постачання теплової енергії у місті Канів.

У ході проведеного дослідження Відділенням встановлено, що Канівським КПТМ у договорах купівлі-продажу (постачання) теплової енергії, укладених із житлово-будівельними кооперативами, була визначена умова щодо розміру штрафу за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання працівників теплопостачальної організації при виконанні ними службових обов'язків у розмірі 5 % вартості теплової енергії, спожитої в попередньому розрахунковому періоді, при тому, що чинним законодавством такий штраф визначений у розмірі до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто до 3 400 грн.

Такі дії містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого п. 2 ст. 50, ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з постачання теплової енергії.

Черкаським ОТВ Комітету були надані рекомендації припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом приведення договорів купівлі-продажу (постачання) теплової енергії у відповідність із чинним законодавством.

Листом від 19.12.2019 № 633 Канівське КПТМ повідомило, що зі споживачами категорії «населення» будуть укладатися договори про надання послуг з централізованого опалення, приведені у відповідність із вимогами Типового договору, затвердженого постановою КМУ від 21.07.2005 № 630, із змінами. Про можливість переукладення договорів споживачі були повідомлені шляхом розміщення відповідної інформації в рахунках за листопад 2019 року. Наразі **рекомендації виконані.**

**ВІДПОВІДАЧ:
КП «ВОДГЕО»****Рекомендації Черкаського ОТВ Комітету від 06.05.2019 № 73/5-рк/к**

КП «ВодГео» є єдиним надавачем послуг з прийняття та очищення рідких побутових відходів у м. Сміла.

Протягом 2018 року вартість послуг з прийняття та очищення рідких побутових відходів для перевізників змінювалась із 24,64 грн до 49,67 грн, у 2019 році вартість послуг зросла до 54,67 грн.

При цьому встановлена КП «ВодГео» вартість послуг з прийняття та очищення рідких побутових відходів (стічних вод) є найвищою в Черкаській області.

В ході проведеного дослідження Відділенням виявлено, що КП «ВодГео» встановило для перевізників рідких побутових відходів (стічних вод), які завозять ці відходи на зливальну станцію підприємства, необґрунтовану вартість зазначених послуг.

Такі дії містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого п. 2 ст. 50, п. 1 ч. 2 с. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з прийняття та очищення рідких побутових відходів шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Рекомендовано припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом встановлення економічно обґрунтованої вартості послуг з прийняття та очищення рідких побутових відходів для перевізників, які завозять ці відходи на зливальну станцію підприємства.

Рекомендації виконано. Тариф знижено з 54,67 грн/1м³ до 29,10 грн/1м³.

РИНКИ ТРАНСПОРТУ

Транспорт – одна з найважливіших складових економічної системи країни. Він забезпечує перевезення вантажів і людей, тим самим налагоджуючи та розвиваючи зв'язки між країнами, регіонами, галузями господарства та підприємствами. Транспорт є необхідним фактором для прогресу країни та її глобалізації, для виникнення і розвитку інтенсивного обміну товарами між окремими територіями, що беруть участь у цьому розподілі праці.

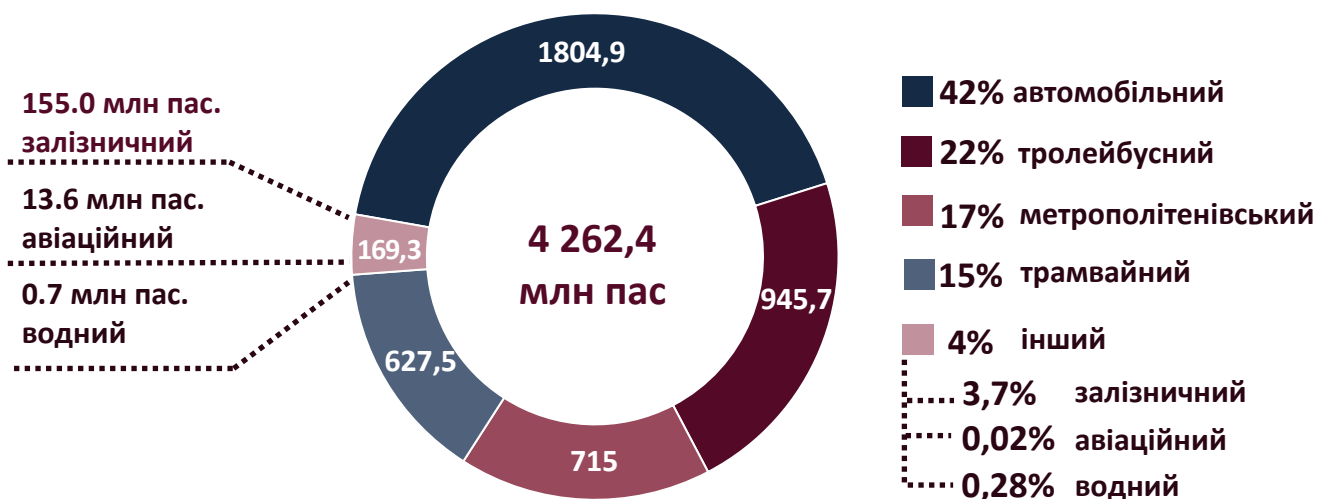
Залежно від об'єктів перевезення, транспорт поділяється на вантажний й пасажирський. Вантажний транспорт забезпечує виробничі зв'язки між підприємствами й доставку населенню продуктів споживання, основними показниками ефективності його роботи є вантажоперевезення. Пасажирський транспорт забезпечує перевезення населення, його основними показниками є пасажироперевезення.

Ринки перевезення поділяються як за видами транспорту, якими здійснюються перевезення, так і за умовами перевезень та їх географією. Отже, за видами транспорту перевезення поділяються на: залізничний, морський, річковий, автомобільний, трубопровідний та повітряний. Вони взаємодіють між собою і становлять транспортну систему.

Структура перевезених пасажирів за видами транспорту у 2019 році, млн пас.

Джерело: Держстат України

За даними Держстату України, послугами пасажирського транспорту скористалося 4 262,4 млн пасажирів, або 95,0 % обсягу 2018 р.

За даними Держстату, підприємствами транспорту перевезено 674,5 млн т вантажів, що становить 108 % від обсягів 2018 р.

У 2019 р. залізничним транспортом перевезено у внутрішньому сполученні та на експорт 262,6 млн т вантажів, що на 1,9 % менше, ніж у 2018 р. Перевезення лісових вантажів знизилося на 58,3 %, брухту чорних металів – на 21,9 %, будівельних матеріалів – на 19,1 %, коксу – на 12,1 %, кам'яного вугілля – на 6,4 %, нафти й нафтопродуктів – на 5,7 %, чорних

металів – на 5 %, цементу – на 4,9 %.

Разом із цим перевезення залізної та марганцевої руди збільшилося на 2,7 %, зерна та продуктів перемелу – на 21 %, хімічних і мінеральних добрив – на 31,5 %. У загальних обсягах перевезень вантажів водним транспортом закордонні становили 41 %. Порівняно із 2018 р. обсяги закордонних перевезень вантажів збільшилися на 2,3 %.

У 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшились обсяги перекачки вантажів трубопровідним транспортом. Так, перекачка аміаку зросла на 13 %, газу – на 1,1 %, нафти – на 0,5 %. Транзит аміаку збільшився на 16,3 %, газу – на 3,3 %. Транзит нафти зменшився на 1,6 %.

Вантажообіг та обсяги перевезень вантажів

Вид транспорту	Вантажообіг			Обсяг перевезень		
	млн т км 2019	% загального обсягу	у % до 2018	млн т 2019	% загального обсягу	у % до 2018
Транспорт	338 885,2	100	102,1	674,5	100	108,0
залізничний	181 844,7	54	97,6	312,9	46	97,1
автомобільний	48 831,5	14	114,7	242,7	36	129,7
водний	3 386,9	1	100,7	6,1	1	109,2
трубопровідний	104 528,1	31	105,3	112,7	17	103,0
авіаційний	294,0	0,1	86,6	0,1	0,01	92,7

Джерело: Держстат України

На сьогодні існує багато сервісів, які допомагають громадянам у повсякденному житті. Одним із таких міських сервісів є можливість переглянути інформацію про рух громадського транспорту в режимі реального часу.

Будь-яка людина, яка має доступ до мережі Інтернет, навіть маючи при собі лише смартфон, може в будь-який момент часу дізнатись про місцезнаходження громадського транспорту, просто зайшовши на відповідний сайт або в мобільний додаток.

Така інформація про рух громадського транспорту в режимі реального часу корисна для тих, хто проживає в цих містах, оскільки щоденно допомагає обрати правильний маршрут та розрахувати свій час у дорозі. А туристи, наприклад, можуть з легкістю зорієнтуватись у новому місті та обрати зручний для пересування вид громадського транспорту.

Інформація про місцезнаходження громадського транспорту в режимі реального часу може розміщуватись як на вебсайтах міських рад, сайтах різних приватних компаній (операторів), так і у відповідних мобільних додатках. Ще краще, коли таких операторів декілька і споживач сам може вибрати, сервіс якого оператора йому подобається більше.

Вимога чинного законодавства України – розміщувати інформацію у формі відкритих даних, зокрема, дані про місцезнаходження громадського транспорту в режимі реального часу, на офіційних вебсайтах органів місцевого самоврядування та на [Єдиному державному веб-порталі відкритих даних](#), а будь-яка особа може її вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, у тому числі в комерційних цілях.

АМКУ з'ясував, що на офіційних вебсайтах окремих міських рад така інформація відсутня, а міститься лише посилання на сайт сторонньої організації, де відображений рух громадського транспорту в режимі реального часу.

Неоприлюднення на офіційних вебсайтах вказаних відкритих даних та незавантаження їх на Єдиний державний веб-портал відкритих даних є бездіяльністю міських рад окремих міст, яка може мати негативний вплив на конкуренцію на ринку послуг із надання інформації про місцезнаходження громадського транспорту в режимі реального часу та створювати бар'єри вступу на цей ринок новим операторам.

Дії АМКУ

АМКУ були надані [рекомендації № 65-рк від 05.12.2019](#) певним міським радам припинити бездіяльність, яка полягає в неоприлюдненні на своїх офіційних вебсайтах даних про місцезнаходження громадського транспорту в режимі реального часу й незавантаження їх на Єдиний державний веб-портал відкритих даних, та яка може мати негативний вплив на конкуренцію.

РИНОК НАДАННЯ ПОРТОВИХ ПОСЛУГ У МОРСЬКИХ ПОРТАХ УКРАЇНИ

АНТИКОНКУРЕНТНІ ДІЇ МІНІНФРАСТРУКТУРИ У ВИГЛЯДІ ВІДСУТНОСТІ МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКУ СТАВОК ПОРТОВИХ ЗБОРІВ ТА ЗНИЖОК ДО НИХ

У Комітеті розглядалася справа № 130-26.13/126-17 за ознаками порушення Мінінфраструктури законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органів влади, які можуть призвести до обмеження чи спотворення конкуренції.

Дії Мінінфраструктури, в яких вбачаються ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, полягають у встановленні наказом Мінінфраструктури від 27.05.2013 № 316 «Про портові збори» розмірів ставок портових зборів та знижок до них без економічного обґрунтування та за відсутності методики розрахунку таких ставок, а також без дослідження впливу цих ставок і зборів на конкуренцію.

Відсутність такої Методики може призвести до встановлення необґрунтованих розмірів ставок портових зборів.

Дії АМКУ

У 2019 році Мінінфраструктури не було розроблено та не затверджено Методики розрахунку розмірів ставок портових зборів. Більш того, відповідно до наданої Комітету у 2019 році інформації, Мінінфраструктури не планує найближчим часом розробляти й затверджувати Методики розрахунку розмірів ставок портових зборів.

06 лютого 2020 року АМКУ прийняв рішення № 113-р, яким зобов'язав Мінінфраструктури протягом 4 місяців розробити та затвердити прозору й недискримінаційну методику розрахунку розмірів ставок портових зборів, які справляються в морських портах.

**МОРСЬКІ ПОРТИ
УКРАЇНИ**

**ВІДПОВІДАЧ:
МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ**

Рекомендації АМКУ від 07.03.2019 № 8-рк

Комітетом під час розгляду заяв суб'єкта господарювання було проведено дослідження ринків надання послуг із повсякденного бонування.

За результатами цього дослідження встановлено, що Міністерство інфраструктури надало рекомендації ДП «Адміністрація морських портів України» (далі – ДП «АМПУ») розривати договори із суб'єктами господарювання недержавної форми власності та/або забезпечувати недопущення надання послуг з повсякденного бонування сторонніми підприємствами, установами та організаціями, які не є державними підприємствами.

В морських портах України є суб'єкти господарювання недержавної форми власності, які надають послуги з повсякденного бонування і є конкурентами філій ДП «АМПУ».

ДП «АМПУ» чи його філії, розірвавши договори із цими підприємствами, усунуть з ринку надання послуг з повсякденного бонування своїх конкурентів.

АМКУ були надані рекомендації:

1. Не вчиняти дій, спрямованих на обмеження конкуренції на цих ринках, та дій, що призводять до дискримінації суб'єктів господарювання за формою власності.
2. Розробити та затвердити нормативно-правовий акт, який має встановлювати правила доступу на конкурентних засадах суб'єктів господарювання всіх форм власності на цей ринок.

**ВІДПОВІДАЧ:
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Рішення АМКУ від 25.04.2019 № 287-р

Виконавчий комітет Одеської міської ради 25.02.2016 прийняв рішення № 46 «Про затвердження схеми організації руху вантажного транспорту до Одеського морського торговельного порту», яким обмежив рух таким чином, що весь вантажний транспорт прямує до Одеського морського торговельного порту (далі – ОМТП) через територію ТОВ «Євротерминал», на якій розташовано Сухий порт для відстою вантажного автотранспорту до в'їзду в ОМТП, використовуючи при цьому платні послуги ТОВ «Євротерминал».

Прийнявши зазначене рішення, Виконавчий комітет Одеської міської ради вчинив порушення, передбачене абз. 9 ч. 2 ст. 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дії, якою встановлено не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств у частині споживання платних послуг ТОВ «Євротерминал», що надаються на території Сухого порту.

Виконавчий комітет Одеської міської ради зобов'язано передбачити можливість заїзду вантажного автотранспорту до ОМТП без споживання платних послуг ТОВ «Євротерминал».

ВІДПОВІДАЧ:
ДП «АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ»

Рішення ТАК АМКУ від 09.12.2019 № 93-р/тк

АМКУ визнав, що ДП «Адміністрація морських портів України» (далі – ДП «АМПУ») протягом 2017 та 2018 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг, які надаються та оплачуються у складі корабельного збору, у межах: територій та акваторій Білгород-Дністровського, Бердянського, Ізмаїльського, Чорноморського, Маріупольського, Миколаївського, Одеського, Ренійського, Скадовського, Херсонського, Усть-Дунайського морських портів, спеціалізованого морського порту Ольвія, морського порту «Южний» (на цей час – морський порт «Південний»), як таке, що не має жодного конкурента на цих ринках.

Дії ДП «АМПУ», які полягали в нарахуванні та стягненні із судновласників протягом 2017 та 2018 років додаткових коштів за послуги з оформлення приходу суден у порт, виходу суден із порту, з перевірки суден на відповідність вимогам Міжнародного кодексу з охорони суден і портових засобів, які вже оплачені судновласниками у складі корабельного збору, визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринках послуг, які надаються та оплачуються у складі корабельного збору, у межах: територій та акваторій Білгород-Дністровського, Бердянського, Ізмаїльського, Чорноморського, Маріупольського, Миколаївського, Одеського, Ренійського, Херсонського, Усть-Дунайського морських портів, спеціалізованого морського порту Ольвія, морського порту «Южний» (на цей час – морський порт «Південний»), Скадовського морського порту, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Штраф – 5 530 682 грн

ВІДПОВІДАЧ:
ДП «АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ»

Рекомендації АМКУ від 29.08.2019 № 53-рк

ДП «АМПУ» в односторонньому порядку припинило чинні договори з морськими агентами та примушувало їх до укладання нових договорів у формі договору приєднання.

Морські агенти звернулись до органів АМКУ зі скаргами на умови цього договору приєднання, які нав'язуються ДП «АМПУ». Зокрема, цей договір унеможлиблює внесення морськими агентами будь-яких змін до його умов та не дає їм права вибору необхідного їм переліку послуг. Натомість ДП «АМПУ» може вносити будь-які зміни до договору або навіть розривати договір без пояснення причин.

За результатами аналізу АМКУ договору приєднання, який нав'язувався ДП «АМПУ» морським агентам, було встановлено, що він містить дискримінаційні умови для морських агентів, а такі дії ДП «АМПУ» можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

АМКУ були надані рекомендації розробити недискримінаційні умови договору про взаємодію сторін під час агентування суден, забезпечити прозору процедуру обговорення умов такого договору із морськими агентами та недискримінаційну процедуру укладення такого договору з кожним з морських агентів, а також забезпечити право морських агентів на свободу вибору необхідних їм додаткових послуг за вільними тарифами.

РИНОК ПЕРЕВЕЗЕННЯ АВІАЦІЙНИМ ТРАНСПОРТОМ

ВСТАНОВЛЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ СТАВКИ ПЛАТИ ЗА АЕРОНАВІГАЦІЙНІ ПОСЛУГИ

Комітет тримає під пильною увагою стан конкуренції в авіаційній сфері. Так, значний суспільний резонанс спричинив [наказ Мінінфраструктури від 04.06.2019 № 415 «Про встановлення Ставок плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден у повітряному просторі України»](#).

Для того щоб авіакомпанія здійснила посадку в певному аеропорту України, вона повинна сплатити відповідний державний збір (ставку) за обслуговування повітряного судна Украероруху (організації, яка відповідальна за здійснення польотів над територією України), а розміри цих ставок своїм наказом встановлює та затверджує Міністерство інфраструктури України (далі — Мінінфраструктури).

Ці збори (ставки) були однакові для всіх авіакомпаній незалежно від того, де знаходиться аеропорт – у Києві, Борисполі, Львові або в Одесі, однак Міністерство вирішило внести зміни до свого наказу, встановивши, зокрема, одиничну ставку плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування на підході та в районі аеродрому в розмірі 210,0 євро для міжнародного аеропорту «Бориспіль» та в розмірі 411,0 євро для всіх інших аеропортів країни.

Ще на стадії розробки проєкту наказу АМКУ неодноразово застерігав Мінінфраструктури, що встановлення таких ставок має ознаки надання одному аеропорту пільг або переваг, які ставлять його у привілейоване становище порівняно з іншими аеропортами, що призводить до порушення антимонопольного законодавства.

Крім того, до Комітету звернулась Асоціація «Аеропорти України», учасниками якої є 20 аеропортів України, та поскаржилась, що Мінінфраструктури своїм наказом створює для аеропорту «Бориспіль» привілейоване становище порівняно з іншими аеропортами.

Незважаючи на застереження АМКУ, Мінінфраструктури затвердило наказ та ввело його в дію.

Дії АМКУ

Комітет розпорядженням від 24.10.2019 № 02/364-р розпочав розгляд справи за ознаками вчинення Мінінфраструктури порушення, передбаченого ст. 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу влади, які полягають у наданні окремим суб'єктам господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до обмеження конкуренції.

 В ході розгляду справи Комітет надав обов'язкові для розгляду [рекомендації від 12.12.2019 № 68-рк](#), якими зобов'язав Мінінфраструктури внести зміни до наказу від 04.06.2019 № 415, усунувши дискримінаційні умови щодо надання окремим суб'єктам господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів.

РИНОК ПОСЛУГ З НАЗЕМНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В АЕРОПОРТАХ УКРАЇНИ

ДОСТУП НА КОНКУРЕНТНИХ ЗАСАДАХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКИ ПОСЛУГ З НАЗЕМНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В АЕРОПОРТАХ

На сьогодні в Україні відсутній встановлений законодавством порядок доступу на ринки з наземного обслуговування в аеропортах України, що є суттєвою перешкодою для розвитку конкуренції на вказаних ринках.

29.09.2015

Державіаслужбі 29.09.2015 були надані обов'язкові для розгляду рекомендації АМКУ від [29.09.2015 № 14-рк](#)

06.12.2016

Комітетом 06.12.2016 прийнято рішення № 526-р, яким зобов'язано Державіаслужбу розробити Авіаційні правила, які передбачають, зокрема, процедури відбору постачальників послуг із наземного обслуговування в аеропортах.

Державіаслужбою такі Авіаційні правила були розроблені, АЛЕ

Враховуючи наведене, 27 листопада 2019 року АМКУ проведено круглий стіл на тему [«Що заважає впровадженню Авіаційних правил «Доступ на ринок послуг наземного обслуговування в аеропортах?»](#). Участь у зазначеному заході брали представники Державної авіаційної служби України, Мінінфраструктури, Державної регуляторної служби України, учасників ринку та їх об'єднань, експерти авіаційного ринку.

За результатами обговорення було вирішено, що Державіаслужба створить робочу групу, до якої будуть залучені всі зацікавлені особи; а учасники цього круглого столу надішлють до Державіаслужби та АМКУ свої пропозиції та зауваження, які будуть опрацьовані цими державними органами.

27.11.2019

19.12.2019

Державіаслужбою створено робочу групу, в яку, крім експертів авіаційного ринку, входять і представники Комітету. Перше засідання робочої групи відбулося 19.12.2019.

РИНОК ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ

НЕОБҐРУНТОВАНА ЦІНА НА ПОСЛУГУ З РЕЗЕРВУВАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОРГАНІЗОВАНИХ ГРУП ПАСАЖИРІВ

Залізничні пасажирські перевезення мають важливе як соціальне, так і економічне значення. Майже половина загального пасажирообігу країни припадає на залізницю.

Процесом перевезень у внутрішньому та міжнародному сполученнях управляє виключно АТ «Укрзалізниця».

Ринок внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів залізничним транспортом, на якому АТ «Укрзалізниця» займає монопольне становище, є суміжним із ринком надання в користування інфраструктури залізничного транспорту.

Тарифи на внутрішні й міжнародні перевезення пасажирів залізничним транспортом регулюються державою – встановлюються Мінінфраструктури за погодженням з МЕРТ.

АТ «Укрзалізниця» надає послуги, пов'язані з перевезенням пасажирів залізничним транспортом, зокрема, послуги з резервування місць для перевезення організованих груп пасажирів. Плата за ці послуги не регулюється державою, а встановлюється за вільними цінами.

У зв'язку із численними зверненнями, АМКУ проведено перевірку формування ціни на послугу з резервування місць для групових перевезень пасажирів, встановленої АТ «Укрзалізниця» з 15.01.2019 у розмірі 200 грн за місце. Для порівняння: у попередні роки вартість такої послуги становила 32 грн за місце.

Для оформлення проїзду організованої групи пасажирів залізничним транспортом, організатор перевезення може викупити проїзні документи лише після сплати за резервування місць для такого перевезення.

Проте в окремих випадках вартість колективного резервування місць перевищує вартість самого квитка, що є обтяжливим для споживачів.

Під час перевірки з'ясовано, що АТ «Укрзалізниця» встановило економічно необґрунтовану ціну на послугу з резервування місць для перевезення організованих груп пасажирів, що має ознаки зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

Дії АМКУ

Тому з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, АМКУ надав обов'язкові для розгляду [рекомендації АМКУ від 28.11.2019 № 63-рк](#) АТ «Укрзалізниця» - привести ціну на послугу з резервування місць для перевезення організованих груп пасажирів до економічно обґрунтованого рівня.

РИНОК ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ

[Звіт про результати дослідження ринку перевезення вантажів залізничним транспортом в Україні за 2017 – 2018 роки](#) схвалено АМКУ 17 січня 2019 року.

ВІДСУТНІСТЬ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В ЧАСТИНІ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ МАЛОДІЯЛЬНИХ ТА/АБО ЗБИТКОВИХ СТАНЦІЙ АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»

Залізничний транспорт займає провідне місце в задоволенні потреб суспільного виробництва та населення у перевезеннях, є важливим фактором забезпечення соціально-економічного розвитку України.

Вантажообіг залізничного транспорту протягом 2019 року становив 56 % вантажообігу всіх видів транспорту, а обсяг перевезених залізничним транспортом вантажів – майже 52 %.

АТ «Укрзалізниця» є єдиним підприємством України, за яким законодавчо закріплена інфраструктура залізничного транспорту, до виключної компетенції якої законодавством віднесено управління процесом перевезень у внутрішньому й міжнародному сполученнях та яка є власником як тягового рухомого складу (магістральних локомотивів), так і вагонів.

Маючи ринку владу на ринку перевезення вантажів, АТ «Укрзалізниця» може встановлювати необґрунтовані ціни, нав'язувати непотрібні послуги, відмовляти в наданні послуг, не допускати на ринки конкурентів, встановлювати умови, які ставлять конкурентів у нерівне становище, тощо.

У зв'язку із численними зверненнями суб'єктів господарювання (вантажовідправників та вантажоодержувачів) АМКУ проведено перевірку дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції АТ «Укрзалізниця» під час відмови виконувати перевезення вантажів з окремих станцій регіональних філій АТ «Укрзалізниця».

Під час перевірки з'ясовано, що АТ «Укрзалізниця» самостійно встановило Порядок проведення рейтинг-аналізу діяльності вантажних станцій АТ «Укрзалізниця», згідно з яким третю частину (близько 300) наявних вантажних станцій визнано «малодіяльними», а для отримання / відправлення вантажів з такої станції стягувало близько 170 грн без ПДВ за один вагон / один кілометр.

Закриття малодіяльних станцій або збільшення вартості відправки вантажів із них можуть призвести до зростання вартості продукції, зокрема перевезення зерна та дорожнього будівництва.

Дії АМКУ

АМКУ розпочав справу про зловживання монопольним (домінуючим) становищем АТ «Укрзалізниця», яке полягає у відмові вантажоперевізникам у подачі вагонів під навантаження / розвантаження на ці станції та пропозиції здійснити подачу вагонів за додаткову плату.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Погоджено без зауважень, зокрема, такі проєкти нормативно-правових актів:

- проєкт Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту».

Протягом року було надано коментарі та пропозиції до проєктів НПА, зокрема:

- проєкт Закону України «Про залізничний транспорт України» (реєстраційний № 1196 від 29.08.2019 (доопрацьований 06.09.2019) та реєстраційний № 1196-1 від 06.09.2019);
- проєкт розпорядження КМУ «Про схвалення Плану заходів на 2019-2021 роки з реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року»;
- проєкт наказу Мінінфраструктури «Про встановлення Ставок плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден у повітряному просторі України».

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2018 РОКУ НА 05.03.2020:

Рішення ТАК АМКУ від
19.12.2018 №31-р/тк

Рішення АМКУ від 15.11.2018
№ 635-рк

Позивач	АТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»	ТОВ «МАСТЕР-АВІА»	КП «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «КИЇВ»
Штраф, грн	760 390 грн (сплачено)	1 801 406 грн	681 019 грн
№ судової справи	910/2180/19	910/163/19	
Перша інстанція	<u>Рішення</u> від 02.07.2019 про відмову в позові АТ «Українська залізниця».	<u>Рішення</u> 18.04.2019 про задоволення позову.	
	☑	☒	
КАГС/ПАГС	<u>Постанова</u> від 05.09.2019 про часткове задоволення апеляційної скарги, в частині визнання недійсним способу припинення порушення	<u>Постанова</u> від 08.01.2020 про залишення без задоволення апеляційної скарги.	
	☑	☒	
ВГСУ/КГС ВС	<u>Постанова</u> від 14.11.2019 про залишення касаційної скарги без задоволення.	Справа перебуває на розгляді.	
	☑	○	

РИНОК ЗВ'ЯЗКУ Й ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Відповідно до Закону України «Про телекомунікації» **телекомунікації (електрозв'язок)** — передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, провідних, оптичних або інших електромагнітних системах.

Ринки телекомунікаційних послуг не належать до сфер природних монополій.

Український ринок телекомунікаційних послуг характеризується стійкістю ринкових позицій ключових операторів, стабільним попитом на послуги, а також високою конкуренцією в сегменті суміжних продуктів.

За даними НКРЗІ, кількість суб'єктів господарювання, що включені до **реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, становила 7 933** суб'єкти господарювання (на 24.12.2019), що на 10,3 % більше порівняно з минулим роком.

АДМІНІСТРАТИВНІ БАР'ЕРИ ЗДІЙСНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ:

- діяльність у сфері телекомунікацій здійснюється за умови включення оператора, провайдера телекомунікацій до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, який веде НКРЗІ;
- у визначених Законом України «Про телекомунікації» випадках – також наявність відповідних ліцензій та дозволів.

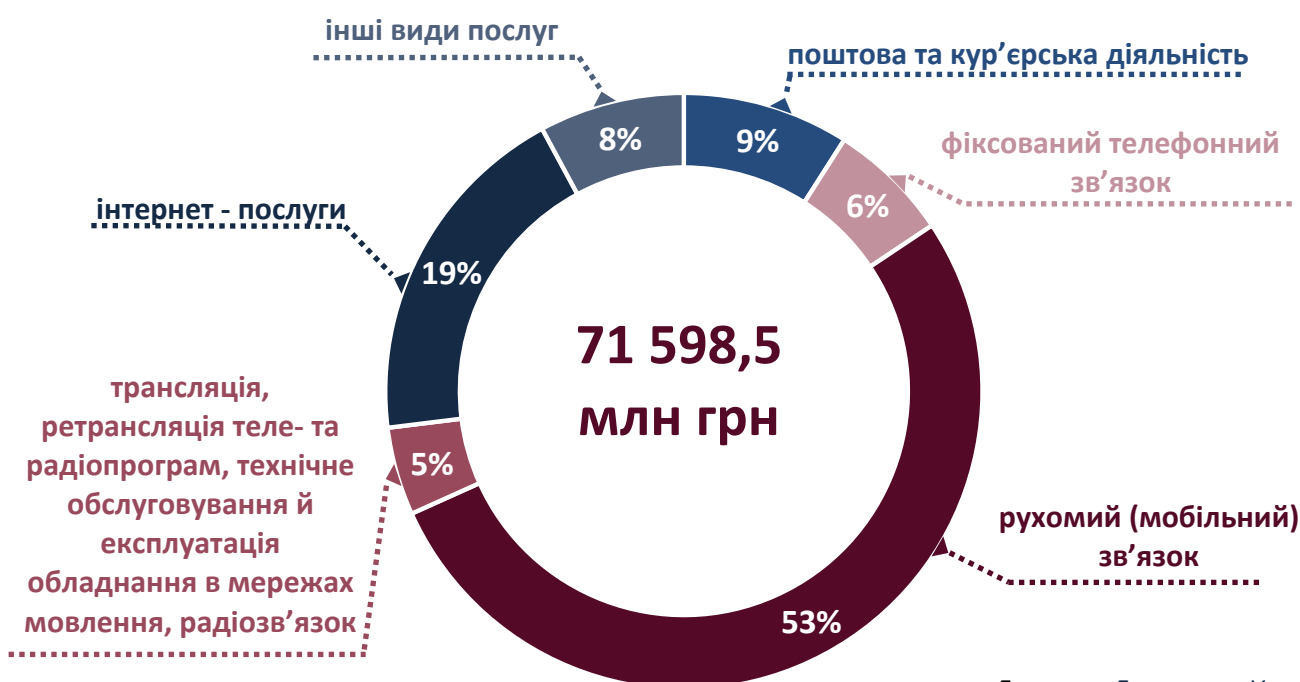
ЛІЦЕНЗУВАННЮ ПІДЛЯГАЮТЬ ТАКІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ:

- надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного;
- надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням бездротового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування й надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого; міжміського; міжнародного;
- надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку із правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку;
- надання послуг із технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- й радіомовлення, дротового радіомовлення та телемереж.

Граничні або фіксовані тарифи встановлюються відповідно до ч. 2 ст. 66 Закону України «Про телекомунікації».

Тарифи на телекомунікаційні послуги встановлюються операторами, провайдерами телекомунікацій самостійно, крім тих, що підлягають державному регулюванню.

Структура реалізованих послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку у 2019 році

Джерело: *Держстат України*

ПрАТ «КИЇВСТАР»
[Рекомендації від](#)
[04.07.2019 № 47-рк](#)

Щодо поширення в рекламно-інформаційному описі тарифного плану «Київстар 4G Онлайн» твердження «75 грн абонплата», що містить ознаки порушення, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді повідомлення невизначеному колу осіб неповних відомостей (відсутність строку), зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри споживачів щодо придбання (замовлення) послуг ПрАТ «Київстар».

Рекомендовано припинити дії, які містять ознаки порушення у вигляді встановлення розрахункового періоду пакета послуг – 4 тижні, у спосіб, що позбавляє споживачів можливості зіставлення цін різних тарифних планів із різними розрахунковими періодами, зокрема в кожному тарифному плані / пакеті послуг інформувати споживачів про розрахункову вартість за день.

ПрАТ «ВФ УКРАЇНА»
[Рекомендації від](#)
[04.07.2019 № 48-рк](#)

Щодо встановлення ПрАТ «ВФ Україна» розрахункового періоду пакета послуг – 4 тижні, що містить ознаки порушення, передбаченого ст. 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді вчинення дій у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності. Рекомендовано припинити дії, які містять ознаки порушення у вигляді встановлення розрахункового періоду пакета послуг – 4 тижні, у спосіб, що позбавляє споживачів можливості зіставлення цін різних тарифних планів із різними розрахунковими періодами, зокрема в кожному тарифному плані / пакеті послуг інформувати споживачів про розрахункову вартість за день.

ТОВ «лайфселл»
[Рекомендації від](#)
[04.07.2019 № 49-рк](#)

Щодо поширення в рекламно-інформаційному описі тарифного плану «Хайп 2018» твердження «75 грн на місяць», що містить ознаки порушення, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри споживачів щодо придбання (замовлення) послуг ТОВ «лайфселл».

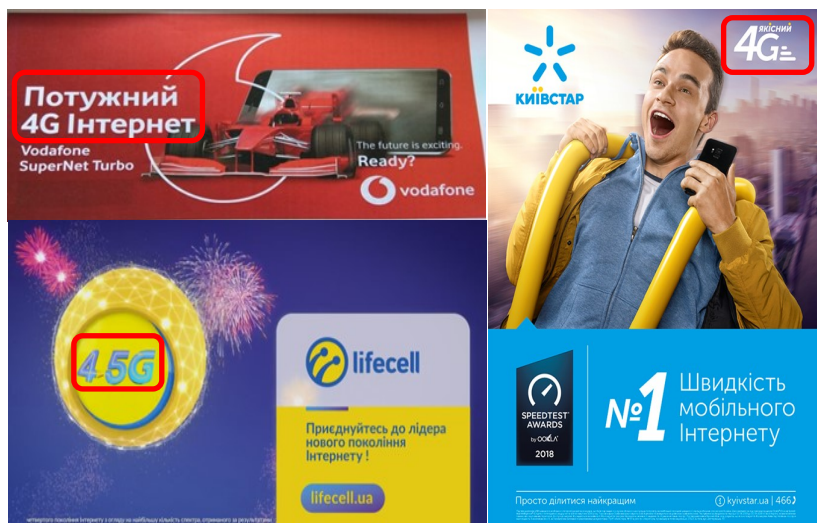
ПрАТ «ВФ УКРАЇНА»
[Рекомендації від](#)
[04.07.2019 № 50-рк](#)

Щодо зазначення ПрАТ «ВФ Україна» на офіційному сайті інформації щодо вартості тарифу Vodafone Red Extra L: «170 грн/місяць», у той час як детальний опис тарифу відображав інформацію: «базовая стоимость пакетов услуг на 4 недели», – такі посилання могли створювати уявлення про те, що вартість тарифу становить 170 грн за місяць, хоча насправді в умовах тарифного плану «Vodafone Red Extra L» вартість тарифу становить 170 грн за 4 тижні. Рекомендовано утримуватись від повідомлень невизначеному колу осіб в рекламно-інформаційних описах тарифних планів неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри споживачів та абонентів телекомунікаційних послуг.

НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ В РЕКЛАМІ МОБІЛЬНОГО ІНТЕРНЕТУ 4.5G

АМКУ проведено дослідження щодо наявності в діях операторів мобільного зв'язку ознак порушення Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» під час рекламування власних телекомунікаційних послуг із застосуванням стандартів 4G, 4→5G, 4.5G.

Дослідження проводилося стосовно дій трьох найбільших операторів рухомого (мобільного) зв'язку України — ТОВ «лайфселл»,

ПрАТ «Київстар» та ПрАТ «ВФ Україна», що надають послуги Інтернету із застосуванням стандарту 4G та його подальших релізів.

У результаті встановлено, що ТОВ «лайфселл» використовує у рекламі послуг мобільного Інтернету із застосуванням стандарту четвертого покоління позначення 4→5G, у той час коли ПрАТ «Київстар» та ПрАТ «ВФ Україна» використовують у рекламі послуг мобільного Інтернету із застосуванням стандарту 4G (LTE, LTE Advanced, LTE Advanced Pro) тільки позначення 4G.

Разом із тим, за даними державного підприємства «Український державний центр радіочастот», усі три оператори телекомунікацій мають можливість надавати послуги мобільного Інтернету у стандартах LTE (4G) та його подальших релізів, у тому числі й LTE Advanced Pro.

Використання ТОВ «лайфселл» у рекламі власних послуг мобільного Інтернету четвертого покоління позначення 4→5G та 4.5G може навести споживачів на думку, що товариство надає послуги мобільного Інтернету із застосуванням більш сучасних технологій, ніж його конкуренти, що не використовують комунікацію 4.5G у рекламі власних послуг мобільного Інтернету.

Також встановлено, що ТОВ «лайфселл» не може підтвердити, що надає послуги мобільного Інтернету четвертого покоління з більшою швидкістю, ніж конкуренти, використовує сучасніші технології, ніж конкуренти, та має покриття мережі краще, ніж у конкурентів.

Дії АМКУ

АМКУ надав ТОВ «лайфселл» обов'язкові для розгляду [рекомендації від 19.12.2019 № 69-рк](#):

- припинити дії, що містять ознаки порушення, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення в рекламі відомостей щодо надання послуг мобільного Інтернету четвертого покоління у стандарті 4.5G;
- інформування споживачів щодо послуг мобільного Інтернету четвертого покоління здійснювати способом, що не вводитиме в оману споживачів.

УЧАСНИКИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ:

**ПрАТ «Київстар»
ПрАТ «ВФ Україна»
ТОВ «лайфселл»
ТОВ «Інтертелеком»**

МЕТОЮ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ Є ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

- максимально ефективного використання операторами мобільного зв'язку радіочастотного спектра в діапазонах радіочастот 800 – 900 МГц;
- максимального покриття території України новітніми мережами рухомого (мобільного) зв'язку третього та четвертого поколінь (3G/4G);
- надання широкосмугового мобільного доступу до Інтернету для отримання повсюдно (а особливо в сільській місцевості) громадянами України переваг та можливостей цифрового світу, насамперед у сферах освіти, медицини, електронної комерції, адміністративних послуг, розвитку електронної демократії

У ході розгляду справи встановлено, що здійснення узгоджених дій:

- не створює жодних бар'єрів для виходу на ринок послуг рухомого (мобільного) зв'язку нових учасників;
- не усуває з ринку діючих суб'єктів ринку;
- не спотворює конкуренції на ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку;
- не призводить до жодних інших негативних наслідків.

Отже, заявлені узгоджені дії **не призводять до антиконкурентних наслідків і не підпадають під визначення антиконкурентних узгоджених дій, встановлене статтею 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»**

ПОЗИТИВНИЙ ЕФЕКТ ВІД ПЕРЕРОЗПОДІЛУ РАДІОЧАСТОТНОГО РЕСУРСУ

- дозволить розширити телекомунікаційну мережу мобільного широкосмугового доступу до Інтернету стандартів 3G/4G;
- сприятиме підвищенню якості та розширенню території надання телекомунікаційних послуг, не змінюючи при цьому структуру ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку України;
- призведе до:
  - ◇ збільшення рівня конкуренції на ринках рухомого (мобільного) зв'язку через усунення технологічного розриву під час використання радіочастотного ресурсу України між учасниками ринку;
  - ◇ зростання економіки держави, її інвестиційної привабливості;
  - ◇ сприятиме просуванню адміністративної, медичної та освітньої реформ;
  - ◇ збільшення кількості користувачів послугами мобільного доступу до глобальної мережі Інтернет, у тому числі жителів сільської місцевості;
  - ◇ підвищення цифрової грамотності населення, зростання освіченості громадян.

Враховуючи відсутність антиконкурентного ефекту та потенційні позитивні зміни від перерозподілу радіочастотного ресурсу України в діапазонах радіочастот 800 — 900 МГц, **АМКУ рішенням від 14.01.2020 № 19-р** надав дозвіл на узгоджені дії.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Опрацьовано 24 одиниці нормативно-правових актів:

Результат розгляду	Вид документа	Розробник
Погоджено без зауважень	Наказ	1 од. Держспецзв'язку
	Проект наказу	5 од. Держспецзв'язку
	Проект постанови	2 од. Держспецзв'язку
	Проект рішення	14 од. НКРЗІ
Погоджено за умови врахування зауважень	Проект постанови	1 од. Держспецзв'язку
Не погоджено	Проект рішення	1 од. НКРЗІ

Відповідно до п. 5 розділу II Порядку проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг, затвердженого рішенням НКРЗІ від 11.12.2018 № 640 (далі – Порядок), Комітетом у 2019 році було розпочато роботу з погодження проєктів рішень НКРЗІ за результатами аналізу ринків.

Так, Комітетом було погоджено відповідно до Порядку такі проєкти рішень НКРЗІ:

1. «Про результати аналізу ринку послуги термінації голосового трафіку на місцевих мережах фіксованого зв'язку телекомунікаційної мережі загального користування».
2. «Про результати аналізу ринку послуг термінації голосового трафіку на телефонних мережах рухомого (мобільного) зв'язку телекомунікаційної мережі загального користування».
3. «Про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіку у фіксованій телефонній мережі загального користування».

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2017-2018 РОКІВ НА 05.03.2020:

[Рішення АМКУ від
18.09.2017 № 546-р](#)

[Рішення АМКУ від
03.10.2018 № 526-р](#)

Позивач	ТОВ «ЛАЙФСЕЛЛ»	ТОВ «ЛАЙФСЕЛЛ»
Штраф, грн	19 466 840	-
№ судової справи	910/21488/17	910/16987/18
Перша інстанція	<u>Ухвалою</u> від 14.06.2018 призначено почеркознавчу експертизу <u>Ухвалою</u> від 21.10.2019 поновлено провадження у справі	<u>Рішенням</u> від 12.11.2019 у задоволенні позовних вимог відмовлено.
КАГС/ПАГС		Справа перебуває на розгляді

РИНКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ЗАГАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Протягом 2019 року стосовно ринків адміністративних та загальних послуг основна увага була зосереджена на тих ринках, наявність проблемних питань на яких спричинена передусім діями або бездіяльністю органів влади або органів місцевого самоврядування.

Актуальними лишаються питання створення рівних умов для змагання між компаніями, забезпечення рівних умов у діяльності компаній незалежно від їх форми власності, стимулювання розвитку приватного бізнесу на заміну державним та комунальним підприємствам, знищення штучно створених монопольних утворень, встановлення прозорих та зрозумілих правил гри на ринку та турбота про споживача. Це не виключний перелік тих дій та заходів органів влади, від яких залежить конкуренція на ринках та розвиток ринкових відносин загалом.

У звітному році діяльність АМКУ була зосереджена, зокрема, на таких ринках:

- ринок розміщення зовнішньої реклами
- ринок ритуальних послуг
- ринок платних послуг архівних установ
- ринок послуг перевірки текстів на наявність академічного плагіату
- ринок надання послуг з розміщення, отримання і передавання інформації до/з Єдиної бази даних звітів про оцінку з метою перевірки оціночної вартості об'єкта

Крім зазначеного, досліджено такі питання:

- відбір виконавців земельних торгів без застосування конкурентних процедур
- порядок штрихового кодування

РИНОК РОЗМІЩЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ

У травні 2019 року Комітетом схвалено [звіт](#) про результати дослідження ринку розміщення зовнішньої реклами. Звіт містить

аналіз проблемних питань, що мають місце на ринку та вирішення яких потребує в тому числі внесення змін до нормативно-правових актів, а також рекомендовані шляхи їх вирішення. У звіті висвітлено міжнародний досвід регулювання ринку розміщення зовнішньої реклами.

Серед **типових проблем**, які були встановлені органами Комітету в ході дослідження ринку та які негативно впливають на його розвиток і на конкуренцію на ньому, зокрема, є:

1. **Існування додаткових бар'єрів доступу на ринок.** Створення відповідними радами не передбачених Типовими правилами розміщення зовнішньої реклами органів та надання їм окремих повноважень щодо допуску на Ринок може створювати додатковий бар'єр для його учасників, що полягає, зокрема, у додатковому погодженні документів, затягуванні строків видачі дозволу тощо.

2. **Встановлення додаткових вимог для/до учасників ринку, не передбачених Типовими правилами розміщення зовнішньої реклами,** зокрема, шляхом розширення порівняно з Типовими правилами **переліку підстав для відмови** в наданні дозволу; встановлення вимоги у вигляді обов'язку щодо прийняття **пайової участі** у створенні та розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури міста.

3. **Встановлення розміру плати за тимчасове користування місцем розташування**

реklamних засобів без об'єктивних причин, наприклад, із застосуванням коефіцієнтів та підходів, що ущемлюють інтереси суб'єктів господарювання.

4. **Поєднання комунальними підприємствами адміністративних функцій та господарської діяльності на ринку** як одна з переваг, що ставить останніх у більш вигідне становище порівняно з конкурентами приватної форми власності. Це створює ситуацію, за якої комунальне підприємство може отримати переваги на ринку, наприклад, шляхом відмови в укладанні договорів про надання в тимчасове користування місць комунальної власності для розміщення рекламних засобів або встановлення невідгнаних / необґрунтованих умов таких договорів.

5. **Законодавча нерегульованість порядку демонтажу рекламного засобу.** Типовими правилами передбачено, що розроблення необхідної технічної документації, монтаж (демонтаж) рекламного засобу здійснюють спеціалізовані підприємства, установи та організації. При цьому Типовими правилами не встановлено порядку здійснення монтажу / демонтажу рекламних конструкцій, їх зберігання та визначення суб'єкта господарювання, який здійснюватиме таку діяльність. У зв'язку із цим органи місцевого самоврядування приймають власні рішення, якими закріплюють різні порядки демонтажу, надаючи повноваження на здійснення таких дій різним юридичним особам – створеним комунальним підприємствам, за договорами із суб'єктами господарювання, власними силами.

6. **Запровадження органами місцевого самоврядування мораторію на видачу дозволів на розміщення зовнішньої реклами,**

яким дискримінуються права та інтереси окремих учасників ринку.

7. Розміщення зовнішньої реклами без отримання дозволу.

Діяльність без одержання дозволу або з порушенням встановлених правил на ринку призводить до перенасиченості рекламних засобів у населених пунктах та надає недобросовісним суб'єктам господарювання певні переваги, зокрема, такі суб'єкти не здійснюють підготовку документів, необхідних для одержання дозволу.

При цьому досить часто для видачі дозволів на розміщення зовнішньої реклами органи місцевого самоврядування встановлюють додаткові, не передбачені чинним законодавством, вимоги до учасників ринку, а саме, отримання погоджень у вигляді рекомендацій постійних депутатських комісій, висновків ради з питань зовнішньої реклами тощо.

У зв'язку з перенасиченістю рекламними засобами та з метою покращення естетичного вигляду міста органи місцевого самоврядування, як правило, приймають рішення про застосування мораторію на розміщення рекламних засобів. Мораторій запроваджується на розміщення нових рекламних засобів або ж заборону розміщення певних видів рекламних конструкцій чи розміщення на певній території міста.

Однак використання саме такого механізму, як мораторій, не дає можливості вийти на ринок новим розповсюджувачам зовнішньої реклами, що в майбутньому матиме негативні наслідки для конкуренції на ринку, оскільки фактично «консервує» на ньому наявних суб'єктів, які за відсутності конкуренції та стимулу до розвитку із часом не будуть ефективно виконувати свої основні функції.

При застосуванні мораторію необхідно передбачити рівні умови для усіх учасників ринку: тих, які працювали до запровадження мораторію, отримували дозволи на розміщення зовнішньої реклами, та нових учасників, оскільки застосування мораторію лише до «нових» та одночасне продовження дії дозволу для тих, хто вже працював на ринку, буде створювати дискримінаційні умови

діяльності для тих, хто бажатиме вийти на ринок.

За результатом аналізу проблем, які існують на ринку розміщення зовнішньої реклами, у цьому звіті Комітетом запропоновано **такі шляхи їх вирішення:**

- нормативне врегулювання порядку затвердження схем розміщення зовнішньої реклами та встановлення обов'язку органам місцевого самоврядування здійснення розробки та **затвердження схем розміщення зовнішньої реклами;**
- нормативне врегулювання порядку **проведення конкурсу** на розміщення зовнішньої реклами та встановлення проконкурентних та недискримінаційних критеріїв до суб'єктів господарювання;
- нормативне врегулювання **порядку демонтажу** рекламних засобів, чіткі строки виконання цих робіт та зберігання об'єктів;
- затвердження **єдиного класифікатора засобів зовнішньої реклами;**
- запровадження механізму належного **моніторингу та контролю** за розміщенням зовнішньої реклами;
- нормативне врегулювання **порядку запровадження мораторію** на видачу дозволів на розміщення зовнішньої реклами, зокрема передбачення обставин / випадків, за яких можливе застосування мораторію та обов'язковість конкурентного відбору учасників ринку при запровадженні мораторію;
- розроблення та затвердження **єдиної методики розрахунку** плати за тимчасове користування місцями розташування рекламних конструкцій на недискримінаційних умовах;
- встановлення **заборони поєднання** комунальним підприємством виконання адміністративних функцій та здійснення господарської діяльності на ринку розміщення зовнішньої реклами;
- забезпечення **доступності інформації** про схеми розміщення зовнішньої реклами,

учасників ринку, видані дозволи, вільні площі тощо, зокрема, шляхом впровадження онлайн-бази, що

відображатиме актуальну інформацію, тощо.

Шляхами вирішення є внесення змін до чинних нормативно-правових актів із встановленням єдиних та обов'язкових на загальнодержавному рівні норм:

обов'язковість затвердження схем розміщення зовнішньої реклами, що мають враховувати архітектурний стиль території та не псуватимуть загальний естетичний вигляд;

визначення порядків та граничних строків демонтажу рекламних засобів і порядків та вартості їх зберігання;

залучення громадськості та професійних об'єднань до моніторингу й контролю, наприклад, шляхом доступу до онлайн-бази розміщення зовнішньої реклами, а також обов'язковість розгляду та реагування на їх звернення;

врегулювання порядку запровадження мораторію на видачу дозволів на розміщення зовнішньої реклами способом, що не надає переваг окремим учасникам чи групі учасників;

впровадження онлайн-бази, що відображатиме актуальну інформацію та забезпечить доступність інформації про учасників ринку, видані дозволи, вільні площі тощо;

затвердження єдиного класифікатора засобів зовнішньої реклами;

проведення конкурсу на отримання дозволу для розміщення зовнішньої реклами, у тому числі в обов'язковому порядку, наприклад, при запровадженні мораторію, перенасиченості території рекламними конструкціями тощо;

запровадження механізму належного моніторингу та контролю за розміщенням зовнішньої реклами, у тому числі розміщення без дозволу або після закінчення строку його дії;

розроблення та затвердження єдиної методики розрахунку плати за тимчасове користування місцями розташування рекламних конструкцій на недискримінаційних умовах;

встановлення заборони поєднання комунальним підприємством виконання адміністративних функцій та здійснення господарської діяльності на ринку розміщення зовнішньої реклами;

затвердження органами місцевого самоврядування порядків розміщення зовнішньої реклами з обов'язковим дотриманням норм законодавства про захист економічної конкуренції, чинних законодавчих та підзаконних актів.

Викладені у цьому звіті пропозиції щодо необхідності вирішення проблем, які існують на ринку та негативно впливають на конкуренцію на ринку, мають комплексний характер та не можуть бути вирішені виключно в межах повноважень Комітету. У зв'язку із чим звіт направлено до КМУ для надання відповідного доручення зацікавленим та відповідальним органам влади.

Органи Комітету й надалі проводитимуть роботу з органами місцевого самоврядування (робочі зустрічі, круглі столи, роз'яснення тощо) та вживатимуть заходів для забезпечення розвитку конкуренції на ринку розміщення зовнішньої реклами.

РИНОК РИТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Дослідження ринку ритуальних послуг, проблемних питань на ньому, припинення порушень законодавства, напрацювання шляхів вирішення проблемних питань знаходиться у фокусі уваги органів Комітету постійно. Так, у 2013 році системою органів Комітету проведено дослідження ринку ритуальних послуг, у ході якого вживалися заходи для припинення порушень, напрацьовано пропозиції для вирішення проблемних питань та складено звіт.

До проблемних питань можна, зокрема, віднести:

- розголошення інформації про померлих працівниками міліції, закладів охорони здоров'я;
- домінуюче становище комунальних підприємств на ритуальному ринку через їх подвійний статус, а саме як суб'єктів господарювання і ритуальних служб, за договорами з якими мають можливість здійснювати господарську діяльність на ринку інші суб'єкти господарювання;
- нестача місць для поховання, що може бути вирішено шляхом створення умов для побудови та експлуатації крематоріїв різних форм власності та запровадження екологічних видів поховання.

Слід зазначити, що питання допуску на ринок ритуальних послуг ритуальною службою (комунальним підприємством), яка одночасно також здійснює на ньому господарську діяльність, потребує якнайшвидшого вирішення. Вжиття органами Комітету заходів, зокрема шляхом прийняття рішень про порушення законодавства, не є ефективним та швидким інструментом. Вирішення питання

лежить саме в нормативній площині.

Протягом другої половини 2016 року створеною наказом Голови Комітету робочою групою було відпрацьовано шляхи вирішення проблемних питань на ринку ритуальних послуг та підготовлено **пропозиції до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення сфери поховання»**, розробленого Мінрегіоном.

Протягом 2017 року опрацьовано проєкт Закону та проведено роботу для врахування в ньому всіх пропозицій та зауважень Комітету: направлено листи до Мінрегіону щодо необхідності врахування в проєкті Закону напрацьованих робочою групою пропозицій, представники Комітету брали участь у робочих нарадах та в засіданнях Урядового комітету з розгляду проєкту Закону.

У квітні 2018 року проєкт Закону зареєстровано у Верховній Раді України за № 8248. Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства, всебічно розглянувши зазначений законопроєкт, ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України включити законопроєкт до порядку денного десятої сесії. У зв'язку з припиненням повноважень Верховної Ради України восьмого скликання проєкт Закону № 8248 вважається відкликаним.

У подальшому Мінрегіоном було доопрацьовано проєкт Закону та надіслано на погодження до зацікавлених органів. Зокрема, відповідно до проєкту Закону, передбачається запровадження декларативного принципу ведення господарської діяльності у сфері поховання, замість застарілої системи укладання договорів між ритуальною службою

та суб'єктами господарювання, що надають послуги поховання.

Також у рамках контролю за виконанням Міністерством охорони здоров'я України [рекомендацій](#) Комітету від 07.06.2018 № 5-рк стосовно закріплення на нормативному рівні обмеження щодо розміщення ритуальних служб / компаній на території / у приміщеннях

закладів охорони здоров'я, у тому числі в патологоанатомічних бюро (відділеннях), відділеннях судово-медичних експертиз, отримано інформацію про розроблені Міністерством проекти наказів. Після отримання зазначених проектів наказів, вони будуть опрацьовані Комітетом.

ВІДПОВІДАЧ:

КП ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ «КОМБІНАТ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ»

Рішення ТАК АМКУ від 25.11.2019 № 92-р/тк

Дії комунального підприємства Вінницької міської ради «Комбінат комунальних підприємств» кваліфіковано як порушення, передбачене п. 3 ст. 50 та абз. 9 ч. 2 ст. 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу адміністративно-господарського управління та контролю, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств. Комунальне підприємство Вінницької міської ради «Комбінат комунальних підприємств» у двомісячний строк з дня отримання рішення Комітету зобов'язане припинити порушення.

Дії ритуальної служби полягали в укладенні протягом 2016 – 2019 років із суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на ринку ритуальних послуг на території міста Вінниці, договорів про надання ритуальних послуг з умовами, що фактично обмежували самостійність підприємств, встановлювали необґрунтовані вимоги. При тому, що наслідком відмови від підписання договору із запропонованими ритуальною службою умовами є неможливість здійснення господарської діяльності на ринку.

Так, відповідно до договорів на суб'єктів господарювання покладался обов'язок внесення плати за в'їзд катафального транспорту, а з 2019 року – сплата коштів безповоротної фінансової допомоги при кожному оформленні договору замовлення на поховання.

РИНОК ПЛАТНИХ ПОСЛУГ АРХІВНИХ УСТАНОВ

У вересні 2018 року Комітетом розпочато перевірку **Державної архівної служби України та архівних установ**, що належать до сфери її управління, щодо дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час надання платних послуг.

Перевірку розпочато за численними зверненнями фізичних осіб, які надходили до органів Комітету, щодо встановлення в нормативно-правових актах, які регулюють сферу архівної справи, положень, які обмежують доступ до самостійного копіювання архівних документів, а також щодо дій окремих архівних установ, які полягають у стягненні плати за послуги, перелік яких не передбачено чинними нормативно-правовими актами, встановленні необґрунтованої вартості на послуги копіювання тощо.

У березні 2019 року Комітетом розроблено дорожню карту з розгляду заяв / звернень / скарг щодо неправомірних дій архівних установ / Державної архівної служби України та їх оцінки на відповідність вимогам законодавства про захист економічної конкуренції та надано доручення обласним територіальним відділенням Комітету керуватись інформацією, викладеною в дорожній карті.

Архівні установи відповідно до законодавства забезпечують облік і зберігання архівних документів, використання відомостей, що в них містяться, формування Національного архівного фонду (далі — НАФ), здійснюють науково-дослідну та інформаційну діяльність у сфері архівної справи і діловодства. Одночасно із цим архівні установи **можуть надавати за плату послуги**, перелік яких затверджений постановою Кабінету Міністрів України.

Зокрема, до платних послуг, які надають архівні установи, належить складання архівних довідок (копій, витягів) на тематичні, персональні (біографічні та генеалогічні) і майнові запити користувачів. Дослідження генеалогії на замовлення фізичних осіб здійснюють також професійні приватні дослідники. Тобто, **у частині проведення генеалогічних досліджень архівні установи та професійні дослідники є фактично конкурентами**, оскільки замовники можуть обирати суб'єкта, що буде проводити дослідження, — державна установа чи професійний дослідник.

Наказом Міністерства юстиції України від 19.11.2013 № 2438/5 (зі змінами, внесеними наказом Міністерства юстиції України від 27.06.2018 № 2059/5), яким затверджено Порядок користування документами Національного архівного фонду, **встановлено заборону самостійного копіювання** власними технічними засобами документів **певних форматів**, зокрема «документи великих форматів (більше А4) та справ з товщиною корінця понад 4 см (крім справ, що містять архівну інформацію репресивних органів), а також берестяні грамоти, документи на пергаменті, рукописи, стародруки, документи із згасаючим чи слабконтрастним текстом, документи, виконані аквареллю, гуашшю, олівцем, вугіллям, залізоголовим чорнилом, а також архівні фонди (нефондові комплекси), колекції у повному обсязі».

У зверненнях до Комітету зазначено, що під заборону самостійного копіювання **потрапили майже всі документи, створені до 1922 року**, та багато створених пізніше, які є найбільш запитуваними документами НАФ, що

стосуються пошуку родоводу: метричні книги, ревізькі казки, сповідні розписи, реєстри та компути усі рукописні, розмір паперу яких більший за А4, дуже часто зшиті у великі справи товщиною корінця понад 4 см та часто написані залізоголовим чорнилом.

Інформація з таких документів використовується користувачами НАФ при дослідженні генеалогії. Тобто, **професійним дослідникам** (конкурентам архівних установ) **створюються перешкоди** в самостійному копіюванні окремих документів, унаслідок чого вони вимушені звертатися за послугою копіювання до архівних установ.

Встановлення такої заборони Міністерство юстиції України пояснювало **необхідністю збереження** архівних документів. Однак з метою забезпечення схоронності архівних документів архівні установи також можуть створювати фонд користування, у тому числі в

цифровому вигляді, а **копії для фонду користування** виготовляються цілеспрямовано на документи, якими найчастіше користуються. На сьогодні інформація архівних документів, яка відображає родинну історію, користується попитом.

Порядок користування документами НАФ **передбачає і низку заборон для забезпечення схоронності** архівних документів, у тому числі під час їх самостійного копіювання, зокрема містяться вимоги до технічних засобів копіювання, заборона використання спалаху, звукових сигналів та заборона використання контактних технічних засобів, фіксуючих та притискних засобів, заборона докладання фізичних зусиль. Встановлення інших, додаткових обмежень та заборон самостійного копіювання документів, зокрема за їх форматом, товщиною корінця справи тощо, не може бути обґрунтованим.

**ВІДПОВІДАЧІ:
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА**

Рекомендації АМКУ від 17.10.2019 № 57-рк

З метою створення рівних умов у конкуренції між архівними установами та професійними дослідниками Комітетом надано обов'язкові для розгляду рекомендації:

1. Міністерству юстиції України:

1.1. При виконанні завдань із забезпечення формування державної політики у сфері архівної справи сприяти розвитку конкуренції у сфері діяльності професійних дослідників.

1.2. Внести зміни до Порядку користування документами Національного архівного фонду, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19.11.2013 № 2438/5, з урахуванням інформації, викладеної в мотивувальній частині рекомендацій, з метою створення рівних умов у конкуренції між архівними установами та професійними дослідниками.

2. Державній архівній службі України при виконанні завдань із реалізації державної політики у сфері архівної справи сприяти дотриманню умов конкуренції архівними установами у взаємодії з професійними дослідниками.

Наказом Міністерства юстиції України від 03.12.2019 № 3862/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.12.2019 за № 1215/34186, **до Порядку користування документами НАФ внесено зміни.**

Внесеними змінами **знято обмеження** щодо переліку технічних засобів, які можуть використовуватися для копіювання документів архівного фонду, та виключено положення стосовно вимог до документів, які заборонено самостійно копіювати.

ВІДБІР ВИКОНАВЦІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ТОРГІВ БЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПРОЦЕДУР

У зв'язку з надходженням до органів Комітету листів, запитів, звернень органів місцевого самоврядування та їх структурних підрозділів (як організаторів земельних торгів) стосовно роз'яснень **порядку дій із відбору виконавців земельних торгів, якщо не застосовується процедура публічних закупівель**, а також звернень суб'єктів господарювання щодо незастосування конкурентної процедури визначення / відбору виконавців земельних торгів організаторами земельних торгів, Комітетом вивчено зазначене проблемне питання.

Чинним законодавством передбачено паралельне проведення земельних торгів у формі аукціону та електронних земельних торгів. При цьому питання відбору виконавців торгів врегульовано різним способом, а саме, шляхом закупівлі послуг відповідно до законодавства у сфері публічних закупівель та шляхом їх конкурсного відбору відповідно.

Отже, на сьогодні в законодавстві відсутній механізм, який забезпечував би порядок конкурентного відбору виконавців земельних торгів у формі аукціону на прозорих недискримінаційних умовах у випадку, якщо не застосовуються умови Закону України «Про публічні закупівлі» та при проведенні земельних торгів у формі аукціону. Як наслідок, **має місце укладання** територіальними підрозділами Держгеокадастру та органами місцевого самоврядування, як організаторами земельних торгів, **прямих договорів** із виконавцями торгів, **без дотримання конкурентних засад**. На практиці договір укладається із тим суб'єктом господарювання, що надсилав лист-пропозицію.

Також переможці земельних торгів (покупці) сплачують виконавцям земельних торгів винагороду в максимально можливому розмірі, що дозволений законодавством, тоді як у випадку впровадження конкурентної процедури обрання виконавців земельних торгів розмір винагороди був би одним із критеріїв відбору й потенційні виконавці земельних торгів, конкуруючи між собою, прагнули б до оптимізації своїх витрат.

За дорученням Голови Комітету від 21.01.2019 обласними територіальними відділеннями Комітету проведено перевірки територіальних управлінь Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, органів місцевого самоврядування щодо наявності / відсутності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в їх діях під час визначення виконавців земельних торгів протягом 2017 — 2018 років.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції було надано рекомендації територіальним підрозділам Держгеокадастру та органам місцевого самоврядування щодо розробки порядків конкурсного відбору виконавців. Також прийнято рішення у 7 справах за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Зазначене питання може бути вирішено з прийняттям зареєстрованого 01.10.2019 проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної форми власності або прав на них (оренди, суперфіцію, емфітевзису) через електронні аукціони» (реєстр. № 2195).

РИНОК ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОЦІНКУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА

У липні 2018 року Комітетом **розпочато перевірку Фонду державного майна України** щодо дотримання ним вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час створення, впровадження та функціонування **Єдиної бази даних звітів про оцінку** та підключення до неї електронних майданчиків.

Перевірку розпочато у зв'язку із численними зверненнями громадян, суб'єктів оціночної діяльності, громадських організацій, народних депутатів України щодо, зокрема, неможливості безперешкодного та безоплатного доступу суб'єктів оціночної діяльності й нотаріусів до Єдиної бази з метою внесення та перевірки інформації зі звітів про оцінку для цілей оподаткування та необґрунтованості плати за послуги операторів, через електронні майданчики яких здійснюється доступ до Єдиної бази.

До внесених у 2017 році до ПКУ змін, інформація зі звіту вносилася суб'єктами оціночної діяльності до Єдиної бази напряму, без використання послуг авторизованих електронних майданчиків.

Порядком авторизації електронних майданчиків та Порядком ведення Єдиної бази даних звітів про оцінку, затвердженими у травні 2018 року, створено механізм, за яким доступ до такої бази суб'єктам оціночної діяльності та нотаріусам можливий лише через електронні майданчики. Нормами ПКУ (зі змінами від 07.12.2017) не передбачено платність / безоплатність внесення інформації зі звітів для реєстрації до Єдиної бази через Майданчики, у той час як згідно з вимогами наказів Фонду такі відносини здійснюються відповідно до Цивільного та Господарського кодексів.

Фактично створено новий ринок, учасниками якого є оператори електронних майданчиків, що авторизовані Фондом та які за встановлену ними плату забезпечують можливість суб'єктам оціночної діяльності вносити інформацію зі звіту про оцінку до Єдиної бази, а нотаріусам здійснювати перевірку реєстрації такого звіту та наявність присвоєного йому унікального номера.

22.11.2018 на засіданні Комітету схвалено лист із пропозиціями до КМУ стосовно розгляду питання доцільності внесення інформації зі звітів про оцінку до Єдиної бази суб'єктами оціночної діяльності через приватні авторизовані електронні майданчики, а не напряму до Єдиної бази.

Процедура авторизації електронних майданчиків, вимоги до електронних майданчиків та їх операторів, умови підключення авторизованих електронних майданчиків до Єдиної бази та підстави їх відключення визначені спільним наказом Фонду державного майна України та Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

У листопаді 2018 року, відповідно до змін до ПКУ, до авторизованих електронних майданчиків **встановлена нова вимога**, а саме, щодо наявності в такого майданчика підтвердженої підписаним протоколом обміну між усіма вже авторизованими електронними майданчиками можливості використовувати інформацію та документи, які були розміщені на одному авторизованому електронному майданчику, з будь-якого іншого вже авторизованого електронного майданчика.

При цьому ПКУ, як і інші нормативно-правові акти, не містили форми та змісту протоколу обміну й норм, які б конкретизували механізм підписання такого протоколу. Фактично було встановлено додатковий бар'єр для нових суб'єктів господарювання – операторів електронних майданчиків, які б виявили бажання працювати на ринку надання послуг із розміщення, отримання й передавання інформації та документів до/з Єдиної бази з метою перевірки оціночної вартості об'єкта нерухомості. У зв'язку із чим 31 січня 2019 року Фонду державного майна України Комітетом було надано обов'язкові для розгляду [рекомендації № 5-рк](#).

Також, за результатами аналізу динаміки цін на послуги авторизованих електронних майданчиків, Комітетом було встановлено, що протягом серпня — жовтня 2018 року оператори авторизованих електронних майданчиків паралельно встановлювали однакові розміри та майже одночасно (з різницею в 1-2 дні) змінювали ціни на послуги для суб'єктів оціночної вартості об'єкта нерухомості, внаслідок чого Комітетом було розпочато розслідування і прийнято [рішення № 442-р](#).

Зазначимо, що Комітетом також встановлено, що Фондом державного майна України було створено умови для вчинення операторами

авторизованих електронних майданчиків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у зв'язку із чим прийнято [рішення № 741-р](#).

Крім того, у період проведення перевірки та розслідування у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції операторами авторизованих електронних майданчиків, державний уповноважений надсилав вимоги про надання інформації. Проте відповідей по суті поставлених у вимогах питань Комітетом не отримано. У зв'язку із чим у 2019 році було прийнято загалом **13 рішень** про вчинення порушень у вигляді неподання інформації на вимоги державного уповноваженого Комітету.

Загальний розмір накладених штрафів становить 3 295 599 грн. Зазначені рішення Комітету оскаржуються в судовому порядку.

05.12.2019 року прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ліквідації корупційної схеми у сфері реєстрації інформації зі звітів про оцінку об'єктів нерухомості та прозорості реалізації майна», відповідно до якого з 01.01.2020 запроваджується нова спрощена модель оцінки об'єктів нерухомості, зокрема, без використання послуг авторизованих електронних майданчиків.

ВІДПОВІДАЧІ:
ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ,
АДМІНІСТРАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ
ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

Рекомендації АМКУ від 31.01.2019 № 5-рк

З метою усунення ризику недопуску нових учасників на ринок надання послуг із розміщення, отримання й передавання інформації та документів до/з Єдиної бази даних звітів про оцінку з метою перевірки оціночної вартості об'єкта нерухомості, під час підготовки проєктів наказів, якими будуть вноситися зміни до Порядку авторизації електронних майданчиків та Порядку ведення єдиної бази даних звітів про оцінку, затвердити зміст, форму та строки підписання протоколу обміну та передбачити ефективні заходи / повноваження, що будуть вжиті / виконані Фондом державного майна та/або Адміністрацією державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України в разі непідписання авторизованим майданчиком протоколу обміну.

ВІДПОВІДАЧІ:

**ПП «ВІ АЙ ПІ ДЕПАРТАМЕНТ», ТОВ «АКЦЕПТ ОНЛАЙН», ТОВ «ПРО ЗАКУПІВЛІ»,
ПП «ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСАЛТИНГОВИЙ ЦЕНТР АСБОУ»**

Рішення АМКУ від 20.06.2019 № 442-р

АМКУ визнав дії Відповідачів, які полягали у вчиненні схожих дій на ринку послуг авторизованих Фондом електронних майданчиків із розміщення, отримання і передавання інформації та документів (без попередньої ідентифікації суб'єкта господарювання оціночної діяльності) до/з Єдиної бази з метою перевірки оціночної вартості об'єкта нерухомості, які полягали у встановленні та застосуванні протягом серпня — жовтня 2018 року однакових цін на послуги з передавання / отримання інформації з Єдиної бази при тому, що аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій, і які призвели до обмеження конкуренції, порушенням у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, передбаченим ч. 3 ст. 6 та п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ЗАГАЛЬНИЙ ШТРАФ: 13 989 645 грн

ВІДПОВІДАЧ:

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

Рішення АМКУ від 12.11.2019 № 741-р

Фондом державного майна України було створено умови для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а саме:

- проведення процедури закупівлі послуг з проектування, розробки, впровадження та супроводження інформаційно-телекомунікаційної системи «Єдина база даних звітів про оцінку», у тендерній документації до якої закладено обов'язок суб'єктів оціночної діяльності та нотаріусів укласти цивільно-правові угоди з авторизованими електронними майданчиками з метою отримання доступу до Єдиної бази. При цьому положення Податкового кодексу України не містили зазначень про платність послуг майданчиків, які фактично полягали в переданні інформації до Єдиної бази (для оцінщиків) та перевірки її наявності там (для нотаріусів);
- прийняття наказів, якими затверджено Порядок ведення Єдиної бази та Порядок авторизації електронних майданчиків у редакції, що не кореспондувалась із чинною на той час редакцією постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2014 № 358 «Про проведення оцінки для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства»;
- авторизація електронних майданчиків, оператори яких уклали ідентичні ліцензійні договори з переможцем проведеної Фондом процедури закупівлі на використання комп'ютерної програми «Електронний майданчик» до укладення договору на розробку та впровадження Єдиної бази даних.

Водночас Фондом не було вчинено жодних дій, які б сприяли вирішенню ситуації, що склалася у зв'язку з наявністю порушення операторами авторизованих ним електронних майданчиків вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Комітетом прийнято рішення, яким зазначені вище дії Фонду державного майна України визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим ст. 17 та п. 7 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», шляхом створення умов для вчинення порушення операторами авторизованих електронних майданчиків.

ІНШІ РИНКИ ПОСЛУГ

Ринок послуг перевірки текстів на наявність академічного плагіату

Міністерством освіти України 23.02.2018 підписано **Меморандум про співробітництво** (далі — Меморандум) з компанією «Plagiat.pl Sp.z o.o», ТОВ «Плагіат» та аналогічний меморандум було підписано з ТОВ «Антиплагіат» 04.04.2018.

Як свідчать положення Меморандуму, його місією є готовність сторін співпрацювати на основі взаємовигідних умов, головним завданням є захист інтелектуальної власності та сприяння впровадженню в освітніх установах України передового досвіду у сфері академічної доброчесності.

Однак низка положень із тексту Меморандуму не відповідають офіційно заявленим у Міністерстві умовам для співпраці. Так, згідно з умовами Меморандуму:

- МОН сприяє створенню умов для того, щоб заклади вищої освіти підписали двосторонні контракти з Виконавцем (ТОВ «Плагіат») протягом трьох місяців із дати підписання Меморандуму;
- результат перевірки антиплагіатної системи Виконавця є вичерпним для визнання факту перевищення або не перевищення допустимого рівня запозичення;
- договір між ЗВО та Виконавцем буде включати всі умови Меморандуму, а також додаткові умови, які впливають із технічних робіт і зобов'язань для виконання Меморандуму.

Такі положення Меморандуму в сукупності можуть призвести до порушення

законодавства про захист економічної конкуренції, а саме, позбавити можливості вищій навчальній установі самостійно обирати суб'єкта, який буде надавати послуги з перевірки текстів на наявність академічного плагіату.

З метою розвитку конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції на засіданні Комітету 15 листопада 2018 року схвалено **рекомендації Міністерству освіти і науки України № 17-рк:**

1. Розробити та прийняти нормативно-правовий акт, яким визначити прозорі та проконкурентні умови відбору суб'єктів господарювання для співпраці з перевірки текстів на наявність академічного плагіату.
2. Переглянути положення укладених меморандумів про співпрацю щодо впровадження досвіду у сфері академічної доброчесності з урахуванням позиції, викладеної у мотивувальній частині рекомендацій.

Листом від 28 листопада 2019 року Міністерство освіти і науки України повідомило Комітет **про припинення дії Меморандумів** про співробітництво між Міністерством та компанією «Plagiat.pl Sp.z o.o», Міністерством і ТОВ «Плагіат», про що 30 жовтня 2019 року були надіслані відповідні листи вказаним суб'єктам господарювання. У листах зазначено, що підставою припинення дії Меморандумів є недопущення надання переваг окремим суб'єктам господарювання та рекомендації Комітету № 17-рк.

Порядок штрихового кодування товарів

АМКУ під час дослідження встановлено, що Асоціація Товарної Нумерації України «ДжіЕс1 Україна» – це неурядова некомерційна неприбуткова самоврядна національна організація відкритого типу, член Міжнародної асоціації «GS1». Постановою КМУ від 12.12.1994 № 821 Асоціації надані повноваження представляти в установленому порядку інтереси виробників і дистриб'юторів України в міжнародній асоціації «GS1» та інших міжнародних асоціаціях та організаціях, що діють у галузі автоматизованої ідентифікації даних та штрихового кодування.

Відповідно до Положення про штрихове кодування товарів (наказ МЕРТ від 20.08.2002 № 255): «право суб'єкта господарювання на використання присвоєного Асоціацією Префікса GS1 підприємства та ідентифікаційного номера GS1 **посвідчується відповідним свідоцтвом** Асоціації, яке

видається в заявницькому порядку на безоплатній основі».

Однак на практиці умовою отримання суб'єктом господарювання Свідоцтва є **його членство в Асоціації** на договірній основі та сплата відповідних членських внесків. Отже, норми Положення, яким передбачено, що свідоцтво на право використання присвоєного Асоціацією Префікса GS1 підприємства та ідентифікаційного номера GS1 видається в заявницькому порядку на безоплатній основі, не відповідають фактичним умовам отримання суб'єктами господарювання такого свідоцтва.

Комітетом здійснено ряд заходів (листування, робочі зустрічі тощо з Мінекономіки та Асоціацією Товарної Нумерації України «Джі Ес 1 Україна») щодо вирішення проблемних питань, пов'язаних із присвоєнням суб'єктам господарювання Префіксів GS1 підприємства та присвоєнням товарам, як об'єктам обліку, ідентифікаційних номерів GS1.

ВІДПОВІДАЧ:

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Рекомендації АМКУ від 14.03.2019 № 9-рк

Рекомендовано розробити, погодити та внести зміни до Положення про штрихове кодування товарів, затвердженого наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 20.08.2002 № 255 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 25.10.2007 № 335), відповідно до фактичних умов отримання суб'єктами господарювання свідоцтв на право використання присвоєного Асоціацією Префікса GS1 підприємства та ідентифікаційного номера GS1 та/або вжити інших заходів із метою забезпечення виконання норм Положення в цій частині.

На виконання рекомендацій Комітету Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України розробило проект наказу «Про затвердження Змін до Положення про штрихове кодування товарів», що був погоджений Комітетом.

Протягом року було надано коментарі та пропозиції до проєктів НПА, зокрема:

1. Проєкт Закону України «Про саморегулювання господарської та професійної діяльності»:

- доповнити положенням статті 16 Закону України «Про захист економічної конкуренції» про заборону органам влади та органам місцевого самоврядування делегувати окремі владні повноваження, якщо це призводить або може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції;
- доповнити проєкт Закону нормою щодо заборони керівникам СРО бути засновниками господарських товариств та інших підприємств, які займаються діяльністю, що є предметом саморегулювання;
- доповнити положенням, згідно з яким СРО мають забезпечити здійснення делегованих повноважень виключно в тому обсязі, в якому вони надані, без можливості надання інших пов'язаних послуг, що можуть бути отримані на конкурентному ринку;
- виключення з проєкту Закону положення, відповідно до якого перелік суб'єктів надання адміністративних послуг розширено шляхом включення до нього СРО.

2. Проєкт Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор» та альтернативні до нього:

- з метою запобігання оператором системи онлайн-моніторингу / відповідною особою порушень законодавства про захист економічної конкуренції, у проєктах необхідно передбачити заборону поєднання такими особами функцій адміністратора системи з діяльністю на ринку у сфері організації та проведення азартних ігор;
- доповнити проєкти Законів положенням стосовно того, яка частина ліцензійних платежів (у відсотках) буде спрямовуватись до Фонду підтримки медицини, спорту та культури, який буде створено у складі спеціального фонду Державного бюджету України. А також запропоновано виключити положення щодо спрямування коштів Фонду на фінансування діяльності Комісії з розвитку та регулювання азартних ігор (Уповноважений орган);
- зі встановленням вимог до реклами азартних ігор, не визначено орган державної влади, що буде уповноважений здійснювати контроль та притягувати до відповідальності за порушення вимог законодавства про рекламу азартних ігор;
- доповнити проєкти Законів положеннями щодо обов'язкового погодження організаторами з Уповноваженим органом усіх правил проведення азартних ігор, участі в них, допуску тощо, а не лише правил проведення лотерей;
- з метою недопущення значного поширення тих видів азартних ігор, що потенційно викликають значну ігрову залежність, запропоновано обмежити місця розміщення гральних автоматів гральними закладами — казино;
- надано зауваження до основного законопроєкту № 2285 та альтернативних № 2285-1, № 2285-4 у частині встановлення необмеженої у часі монополії на проведення лотерейної діяльності, встановлення вимоги щодо досвіду роботи оператора лотерей;
- зауваження до положення щодо обов'язку організатора азартних ігор мати банківську гарантію державного банку України або банку з переліку, визначеного Уповноваженим органом. При тому, що питання діяльності банків врегульовує банківське законодавство і понад 70 банків на 01.11.2019 здійснює діяльність на ринку банківських послуг. Крім того, обмеження щодо наявності саме банківської гарантії може також призвести до створення несприятливих чи дискримінаційних умов для інших суб'єктів ринку фінансових послуг, що матиме наслідком недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Також Комітетом **підтримано** проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ліквідації корупційної схеми у сфері реєстрації інформації зі звітів про оцінку об'єктів нерухомості та прозорості реалізації майна» як такий, що вирішує проблемні питання у сфері оцінки нерухомого майна.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2018 РОКІВ НА 05.03.2020:

	 Рішення АМКУ від 08.11.2018 № 615-р	 Рішення АМКУ від 01.11.2018 № 602-р	 Рішення АМКУ від 28.12.2018 № 38-р/тк
Позивач	ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ГЕОЛОГІЇ ТА НАДР УКРАЇНИ	ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ	ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖЕОКАДАСТРУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ
№ судової справи	910/933/19	910/230/19	910/890/19
Перша інстанція	Рішення від 16.07.2019 на користь АМКУ ☒	Рішення від 23.05.2019 про задоволення позову ☐	Рішення від 19.04.2019 на користь АМКУ ☒
КАГС/ПАГС	—	Постанова від 17.10.2019 про часткове задоволення позову (визнано недійсним зобов'язання) ☐	Постановою від 28.08.2019 апеляційну скаргу залишено без задоволення ☒
ВГСУ/КГС ВС	—	Постанова від 25.02.2020 про залишення касаційних скарг АМКУ та ДФС без задоволення ☐	Постанова від 03.12.2019 про залишення касаційної скарги без задоволення ☒
	 Рішення АМКУ від 01.11.2018 № 601-р	 Рішення АМКУ від 30.08.2018 № 426-р	
Позивач	ДП «НАІС»	ПАТ «СК «ПЕРША»	
Штраф, грн	1 264 974 (штраф сплачено)	3 657 177	
№ судової справи	910/933/19	910/14493/18	
Перша інстанція	Рішення від 13.08.2019 про відмову в задоволенні позову ☒	Рішення від 23.05.2019 про задоволення позову повністю ☐	
КАГС/ПАГС	Постанова від 21.11.2019 на користь АМКУ ☒	Постановою від 21.01.2020 залишено апеляційну скаргу без задоволення ☐	
ВГСУ/КГС ВС	Справа перебуває на розгляді ☐	Справа перебуває на розгляді ☐	

РИНКИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Запорукою ефективного функціонування реального сектору економіки є розвинені ринки фінансових послуг.

Економічна конкуренція на ринку фінансових послуг забезпечує та сприяє ефективному розвитку економічних відносин, що виникають між фінансовими посередниками та іншими економічними агентами з приводу розподілу фінансових ресурсів, купівлі-продажу тимчасово вільних коштів і цінних паперів.

Професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій із цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів, утворюють ринки фінансових послуг.

У 2019 році кількісний склад учасників ринків фінансових послуг був таким:

Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється галузевими регуляторами:

- Національним банком України (щодо ринку банківських послуг та діяльності з переказу коштів);
- Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (щодо ринків цінних паперів та похідних цінних паперів (деривативів));
- Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (щодо інших ринків фінансових послуг).

**ВІДПОВІДАЧ:
ПАТ «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР»****Рекомендації АМКУ від 25.07.2019 № 52-рк**

Відповідно до законодавства виключною компетенцією ПАТ «Розрахунковий центр» є проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах та поза фондовою біржою, якщо проводяться розрахунки за принципом «поставка цінних паперів проти оплати».

Клірингова діяльність не відноситься законодавством до виключної компетенції ПАТ «Розрахунковий центр», проте сьогодні лише ним отримано ліцензію на здійснення клірингової діяльності.

Для проведення грошових розрахунків за правочинами із цінними паперами відповідно до зазначеного принципу торгівцю цінними паперами потрібно укласти з ПАТ «Розрахунковий центр» договір про клірингове обслуговування.

АМКУ, розглянувши заяви торгівців цінними паперами на дії ПАТ «Розрахунковий центр» щодо встановлення тарифів на клірингові послуги, визнав дії Відповідача, які полягали у:

1) відмові від тарифікації окремих операцій та підвищенні вартості послуг з обслуговування клірингового рахунку з 04.01.2016;

2) зміні у 2018 році підходів до визначення вартості послуги з обслуговування клірингового рахунку:

- встановленні фіксованої плати за обслуговування клірингового рахунку з виключенням окремих операцій, виконання яких раніше входило до її складу;
- введенні тарифікації певної фіксованої кількості операцій по рахунку із зазначенням, що вартість наступних вважається включеною до вартості обслуговування клірингового рахунку, —

можливими саме за наявності монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг із клірингового обслуговування на фондовому ринку, та такими, що містять ознаки порушення, передбаченого ч. 1 та п. 1 ч. 2 ст. 13, п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких цін реалізації послуг з обслуговування клірингового рахунку, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

З метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, Комітетом надано ПАТ «Розрахунковий центр» обов'язкові для розгляду рекомендації ужити заходів щодо:

- встановлення порядку формування тарифів на клірингові послуги, які не надаються іншими суб'єктами господарювання, в якому передбачити чіткий, вичерпний перелік складових вартості послуг, підстави, умови та порядок їх перерахунку;
- створення дорадчо-консультативного органу ПАТ «Розрахунковий центр», третину членів якого б становили представники професійних учасників фондового ринку.

**ВІДПОВІДАЧ:
АТ «УКРАЇНЬСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»**

Рекомендації АМКУ від 03.10.2019 № 56-рк

За приписами законодавства перевізники зобов'язані забезпечити обов'язкове особисте страхування пасажирів від нещасних випадків на транспорті.

На залізничному транспорті виконання вказаного зобов'язання є обов'язком АТ «Укрзалізниця».

До Комітету звернулася страхова компанія «Рідна», що брала участь у відкритому конкурсі з відбору страхової компанії для здійснення обов'язкового особистого страхування пасажирів від нещасних випадків на залізничному транспорті, який проводило АТ «Укрзалізниця» у січні 2018 року, проте результати якого на кінець листопада 2018 року так і не було оголошено.

АМКУ визнав дії Відповідача, які полягали у:

- встановленні розмірів базових критеріїв відбору страхової компанії (розмірів страхового платежу і відрахувань на фінансування запобіжних заходів, спрямованих на зменшення травматизму на транспорті) для страхування пасажирів від нещасних випадків на маршрутах відповідного сполучення (внутрішнього (міжобласного й міжміського в межах однієї області), міжнародного та приміського), максимально наближених до їх граничних значень, визначених законодавством (різниця в 0,01), та нездійсненні оцінки конкурсних пропозицій за такими критеріями;
- проведенні оцінки конкурсних пропозицій лише за критеріями розміру комісійної (агентської) винагороди і премії за високий стан безпеки перевезень та установлення мінімального значення вказаних показників на рівні 15 %;
- передбаченні в конкурсній документації оголошення результатів конкурсу протягом 3 робочих днів з дати їх затвердження правлінням АТ «Укрзалізниця», проте відсутність термінів, у які правління має затверджувати результати конкурсу, —

такими, що можуть мати негативний вплив на конкуренцію на ринку послуг обов'язкового особистого страхування пасажирів від нещасних випадків на транспорті та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого ч. 1 ст. 15 і п. 3 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу адміністративно-господарського управління та контролю, які можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

З метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, Комітет надав АТ «Українська залізниця» обов'язкові для розгляду рекомендації ужити заходів для проведення відкритого конкурсу з відбору страховика, що надаватиме послуги з обов'язкового особистого страхування пасажирів від нещасних випадків на залізничному транспорті:

- за чіткими, прозорими та недискримінаційними критеріями, які забезпечать можливість страховим компаніям конкурувати з метою здобуття переваг завдяки власним досягненням на ринку;
- з визначенням строків вчинення відповідних дій, пов'язаних з оцінкою конкурсних пропозицій, затвердженням результатів конкурсу та їх оголошенням.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Протягом року було надано зауваження та пропозиції до проєктів НПА, зокрема:

- проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг»;
- проєкту Закону України «Про фінансовий лізинг»;
- проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг»;
- проєкту Закону України «Про консолідацію повноважень нагляду над небанківськими фінансовими установами»;
- проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку»;
- проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів».

Також АМКУ вважає такими, що можуть негативно впливати на конкуренцію, умови відбору суб'єктів, уповноважених обслуговувати рахунки органів державної виконавчої служби, пов'язані з примусовим виконанням рішень. Вказаний висновок зроблено за результатами аналізу положень постанови КМУ від 29.08.2019 № 700 «Про реалізацію експериментального проєкту у сфері примусового виконання рішень» та наказу Мін'юсту від 26.07.2019 № 2266/5 «Про затвердження Порядку відбору суб'єкта з обслуговування рахунків органів державної виконавчої служби для зарахування авансового внеску стягувача, обліку депозитних сум і зарахування стягнутих з боржників коштів та їх виплати стягувачам».

Вказаною постановою зобов'язано Мін'юст забезпечити в органах державної виконавчої служби автоматизований перерахунок коштів, стягнутих з боржника, через органи, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, або державний банк, що визначені шляхом відбору в установленому Мін'юстом порядку на недискримінаційних умовах. Критерії відбору, передбачені в порядку Мін'юсту, передбачають, зокрема: нарахування відсотків на залишки коштів на рахунках органів державної виконавчої служби та належність до учасників міжнародних платіжних систем (Visa, MasterCard).

Тобто, зазначеними нормативно-правовими актами передбачено:

- участь у відборі органів казначейства або державних банків, які не є конкурентами, зважаючи на особливості правового статусу;
- вимоги, за умови відповідності яким можливо взяти участь у відборі та покладається обов'язок нараховувати відсотки на залишки коштів на рахунках органів державної виконавчої служби. Виконання останнього не належить до завдань казначейства, визначених законодавством.
- Зазначимо, що сьогодні на ринку банківських послуг діє понад 70 банків, з яких 3 є державними. Тобто, допущення лише державних банків до участі у відборі може призвести до надання їм переваг, які поставлять їх у привілейоване становище стосовно інших банків-конкурентів.

Враховуючи викладене, Комітетом направлено пропозиції Кабінету Міністрів України та [17.10.2019 надано рекомендації Мін'юсту за № 58-рк](#) щодо вжиття відповідних заходів, спрямованих на забезпечення конкурентних умов відбору суб'єктів, уповноважених здійснювати обслуговування рахунків органів державної виконавчої служби для зарахування авансового внеску стягувача, обліку депозитних сум і зарахування стягнутих з боржників коштів та їх виплати стягувачам за чіткими, прозорими та недискримінаційними критеріями.

РИНКИ ФАРМАЦЕВТИКИ

Фармацевтичні ринки, враховуючи їх соціальну важливість, знаходяться під постійним наглядом органів Комітету.

За змістом своєї діяльності на різних ланках системи, що забезпечує населення готовими для використання лікарськими засобами, можна виділити такі групи учасників ринків у сфері обігу:

- виробники лікарських засобів вітчизняні;
- представництва іноземних виробників (без права / з правом юридичної особи);
- імпортери (дистриб'ютори);
- суб'єкти господарювання, що здійснюють оптову торгівлю лікарськими засобами (у тому числі асортиментні компанії);
- суб'єкти господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю лікарськими засобами;
- заклади охорони здоров'я.

Джерело інформації для аналізу ринку: інформація регуляторів (МОЗ України, Держлікслужба України), органів статистики, податкових та митних органів. Інформація консалтингових компаній, експертів ринку, профільних асоціацій, безпосередніх учасників ринків.

Частота отримання інформації: за запитом, регулярні аналітичні публікації консалтинга, загальна статистична інформація.

Повнота, достатність інформації: оскільки законодавством не покладено на фізичних осіб-підприємців обов'язку звітувати перед органами статистики, статистична інформація щодо обсягів роздрібної реалізації лікарських засобів не є об'єктивною.

Ринки лікарських засобів

На рівні виробництва / імпорту лікарських засобів основними учасниками ринків відповідних лікарських засобів є вітчизняні виробники лікарських засобів, представництва іноземних виробників, імпортери.

Сфера виробництва / імпорту лікарських засобів відзначається великою кількістю учасників, при цьому рівень конкуренції на відповідних ринках є різним залежно від товарних меж ринків.

Ступінь концентрації на таких ринках може бути високим, якщо лікарський засіб знаходиться під патентним захистом (генеричних лікарських засобів немає) або кількість торговельних назв лікарських засобів з однаковою назвою діючої речовини обмежена.

В інших випадках за наявності кількох генеричних препаратів (однакова назва діючої речовини) – ринки висококонкурентні.

Ринки лікарських засобів є загальнодержавними.

Кожен із лікарських засобів проходить стадії оптової та роздрібної торгівлі.

Ринок оптової торгівлі лікарськими засобами в широкаасортиментному наборі

Оскільки виробник виробляє не лише один товар, а принаймні декілька, а іноді — сотні лікарських засобів, відносини продажу лікарських засобів від виробника / імпортера до оптового дистриб'ютора – це відносини щодо умов реалізації асортименту лікарських засобів із різними споживчими властивостями, різними умовами зберігання, терміном придатності, наявністю замінників тощо.

Протягом останніх років на рівні дистрибуції / оптової торгівлі два найбільших вітчизняних дистриб'ютори мають суттєву ринкову владу на ринку постачання оптових партій лікарських

засобів у широкаасортиментному наборі та не зазнають значної конкуренції на цьому ринку внаслідок відносно невеликого розміру часток, які належать конкурентам.

Ринок оптової торгівлі лікарськими засобами в широкаасортиментному наборі є загальнодержавним.

Ринки роздрібної торгівлі лікарськими засобами

Учасниками цих ринків є суб'єкти господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю лікарськими засобами в певних територіальних межах адміністративно-територіальної одиниці.

Регіональні ринки роздрібної торгівлі лікарськими засобами здебільшого конкурентні. Але в окремих територіальних межах такі ринки можуть мати структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища / колективної монополії.

Ринки роздрібної торгівлі лікарськими засобами є регіональними.

Стадія: виробництво

Кількість учасників	В Україні лікарські засоби представлені більше ніж 200 виробниками (вітчизняними та зарубіжними)
Основні гравці	Згідно з інформацією компанії «Proxima research», протягом 10 місяців 2019 року до десятки лідерів ринку входили: ПАТ «Фармак», Корпорація «Артеріум», ПрАТ «ФФ «Дарниця», Санофі Авентис, Тева, Берлін Хемі, KRKA, ПАТ «Київський вітамінний завод», ТОВ «ФФ «Здоров'я», ТОВ «Кусум Фарм»
Бар'єри для конкуренції	Необхідність отримання ліцензії на здійснення господарської діяльності з виробництва або імпорту лікарських засобів, жорсткі ліцензійні умови, необхідність значних грошових коштів
Державна регуляція, державна допомога	Ліцензований вид діяльності щодо здійснення господарської діяльності з виробництва лікарських засобів / імпорту, міжнародні стандарти (GMP), референтне ціноутворення на лікарські засоби, що входять до урядових програм реімбурсації, декларування оптово-відпускних цін на лікарські засоби при здійсненні публічних закупівель
Примітки	Згідно з інформацією компанії «Proxima research» реалізація лікарських засобів: <ul style="list-style-type: none"> у грошовому вираженні — 64 % імпортних / 36 % вітчизняних; в упаковках – 68 % вітчизняних / 32 % імпортних. Здебільшого в Україні представлені генеричні лікарські засоби, мало інноваційних препаратів. Високий рівень конкуренції наявний переважно між виробниками лікарських засобів з однаковою діючою речовиною за міжнародною непатентованою назвою (МНН)

Стадія: дистрибуція / опт

Кількість учасників	За наявності більше як 100 ліцензій на оптову торгівлю лікарськими засобами протягом останніх років більше 80 % ринку акумулюють три лідери ринку, які постачають лікарські засоби в широкому асортименті
Основні гравці	Згідно з інформацією компанії «Proxima research», протягом 10 місяців 2019 року частки найбільших учасників ринку були такими: <ul style="list-style-type: none"> • ТОВ «БадМ» (37 %); • СП у формі ТОВ «ОПТИМА-ФАРМ, ЛТД» (33 %); • ТОВ «ВЕНТА.ЛТД» (16 %)
Бар'єри для конкуренції	Необхідність отримання ліцензії на господарську діяльність з оптової торгівлі та імпорту лікарських засобів. Наявність встановлених цими Ліцензійними умовами жорстких вимог щодо площі приміщень складів, їх організації тощо, що потребує значних грошових коштів. У разі внесення відповідних змін до Ліцензійних умов (приведення до європейських стандартів), існуватиме можливість вступу на ринок, зокрема, міжнародних логістичних компаній, що могли б надавати учасникам ринків, крім іншого, послуги зі зберігання лікарських засобів
Державна регуляція, державна допомога	Ліцензований вид діяльності, міжнародні стандарти (GDP), державне регулювання рівня оптово-відпускнуої надбавки на певний перелік лікарських засобів
Примітки	Жорстка конкуренція між двома найбільшими лідерами ринку

Стадія: роздріб

Кількість учасників	Протягом останніх років кількість аптечних закладів в Україні є доволі стабільною (20 035 аптек та аптечних пунктів)
Основні гравці	Згідно з інформацією компанії «Proxima research», ТОП-3 аптечних мереж консолідують близько 29 % ринку, а ТОП-100 – 77 % ринку
Бар'єри для конкуренції	Необхідність отримання ліцензії на здійснення господарської діяльності з роздрібною торгівлю лікарськими засобами, наявність значних оборотних активів тощо
Державна регуляція, державна допомога	Ліцензований вид діяльності, державне регулювання рівня роздрібною торговельною надбавки на певний перелік лікарських засобів
Примітки	Висококонкурентний загальнодержавний ринок, на регіональних ринках можуть існувати ознаки домінування окремих учасників ринку

Стадія: споживач

Кількість учасників	Споживачами лікарських засобів є лікувальні заклади (госпітальний сегмент) та пацієнти (роздрібний сегмент). Більшість лікарських засобів в Україні придбавається безпосередньо за кошти споживачів
Основні гравці	Згідно з інформацією компанії «Proxima research», в Україні госпітальний сегмент становить 11 %, роздрібний — 89 %. У той час як в інших країнах колишнього СРСР госпітальний сегмент становить до 35 % ринку. При цьому в Україні спостерігався найвищий рівень зростання фармацевтичного ринку серед зазначених країн: +17 % за 10 місяців 2019 року (2,9 млрд \$)
Бар'єри для конкуренції	Обмеженість коштів державного та місцевих бюджетів, рівень платоспроможності населення
Державна регуляція, державна допомога	Урядові програми реімбурсації лікарських засобів щодо препаратів, призначених для лікування серцево-судинних захворювань, бронхіальної астми та цукрового діабету (у т. ч. препаратів інсуліну). Ціноутворення на такі препарати підлягає державному регулюванню із застосуванням механізму референтних цін
Примітки	Споживачі можуть отримати в аптечних закладах необхідні лікарські засоби безкоштовно або з незначною доплатою. Зросла кількість препаратів, які хворі під час стаціонарного лікування зможуть отримати безкоштовно

Підвищення обізнаності учасників фармацевтичних ринків щодо підходів АМКУ до застосування законодавства про захист економічної конкуренції

Дії АМКУ

Рекомендаційні роз'яснення Комітету від 21 лютого 2019 року № 5-рр щодо застосування законодавства про захист економічної конкуренції учасниками ринків лікарських засобів у вертикальних відносинах щодо постачання та просування товару, в яких, зокрема, висвітлено можливі ризики для конкуренції від застосування знижок та маркетингових програм у вертикальних угодах учасників фармацевтичних ринків.

Під час підготовки зазначених роз'яснень Комітетом було узагальнено практику діяльності Комітету на фармацевтичних ринках, опрацьовано акти європейських регуляторів та досвід іноземних конкурентних відомств.

Цей документ відображає підходи Комітету щодо правового регулювання вертикальних узгоджених дій, визначення товарних меж фармацевтичних ринків з урахуванням їх особливостей, орієнтовний перелік «ризикованих» вертикальних узгоджених дій та їх вплив на конкуренцію.

Цей документ надає змогу учасникам фармацевтичних ринків проаналізувати власну поведінку, зокрема комерційну політику, відносини з постачальниками й дистриб'юторами, визначити зони ризику, у разі наявності сумнівів – звернутись до Комітету за отриманням індивідуальних висновків щодо кваліфікації дій у порядку, передбаченому статтею 14 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Правила виписування рецептів, затверджені наказом МОЗ України, передбачали, що рецепти на лікарські засоби, що відпускаються аптеками на пільгових умовах чи безоплатно, виписуються лікарями із зазначенням торговельної назви лікарського засобу.

Лікарські засоби, що містять однакову кількість діючої речовини з єдиною міжнародною непатентованою назвою в однаковій лікарській формі та дозуванні, є взаємозамінними, а виробники таких лікарських засобів є конкурентами.

Відповідно виписування лікарями рецептів на лікарські засоби, що відпускаються на пільгових умовах чи безоплатно, саме за торговельною назвою, може створювати умови для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції шляхом надання переваг окремим виробникам лікарських засобів з однаковою міжнародною непатентованою назвою.

Дії АМКУ

Комітет з метою припинення причин виникнення порушень законодавства про захист економічної конкуренції надав МОЗ України обов'язкові [рекомендації від 19 липня 2016 року № 12-рк](#) внести зміни до Правил виписування рецептів у частині встановлення, що рецепти на лікарські засоби, які відпускаються на пільгових умовах чи безоплатно, виписуються за міжнародною непатентованою назвою.

Виконання зазначених рекомендацій Комітету відбувалось поетапно. Комітет підтримав діяльність МОЗ України щодо вирішення цього питання в комплексі із затвердженням оновленого Національного переліку основних лікарських засобів, запровадженням механізму референтного ціноутворення на лікарські засоби, вартість яких підлягає реімбурсації, впровадженням електронного рецепта.

У жовтні 2018 до наказу МОЗ України, яким затверджені Правила виписування рецептів, були внесені зміни, котрими передбачено: «На рецептах зазначається міжнародна непатентована назва лікарського засобу. Торговельна назва зазначається, якщо лікарський засіб не має міжнародної непатентованої назви, належить до лікарських засобів біологічного походження або подібних біологічних лікарських засобів (біосимілярів)».

Було запроваджено поступовий перехід до використання електронного рецепта (у рамках Урядової програми «Доступні ліки» в окремих областях), в якому виписування та відпуск лікарських засобів пацієнтам за рецептами буде відбуватися за міжнародною непатентованою назвою діючої речовини.

Наступними кроками на виконання рекомендацій Комітету стали:

- перехід до єдиного переліку лікарських засобів, які відпускаються безоплатно або з доплатою під час лікування пацієнтів в амбулаторних умовах («Доступні ліки»);
- поширення на такий перелік референтних (граничних) цін;
- запровадження електронного рецепта щодо тих лікарських засобів, які відпускаються безкоштовно або на пільгових умовах.

Отже, у повному обсязі рекомендації Комітету було виконано МОЗ України у 2019 році, завдяки вжитим заходам створено прозору та дієву конкуренцію на ринках лікарських засобів з однаковою діючої речовиною, що будуть реалізовуватися на пільгових умовах чи безоплатно.

Штучне обмеження участі аптечних закладів в урядових програмах

Дії АМКУ

Комітетом було надано МОЗ України обов'язкові для розгляду [рекомендації від 13 грудня 2018 р. № 44-рк](#) про вжиття заходів, спрямованих на розвиток конкуренції на регіональних ринках роздрібної торгівлі лікарськими засобами шляхом створення прозорих умов допуску якомога більшої кількості аптечних закладів до реалізації соціальних програм Уряду України, спрямованих на забезпечення доступності найнеобхідніших лікарських засобів для населення.

У своїх рекомендаціях Комітет підкреслив необхідність:

- запровадження єдиного механізму / алгоритму розподілу сум бюджетних коштів, що виділені на відшкодування витрат, пов'язаних із відпуском лікарських засобів, вартість яких повністю або частково відшкодовується, та який не буде призводити до надання розпорядниками бюджетних коштів переваг окремим суб'єктами господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю лікарськими засобами в певній адміністративно-територіальній одиниці;
- встановлення імперативної норми, що під сумою договору відшкодування розуміється саме сума коштів за фактично реалізовані лікарські засоби за пільговими рецептами або безоплатно, відповідно до наданих суб'єктами господарювання розпорядникам бюджетних коштів щомісячних звітів.

На виконання рекомендацій Комітету МОЗ України було розроблено та винесено на засідання Кабінету Міністрів України відповідні проекти постанов, які було ухвалено:

- [постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 135](#) «Деякі питання реімбурсації лікарських засобів»;
- [постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 136](#) «Деякі питання щодо договорів про реімбурсацію»;
- [постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 141](#) «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань».

Порядок укладення, зміни та припинення договору про реімбурсацію, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 136 «Деякі питання щодо договорів про реімбурсацію», містить пряму норму щодо встановлення ціни договору, яка становить загальну суму реімбурсації вартості лікарських засобів відповідно до всіх звітів аптечного закладу за договором. Реалізація запропонованої редакції усунула можливість створення штучних адміністративних бар'єрів для реалізації аптечними закладами своєї господарської діяльності та надасть можливість аптечним закладам на рівних умовах конкурувати за кінцевого споживача.

Дії АМКУ

Запровадження референтного ціноутворення на лікарські засоби, включені до Національного переліку основних лікарських засобів, було предметом обов'язкових для розгляду рекомендацій Комітету від 13.12.2018 № 43-рк Міністерству охорони здоров'я України.

На виконання рекомендацій Комітету було прийнято [постанову Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 р. № 426](#) «Про референтне ціноутворення на деякі лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти» та затверджено Реєстр граничних оптово-відпускних цін на деякі лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти, який оновлюється.

Державне регулювання започатковано з 01 липня 2019 року.

Позитивний ефект від прийняття зазначеної постанови Кабінету Міністрів України полягає в зниженні цін на лікарські засоби, які в Україні були дорожчими, ніж у сусідніх країнах, збільшенні кількості препаратів, які хворі під час стаціонарного лікування зможуть отримати безкоштовно.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Надано експертні висновки (потребує суттєвого доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій):

- проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення державної підтримки розвитку малого підприємництва на ринку роздрібної торгівлі лікарськими засобами»;
- проект Закону України «Про фінансування охорони здоров'я та загальнообов'язкове медичне страхування в Україні»;
- проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про лікарські засоби» щодо забезпечення економічної конкуренції та захисту прав пацієнтів при здійсненні роздрібної торгівлі лікарськими засобами».

Погоджено за умови врахування зауважень:

- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Погоджено, надані застереження щодо необхідності погодження з Комітетом нормативно-правових актів, що мають бути розроблені МОЗ на виконання цієї постанови:

- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про референтне ціноутворення на лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти».

Погоджено:

- проект наказу МОЗ України «Про деякі питання референтного ціноутворення на лікарські засоби, що включені до Національного переліку основних лікарських засобів та закуповуються за бюджетні кошти»;
- проект наказу МОЗ України «Про затвердження Переліку лікарських засобів, які включені до Національного переліку основних лікарських засобів, та на які встановлюються граничні оптово-відпускні ціни»;
- проект наказу МОЗ України «Про затвердження критеріїв та порядку надання лабораторіям статусу референс-лабораторій у системі громадського здоров'я».

Не погоджено:

- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення функціонування ефективної системи закупівель лікарських засобів, медичних виробів, допоміжних засобів та інших товарів медичного призначення»;
- проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, призначених для виконання програми «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями».

Огляд ринку наприкінці року

Розвиток конкуренції на фармацевтичних ринках у 2019 році відбувався в багатьох напрямках, у тому числі внаслідок ініціатив і рекомендацій Комітету, внесених у попередніх періодах.

1. Забезпечено створення ефективної конкуренції під час реалізації урядових програм реімбурсації, а саме:
  - усунуто можливість створення штучних адміністративних бар'єрів для реалізації аптечними закладами своєї господарської діяльності;
  - надано можливість аптечним закладам на рівних умовах конкурувати за кінцевого споживача.

На кінець 2019 року до участі у програмах реімбурсації залучені 7 778 аптечних закладів (36 % загальної кількості аптек в Україні).

Щомісяця лікарі виписують більше 1 млн електронних рецептів.

Відбулось розширення кількості торговельних назв лікарських засобів, які беруть участь у програмі «Доступні ліки» (на початку програми у квітні 2017 року – 153 торговельні назви, з яких без доплати можна було отримати 23. У листопаді 2019 року – 254 торговельні назви, з яких 78 можна отримати без доплати).

Відбулося зниження цін на лікарські засоби, включені до програми «Доступні ліки» у роздрібній торгівлі.

2. Завдяки запровадженню референтного ціноутворення на лікарські засоби, включені до Національного переліку основних лікарських засобів, що закуповуються за бюджетні кошти, відбулося зниження цін на лікарські засоби, які в Україні були дорожчими, ніж у сусідніх

країнах, збільшення кількості препаратів, які хворі під час стаціонарного лікування зможуть отримати безкоштовно.

3. Триває розвиток конкуренції на ринках лікарських засобів з однаковою міжнародною непатентованою назвою діючої речовини завдяки зазначенню в рецептах виключно назви діючої речовини, а не торговельної назви препарату конкретного виробника.
4. Зроблено крок до формування конкурентної свідомості учасників фармацевтичних ринків, розуміння підходів Комітету до визначення товарних меж ринків, ризиків для конкуренції тощо.

Разом із цим питання запровадження реєстрів пацієнтів, яке неодноразово порушував Комітет ([Звіт](#) за результатами ґрунтовного дослідження фармацевтичних ринків за період 2014 – першого півріччя 2016 року), не реалізовано.

Рекомендації АМКУ від 11.07.2019 № 51-рк

З метою встановлення дієвої конкуренції на ринках лабораторних та інструментальних досліджень і випробувань, зокрема під час державної санітарно-епідеміологічної експертизи, Антимонопольний комітет України надав Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба) обов'язкові для розгляду рекомендації від 11 липня 2019 року № 51-рк.

Основними завданнями Держпродспоживслужби у сфері державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства згідно з повноваженнями, зокрема, є:

- проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, видача за результатами її проведення відповідних висновків;
- уповноваження лабораторій та референт-лабораторій на проведення досліджень (випробувань) об'єктів санітарних заходів для цілей державного контролю.

У зв'язку із скасуванням ряду наказів Держсанепідемслужби, якими було затверджено Перелік установ, організацій, лабораторій, що можуть залучатися до проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, та неприйняттям інших документів на заміну скасованим, єдиним чинним наказом, яким керується Держпродспоживслужба при визначенні виконавців санітарно-епідеміологічної експертизи, є наказ Держсанепідслужби від 05.02.2016 № 13, яким затверджено Перелік та персональний склад експертних комісій для здійснення державної санітарно-епідеміологічної експертизи в особливо складних випадках.

Разом із цим є принаймні 25 обласних лабораторних центрів МОЗ України, які відповідно до своєї статутної діяльності та дозвільних документів також можуть проводити лабораторні та інструментальні дослідження і випробування, зокрема, для потреб державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

У зв'язку з непроведенням Держпродспоживслужбою заходів щодо встановлення можливості визначення переліку установ, організацій, лабораторій, що можуть за потреби залучитися до проведення лабораторних та інструментальних досліджень і випробувань під час державної санітарно-епідеміологічної експертизи, починаючи з березня 2016 року, існувало суттєве обмеження конкуренції на ринках лабораторних та інструментальних досліджень і випробувань, зокрема, для потреб державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Відповідно лабораторії, на базі яких утворено експертні комісії, отримали привілейоване становище стосовно конкурентів, оскільки мали можливість виконувати роботи не тільки в особливо складних випадках, встановлених законодавством, а взагалі отримували весь наявний обсяг робіт. Такі умови функціонування ринку суттєво знижують рівень конкуренції та створюють підґрунтя для можливих зловживань, зокрема, монопольним становищем на ринках певних лабораторних досліджень та випробувань, де кількість учасників штучно обмежена.

На виконання рекомендацій Комітету Держпродспоживслужба повідомила, що відсутність на сьогодні головного державного санітарного лікаря України не дозволяє затвердити перелік установ, організацій, лабораторій, що можуть залучатися до проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи. Але, у разі надання заявником всіх необхідних документів, у тому числі результатів досліджень, проведених акредитованими в установленому порядку установами, Держпродспоживслужба приймає до розгляду зазначені матеріали. Ця інформація доведена до територіальних органів Держпродспоживслужби. Держпродспоживслужбою надано копію листа від 01.11.2019 № 12.2-12/17496, який направлено Головним управлінням Держпродспоживслужби в областях та м. Києві та Експертним комісіям з питань державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

**ВІДПОВІДАЧ:
КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ****Рішення АМКУ від 25.07.2019 № 525-р**

З 2015 року КМДА вчиняла дії у вигляді прийняття розпорядчих документів з питань організації в м. Києві Пілотного проекту щодо реалізації хворим на цукровий діабет препаратів інсуліну та засобів їх введення (далі – Пілотний проект), реалізація яких створює для суб'єктів господарювання, що мають ліцензії з роздрібною торгівлі лікарськими засобами та провадять господарську діяльність у м. Києві, не передбачені законодавством адміністративні бар'єри для їх вільного доступу до участі в цьому проекті.

Завдяки таким діям комунальне підприємство «Фармація» (далі – КП «Фармація») було єдиним суб'єктом господарювання, що здійснювало відпуск препаратів інсуліну та засобів їх введення хворим на цукровий діабет за рецептами лікарів у місті Києві.

З метою припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, Комітетом були надано Київській міській раді та КМДА обов'язкові для розгляду Рекомендації Комітету від 22.12.2015 № 19-рк про припинення дій, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання надано переваги, що ставлять їх у привілейоване становище відносно конкурентів.

Рекомендації Комітету виконано не було.

Одночасно КМДА в особі Департаменту встановлює наказом від 08.06.2017 № 253 «Про створення робочої групи щодо визначення критеріїв відбору суб'єктів господарювання, які будуть здійснювати на території міста Києва відпуск препаратів інсуліну на підставі пільгових рецептів» додаткові вимоги до аптечних закладів щодо їх участі у Пілотному проекті в м. Києві, що призводить до того, що у 2017 році, як і в минулі роки, відпуск препаратів інсуліну на підставі пільгових рецептів у місті Києві здійснює лише один учасник регіонального ринку роздрібною торгівлі лікарськими засобами – КП «Фармація».

Протягом 2017 року до участі в Пілотному проекті виявляли бажання приєднатися шість суб'єктів господарювання, крім КП «Фармація». Але, у зв'язку із застосуванням КМДА Критеріїв відбору, в участі їм було відмовлено. Відповідно КП «Фармація» залишалось єдиним суб'єктом господарювання, що здійснює відпуск препаратів інсуліну за рецептами лікарів у м. Києві.

Комітет своїм рішенням № 525-р від 25 липня 2019 року зобов'язав КМДА вжити заходів щодо забезпечення умов вільного доступу до безоплатного та пільгового відпуску препаратів інсуліну та засобів їх введення за рецептами лікарів усіх суб'єктів господарювання, що мають ліцензію з роздрібною торгівлі лікарськими засобами (незалежно від форми власності) та провадять господарську діяльність у м. Києві.

На виконання рішення АМКУ, КМДА було відмінено Критерії відбору суб'єктів господарювання, які будуть здійснювати на території м. Києва відпуск препаратів інсуліну на підставі пільгових рецептів.

На підтвердження виконання рішення Комітету від 25.07.2019 № 525-р, до Комітету надійшли листи від ТОВ «Аптека гормональних препаратів» ТОВ «Київформ» і ТОВ «Асторія-Фарм» щодо допущення їх до участі в Пілотному проекті в м. Києві та укладенні з КМДА договорів про відшкодування витрат, понесених у зв'язку з відпуском препаратів інсуліну, вартість яких повністю або частково відшкодовується.

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «ГЛАКСОСМІТКЛЯЙН ФАРМАСЬЮТИКАЛС УКРАЇНА»,
ТОВ «БАДМ», ТОВ СП «ОПТИМА-ФАРМ, ЛТД»,
ТОВ «ВЕНТА. ЛТД», ПРАТ «АЛЬБА УКРАЇНА»

Рішення АМКУ від 19.12.2019 № 830-р

Визнати, що товариство з обмеженою відповідальністю «ГлаксоСмітКляйн Фармасьютикалс Україна» (м. Київ):

- товариство з обмеженою відповідальністю «БадМ» (м. Дніпро) своїми діями, які полягали в укладенні дистриб'юторських договорів [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], умови яких призвели у 2011 – 2016 роках до необґрунтованого завищення вартості лікарських засобів, реалізованих через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене п. 1 ст. 50 та п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби виробництва групи GSK, що реалізуються через процедури державних або публічних закупівель;
- спільне українсько-естонське підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю «Оптіма-Фарм, ЛТД» (м. Київ) своїми діями, які полягали в укладенні дистриб'юторських договорів [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], умови яких призвели у 2011 – 2016 роках до необґрунтованого завищення вартості лікарських засобів, реалізованих через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене п. 1 ст. 50 та п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби виробництва групи GSK, що реалізуються через процедури державних або публічних закупівель;
- товариство з обмеженою відповідальністю «Вента. ЛТД» (м. Дніпро) своїми діями, які полягали в укладенні дистриб'юторських договорів [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], умови яких призвели у 2011 – 2016 роках до необґрунтованого завищення вартості лікарських засобів, реалізованих через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене п. 1 ст. 50 та п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби виробництва групи GSK, що реалізуються через процедури державних або публічних закупівель;
- приватне акціонерне товариство «Альба Україна» (м. Бориспіль, Київська обл.) своїми діями, які полягали в укладенні дистриб'юторських договорів [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], умови яких призвели у 2011 – 2014 роках до необґрунтованого завищення вартості лікарських засобів, реалізованих через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене п. 1 ст. 50 та п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби виробництва групи GSK, що реалізуються через процедури державних закупівель.

Загальний розмір штрафу — 8 047 534 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «ГЛАКСОСМІТКЛЯЙН ФАРМАСЬЮТІКАЛС УКРАЇНА»,
ТОВ «ФРА-М»

Рішення АМКУ від 19.12.2019 № 829-р

Визнати, що товариство з обмеженою відповідальністю «ГлаксоСмітКляйн Фармасьютікалс Україна» і товариство з обмеженою відповідальністю «ФРА-М» своїми діями, що полягали в укладенні дистриб'юторських договорів [інформація з обмеженим доступом], умови яких призвели у 2011 – 2013 роках та могли призвести у 2014 – 2015 роках до необґрунтованого завищення вартості лікарських засобів, реалізованих через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене п. 1 ст. 50 та п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби групи GSK, що реалізуються через процедури державних закупівель.

Загальний розмір штрафу — 526 136 грн

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:
КОМПАНІЯ «ВЕРНА BETEILIGUNGSGESELLSCHAFT FÜR PHARMAWERTE MBH»
(М. БАД-ФІЛЬБЕЛЬ, НІМЕЧЧИНА),
ТОВ «ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ЗАВОД «БІОФАРМА» (М. БІЛА ЦЕРКВА, УКРАЇНА),
ТОВ «БІОФАРМА-ІНВЕСТ» (М. БІЛА ЦЕРКВА, УКРАЇНА),
ТОВ «ФАРМТЕХСЕРВІС» (М. БІЛА ЦЕРКВА, УКРАЇНА)

Рішення АМКУ від 16.12.2019 [№ 821-р](#), [№ 822-р](#), [№ 823-р](#), [№ 824-р](#)

Зміст заявленої концентрації

Метою здійснення концентрацій є придбання компанією «ВЕРНА Beteiligungsgesellschaft für Pharmawerte mbH» одного з напрямів діяльності групи суб'єктів господарювання БІОФАРМА (далі – Група БІОФАРМА) – неплазмового бізнесу (який не пов'язаний з розробкою та виробництвом препаратів з плазми донорської крові).

Трансакція буде здійснена на підставі договору купівлі-продажу часток участі у статутному капіталі ТОВ «ФЗ «БІОФАРМА», ТОВ «БІОФАРМА-ІНВЕСТ», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління товариств, і частки у статутному капіталі ТОВ «ФАРМТЕХСЕРВІС», що забезпечує досягнення 50 відсотків голосів у вищому органі управління товариства.

Ринки

- лікарських засобів з діючою речовиною хлоргексидин, песарії, 16 мг;
- біологічно активних добавок.

Підстави для висновку

- Лікарські засоби з діючою речовиною хлоргексидин, песарії, 16 мг, мають ряд аналогів з інших класів та з іншою діючою речовиною;
- сукупна частка учасників концентрацій на ринках лікарських засобів, що застосовуються при: профілактиці венеричних захворювань (сифіліс, гонорея, трихомоніаз, хламідіоз, уреоплазмоз); профілактиці інфекційно-запальних ускладнень в акушерстві та гінекології (перед оперативним лікуванням, пологам, абортom, перед і після установки внутрішньоматкової спіралі, до і після діатермокоагуляції шийки матки, перед внутрішньоматковими дослідженнями); лікування кольпіту й бактеріального вагінозу, не досягає 35 відсотків;
- сукупна частка учасників концентрації на ринку біологічних активних добавок не досягає 35 відсотків.

Висновок

Враховуючи те, що заявлені концентрації не призводять до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України рішеннями Антимонопольного комітету України від 16.12.2019 №№ 821-р, 822-р та 823-р надано дозволи на концентрації.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:
ПОКУПЕЦЬ: КОМПАНІЯ «MEDICOVER INVESTMENT B.V.»
(НІДЕРЛАНДИ),
ОБ'ЄКТ ПРИДБАННЯ: ТОВ «НЕЗАЛЕЖНА ЛАБОРАТОРІЯ ІНВІТРО»
(М. ДНІПРО, УКРАЇНА)

Рішення АМКУ від 04.07.2019 № 486-р

Зміст заявленої концентрації

Концентрація полягає у придбанні компанією «Medicover Investment B.V.» (м. Ейндговен, Нідерланди) частки в статутному капіталі ТОВ «НЕЗАЛЕЖНА ЛАБОРАТОРІЯ ІНВІТРО» (м. Дніпро, Україна), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

Ринки

лабораторних послуг у межах досліджуваних областей у таких сегментах:

- загальноклінічні (без гематологічних);
- гематологічні;
- цитологічні;
- біохімічні;
- мікробіологічні та
- імунологічні лабораторні аналізи.

Підстави для висновку

Враховуючи, що:

- сукупні частки учасників концентрації на ринках лабораторних послуг у межах Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Сумської, Харківської, Херсонської, Черкаської та Чернігівської областей України не перевищують 17 % щодо кожного з них;
- законодавство України не здійснює розмежування у визначенні лабораторних послуг, що надаються державними / комунальними закладами охорони здоров'я та приватними закладами охорони здоров'я / приватними підприємцями;
- державні і приватні заклади надають стандартизовані послуги, які є взаємозамінними, а приватні лабораторії зазнають значної конкуренції насамперед від державних закладів охорони здоров'я;
- концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 1013-р, передбачає розвиток конкуренції постачальників – залучення постачальників усіх форм власності, що створюватиме мотивацію надавати більш якісні послуги, впроваджувати науково обґрунтовані та економічно ефективні методи роботи, забезпечувати дотримання клінічних протоколів та професійних стандартів,

заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Висновок

Надано дозвіл компанії «Medicover Investment B.V.» (м. Ейндговен, Нідерланди) на придбання частки в статутному капіталі ТОВ «НЕЗАЛЕЖНА ЛАБОРАТОРІЯ ІНВІТРО» (м. Дніпро, Україна), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:
ПОКУПЕЦЬ: КОМПАНІЯ «SATUMCO LIMITED»
(ГРУПА «ДОБРОБУТ») (М. ЛІМАССОЛ, РЕСПУБЛІКА КІПР);
ЕМІТЕНТ: ТОВ «БОРІС» (М. КИЇВ, УКРАЇНА)

Рішення АМКУ від 16.05.2019 № 347-р

Зміст заявленої концентрації

Концентрація полягає у придбанні компанією «SATUMCO LIMITED» (м. Лімасол, Республіка Кіпр) частки в статутному капіталі ТОВ «БОРІС» (м. Київ, Україна), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

Ринки

надання медичних послуг, які включають, зокрема:

- медичну допомогу (діяльність лікарняних закладів, загальна медична практика, спеціалізована медична практика);
- діагностичні та лабораторні послуги.

Підстави для висновку

Враховуючи, що:

- сукупна частка учасників концентрації на ринку медичної допомоги в межах міста Києва за підсумками 2016, 2017 та першого півріччя 2018 років не перевищує 35 %;
- ціни учасників концентрації суттєво не відрізняються від цін на аналогічні базові послуги їх основних конкурентів;
- наявні врівноважувальні чинники, такі як значна влада покупця та можливості для вступу на ринок нових гравців;
- спостерігається тенденція до постійного розвитку, тобто відбувається і, за прогнозами учасників ринку, далі відбуватиметься збільшення кількості приватних закладів охорони здоров'я. При цьому нові гравці можуть увійти на ринок у короткі строки та без значних витрат,

заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Висновок

Надано дозвіл компанії «SATUMCO LIMITED» на придбання частки в статутному капіталі ТОВ «БОРІС», що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2017 — 2018 РОКІВ НА 05.03.2020:

Рішення АМКУ від 02.08.2018 № 377-р

Позивач	ТОВ «РОШ УКРАЇНА»	ТОВ «БАДМ»	ТОВ «БІЗНЕС ЦЕНТР ФАРМАЦІЯ»	ПРАТ «АЛЬБА УКРАЇНА»
Штраф, грн	9 115 817 (сплачено)	5 407 948 (сплачено)	3 207 361	339 999 (банкрут)
№ судової справи	Об'єднана справа 910/13306/18			–
Перша інстанція	Рішення від 27.02.2019 про відмову в задоволенні позовних вимог до Комітету			–
КАГС/ПАГС	Постанова від 05.06.2019 про задоволення апеляційної скарги			–
	Постанова від 20.11.2019 на користь позивачів			–
ВГСУ/КГС ВС	Постанова від 30.09.2019 – на новий розгляд до ПАГС			–
	Постанова від 03.03.2020 про залишення касаційної скарги без задоволення			–

Рішення АМКУ від 14.11.2017 № 628-р

Позивач	ТОВ «САНОФІ-АВЕНТІС УКРАЇНА»	ТОВ СП «ОПТИМА-ФАРМ, ЛТД»	ТОВ «БАДМ»
Штраф, грн	69 547 184	40 759 068	28 788 116
№ судової справи	910/870/18	910/933/18	910/1376/18
Перша інстанція	Рішення від 24.10.2018 про задоволення позовних вимог ТОВ «Санофі Авентіс Україна»	Рішення від 25.05.2018 про задоволення позовних вимог ТОВ «Оптіма-Фарм»	Рішення від 15.06.2018 про задоволення позовних вимог ТОВ «БадМ»
КАГС/ПАГС	Постанова від 06.02.2019 про залишення апеляційної скарги Комітету без задоволення	Постанова від 04.09.2018 про відмову в задоволенні апеляційної скарги Комітету	Постанова від 19.09.2018 про відмову в задоволенні апеляційної скарги Комітету
ВГСУ/КГС ВС	Постанова від 30.05.2019 на користь ТОВ «Санофі Авентіс Україна»	Постанова від 11.12.2018 про відмову в задоволенні касаційної скарги Комітету	Постанова від 15.01.2019 про відмову в задоволенні касаційної скарги Комітету

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ НА 05.03.2020:

Рішення АМКУ від 29.09.2016 № 448-р

Позивач	ТОВ «СЕРВ'Є УКРАЇНА»	ТОВ СП «ОПТИМА-ФАРМ, ЛТД»	
Штраф, грн	1 695 691 (сплачено штраф та пеню)	179 723 (сплачено штраф)	
№ судової справи	910/23605/16	910/23612/16	
Перша інстанція	<u>Рішення</u> від 07.03.2018 про відмову в задоволенні позовних вимог ТОВ «Серв'є Україна»	<u>Ухвала</u> від 04.07.2017 про зупинення провадження до вирішення справи щодо ТОВ «Серв'є Україна» (скасована <u>постановою</u> КАГС від 21.09.2017). <u>Рішення</u> від 14.12.2017 про відмову в позовних вимогах ТОВ «Оптіма-Фарм, ЛТД»	
КАГС/ПАГС	<u>Постанова</u> від 27.06.2018 про відмову в задоволенні апеляційної скарги	Ухвалою від 26.03.2018 призначено судову економічну експертизу щодо економічної доцільності (обґрунтованості) аналізу Комітетом цін. 21.06.2018 <u>ухвалою</u> суду справу прийнято до провадження після проведення експертизи. <u>Постановою</u> від 13.05.2019 апеляційну скаргу залишено без задоволення	
ВГСУ/КГС ВС	<u>Постанова</u> від 14.08.2018 про відмову в задоволенні касаційної скарги ТОВ «Серв'є Україна». <u>Ухвала</u> від 14.08.2018 про відмову в допуску на розгляд Великої Палати Верховного Суду	<u>Постанова</u> від 15.08.2018 про відмову в задоволенні касаційної скарги	

	ТОВ «БАДМ»	ПРАТ «АЛЬБА УКРАЇНА»	ТОВ «ЛЮДМИЛА- ФАРМ»	ТОВ «А'СТА»
	902 655 (сплачено штраф та пеню)	339 999 (Банкрут)	25 712 (сплачено добровільно)	423 573
	910/23961/16	–	–	910/20007/16
	<u>Рішенням</u> від 22.05.2017 у позові відмовлено ✓	–	–	<u>Ухвалою</u> від 12.12.2016 позов залишено без розгляду через повторну неявку позивачів. Строк для подання позову сплив
	<u>Ухвала</u> від 22.08.2018 про відкриття провадження за нововиявленими обставинами. <u>Ухвалою</u> від 16.05.2019 прийнято відмову ТОВ «БадМ» від заяви та закрито провадження ✓			
	<u>Постанова</u> КАГС від 02.11.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення ✓	–	–	–
	<u>Постанова</u> від 20.06.2018 про відмову в задоволенні касаційної скарги ТОВ «БадМ» ✓	–	–	–

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ НА 05.03.2020:

[Рішення АМКУ від 08.09.2016 № 415-р](#)

Позивач	«АЛКОН ФАРМАСЬЮТИКАЛЗ ЛТД»	ТОВ «БАДМ»	
Штраф, грн	937 526 (сплачено добровільно)	302 387	
№ судової справи	–	910/21751/16	
Перша інстанція	–	Рішення від 27.02.2017 про відмову ТОВ «БадМ» у позові	☑
		Ухвалою від 27.03.2018 призначено судову економічну експертизу. Ухвалою від 22.07.2019 поновлено провадження у справі (отримано результати експертизи). Постанова від 20.11.2019 на користь ТОВ «БадМ»	☒
КАГС/ПАГС	–	Постанова КАГС від 16.08.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення	☑
		Апеляційну скаргу Комітету постановою від 18.02.2020 залишено без задоволення	☒
ВГСУ/КГС ВС	–	Постанова ВГСУ від 10.10.2017 про повернення на новий розгляд. Ухвала ВС від 19.02.2018 про відмову в допуску до провадження	☒

	ТОВ СП «ОПТИМА-ФАРМ, ЛТД»	ТОВ «ВЕНТА.ЛТД»	ПРАТ «АЛЬБА УКРАЇНА»
	69 503 (сплачено добровільно)	1 094 (сплачено добровільно)	339 399 (банкрут)
	–	910/23255/16	–
	–	<u>Рішенням</u> від 20.02.2017 у позові ТОВ «Вента.ЛТД» відмовлено	–
	–	<u>Постанова</u> КАГС від 15.05.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення	–
	–	–	–

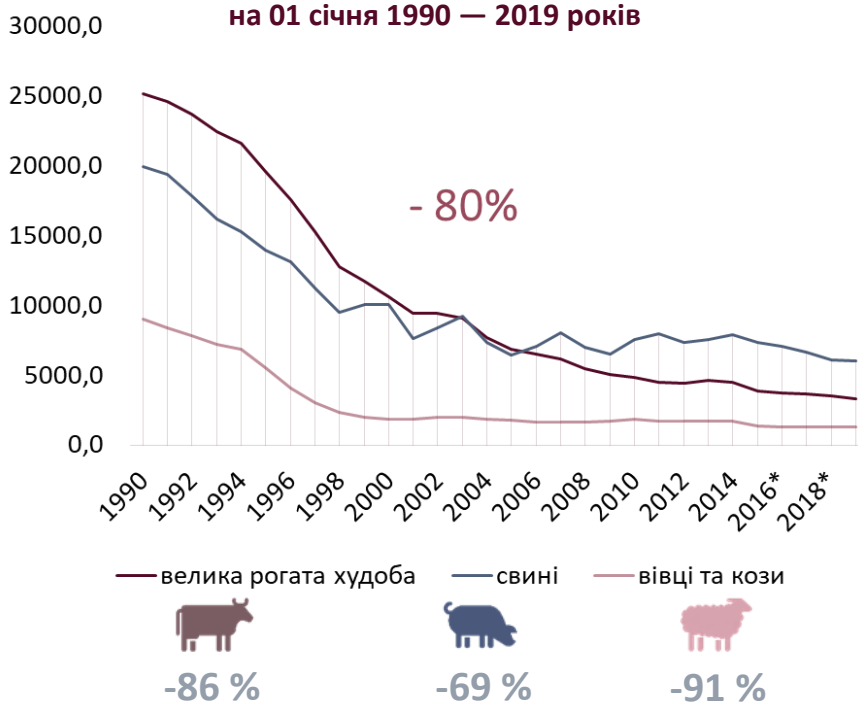

РИНКИ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

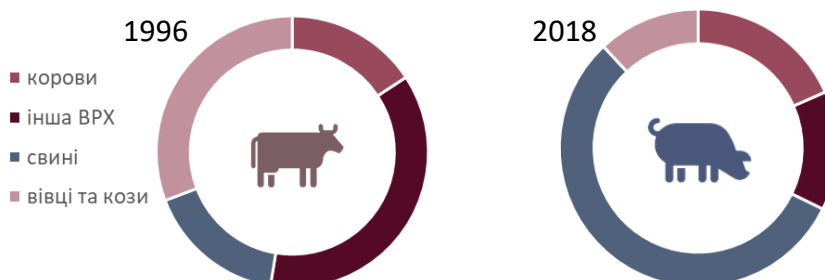
У 2019 році Антимонопольний комітет України приділив основну увагу дослідженню стану конкуренції у м'ясній галузі та на ринках тютюнових виробів.

На початку року Комітетом було ініційовано проведення серії робочих зустрічей з учасниками ринків агропромислового комплексу з метою виявлення актуальних проблемних питань, які мають негативний вплив на конкуренцію. Результати проведених зустрічей засвідчили наявність спільних проблемних питань у галузі: загальна тенденція до зменшення купівельної спроможності населення, експортоорієнтованість галузі, зменшення посівних площ основних зернових культур та поголів'я сільськогосподарських тварин.

Кількість сільськогосподарських тварин на 01 січня 1990 — 2019 років

Перерозподіл поголів'я тварин (за видами) протягом 1990 — 2018 років

РИНОК М'ЯСА КУРЯЧОГО

12 листопада 2019 року Комітетом схвалено [звіт](#) про результати дослідження загальнодержавного ринку м'яса курячого в часових межах 2016 — 2018 років.

Нижче презентовано результати дослідження.

Товар

М'ясо птиці є стандартизованим товаром (ДСТУ 3143:2013).

Під час дослідження визначено, що товаром, який обертається на ринку, що є об'єктом дослідження, є м'ясо куряче.

Територіальні межі ринку

Ринок м'яса курячого в Україні є загальнодержавним.

Бар'єри вступу на ринок

Бар'єрами для вступу нових підприємств на ринок м'яса курячого є: адміністративні, екологічні бар'єри та бар'єри, пов'язані з капітальними витратами та обсягами інвестицій, необхідними для вступу на товарний ринок.

Одним з основних бар'єрів є необхідність отримання операторами ринку експлуатаційного дозволу та проведення державної реєстрації потужностей з виробництва та/або обігу харчових продуктів.

Умови споживання

М'ясо куряче необроблене вимагає перероблення або відповідної обробки, після якої воно стає безпечним для споживання.

Основні виробники

Ринок м'яса курячого за специфікою виробництва товару поділяється на два сегменти:

Юридичні особи
приватного права

Домашні
домогосподарства

ПРОМИСЛОВЕ
ВИРОБНИЦТВО

ВИРОБНИЦТВО
НАСЕЛЕННЯМ

ГРУПА
«СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ
ПІДПРИЄМСТВА»

ГРУПА
«ГОСПОДАРСТВА
НАСЕЛЕННЯ»

86%

14%

При цьому домогосподарства населення, хоч і є виробниками м'яса курячого, через скорочений цикл реалізації товару не є учасниками всіх ланок обороту товару, які існують на ринку м'яса курячого.

Основні споживачі

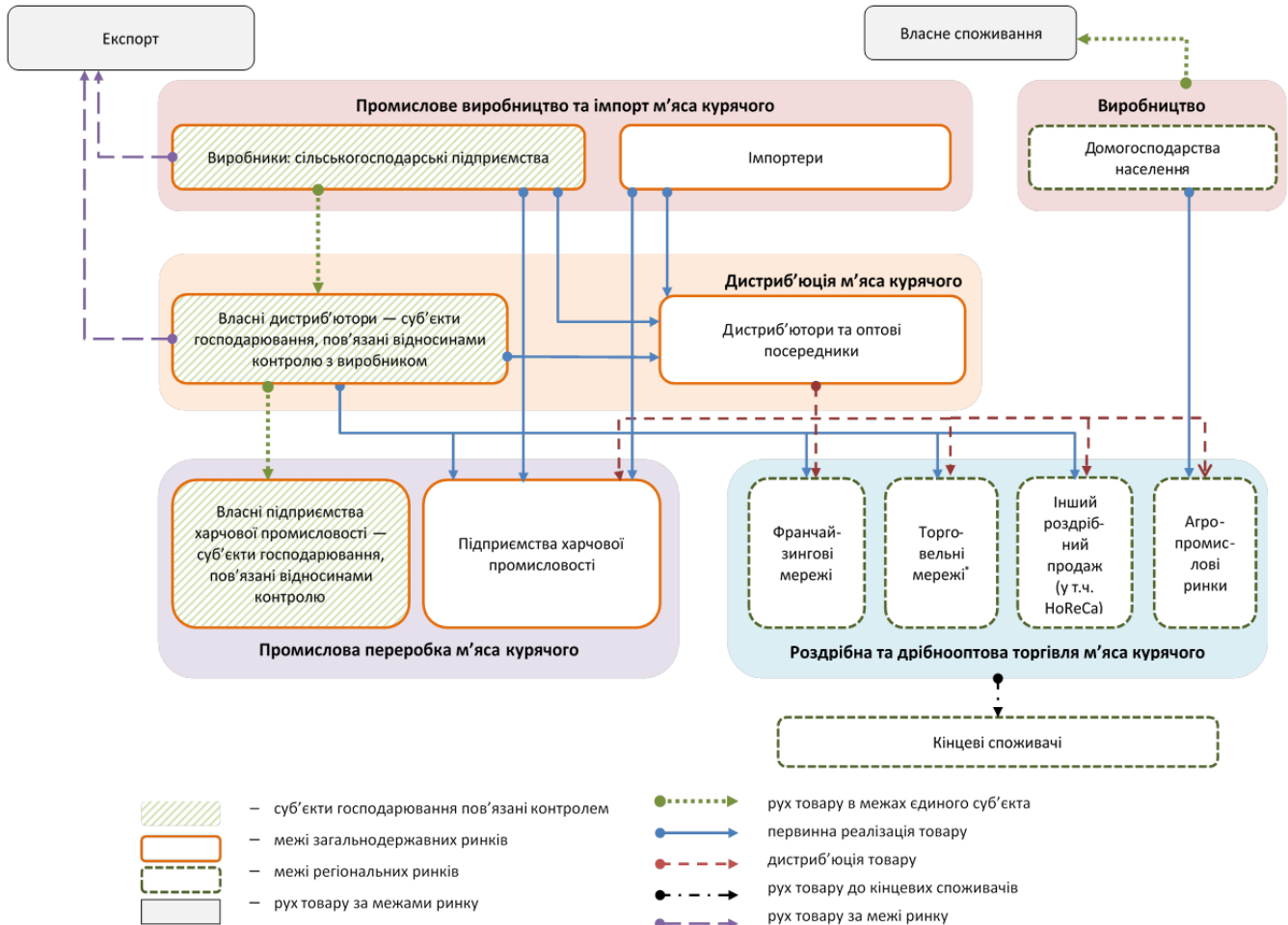
Основними споживачами м'яса курячого є: населення, яке придбає м'ясо в обробленому чи необробленому вигляді для власного споживання як харчового продукту.

М'ясо куряче також реалізується підприємствам харчової промисловості, які використовують його з метою промислового перероблення в харчові продукти або напівфабрикати.

Умови реалізації товару на ринку

До моменту придбання м'яса курячого кінцевими споживачами товар проходить певний шлях від виробника / імпортера до промислових споживачів або точок роздрібного продажу (див. схему нижче):

Схема руху м'яса курячого до кінцевого споживача

Для цілей дослідження виокремлено три основні взаємопов'язані між собою товарні ринки, які характеризуються формуванням власного попиту та пропозиції, а саме:

- ринок первинної реалізації м'яса курячого;
- ринок дистрибуції м'яса курячого;
- ринок роздрібної реалізації м'яса курячого.

Обсяг ринку первинної реалізації м'яса курячого

2016 рік:	710,570 тис. тонн
2017 рік:	769,532 тис. тонн
2018 рік:	776,461 тис. тонн
2019 рік:	896,000 тис. тонн*

*Прогнозні значення.

Основні учасники ринку та їх частки на ринку первинної реалізації м'яса курячого

Назва суб'єкта господарювання	2016, %	2017, %	2018, %
Група компаній «МХП» (Миронівський хлібопродукт)	54,75	46,21	45,16
Група компаній «Агромарс»	14,89	14,52	13,62
ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський»	7,66	6,93	6,43
ТОВ «Агро-Овен»	6,15	5,63	5,21
ПрАТ «Володимиро-Волинська птахофабрика»	5,00	4,52	4,37
Імпортери	9,75	12,98	14,42

Результати дослідження засвідчили, що найбільшим та найпотужнішим учасником ринку є Група компаній «МХП», яка має структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку первинної реалізації м'яса курячого в територіальних межах України за період 2016 – 2018 років із частками 54,75 % у 2016 році, 46,21 % у 2017 році та 45,16 % у 2018 році.

Згідно з індексами ринкової концентрації Герфіндаля-Гіршмана (ННІ), ринок первинної реалізації м'яса курячого протягом 2016 – 2018 років оцінюється як висококонцентрований (монополізований), з низьким рівнем інтенсивної конкуренції.

Відкрито справу № 126-26.13/75-19

Під час проведення дослідження Комітетом виявлено дії ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвело або може призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відкрито справу № 126-26.13/118-19

Під час проведення дослідження Комітетом виявлено також дії Групи «МХП», які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку первинної реалізації м'яса курячого шляхом встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

РИНОК М'ЯСА СВИНИНИ

З метою виявлення об'єктивних факторів, які мали вплив на цінову ситуацію на ринку м'яса курячого, оцінки впливу кон'юнктури суміжних ринків м'яса на цей ринок, Комітетом паралельно з дослідженням ринку м'яса курячого проведено аналіз ринків м'яса свинини та яловичини.

Нижче представлено результати аналізу.

Товар

М'ясо свинини є стандартизованим товаром (ДСТУ 7158:2010).

Під час дослідження визначено, що товаром, який обертається на ринку, є м'ясо свинини.

Бар'єри вступу на ринок

Бар'єрами для вступу нових підприємств на ринок м'яса свинини є: адміністративні, екологічні бар'єри та бар'єри, пов'язані з капітальними витратами та обсягами інвестицій, необхідними для вступу на товарний ринок.

Одним з основних бар'єрів є необхідність отримання операторами ринку експлуатаційного дозволу та проведення державної реєстрації потужностей з виробництва та/або обігу харчових продуктів.

Умови споживання

М'ясо свинини необроблене вимагає перероблення або відповідної обробки, після якої воно стає безпечним для споживання.

Основні виробники

Ринок свинини за специфікою виробництва забійного м'яса та з урахуванням особливостей забою живих тварин, поділяється на два сегменти:

- промислове виробництво свинини (суб'єкти господарювання, які займаються вирощуванням тварин та мають забійні потужності, а також бійні);
- виробництво м'яса свинини особистими селянськими господарствами (населенням).

Домогосподарства населення, хоч і є виробниками м'яса свинини, та через скорочений цикл реалізації товару не є учасниками всіх ланок обороту товару, які наявні на ринку м'яса свинини.

Основні споживачі

Основним споживачем м'яса свинини є населення, яке придбає м'ясо в обробленому чи необробленому вигляді для власного споживання як харчового продукту.

М'ясо свинини також реалізується підприємствам харчової промисловості, які використовують його з метою промислового перероблення в харчові продукти або напівфабрикати.

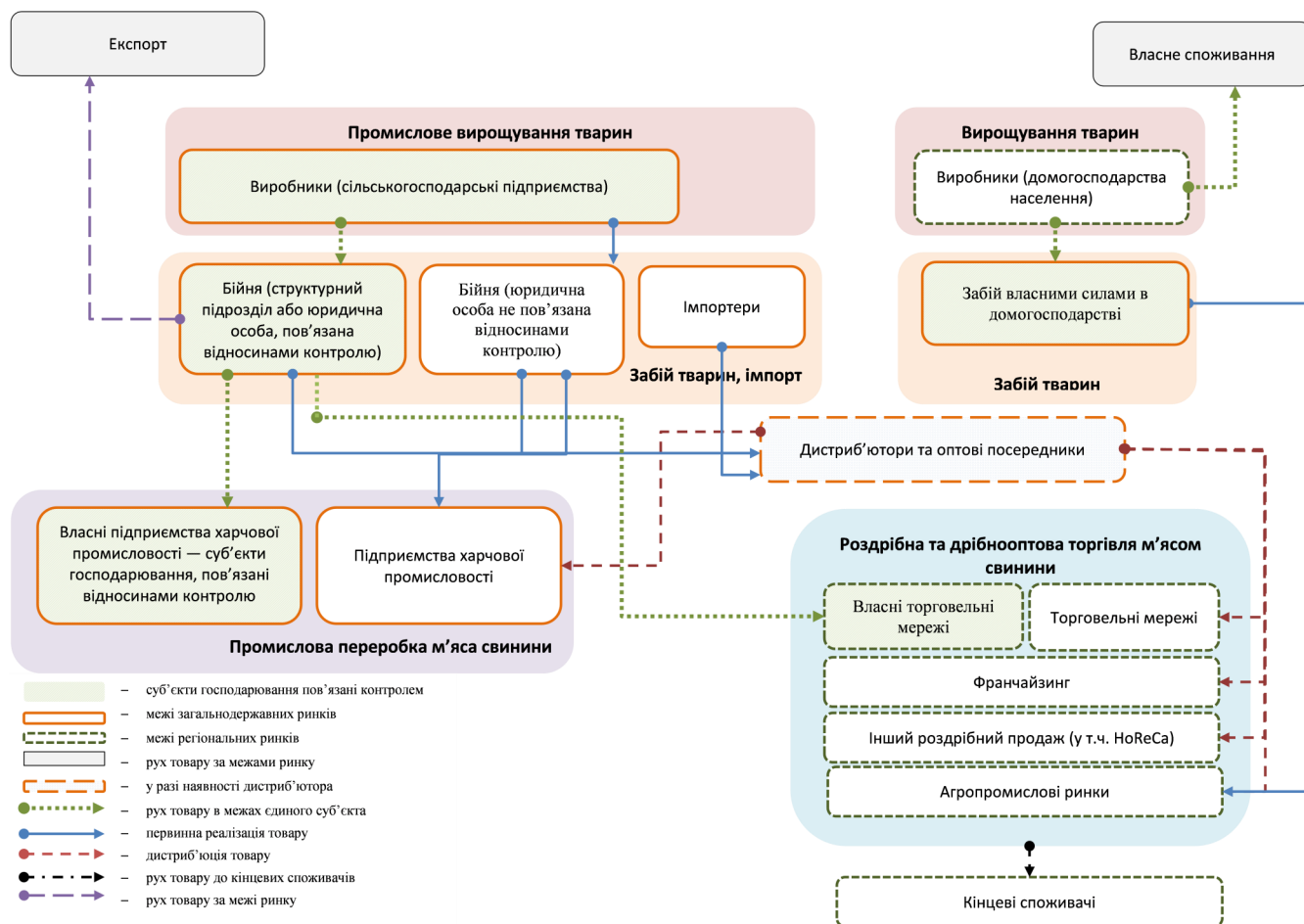

Умови реалізації товару на ринку

До моменту придбання м'яса свинини кінцевими споживачами товар проходить певний шлях від виробника / імпортера до промислових споживачів або точок роздрібного продажу (див. схему нижче):

Схема руху м'яса свинини до кінцевого споживача

Для цілей аналізу пріоритетним визначено дослідження ринку первинної реалізації м'яса свинини, оскільки саме учасники цього ринку є визначальними у встановленні торговельно-збутової політики на національному ринку та у формуванні ціни на товар.

Обсяг ринку первинної реалізації м'яса свинини

2017 рік:	253,889 тис. тонн
2018 рік:	272,854 тис. тонн

Основні учасники ринку та їх частки на ринку первинної реалізації м'яса свинини

Назва суб'єкта господарювання	2017 рік, %	2018 рік, %
ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»	10,02	9,11
НВП «Глобинський свинокомплекс»	3,59	3,54
ПАП «Агропродсервіс»	1,06	1,52
СП ТОВ «Нива Переяславщини»	1,14	1,1
ТзОВ «Барком»	0,22	2,45
Імпортери	2,21	10,47

Результати аналізу засвідчили, що ринок первинної реалізації м'яса свинини є конкурентним. Опитані учасники ринку первинної реалізації м'яса свинини мають незначні частки на ринку.

Частка найбільшого учасника ринку - ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» не перевищує 15 %, разом із тим вказаний суб'єкт господарювання може вважатися лідером галузі.

Ціновий аналіз

У рамках аналізу ринку м'яса свинини, Комітетом приділено особливу увагу виявленню таких факторів на ринку, які могли б мати вплив на цінову ситуацію на ринку м'яса курячого.

Так, під час дослідження ринку м'яса курячого окремі представники торговельних мереж вбачали основною причиною збільшення оптово-відпускних цін на куряче м'ясо збільшенням цін на м'ясо свинини.

Порівняльний аналіз м'яса курячого, свинини та яловичини за ціновим критерієм та обсягами виробництва *

			
2017:	48,58 грн	94,92 грн	101,88 грн
2018:	56,18 грн	113,08 грн	122,63 грн
2016 — 2018:	2,9 млн тонн	1,1 млн тонн	0,3 млн тонн

* Середня споживча ціна за 1 кг товару, враховано за даними ДССУ.

Результати проведеного цінового аналізу засвідчили, що цінова політика підприємств на м'ясо свинини формується та встановлюється на основі ринкової ціни на свинину в живій вазі.

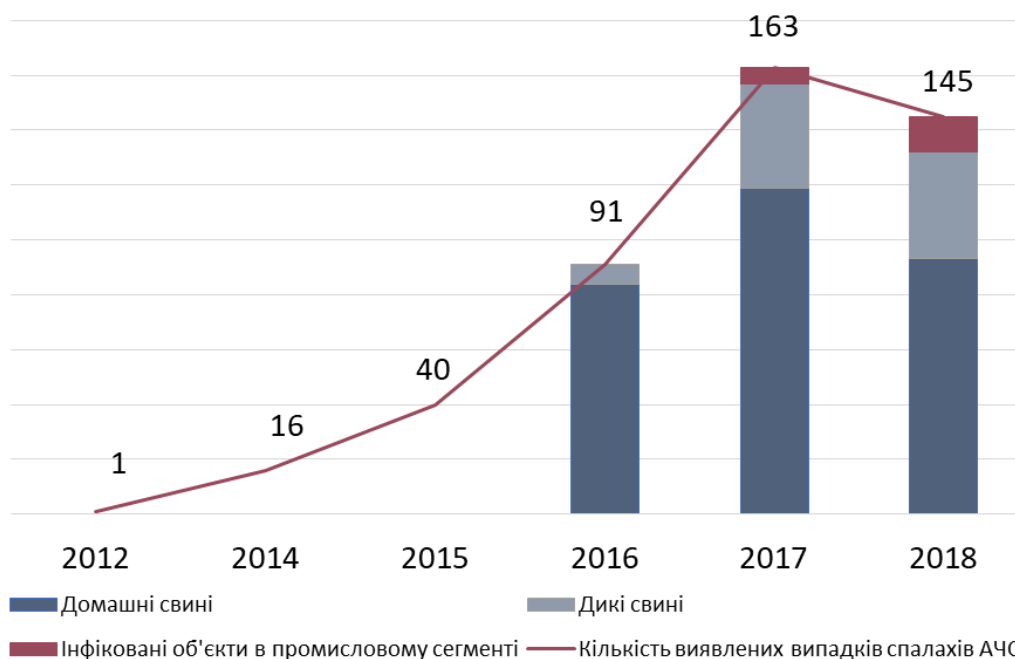
Під час дослідження встановлено, що в липні 2017 року ціни на свиней у живій вазі досягли найвищої позначки, зрівнялись із цінами в країнах ЄС та залишалися на такому рівні протягом 2018 – 2019 років.

У свою чергу, збільшення цін на м'ясо свинини пов'язували зі спалахами африканської чуми свиней, у результаті якої значна кількість виробників була змушена скоротити поголів'я тварин. Тому Комітетом також проаналізовано санітарно-епідеміологічну ситуацію на ринку щодо впливу африканської чуми свиней (АЧС) на ціни на різні види м'яса. АЧС – це заразне захворювання, деякі ознаки якого можуть розвиватися доволі швидко, але не завжди є специфічними для встановлення остаточного діагнозу.

АЧС – це вірусна хвороба свиней, що достатньо легко передається від хворої до здорової тварини, чому сприяє надзвичайна стійкість вірусу в навколишньому середовищі. За даними інформаційного порталу PigUA.info, протягом 2012 — 2019 років в Україні зафіксовано 458 випадків АЧС. При цьому найбільша кількість (пік) спалахів було зафіксовано у 2017 році.

Кількість спалахів АЧС протягом 2012 — 2018 років

З отриманих даних вбачається, що АЧС, в основному, фіксувалась у домогосподарствах населення, які впливають на епізоотичну ситуацію в Україні, оскільки чіткого та постійного контролю за захворюваннями у тварин на утриманні в населення немає, це впливає на поширювання захворювань.

Вказані обставини впливають на функціонування ринку, оскільки через високі ризики інфікування тварин сільськогосподарські підприємства повністю виключають взаємодію з домогосподарствами населення. На ринку не використовуються давальницькі схеми та інші взаємовідносини з тваринами, вирощеними в домогосподарствах.

Отже, збільшення цін на м'ясо свинини з липня 2017 року може пояснюватися збільшенням цін на свинину в живій вазі, що відбулося в тому числі як наслідок орієнтування на ціни в країнах ЄС та намагання виробників збільшити рентабельність товару.

Крім того, сукупність таких факторів, як істотне скорочення поголів'я тварин (як ВРХ, так і свиней) у всіх категоріях господарств, у тому числі свиней через пікову кількість спалахів АЧС, а також негативна рентабельність виробництва в галузі протягом 2017 року могли негативно впливати на кон'юнктуру ринків м'яса свинини та яловичини.

РИНКИ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

Протягом 2019 року Комітетом приділено значну увагу ринкам тютюнових виробів.

Товар

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» (далі в цьому розділі – Закон) тютюнові вироби – це сигарети з фільтром або без фільтру, цигарки, сигари, сигарили, а також люльковий, нюхальний, смоктальний, жувальний тютюн, махорка та інші вироби з тютюну чи його замінників для куріння, нюхання, смоктання чи жування.

Основну частку у виробництві та споживанні тютюнових виробів в Україні становлять сигарети з фільтром, сигарети без фільтру та цигарки.

Товаром, що є об'єктом аналізу, є тютюнові вироби, а саме сигарети.

Структура ринку

Ринки сигарет є складними системними ринками, які складаються щонайменше з чотирьох взаємопов'язаних між собою товарних ринків, які характеризуються формуванням власного попиту та пропозиції залежно від ланок обороту товару, а саме:

- ринку первинної реалізації виробниками сигарет;
- ринку дистрибуції сигарет;
- ринку оптової реалізації сигарет;
- ринку роздрібною реалізації сигарет.

Основні виробники сигарет

Значущі обсяги сигарет, які обертаються на території України виробляються чотирма суб'єктами господарювання:

- Групою компаній Філіп Морріс;
- Групою компаній Бритіш Американ Тобакко;
- Групою компаній Джей Ті;
- Групою компаній Імперіал Тобакко.

Дистрибуція сигарет

За наявною в Комітеті інформацією, протягом 2018 – серпня 2019 року близько 80 % сигарет, вироблених в Україні, виробники реалізовували через ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА».

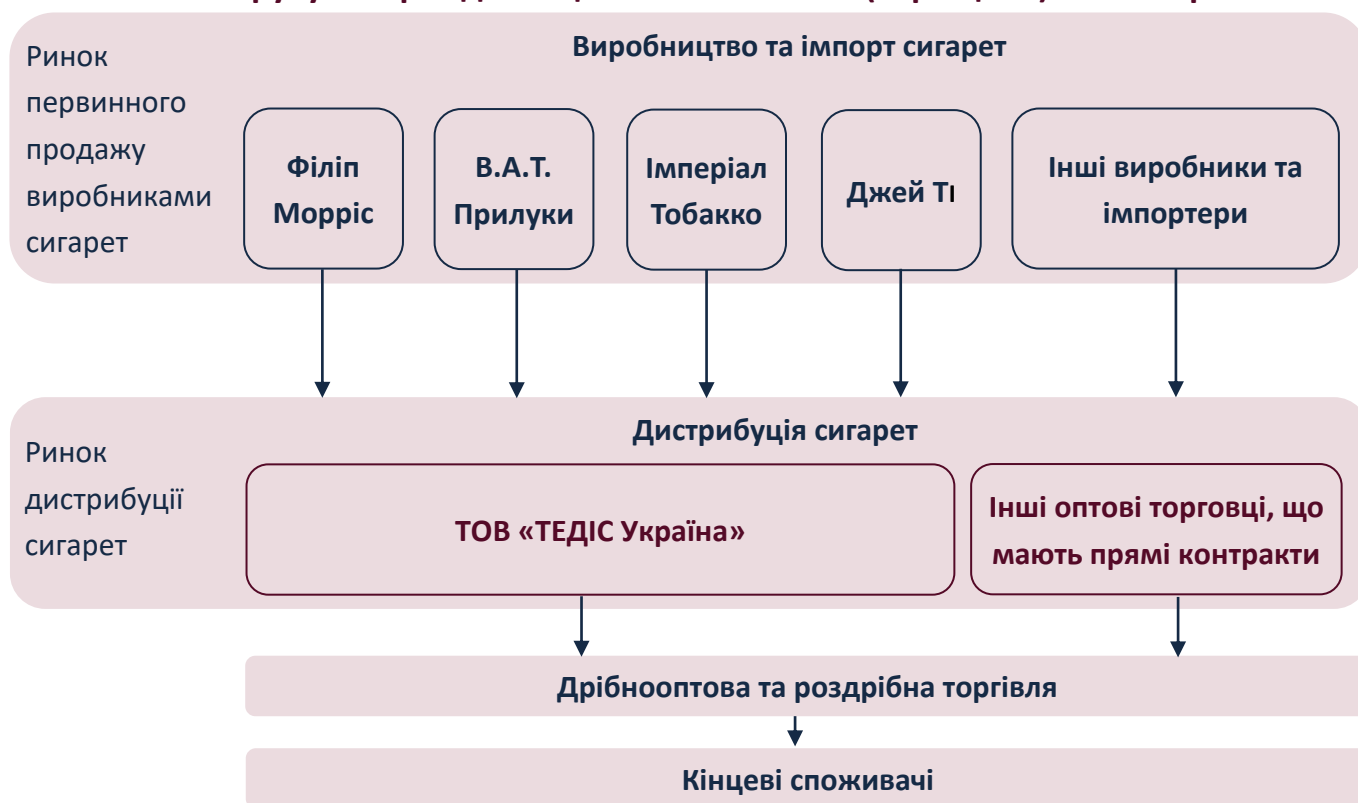
ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» має ознаки суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку дистрибуції сигарет.

Досліджуючи обставини, що призвели до набуття ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» ринкової влади, Комітетом встановлено, що суб'єкти господарювання, які мають намір вступити на ринок дистрибуції сигарет, повинні мати не лише ліцензію на право оптової та/або роздрібною торгівлі, а й відповідати певним критеріям (вимогам) виробників до дистриб'ютора(ів) ([рішення Комітету від 16.12.2016 № 551-р](#)).

У 2019 році Комітетом завершено розслідування вказаних обставин у рамках справи № 126-26.13/18-17.

Схема руху сигарет до кінцевого споживача (спрощена) на 2019 рік

ВІДПОВІДАЧІ:

ГРУПА КОМПАНІЙ ФІЛІП МОРРІС, ГРУПА КОМПАНІЙ БРИТІШ АМЕРИКАН ТОБАККО, ГРУПА КОМПАНІЙ ДЖЕЙ ТІ, ГРУПА КОМПАНІЙ ІМПЕРІАЛ ТОБАККО, ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА»

Рішення АМКУ від 10.10.2019 № 697-р

ТОВ «Філіп Морріс Сейлз енд Дистриб'юшн» разом із ПРАТ «Філіп Морріс Україна», ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» разом із ПРАТ «Джей Ті Інтернешнл Компані Україна», ПАТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна» разом із ПЗІІ «Імперіал Тобакко Юкрейн», ТОВ «Бритіш Американ Тобакко Сейлз Енд Маркетинг Україна» разом із ПРАТ «А/Т тютюнова компанія «В.А.Т.-Прилуки» (разом – Виробники), а також ТОВ «ТЕДІС Україна» своїми діями, які полягали у погодженій поведінці (діях, бездіяльності), а саме, у підтриманні виробниками договірних відносин із поставки (дистрибуції) сигарет лише з ТОВ «ТЕДІС Україна», як єдиним (спільним) для всіх виробників дистриб'ютором на ринку первинного продажу виробниками сигарет, та створенні й підтриманні штучних бар'єрів вступу на ринок первинного продажу виробниками сигарет для інших суб'єктів господарювання шляхом формулювання завищених умов для укладення договорів із потенційними дистриб'юторами, яким не відповідає і ТОВ «ТЕДІС Україна», обмежили доступ на загальнодержавний ринок первинного продажу виробниками сигарет іншим суб'єктам господарювання.

Такі дії Відповідачів визнано антиконкурентними узгодженими діями, які стосуються обмеження доступу на загальнодержавний ринок первинного продажу виробниками сигарет інших суб'єктів господарювання (покупців).

Загальний розмір штрафу — 6 523 001 000 грн

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ АМКУ НА 05.03.2020:

Відповідачі у справі подали позови до Господарського суду м. Києва, справи перебувають на розгляді.

АДВОКАТУВАННЯ

**ГРУПА КОМПАНІЙ ФІЛІП MORRIS,
ГРУПА КОМПАНІЙ БРИТІШ АМЕРИКАН ТОБАККО,
ГРУПА КОМПАНІЙ ДЖЕЙ ТІ,
ГРУПА КОМПАНІЙ ІМПЕРІАЛ ТОБАККО**

Рекомендації АМКУ від 12.11.2019 № 60-рк

З метою здійснення заходів, спрямованих на обмеження монополізму, розвиток конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, а також щодо припинення дій та бездіяльності, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію, 12.11.2019 Комітетом надано рекомендації Групі компаній Філіп Морріс; Групі компаній Бритіш Американ Тобакко (В.А.Т.); Групі компаній Джей Ті; Групі компаній Імперіал Тобакко вжити заходів, спрямованих на обмеження монополізму та розвиток конкуренції, зокрема:

- ужити заходів щодо приведення відносин із реалізації сигарет у відповідність із вимогами законодавства про захист економічної конкуренції;
- розробити та оприлюднити умови до дистриб'юторів (оптових покупців), які не призведуть до встановлення та/або подальшого збереження монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку дистрибуції сигарет;
- забезпечити укладання з потенційними дистриб'юторами (оптовими покупцями) відповідних договорів (контрактів) на поставку тютюнових виробів;
- забезпечити реалізацію власного виробленого товару дистриб'юторам (оптовим покупцям) в обсягах, що не призведуть до встановлення та/або подальшого збереження монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку дистрибуції сигарет.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Протягом 2019 року Комітет здійснював активні заходи щодо аналізу законопроектів, реалізація яких матиме вплив на ринки тютюнових виробів.

Зокрема, Комітетом надано зауваження до:

- проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо запровадження єдиного рахунку для сплати податків і зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (реєстраційний № 1049 від 29.08.2019);
- проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо адаптації законодавства України до вимог Директиви Європейського парламенту і Ради 2014/40/ЄС від 3 квітня 2014 року про наближення законів, підзаконних нормативно-правових актів та адміністративних положень держав-членів щодо виробництва, представлення та продажу тютюнових виробів і супутніх продуктів та про скасування Директиви 2001/37/ЄС» (реєстраційний № 2719 від 11.01.2020).

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 — 2018 РОКІВ НА 05.03.2020:

Рішення АМКУ від 16.12.2016 № 551-р

Позивач	ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА»	
Штраф, грн	431 199 450 грн (сплачено 300 000 000 грн)	
№ судової справи	910/3047/17	
Перша інстанція	<u>Рішенням</u> Господарського суду міста Києва від 31.05.2017 відмовлено в задоволенні позову	✓
КАГС/ПАГС	<u>Постановою</u> Київського апеляційного господарського суду від 09.02.2018 апеляційну скаргу залишено без задоволення	✓
	Компанія «Мегаполіс Юкрейн Інвестмент Лімітед» звернулось до КАГС з апеляційною скаргою, в якій просить скасувати попередні рішення суду. Розгляд провадження триває	○
ВГСУ/КГС ВС	<u>Постановою</u> Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 19.06.2018 касаційну скаргу задоволено частково. Залишено в силі рішення АМКУ (крім резолютивної частини, що встановлювала один із способів виконання рішення)	✓

Рішення АМКУ від 13.11.2018 № 621-рРішення АМКУ від 20.12.2018 № 748-р

Позивач	ДП «АРТЕМСІЛЬ»	ДП «УКРСПИРТ»
Штраф, грн	12 373 052 (сплачено)	33 000 000
№ судової справи	910/722/19	910/2921/19
Перша інстанція	<u>Рішення</u> від 06.06.2019 про відмову в задоволенні позову ✓	<u>Рішення</u> від 29.08.2019 про відмову в задоволенні позову ✓
КАГС/ПАГС	<u>Постанова</u> від 21.11.2019 про залишення апеляційної скарги без задоволення ✓	<u>Постанова</u> від 10.12.2019 про залишення апеляційної скарги без задоволення ✓
ВГСУ/КГС ВС	Відсутня інформація про наявність касаційної скарги	Постанова від 05.03.2020 на користь АМКУ ✓

РИНОК АЗОТНИХ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ

Комітет проводив дослідження стану конкуренції на ринку азотних мінеральних добрив та встановлення регіональних особливостей їх реалізації.

Оптимальний ріст рослин залежить від кліматичних факторів (світловий, тепловий, водний, атмосферний режими), забезпеченості поживними речовинами, а також від структури та кислотності ґрунтів, вмісту в них гумусу та інших властивостей. Усі ґрунти мають запас поживних речовин, але більша їх частина знаходиться в малодоступній формі. Тому для оптимізації живлення рослин у ґрунт вносять добрива. Отже, добрива – це речовини, призначені для живлення рослин і підвищення родючості ґрунту.

Азотні мінеральні добрива – вид мінеральних добрив (неорганічних речовини, які отримані на хімічних підприємствах), в яких живильним компонентом є азот.

Аміак безводний було вилучено з товарних меж дослідження, оскільки, за інформацією заводів, більша частина аміаку безводного була спожита заводами для виробництва добрив.

ВИЗНАЧЕННЯ РИНКУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Товарні межі ринку	азотні мінеральні добрива, за винятком аміаку безводного
Часові межі ринку	2017 – 2018 рр.
Географічні межі	ринку загальнодержавний

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

2017

У 2017 році суб'єкт господарювання у складі: ПрАТ «Северодонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдинг Україна» (далі — Група **Ostchem**) **займав монопольне (домінуюче) становище** на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив із часткою 35,45 %.

2018

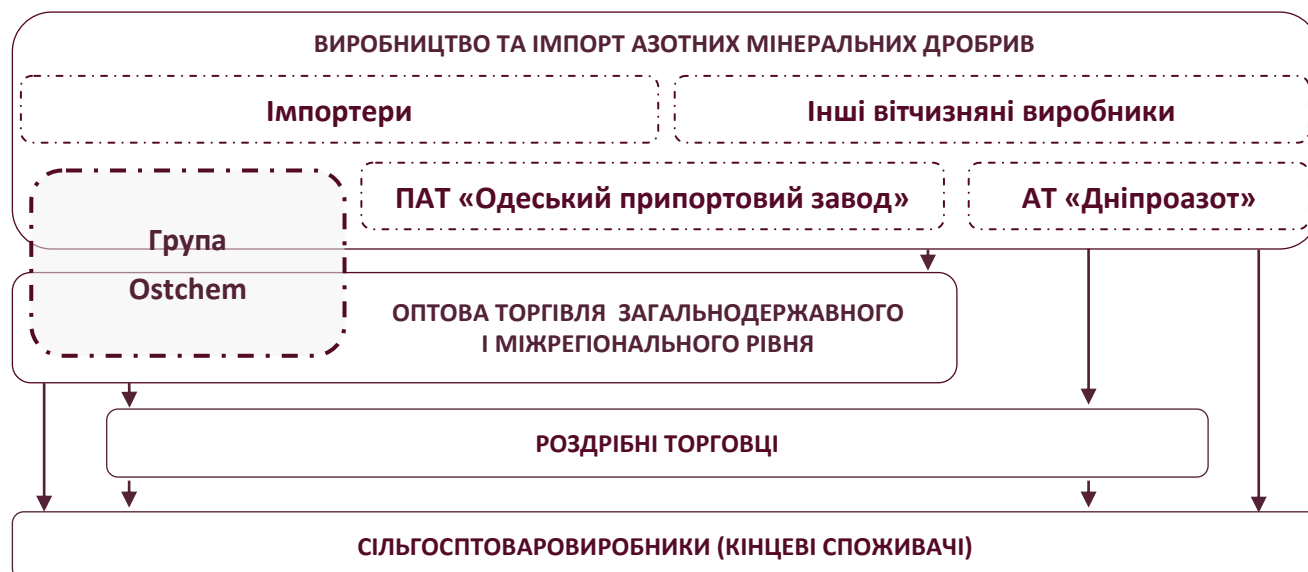
У 2018 році суб'єкт господарювання Група **Ostchem** у тому ж складі **мав ознаки такого, що займав монопольне (домінуюче) становище** на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив, із часткою 48 %.

ВИДИ АЗОТНИХ ДОБРИВ

Назва	Експлуатаційні характеристики
Аміачна селітра (нітрат амонію)	Може використовуватися на всіх типах ґрунтів для усіх культур, крім рису
Сечовина (карбамід)	Може використовуватися на всіх типах ґрунтів для усіх культур
Аміачна вода (аміак у водному розчині)	Високоєфективне добриво для зернових та овочевих культур, картоплі, буряку, багаторічних трав
Сульфат амонію	Застосовується під всі культури як основне добриво, але більш ефективне під культури, які позитивно реагують на сірку (ріпак, капуста та інші хрестоцвіті культури, гречка, пшениця)
Хлористий амоній (хлорид амонію)	Добриво вносять під оранку, переважно з осені, з метою зменшення кількості хлору шляхом вимивання
Натрієва селітра (нітрат натрію)	Застосовується на всіх типах ґрунтів під картоплю, кормовий та цукровий буряк, овочеві культури, плодово-ягідні та декоративні насадження
Кальцієва селітра (солі подвійні та суміші нітрату кальцію та нітрату амонію)	Добрива вносять під усі культури. Найбільш ефективне на кислих ґрунтах, особливо для весняного підживлення озимих культур
Вапняно-аміачна селітра (суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію)	Застосовується на всіх ґрунтах, під усі сільськогосподарські культури. Добриво має нейтральну реакцію, тому не підвищує кислотності ґрунтів
Карбамідно-аміачна суміш	Використовується для позакореневого, прикореневого підживлення рослин, основного удобрення та при зрошенні сільськогосподарських культур у всіх зонах України

СХЕМА РУХУ АЗОТНИХ ДОБРИВ ВІД ВИРОБНИКА ДО КІНЦЕВОГО СПОЖИВАЧА (2017 — 2018 рр.)

БАР'ЄРИ ДЛЯ КОНКУРЕНЦІЇ

Для виробників та роздрібних торговців та «опту»

#1

Економічні обмеження, пов'язані з необхідністю організації промислового виробництва добрив та побудови відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

#2

Введені протягом 2014 — 2017 років антидемпінгові заходи щодо імпорту в Україну аміачної селітри, карбаміду та карбамідно-аміачної суміші походженням із Російської Федерації, та заборонені до ввезення на митну територію України сульфат амонію та вапняно-аміачна селітра.

#3

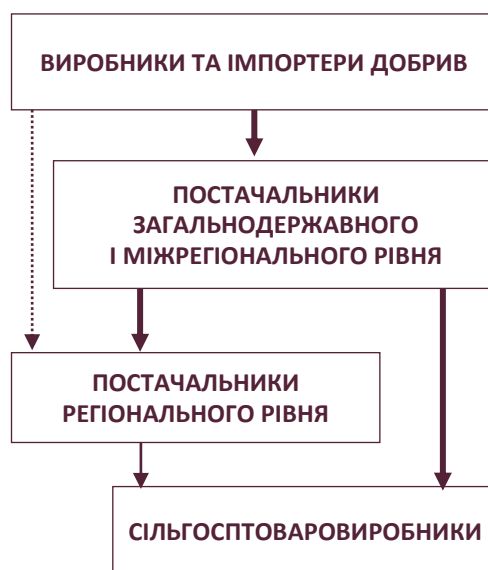
Відсутність достатньої кількості обігових коштів, які б дозволяли здійснювати господарську діяльність у запланованому обсязі (купувати, зберігати, перевозити продукцію), підтримувати власну платоспроможність у періоді сезонного зниження цін.

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РИНКУ РЕАЛІЗАЦІЇ АЗОТНИХ ДОБРИВ

У значних обсягах суб'єкт господарювання – постачальник регіонального рівня придбавали добрива не напряму у виробників, а в оптових постачальників загальнодержавного та міжрегіонального рівня. При цьому переважну частину добрив сільгосптоваровиробники придбавали також в оптових постачальників загальнодержавного та міжрегіонального рівня.

Обсяги закупівель азотних мінеральних добрив залежали від надходження замовлень. Такі замовлення формуються на основі потреб, аналізу посівних площ та технологічних карт посіву, у яких, зокрема, міститься інформація щодо норми внесення добрив.

Основним фактором, що впливав на рівень цін реалізації добрив регіональними постачальниками та їх динаміку був рівень закупівельних цін добрив в оптових постачальників загальнодержавного та міжрегіонального рівня.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ

#1 Ущемлення інтересів покупців шляхом завищення собівартості виробництва добрив, що призвело до встановлення економічно необґрунтованої ціни реалізації мінеральних азотних добрив на внутрішній ринок.

#2 Недопоставки азотних мінеральних добрив суб'єктам господарювання, покупцям у період весняно-польових робіт, що призвело до створення ажіотажу на ринку добрив у вказаний період.

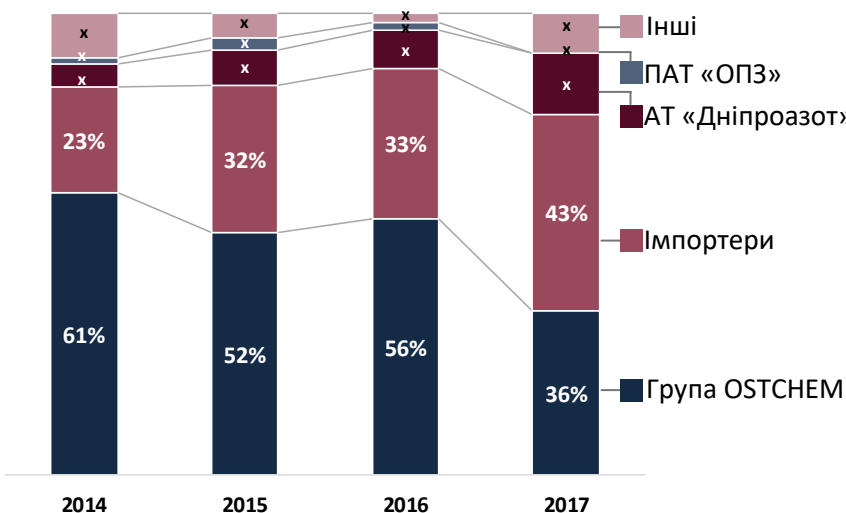
Дії АМКУ

ВІДПОВІДАЧІ:
ГРУПА OSTCHEM У СКЛАДІ ПАТ «АЗОТ», ПрАТ «РІВНЕАЗОТ»,
ПрАТ «СЄВЕРОДОНЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ АЗОТ»
і ТОВ «НФ ТРЕЙДІНГ УКРАЇНА»

Рішення АМКУ № 598-р від 05.09.2019

У звітному році Комітетом завершено розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

За результатами збору та аналізу матеріалів справи встановлено, що Група OSTCHEM займала домінуюче становище на вказаному ринку із часткою: у 2014 році – 61,01 %, у 2015 році – 52,40 %, у 2016 році – 55,56 %, у 2017 році – 35,45 %.

Зниження частки Групи OSTCHEM у 2017-му є результатом зупинення заводів на період весняно-польових робіт (з березня по червень місяць).

Займаючи домінуюче становище на ринку мінеральних азотних добрив, Група зловживала своїм положенням та вчиняла порушення, які є забороненими та полягали в такому:

- У 2014 — 2015 роках, маніпулюючи із цінами придбання природного газу для виробництва добрив шляхом перепродажу природного газу за завищеними цінами в середині Групи OSTCHEM, тим самим штучно завищуючи собівартість, встановлювала такі ціни реалізації азотних мінеральних добрив на ринку, які були б неможливими за умови існування значної конкуренції на ринку (ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- У березні 2017 року, при наявності передплати за добрива, отриманої Групою через ТОВ «НФ Трейдінг Україна» від 170 суб'єктів господарювання на підставі укладених договорів купівлі-продажу, усі заводи Групи OSTCHEM майже одночасно припинили виробництво азотних мінеральних добрив під час сезону весняно-польових робіт та не вживали протягом 4 місяців жодних заходів для поновлення газопостачання та відновлення виробництва, тим самим обмежили виробництво добрив, що завдало (чи могло завдати шкоди) іншим суб'єктам господарювання – покупцям (п. 4 ч. 2 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

Штраф:

ТОВ «НФ ТРЕЙДІНГ УКРАЇНА» – 107 000 000 грн

Примусовий поділ:

ПрАТ «СЄВЕРОДОНЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ АЗОТ», ПАТ «АЗОТ», ПрАТ «РІВНЕАЗОТ»

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ № 598-р від 05.09.2019 НА 05.03.2020:

Судове провадження у справі № 910/15541/19 та № 640/21382/19 за позовами відповідачів та акціонера (компанії «Остхем Холдінг Лімітед») перебуває у суді першої інстанції знаходиться на розгляді.

ЗАКОНОПРОЄКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

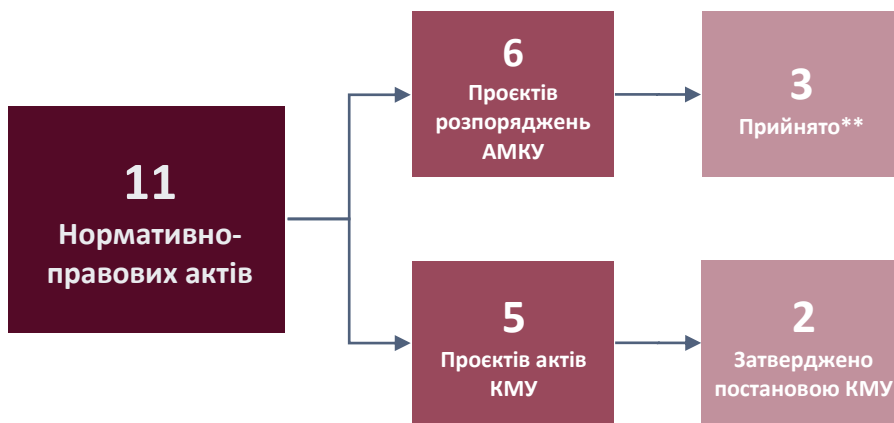
Антимонопольний комітет у 2019 році працював над подальшим оновленням законодавчих засад державного захисту економічної конкуренції України відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і завдань реформування національної економіки України.

У сфері взаємодії з державними органами АМКУ протягом 2019 року було опрацьовано 1 547 проектів нормативно-правових актів (НПА), рішень інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю. Із них:

*У 50 % випадків пропозиції Комітету були враховані.

Розробка та прийняття нормативно-правових актів у 2019 році

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції у 2019 році.

ПРОЄКТИ АКТИВ КМУ, РОЗРОБЛЕНІ АМКУ У 2019 РОЦІ:

- проєкт постанови КМУ «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у банківській галузі»;
- проєкт розпорядження КМУ «Про затвердження Концепції державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції в Україні та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2012 р. № 690-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014 -2024 роки»;
- 2 проєкти постанови КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731 і від 18 липня 2007 р. № 950» (стара назва «Про внесення змін до деяких постанов кабінету Міністрів України»).

ПРИЙНЯТІ ПРОЄКТИ ПОСТАНОВ КМУ У 2019 РОЦІ, ЯКІ РОЗРОБЛЕНІ АМКУ

Постанова Кабінету Міністрів України від 20.11.2019 № 947

«Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731 і від 18 липня 2007 р. № 950».

Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2019 № 1148

«Про внесення зміни у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 р. № 85».

ПРОЄКТИ ЗАКОНІВ, ЯКІ РОЗРОБЛЕНІ АМКУ У 2019 РОЦІ:

- проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо приведення його у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;
- проєкт Закону «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо приведення його у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;
- проєкт Закону «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;
- проєкт Закону «Про вихід з Договору про проведення узгодженої антимонопольної політики від 25 січня 2000 року»;
- проєкт Закону «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законів України щодо удосконалення роботи органу оскарження в сфері публічних закупівель»;
- проєкт Закону «Про внесення змін до законодавства про захист економічної конкуренції щодо підвищення ефективності Антимонопольного комітету України».

ПРОЄКТИ РОЗПОРЯДЖЕНЬ, ЯКІ СХВАЛЕНІ ТА ПРИЙНЯТІ АМКУ У 2019 РОЦІ

Схвалено проєкт розпорядження «Про затвердження Положення про порядок вилучення, обліку, зберігання та повернення доказів та накладення арешту», щодо якого Міністерством юстиції України відмовлено в державній реєстрації.

Схвалено проєкти розпоряджень «Про затвердження Методики визначення ринку» та «Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку», які після громадського обговорення перебувають на доопрацюванні.

Прийнято:

- розпорядження АМКУ від 13.06.2019 № 9-рп «Про внесення змін до Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання»;
- розпорядження АМКУ від 13.06.2019 № 10-рп «Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій малих та середніх підприємців щодо спільного придбання товарів»;
- розпорядження АМКУ від 12.12.2019 № 25-рп «Про затвердження змін до Положення про концентрацію».

Проєкт розпорядження «Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку»

Документом буде **запроваджено низку нових термінів**, зокрема, використано поняття «відповідного ринку», «цільового товару», «цільової території», «часового інтервалу визначення ринку», «ланцюжків заміності».

Запропоновано передбачити **принцип множинності релевантного визначення ринку**. Він полягає в тому, що якщо Комітетом встановлено, що можливі декілька визначень ринку і будь-яке з них не змінює висновків щодо стану конкуренції, встановлення всіх можливих варіантів визначення ринку не є обов'язковим.

Разом із тим Методика **запроваджує окрему оцінку заміності товарів** з боку пропозиції і з боку попиту. Пропонується чітко та однозначно зазначити, що різні стадії обороту товару за загальним правилом не мають поєднуватися одними товарними межами ринку, а також, що наявність суттєвих обсягів імпорту не передбачає включення території країн-імпортерів до географічних меж ринку. Проєкт акта передбачає застосування концепції допоміжних товарів та ланцюжків заміності. У документі пропонується визначити основні методи аналізу заміності товарів для визначення товарних та географічних меж ринку. Ними є тест гіпотетичного монополіста (SSNIP-тест) та показники цінової еластичності попиту. Разом із тим із проєкту вилучено показник ступеня відкритості ринку як такий, що на практиці не підтвердив своєї валідності.

Стосовно **визначення часових меж ринку** пропонується запровадити засади його факультативності: воно є обов'язковим, коли в різні періоди часу товари з однаковими характеристиками не вважатимуться замінними з боку попиту або пропозиції.

Проект розпорядження «Про затвердження Методики визначення ринку»

В основу документа покладено особливості поведінки суб'єктів господарювання та функціонування ринків.

Проектом передбачено принципово нові положення, присвячені аналізу стабільності ринкових часток, резервів для їх підвищення, фаз розвитку ринку, характеру конкуренції на ринку. У проекті наведено більш докладний порівняно з чинною Методикою перелік бар'єрів для доступу на ринок, детальніше проаналізовано вірогідність вступу потенційних конкурентів на ринок.

Проект акта передбачає більш гнучкий та менш формалістичний перелік критеріїв наявності в суб'єктів господарювання ринкової влади.

Розпорядження АМКУ від 13.06.2019 № 10-рп «Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій малих та середніх підприємців щодо спільного придбання товарів»

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон), положення ст. 6 Закону про заборону антиконкурентних узгоджених дій не застосовуються до будь-яких добровільних узгоджених дій малих або середніх підприємців щодо спільного придбання товарів, які не призводять до суттєвого обмеження конкуренції та сприяють підвищенню конкурентоспроможності малих або середніх підприємців.

Проте наявність у нормі ст. 7 Закону оціночних понять «суттєве обмеження конкуренції» та «підвищення конкурентоспроможності малих та середніх підприємців», самостійне тлумачення яких становить складність для суб'єктів господарювання, істотно звужує можливості безпосереднього застосування зазначеного поняття малими та середніми підприємцями.

З метою забезпечення практичного застосування положень ст. 7 Закону Комітет затвердив Типові вимоги до узгоджених дій малих та середніх підприємців щодо спільного придбання товарів.

✓ Дозвіл, передбачений Типовими вимогами, поширюється на узгоджені дії малих та середніх підприємців щодо спільного придбання товарів, якщо їх сукупна частка як покупців на ринку не перевищує 20 %, або за наявності на ринку продавця з ринковою часткою понад 35 %, така частка не перевищує 35 %.

✗ При цьому дозвіл не поширюється на узгоджені дії, які:

- призводять або можуть призвести до спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів;
- передбачають обмеження можливостей учасників узгоджених дій самостійно визначати ціну закупівлі товарів;
- передбачають обмеження території, асортименту, обсягів закупівель, кола продавців.

У Типових вимогах відображено норми Регламентів ЄС № 330/2010 та № 316/2014.

Розпорядження АМКУ від 13.06.2019 № 9-рп

«Про внесення змін до Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання»

Зазначені зміни прийняті з метою гармонізації положень Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання з підходами ЄС щодо критеріїв застосування групового дозволу, практикою розгляду справ про порушення законодавства у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання; вилучення положень, що не мають самостійної сфери застосування.

З Типових вимог вилучено п. 2.1, який утратив самостійну сферу застосування після вилучення зі сфери дії Типових вимог вертикальних узгоджених дій суб'єктів господарювання, а також вилучено п. 2.3 з метою визначення критеріїв застосування дозволу до узгоджених дій у вигляді створення суб'єкта господарювання, об'єднання, відповідно до підходів ЄС шляхом запровадження єдиного для всіх видів узгоджених дій критерію – ринкової частки (сукупної ринкової частки) учасників.

Прийняття змін до Типових вимог підвищує рівень правової впевненості суб'єктів господарювання та має призвести до зменшення кількості звернень суб'єктів господарювання за отриманням дозволів Комітету на узгоджені дії.

Розпорядження АМКУ від 12.12.2019 № 25-рп

«Про затвердження змін до Положення про концентрацію»

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації» внесені зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема запроваджено визначення терміна «єдиний майновий комплекс», а також внесено доповнення у вигляді п. 5 ч. 3 ст. 22 про те, що концентрацією не вважається набуття у власність банком чи іншою фінансовою установою активів у вигляді єдиного майнового комплексу, часток (акцій, паїв) суб'єкта господарювання у разі, якщо таке набуття у власність передбачено планом реструктуризації, затвердженим відповідно до Закону України «Про фінансову реструктуризацію», шляхом звернення стягнення на предмет застави (іпотеки) чи іншого забезпечувального обтяження, за умови їх наступного відчуження суб'єктам господарювання, не пов'язаним відносинами контролю з цим банком чи з цією фінансовою установою, протягом двох років з дня такого набуття у власність.

У свою чергу, Положення про концентрацію встановлює порядок подання заяв до Антимонопольного комітету про попереднє отримання дозволу Комітету чи Адміністративної колегії Комітету на концентрацію суб'єктів господарювання, а також їх розгляду та одержання висновків з питань концентрації суб'єктів господарювання. Зокрема, чинна редакція Положення про концентрацію містить лише визначення поняття «цілісний майновий комплекс» та в тексті Положення використовується лише зазначене поняття, що не відповідає положенням чинного Закону України «Про захист економічної конкуренції». У зв'язку із цим АМКУ розроблено розпорядження, яким передбачено визначення та вживання за змістом Положення про концентрацію поняття «єдиний майновий комплекс».

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законів України щодо удосконалення роботи органу оскарження в сфері публічних закупівель»

Пропонується внести такі зміни до Законів України «Про публічні закупівлі», «Про Антимонопольний комітет України», «Про державну службу» та «Про запобігання корупції»:

Новий склад органу оскарження, порядок його формування та основні вимоги до його членів:

- Антимонопольний комітет створює комісію (комісії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель у складі не менше трьох уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
- кількість комісій з розгляду скарг та уповноважених з розгляду скарг не обмежується законом;
- уповноважені з розгляду скарг призначаються на посади та звільняються з посад Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України, яке вноситься на підставі пропозицій Голови Антимонопольного комітету України;
- строк повноважень уповноважених з розгляду скарг становить три роки з можливістю продовження строку повноважень Президентом України, за поданням Кабінету Міністрів України, на той самий строк;
- на уповноважених з розгляду скарг поширюється законодавство про запобігання корупції та не поширюється дія Закону України «Про державну службу»;
- уповноважені з розгляду скарг не є членами Комітету та здійснюють виключно повноваження, передбачені Законом України «Про публічні закупівлі».

Органу оскарження надається додаткова функція, що полягає в можливості регулярного узагальнення практики розгляду скарг, яку замовники можуть використовувати під час проведення процедур закупівель.

Крім того, орган оскарження під час розгляду скарг може використовувати методичні рекомендації з розгляду скарг щодо специфіки розгляду скарг, сформованих на основі узагальненої практики.

Одночасно оптимізуються процеси, пов'язані з перебігом процедури оскарження:

- структура скарги стандартизується шляхом введення електронних форм з окремими полями, в яких зазначається в повному обсязі інформація;
- запроваджуються можливість віддаленої участі сторін в оскарженні, при цьому ідентифікація осіб, які виявили бажання брати участь у розгляді скарги шляхом застосування телекомунікаційних систем в інтерактивному режимі реального часу, здійснюється в електронній системі закупівель за допомогою кваліфікованого електронного підпису;
- Органу оскарження надається право об'єднувати скарги в один розгляд щодо однієї і тієї ж самої процедури закупівлі або одного й того ж самого лота;
- Органу оскарження надається право використовувати автоматизований програмний комплекс - систему збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку, узагальнення рішень;
- апарат АМКУ забезпечуватиме діяльність Комісії з розгляду скарг та, за її дорученням, направлятиме запити про надання необхідної для розгляду скарги інформації.

ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Ера цифрових технологій трансформує сучасні комунікації, замінює старі засоби комунікації (телефон, факс) новими онлайн-інструментами (сайти, соцмережі, додатки).

Діджиталізація комунікацій АМКУ, з одного боку, це живий контакт із цільовою аудиторією, коментарі, поширення, тегання в публікаціях, використання власних тегів, з іншого, – оптимізація каналів комунікації.

Новий вебсайт Антимонопольного комітету

З метою надання користувачу сучасного продукту, простого у використанні, ми розпочали проєкт щодо створення центру діджитал-комунікацій — 15 листопада 2019 року запущено новий сайт Комітету.

Зміни почалися з назви домену, яку тепер приведено у відповідність із аббревіатурою АМКУ, – amcu.gov.ua. Дизайн втілює концепцію єдиного стилю сайтів органів державної влади (Desing.gov.ua), така схожість зовні викликає довіру користувачів до державних установ.

Враховано основні вимоги й потреби:

- відкритість інформації Комітету для громадян, представників бізнесу, засобів масової інформації, громадських організацій, інших органів влади;
- адаптація для перегляду на різних типах комп'ютерних та мобільних пристроїв;
- сайт адаптований під особливі потреби людей із вадами зору;
- спрощена структура;
- зручний інтерфейс та система навігації;
- вдосконалена система пошуку контенту.

Нові модулі:

- **пошукова база** офіційних документів Комітету, яка дає можливість здійснити пошук і перегляд матеріалів за періодом, типом, темою, номером документа або ключовими словами. Крім того, усі рішення, розпорядження, рекомендації та інші документи вперше систематизовано.

- Використання **власних #тегів** під час наповнення сайту дає можливість знайти всі публікації, які пов'язані з певною темою, включаючи новини та нормативно-правові акти. Система сайту відображає найбільш популярні з них: #державна допомога, #контроль за концентраціями та узгодженими діями, #оскарження публічних закупівель.

Загалом сайт доступний різним цільовим групам завдяки його новим можливостям, наприклад, окремої зручності додає форма електронного звернення через сайт.

Також сайт інтегровано із соціальними мережами. Тому будь-яку новину можна лайкнути й поділитися з друзями. Інтегровані фейсбук-піксель і Google Analytics дають можливість краще зрозуміти користувача, оцінити його вибір та потреби в контенті. Безумовно, це допомагає продуктивніше працювати із читачами.

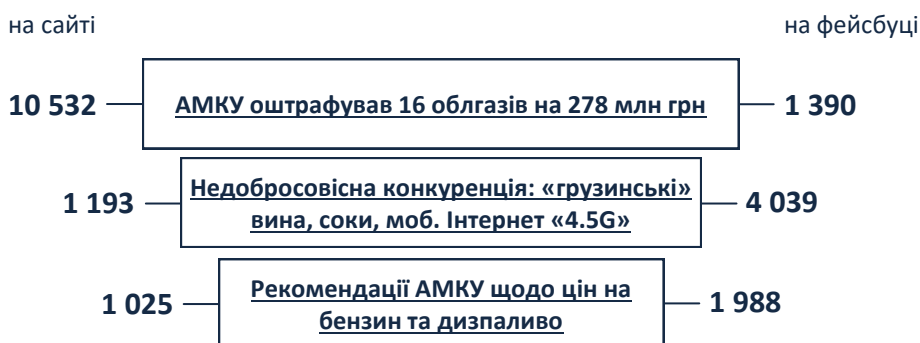
КОМУНІКАЦІЯ РІШЕНЬ

Стратегія присутності конкурентного бренда змінює свій вектор від кількості опублікованого матеріалу до чітко продуманого змісту повідомлення, його якості.

Враховуючи роботу нового сайту із середини листопада 2019 року, нижче наведено статистику за період 15.11.2019 — 31.12.2019.

ТОП-3 новин АМКУ за кількістю переглядів — важливістю змісту

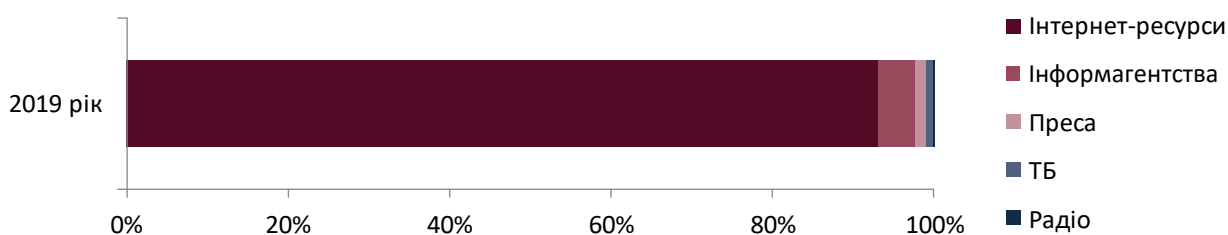

Цікаво, що позиції в рейтингу цих дописів у фейсбуці та на сайті АМКУ відрізняються. Це пояснюється різницею формату каналів комунікації та різними інтересами аудиторій.

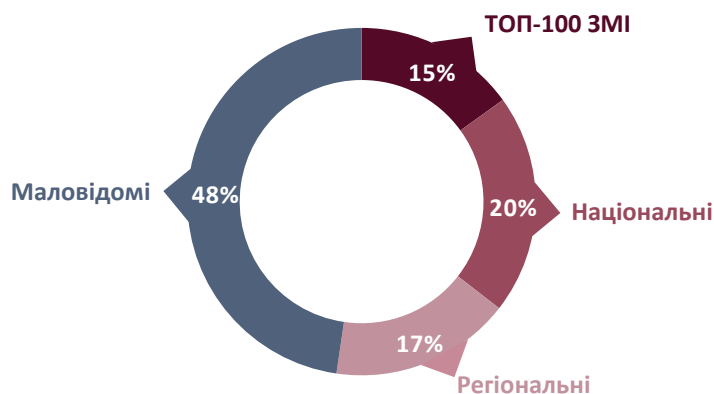
РОБОТА ЗІ ЗМІ

За 2019 рік Антимонопольний комітет згадувався **48 039** разів у традиційних ЗМІ, переважна більшість яких є інтернет-ресурсами.

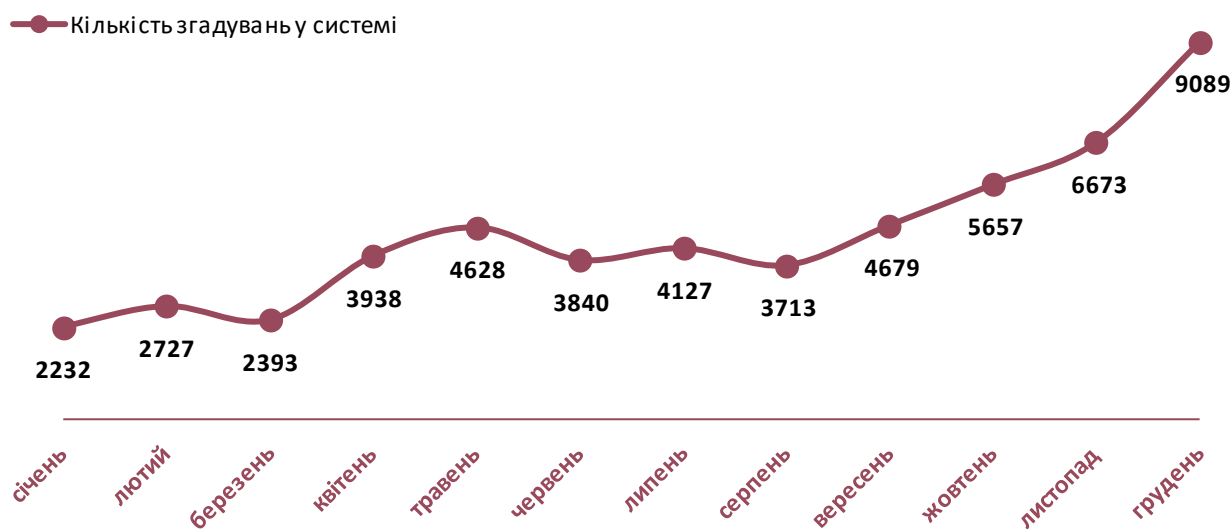
Згадки про Антимонопольний комітет у розрізі типів ЗМІ

Згадки про Антимонопольний комітет у розрізі джерел ЗМІ протягом 2019 року

Динаміка запитів у гуглі протягом 2019 року

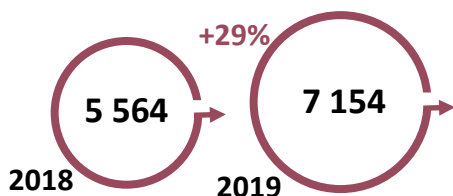
Кількість запитів ЗМІ, що надійшли до АМКУ протягом 2019 року, од.

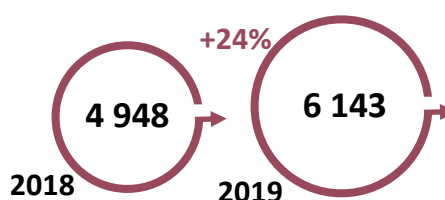
СОЦМЕРЕЖІ

Більша частина цільової аудиторії зосереджена у фейсбуці. Кількість читачів офіційної сторінки АМКУ у фейсбуці зросла на 29 % порівняно з 2018 роком та становить 7 154 особи.

Кількість читачів сторінки АМКУ у фейсбуці

Кількість лайків сторінки АМКУ у фейсбуці

Нове експертне середовище

Інформаційний потік навколо тендерів, закупівель та ролі АМКУ як органу оскарження публічних закупівель обумовив створення офіційної фейсбук-сторінки **Колегії з оскарження публічних закупівель**.

Із початку створення сторінки (вересень 2019 року) на 31.12.2019:

426 читачів

325 лайків сторінки

4,5 тис. охоплень

22 публікації

1 подія

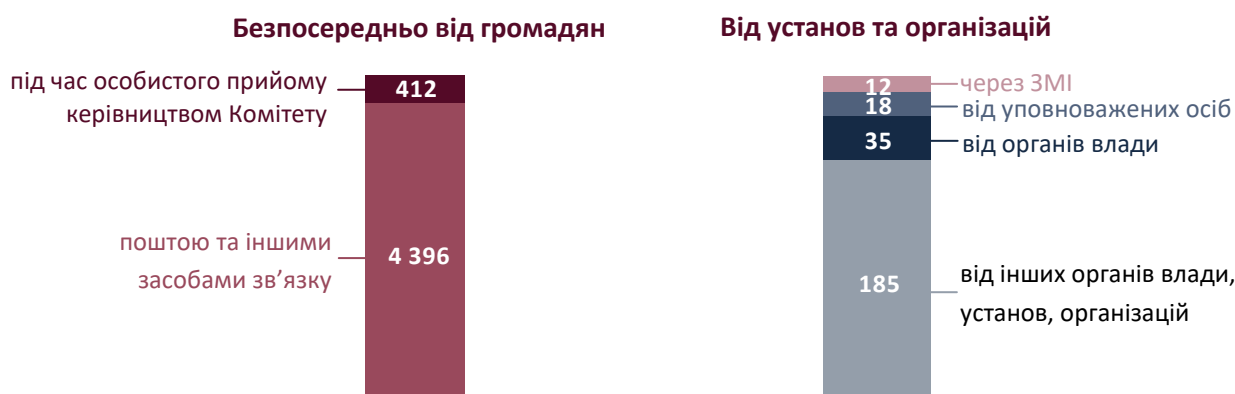
Що ми постимо?

- Практику щоденної роботи.
- Розглядаємо різні типи порушень на торгах.
- Пояснюємо позицію Колегії, обираючи нетипові рішення.
- Роз'яснюємо помилки та надаємо поради.
- Інформуємо про законодавчі зміни цієї сфери.
- Анонсуємо та транслюємо тематичні заходи.

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН

Органи Антимонопольного комітету України розглядають звернення громадян з урахуванням норм положень ст. 12 Закону України «Про звернення громадян», Законів України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист економічної конкуренції» та «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Протягом 2019 року органами Комітету розглянуто **5 058** звернень громадян.

Кількість колективних звернень, що надійшли до органів Комітету, становить **221** одиницю, або 4,4 % загальної кількості.

З урахуванням колективних звернень, до Комітету протягом 2019 року звернулось **8 342** особи, з них поштою – **7 007** осіб (84 % загальної кількості громадян, що звернулися).

Повторно до Комітету у 2019 році громадяни зверталися у **45** випадках, що становить менше 1 % загальної кількості звернень.

На 31.12.2019 на стадії розгляду (вирішення) у системі органів Комітету знаходилося 532 звернення громадян, що становило 10,5 % загальної кількості звернень.

Структура звернень громадян протягом 2019 року

Протягом 2019 року всі звернення були розглянуті згідно з термінами, передбаченими чинним законодавством. За результатами співпраці Антимонопольного комітету України з державною установою «Урядовий контактний центр» 2019 року було опрацьовано 73 звернення громадян.

Значна частка цих звернень, а також переважна більшість звернень громадян, що надходили напряму до органів Комітету, стосувалася питань, які **не належать до повноважень Комітету**, повний перелік яких визначений у ст. 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Наприклад, питання, порушені в таких зверненнях, стосувалися відключення від електропостачання, завищених тарифів за спожиту електричну енергію, неправомірного нарахування заборгованості за газ, тарифів на оплату послуг газопостачання для населення, підвищення плати за перевезення пасажирів залізничним транспортом, проїзду пенсіонерів у Київському метрополітені, які не проживають в м. Києві, підвищення вартості перевезення вантажів міжнародними перевізниками в напрямках до країн Європи, підвищення мобільними операторами тарифів на мобільний зв'язок тощо.

Значна кількість громадян у своїх зверненнях до органів Комітету скаржилась на високий рівень цін на лікарські засоби, продукти харчування, відсутність в аптеках певного лікарського засобу, обмеження органами місцевого самоврядування часу реалізації в роздрібній торгівлі алкогольних виробів, негативного впливу на екологію розробки родовищ корисних копалин тощо. Наприклад, у своїх відповідях громадянам щодо питання високого рівня цін на продукти харчування Комітет повідомляв, що Державне регулювання цін на продукти харчування в Україні відсутнє, ціни формуються відповідно до ринкової ситуації. Комітет, у межах повноважень, визначених законодавством, розглядає питання обґрунтованості цін на товари (у тому числі продукти харчування) виключно в разі існування ознак зловживання монополієм (домінуючим) становищем на відповідних ринках або наявності в діях суб'єктів господарювання ознак антиконкурентних узгоджених дій.

Заяви про порушення законодавства про захист економічної конкуренції Комітет розглядає, зокрема, на підставі [Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції](#). У разі доведення громадянами, що дії відповідачів містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, органи Комітету розпочинають справи, надають рекомендації за результатами розгляду заяв про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Серед питань, порушених у зверненнях громадян у 2019 році, які **належать** до повноважень Комітету, можна назвати такі:

- щодо необґрунтованої вартості послуг із реєстрації інформації зі звіту про оцінку в Єдиній базі даних звітів про оцінку з метою перевірки оціночної вартості об'єкта;

- щодо можливої недобросовісної конкуренції на ринку ритуальних послуг у м. Кропивницькому;
- щодо відсутності можливості обрати тарифний план, який би не передбачав послуги з доступу до мобільного Інтернету;
- щодо наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у діях архівних установ під час надання платних послуг;
- щодо дій АТ «Укрзалізниця» щодо запровадження цін на послугу за резервування місць за заявками юридичних та фізичних осіб для групових перевезень пасажирів залізничним транспортом тощо.

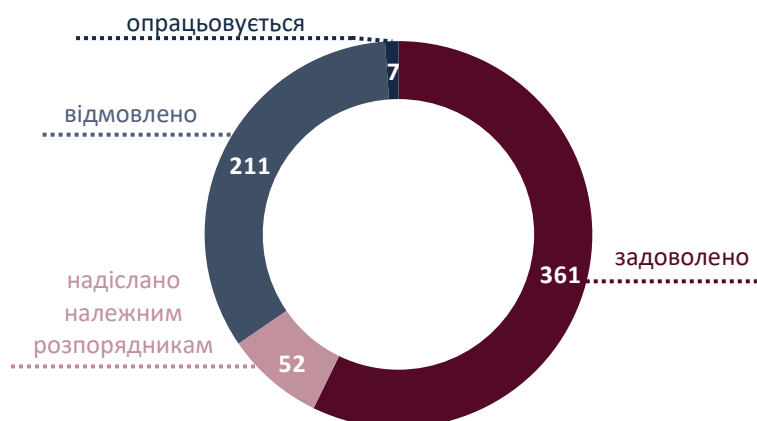
Робота із зверненнями громадян перебуває на постійному контролі керівництва Комітету. Особистий прийом громадян керівництво Комітету, голови територіальних відділень, їх заступники здійснюють відповідно до затверджених графіків. З метою забезпечення оперативного реагування органів Антимонопольного комітету України на найбільш гострі суспільно значущі проблеми громадян, які потребують негайного вирішення, запроваджено проведення державними уповноваженими, керівниками структурних підрозділів Комітету та головами територіальних відділень Комітету щотижневих прямих телефонних «гарячих» ліній відповідно до графіка. Проблемні питання, що порушуються у зверненнях громадян та стосуються соціально значущих проблем, результати їх розгляду та вирішення систематично розміщуються на офіційному вебсайті Антимонопольного комітету України.

Звіт Антимонопольного комітету України про розгляд запитів на публічну інформацію, що надійшли у 2019 році

Загальна кількість отриманих запитів на інформацію	Кількість запитів на інформацію, що надійшли									
	За типом входження запиту					За особою запитувача				від вищих органів влади як до розпорядників інформації
	поштою	ел. поштою	факсом	телефоном	особистий прийом	від фізичних осіб	від юридичних осіб	від об'єднань громадян без статусу юр. особи	від представників ЗМІ	
631	256	346	0	1	28	344	235	16	36	14

Результати розгляду запитів на інформацію, од.

Кількість запитів, що не є такими по суті, од.

Звернення громадян

Інші заявники

КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ

Концентрація – процес злиття підприємств, компаній та інших ринкових активів, внаслідок якого зростає економічна влада учасників ринку. Концентрацією визнається не лише придбання акцій, але і створення нових підприємств, передання певних об'єктів в оренду і навіть призначення керівників великих компаній. Усі великі концентрації повинні погоджуватися з Антимонопольним комітетом.

Так, протягом 2019 року з метою вдосконалення процедури розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію у заявників була можливість звернутися на «гарячу лінію» — concentrations@amcu.gov.ua для отримання консультацій щодо застосування законодавства про захист економічної конкуренції у сфері контролю за концентраціями та узгодженими діями.

Також у заявників була можливість отримати консультацію в телефонному режимі та під час робочих зустрічей із державними уповноваженими Комітету.

На офіційному сайті Комітету (amcu.gov.ua) розміщено роз'яснення, зокрема, щодо покращення якості підготовки заяв про надання дозволу на концентрацію за узгоджені дії.

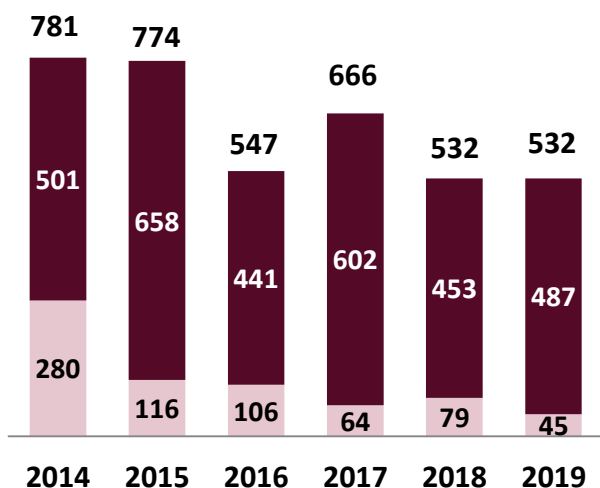

Разом із тим на сайті Комітету розміщено роз'яснення щодо вдосконалення процедур контролю осіб, до яких застосовуються санкції з метою недопущення надання дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за участю осіб, до яких застосовуються санкції, на різних етапах розгляду заяв та справ про концентрацію, для запобігання фактичній легітимізації придбань та злиттів за участю підсанкційних осіб.

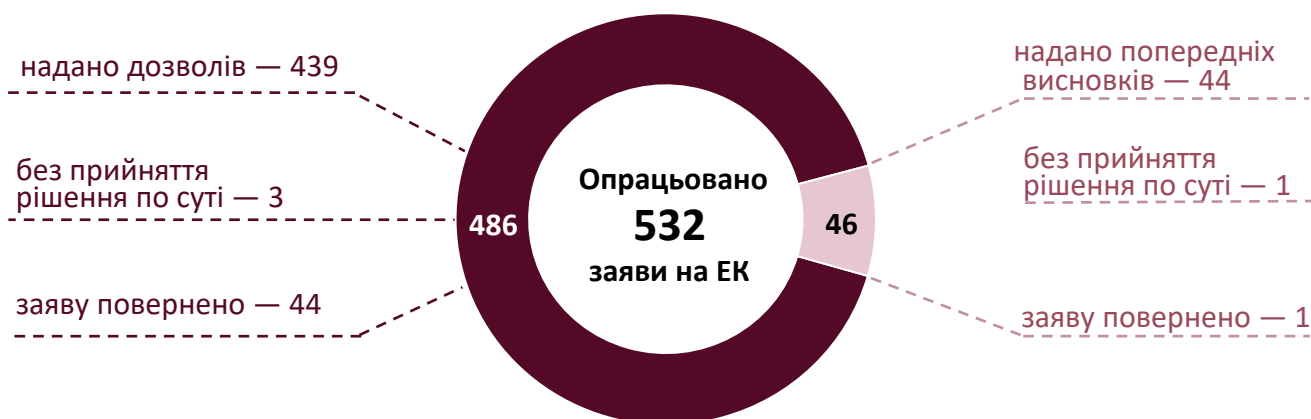
ЕКОНОМІЧНА КОНЦЕНТРАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Динаміка кількості заяв, розглянутих органами АМКУ у процесі контролю за концентрацією суб'єктів господарювання

у 2019 році Комітетом розглянуто 532 заяви у процесі контролю за концентрацією суб'єктів господарювання (у 2018 році – 532 заяви).

За результатами опрацювання 532 заяв Комітетом було прийнято такі рішення:

Дозволи на концентрацію ■ Попередні висновки

У 2019 році Комітетом розглянуто 442 заяви про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (у 2018 році – 453 заяви).

За підсумками розгляду заяв і справ про концентрацію у 439 випадках надано дозвіл Комітету на економічну концентрацію, у 3 випадках закрито розгляд без прийняття рішення по суті.

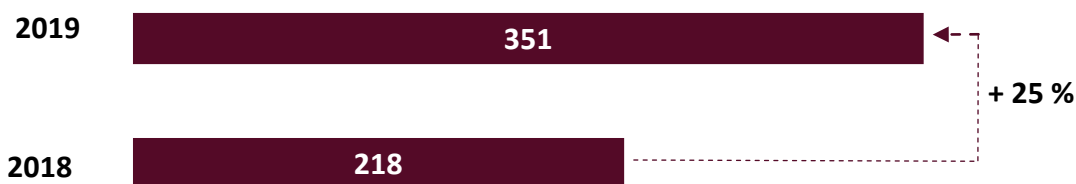
У 44 випадках заяви повернено заявникам без розгляду або учасники концентрації відмовилися від її здійснення до прийняття

рішення Комітетом. Повернення заяв без розгляду було обумовлено насамперед недостатністю інформації, що містилась у наданих матеріалах.

При цьому понад 34 % (181) заяв надійшло від іноземних інвесторів або підприємств за участю іноземних інвесторів. Частка таких заяв порівняно з 2018 роком зменшилась на 25 %.

Динаміка кількості розглянутих заяв вітчизняних суб'єктів господарювання

Найбільш поширеними видами концентрації суб'єктів господарювання, на які Комітет протягом 2019 року надав дозвіл, як і в попередні роки, були придбання акцій (часток,

паїв) – 68,3 % загальної кількості, набуття контролю в інших формах – 21,4 % та спільне створення суб'єкта господарювання – 3,4 %.

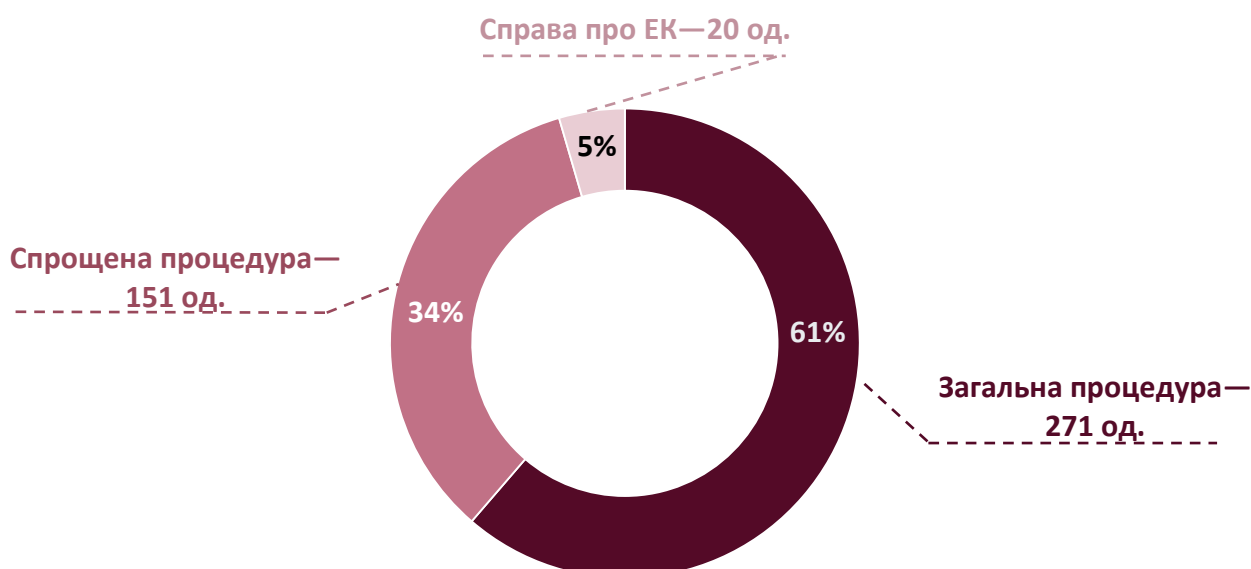
Розподіл наданих дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за видами

Період	Вид концентрації					Всього
	Злиття	Спільне створення суб'єкта господарювання	Набуття контролю	Придбання акцій (часток, паїв)	Інші	
2014	17	22	36	418	8	501
2015	14	23	50	563	8	658
2016	3	8	69	357	4	441
2017	4	20	84	490	4	602
2018	6	15	92	325	9	447
2019	9	15	94	300	21	439

Із числа розглянутих протягом 2019 року заяв по суті про надання дозволу на концентрацію у 422 випадках (96,1 %) її умови та склад учасників не містили загрози монополізації товарних ринків і не потребували

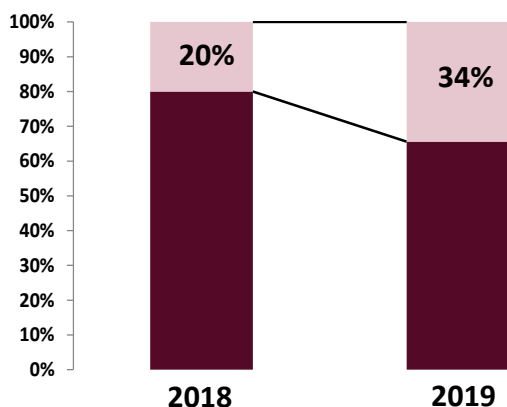
поглибленого дослідження. За результатами розгляду цих заяв дозвіл Комітету на економічну концентрацію було надано без розгляду справ.

Процедура розгляду заяв

Частка прийнятих Комітетом рішень про розгляд заяви за спрощеною процедурою у 2019 році збільшилась на 14,4 % (151 од.) порівняно з 2018 роком (91 од.). Відповідно до статті 27 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АМКУ чи адміністративна колегія АМКУ розглядають заяву за спрощеною процедурою протягом 25 днів з дня її надходження, отже, цей срок є значно коротшим ніж при розгляді за загальною процедурою.

Частка розглянутих заяву про надання дозволу на концентрацію за спрощеною процедурою у загальній кількості розглянутих заяв

Найбільш поширеним ринком серед наданих Комітетом дозволів на концентрацію є ринок сільськогосподарської продукції, що становить 21 % (93 дозволи) загальної частки наданих дозволів, а також ринки промисловості, що становлять 16,7 % (74 дозволи), та ринки паливно-енергетичного комплексу й житлово-комунального господарства, які становлять 11,1 % (49 дозволів).

Разом із тим звертаємо увагу, що в середньостроковій ретроспективі певне зменшення кількості заяв про одержання дозволу на здійснення концентрації порівняно з попередніми роками із середини 2000 років є передбачуваним та обумовлено уточненням у 2016 році процесуальних засад контролю за концентрацією суб'єктів господарювання, зокрема підвищено пороги, при досягненні яких дозвіл Комітету є необхідним. При цьому слід зазначити, що протягом 2018 та 2019 років загальна кількість заяв, одержаних органами АМКУ в процесі контролю за концентрацією

суб'єктів господарювання, залишається незмінною.

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про узгоджені дії чи концентрацію розпочинається лише в разі виявлення підстав для заборони узгоджених дій, концентрації (відповідні зміни внесені згідно із Законом № 935-VIII (935-19) від 26.01.2016).

З метою запобігання монополізації ринків, проведення складного поглибленого дослідження або можливої заборони концентрації протягом 2019 року центральним апаратом Комітету було розглянуто 20 справ про концентрацію (у 2018 році — 25 справ про концентрацію), за результатами яких надано дозволи в 17 випадках, у 3 випадках закрито розгляд без прийняття рішення по суті.

Антимонопольним комітетом України у 2019 році під час розгляду 1 (однієї) справи про концентрацію було встановлено, що до фізичної особи – учасника концентрації застосовується такий обмежувальний захід (санкція), як блокування активів – тимчасове обмеження права користуватися та розпоряджатися належним йому майном.

Відповідно до Закону України «Про санкції» заявлена концентрація повинна бути заборонена і дозвіл на її здійснення органами Комітету не надається.

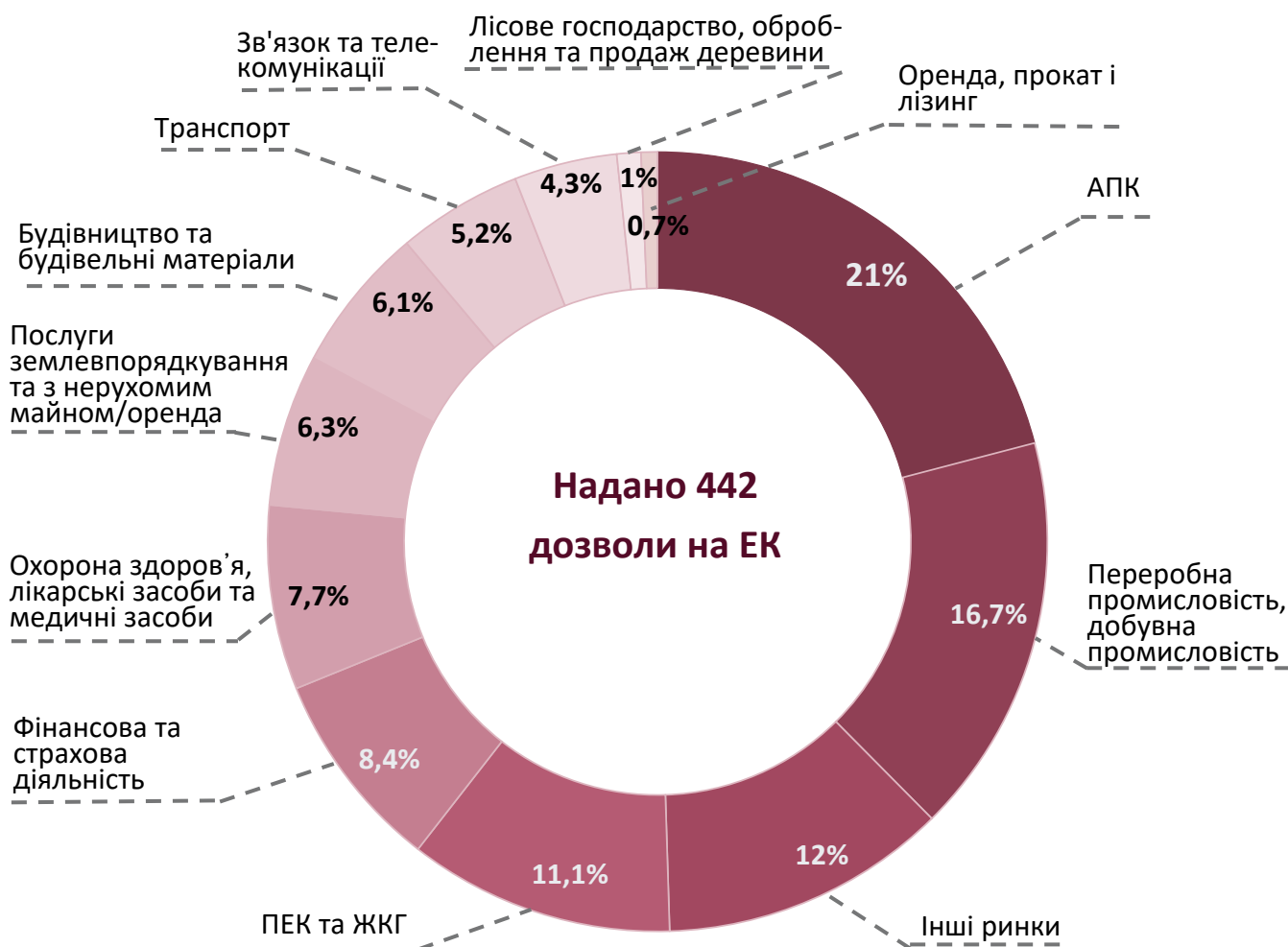
Відповідно до частини першої статті 32 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про концентрацію підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, зокрема, у разі якщо концентрація заборонена відповідно до Закону України «Про санкції».

Враховуючи зазначене, Комітетом було прийнято рішення про закриття справ без прийняття рішення по суті.

У 2 (двох) випадках, у зв'язку з надходженням клопотань про відкликання заяв, Комітетом на підставі частини першої статті 32 Закону

України «Про захист економічної конкуренції» було прийнято рішення про закриття справ без прийняття рішення по суті.

Розподіл наданих дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за ринками

Протягом 2019 року АМКУ надано 44 попередніх висновки з питань економічної концентрації. Одержання попередніх висновків дозволяло суб'єктам господарювання уникати вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрацій без дозволу Комітету, коли такий дозвіл був необхідним. Крім того, надання попередніх висновків Комітетом дозволяє попереджати здійснення економічної концентрації на умовах, що могли б призвести до обмеження конкуренції на товарних ринках.

Отже, суб'єкти господарювання отримували

роз'яснення щодо обсягу інформації, необхідної при поданні заяви про одержання дозволу на економічну конкуренцію, зменшувався ризик притягнення до відповідальності за здійснення концентрації без дозволу Комітету або негативних наслідків розгляду заяви, якщо надана інформація буде визнана неповною, а отже, недостовірною для прийняття рішення по суті економічної конкуренції.

Розподіл наданих Комітетом у 2019 році попередніх висновків із питань економічної концентрації за ринками, %

ПРИКЛАДИ ДОЗВОЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЙ:

ПОКУПЕЦЬ: КОМПАНІЯ «NIDEC CORPORATION» (М. КІОТО, ЯПОНІЯ)

ЕМІТЕНТИ: КОМПАНІЇ «EMBRACO SLOVAKIA S.R.O.» (М. СПІШСЬКА НОВА ВЕСЬ, СЛОВАЧЧИНА), «EALING COMPAÑIA DE GESTIONES Y PARTICIPACIONES S.A.» (М. МОНТЕВІДЕО, УРУГВАЙ), «EMBRACO LUXEMBOURG S.À.R.L.» (М. ЛЮКСЕМБУРГ), «EMBRACO INDÚSTRIA DE COMPRESSORES E SOLUÇÕES EM REFRIGERAÇÃO LTDA.» (М. ЖОІНВІЛЬ, БРАЗИЛІЯ), КОМПАНІЇ, ЯКІ БУДУТЬ СТВОРЕНІ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА ІТАЛІЇ ТА ГОНКОНГУ

Рішення АМКУ від 18.04.2019 № [256-р](#), [257-р](#), [258-р](#), [259-р](#), [260-р](#), [261-р](#)

Зміст заявлених концентрацій

Концентрації полягають у придбанні компанією «Nidec Corporation» (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії «Embraco Slovakia s.r.o.»; компанії, яка буде створена відповідно до законодавства Італії; компанії «Ealing Compañia de Gestiones y Participaciones S.A.»; компанії, яка буде створена відповідно до законодавства Гонконгу; компанії «Embraco Luxembourg S.à.r.l.» та компанії «Embraco Indústria de Compressores e Soluções em Refrigeração Ltda.» у розмірі 100 % статутного капіталу компаній.

Ринок

компресорів для холодильного обладнання побутового та легкого комерційного призначення.

Враховуючи, що:

- сукупні частки учасників концентрацій на ринках компресорів для холодильного обладнання побутового та легкого комерційного призначення на території України перевищують 35 %;
- відповідні ринки є висококонцентрованими;
- внутрішній попит на відповідні холодильні компресори на території України на 100 % покривається імпортом, при цьому в Україні відсутні адміністративні обмеження на імпорт відповідної продукції, а транспортні витрати є незначними;
- нові гравці можуть увійти на ринок у короткі строки та без значних витрат;
- багато інших виробників постачають свою продукцію в Україну і не здатні контролювати ринкову поведінку один одного за рахунок незначних часток, при цьому їхні частки зазнають коливань;
- дистриб'ютори відповідної продукції здійснюють суттєвий вплив на виробників, через їхню можливість швидко переключатися між продуктами різних виробників, та здатні впливати на вибір споживачів;
- наразі в Україні попит на холодильні компресори в основному формують сервісні центри;
- покупці компресорів для холодильного обладнання придбають відповідну продукцію з різних джерел і можуть обирати між постачальниками, переважна більшість покупців купують холодильні компресори в декількох постачальників, у тому числі самостійно імпортують відповідну продукцію на територію України;
- задіяні ринки мають складну структуру з динамічним розвитком продуктів та змінами в пропозиції та попиті;
- учасники концентрацій зазнають конкуренції від інших світових виробників герметичних поршневих компресорів побутового та легкого комерційного призначення, як великих виробників холодильних компресорів, так і дрібних виробників холодильних компресорів та вертикально інтегрованих виробників;
- існують виробничі лінії, на яких можливе виробництво як компресорів для холодильного обладнання побутового призначення, так і компресорів для холодильного обладнання легкого комерційного призначення;
- виробники холодильних компресорів мають значний відсоток незавантажених потужностей, що за певних умов дозволить наростити випуск відповідної продукції;
- протягом 2015 р. — 6 місяців 2018 р. на задіяних ринках спостерігалась тенденція до зниження ціни, яка спричинена посиленням конкуренції насамперед від китайських виробників;
- зростає конкурентний тиск світових виробників лінійних та спіральних компресорів;
- задіяні ринки не є прозорими, що підтверджується тим фактом, що жоден із респондентів не зміг надати будь-яких ринкових даних на запит Комітету;
- враховуючи значні структурні показники учасників концентрацій на задіяних товарних ринках, визначені законодавством про захист економічної конкуренції, порівняно з незначними частками їхніх конкурентів, заявлені концентрації можуть призвести до можливого негативного впливу на конкуренцію на відповідних товарних ринках на території України.

Однак представник компанії «Nides» повідомив Комітет, що Європейська комісія надала дозвіл на здійснення трансакції, обумовлений зобов'язаннями.

Відповідно до [пресрелізу](#), опублікованого на офіційному сайті Європейської комісії, відповідне рішення Європейської комісії обумовлене повним виконанням зобов'язань компанією «Nides». Європейська комісія зробила висновок, що запропонована трансакція, змінена з урахуванням зобов'язань, більше не викликає занепокоєнь щодо конкуренції в Європейській економічній зоні та в усьому світі.

Отже, за умов виконання зобов'язань, взятих компанією «Nidec» перед Європейською комісією, перетинання між діяльністю компаній «Nidec» та «Embraco» на задіяних ринках на території.

України перестане існувати. Тобто, трансакція не збільшить ринкової частки компанії «Nidec» на відповідних товарних ринках на території України, а відтак конкурентна структура задіяних у концентраціях товарних ринків буде збережена.

За таких умов концентрації не призводять до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Висновок

Надано дозволи:

- компанії «Nidec Corporation» (м. Кіото, Японія) на придбання (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії «Embraco Slovakia s.r.o.» (м. Спішська Нова Весь, Словаччина), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії;
- компанії «Nidec Corporation» на придбання (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії, яка буде створена відповідно до законодавства Італії, що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії;
- компанії «Nidec Corporation» на придбання (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії «Ealing Compañia de Gestiones y Participaciones S.A.» (м. Монтевідео, Уругвай), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії;
- компанії «Nidec Corporation» на придбання (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії, яка буде створена відповідно до законодавства Гонконгу, що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії;
- компанії «Nidec Corporation» на придбання (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії «Embraco Luxembourg S.à.r.l.» (м. Люксембург, Люксембург), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії;
- компанії «Nidec Corporation» на придбання (безпосередньо або опосередковано) акцій компанії «Embraco Indústria de Compressores e Soluções em Refrigeração Ltda.» (м. Жоїнвіль, Бразилія), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії.

ПРИКЛАДИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ БЕЗ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

ПОКУПЕЦЬ: КОМПАНІЯ «SENALIOR INVESTMENTS LIMITED»

ЕМІТЕНТИ: КОМПАНІЯ «DRAMPISCO LIMITED»

Рішення АМКУ від 25.04.2019 № 286-р

Зміст заявленої концентрації

Порушення полягає у здійсненні концентрації шляхом придбання акцій компанії «DRAMPISCO LIMITED», що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії, без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

Ринок

Загальнодержавні ринки чавуну, кам'яновугільного коксу, металургійної продукції, а саме: чавуну товарного, напівфабрикатів із вуглецевої (нелегованої) сталі (катані прямокутного, квадратного перерізу); кутиків та профілів гарячекатаних, профілів великосорткових із вуглецевої (нелегованої) сталі (швелерів гарячекатаних); рейок зі сталі (для залізничних та трамвайних колій); коксохімічної продукції (кам'яновугільного коксу, коксового горішка, коксового дріб'язку, інших коксохімічних виробів).

Підстави для висновку

Враховуючи, що:

- частки учасників концентрації на задіяних ринках є незначними;
- учасники концентрації зазнають конкуренції, концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України;
- відповідні вартісні показники учасників концентрації за 2017 рік перевищували порогові значення, визначені ч. 1 ст. 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції», тому зазначена концентрація потребувала попереднього отримання дозволу органів АМКУ;
- відповідно до ч. 5 ст. 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції» концентрація, яка потребує дозволу, забороняється до надання дозволу на її здійснення.

Висновок

Компанія «SENALIOR INVESTMENTS LIMITED» (м. Нікосія, Республіка Кіпр) вчинила порушення, передбачене п. 12 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді здійснення концентрації шляхом придбання акцій компанії «DRAMPISCO LIMITED» (м. Нікосія, Республіка Кіпр), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління компанії, без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

Штраф – 58 000 000 грн

ПРИКЛАД ДОЗВОЛЕНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ ІЗ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:
КОМПАНІЯ «PRIVATE LIMITED LIABILITY COMPANY METINVEST B.V.»
ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КОКСОХІМІЧНИЙ ЗАВОД»

Рішення АМКУ від 18 квітня 2019 року № 263-р

Зміст заявленої концентрації

Концентрація полягає у придбанні компанією «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» акцій ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод», що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

Ринок

Загальнодержавні ринки: коксу доменного, косового горішка, коксового дріб'язку та хімічних продуктів коксування й переробки смоли кам'яновугільної, а саме: амонію сульфату, смоли кам'яновугільної, бензолу сирого кам'яновугільного, пеку кам'яновугільного, масел кам'яновугільних, сировини коксохімічної для виробництва технічного вуглецю; фенолятів, полімерів бензолного відділення.

Підстави для висновку

Враховуючи, що:

- сукупні частки учасників концентрації на ринках коксу та коксохімічної продукції, зокрема масла кам'яновугільного, пеку, коксового горішка та коксового дріб'язку, за підсумками 2016 – 2017 років та 6 місяців 2018 року є суттєвими;
- кількість конкурентів є незначною, а вихід нових конкурентів на ринки коксу та коксохімічної продукції обмежений значними бар'єрами (зокрема фінансовими тощо);
- ринок має олігопольну структуру, при цьому частки інших конкурентів значно менші за сукупну частку учасників концентрації;

- у результаті концентрації компанія «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» зосередить значну частку з виробництва на ринках коксу та коксохімічної продукції, а враховуючи, що це вертикально-інтегрована група, цінова політика та політика поставки обсягів продукції на вільний ринок буде визначатись насамперед виходячи з потреб Групи МЕТІНВЕСТ;
- тобто, компанія «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» унаслідок концентрації отримає можливість визначати умови реалізації товару, ціноутворення тощо без економічного обґрунтування і без впливу достатньої конкуренції,
- зазначена концентрація може призводити до монополізації та суттєвого обмеження конкуренції на ринках масла кам'яновугільного поглинального, коксового горіха, коксового дріб'язку, ринку пеку.

Зміст зобов'язань

Компанію «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» зобов'язано:

на **ринку пеку** – протягом семи років, починаючи з місяця, наступного після здійснення концентрації, за наявності попиту від суб'єктів господарювання, не пов'язаних відносинами контролю з компанією «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» і ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» на момент здійснення концентрації, забезпечити реалізацію пеку таким суб'єктам господарювання в обсязі сукупно не менше 70 % загального обсягу реалізації пеку кам'яновугільного виробництва ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» за ринковими цінами;

на **ринку коксового горіха** – протягом трьох років, починаючи з місяця, наступного після здійснення концентрації, за наявності попиту від суб'єктів господарювання, не пов'язаних відносинами контролю з компанією «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» і ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» на момент здійснення концентрації, забезпечити реалізацію коксового горіха таким суб'єктам господарювання обсягом сукупно не менше 50 % загального обсягу реалізації коксового горіха виробництва ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» за ринковими цінами;

на **ринку коксового дріб'язку** – протягом трьох років, починаючи з місяця, наступного після здійснення концентрації, за наявності попиту від суб'єктів господарювання, не пов'язаних відносинами контролю з компанією «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» і ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» на момент здійснення концентрації, забезпечити реалізацію коксового дріб'язку таким суб'єктам обсягом сукупно не менше 50 % загального обсягу реалізації коксового дріб'язку виробництва ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» за ринковими цінами;

на **ринку масла кам'яновугільного поглинального** – протягом семи років, починаючи з місяця, наступного після здійснення концентрації, за наявності попиту від суб'єктів господарювання, не пов'язаних відносинами контролю з компанією «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» і ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» на момент здійснення концентрації, забезпечити реалізацію масла кам'яновугільного поглинального таким суб'єктам господарювання обсягом сукупно не менше 50 % загального обсягу реалізації масла кам'яновугільного поглинального виробництва ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» за ринковими цінами.

За відсутності попиту від суб'єктів господарювання, не пов'язаних відносинами контролю з учасниками концентрації на момент здійснення концентрації, забезпечити пропозицію масла кам'яновугільного поглинального обсягом сукупно не менше 50 % загального обсягу реалізації масла кам'яновугільного поглинального виробництва ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» за ринковими цінами суб'єктам господарювання, що придбавали вказаний товар у ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» протягом останнього року до моменту прийняття рішення Антимонопольним комітетом України про надання дозволу на концентрацію.

Надано дозвіл компанії «Private Limited Liability Company Metinvest B.V.» (м. Гаага, Нідерланди) на придбання акцій приватного акціонерного товариства «Дніпровський коксохімічний завод» (м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.), що забезпечує перевищення 50 % голосів у вищому органі управління товариства.

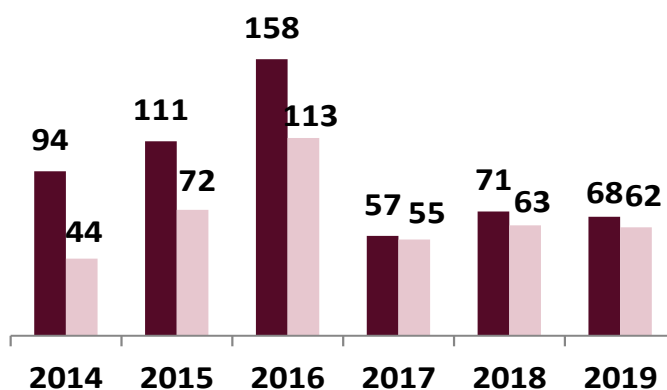
УЗГОДЖЕНІ ДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Для запобігання узгодженим діям, які можуть призводити до недопущення, усунення чи спотворення конкуренції, АМКУ здійснює контроль за узгодженими діями суб'єктів господарювання.

У звітному році до органів АМКУ надійшло 68 заяв про надання дозволу на узгоджені дії

суб'єктів господарювання. У 6 випадках заяви залишено без розгляду, зокрема, через відсутність від заявника інформації, відмови заявників або у випадках, коли надання дозволу на узгоджені дії не потребувало згоди органів Комітету.

Динаміка кількості заяв про надання дозволів на здійснення узгоджених дій

■ Загальна кількість заяв на узгоджені дії суб'єктів господарювання, яка надійшла до АМКУ

■ Надання згоди у процесі контролю за узгодженими діями суб'єктів господарювання

За підсумками розгляду заяв і справ про узгоджені дії у 60 випадках, оскільки умови узгоджених дій не містили загрози монополізації товарних ринків, дозвіл на їх здійснення було надано без встановлення додаткових умов.

Найбільш поширеними видами узгоджених дій суб'єктів господарювання, на які Комітет

протягом 2019 року надав дозвіл, були здійснення будь-якої іншої погодженої поведінки (діяльності, бездіяльності) суб'єктів господарювання – 64,5 % та укладання угод у будь-якій формі – 35,5 % загальної кількості.

Розподіл наданих дозволів на узгоджені дії суб'єктів господарювання за видами

Період	Вид узгоджених дій			Всього
	Укладання угод	Створення суб'єкта господарювання	Інші	
2014	28	4	12	44
2015	40	17	15	72
2016	93	8	12	113
2017	35	—	20	55
2018	24	1	38	63
2019	22	—	40	62

Протягом 2019 року АМКУ було розглянуто 2 справи про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, оскільки існували підстави для заборони узгоджених дій або проведення поглибленого дослідження.

Розподіл наданих Комітетом у 2019 році дозволів на узгоджені дії за ринками, %

Попереднє одержання дозволу органів Комітету на вчинення суб'єктами господарювання узгоджених дій є обов'язковим у таких випадках:

- укладення суб'єктом господарювання угод у будь-якій формі;
- створення суб'єкта господарювання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання;
- прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі;
- здійснення будь-якої іншої погодженої

поведінки (діяльності, бездіяльності) суб'єктів господарювання, яка призвела чи може призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції;

- внесення змін до узгоджених дій, на які було отримано дозвіл органів Комітету, якщо ці зміни передбачають зміну кола учасників та/або поширюються на інші товарні ринки.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, підвищення передбачуваності його застосування органами Комітету надано 33 попередніх висновки стосовно узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Розподіл наданих Комітетом у 2019 році попередніх висновків стосовно узгоджених дій за ринками, %

Зміни законодавства та процедур щодо контролю за концентраціями та узгодженими діями, що відбулися у 2019 році:

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації» № 112-IX від 19 вересня 2019 року було внесено зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції»

у частині визначення поняття єдиного майнового комплексу, а також внесено доповнення у вигляді п. 5 в ч. 3 ст. 22 цього Закону, що концентрацією не визнається набуття банком чи іншою фінансовою

установою активів у вигляді єдиного майнового комплексу та/або корпоративних прав суб'єктів господарювання у разі, якщо таке набуття у власність передбачено планом реструктуризації.

Завершено розробку [методичних рекомендацій](#) щодо особливостей застосування п. 3 ч. 2 ст. 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» при розгляді заяв про надання дозволу на концентрацію у вигляді створення суб'єкта господарювання **(методичні рекомендації затверджені Комітетом 26.09.2019)**.

Зазначені методичні рекомендації розроблялися в рамках проекту ЄС Twinning «Підтримка інституційної спроможності Антимонопольного комітету України з проведення досліджень ринків та ефективності застосування конкурентного законодавства з метою наближення до стандартів ЄС» для вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та гармонізації норм конкурентного права із законодавством Європейського Союзу.

Норма, встановлена в п. 3 ч. 2 ст. 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції»,

визначає один із видів концентрацій у вигляді створення спільного підприємства.

За результатами детального аналізу п. 3 ч. 2 ст. 22 Закону та проведених консультацій з експертами Проекту Twinning було встановлено, що така правова норма, за умови одночасного існування в українському законодавстві про захист економічної конкуренції дозвільних процедур на концентрацію та узгоджені дії, створює можливість наявності системи індивідуальних виключень для антиконкурентної координації. Тобто, будь-який недобросовісний суб'єкт господарювання – учасник ринку має можливість отримати дозвіл Комітету на концентрацію, яка фактично є антиконкурентною координацією на ринку.

Враховуючи зазначене, вкрай необхідним було впровадження документа, який би надав роз'яснення щодо особливостей застосування п. 3 ч. 2 ст. 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та підходів щодо визначення поняття суб'єкта господарювання, який створюється двома і більше суб'єктами господарювання та протягом тривалого періоду буде самостійно здійснювати господарську діяльність.

ЗАХОДИ З МЕТОЮ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КОНТРОЛЮ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ:

З метою вдосконалення процесу контролю за концентраціями та узгодженими діями представники Антимонопольного комітету України перебували в м. Будапешт (Угорщина) з 21 по 25 жовтня 2019 року та взяли участь у семінарі «Рішення конкурентних відомств із накладенням зобов'язань та добровільними зобов'язаннями суб'єктів господарювання у справах у сфері конкуренції», який було організовано OECD-GVH Regional Center for Competition in Budapest, Hungary. Під час участі представників Комітету в семінарі відбувся обмін міжнародним досвідом у сфері розвитку та захисту економічної конкуренції, обмін практичним та теоретичним досвідом для

подальшого його використання на національному рівні й забезпечено можливість ефективного обміну інформацією, що сприятиме пошуку шляхів вирішення проблемних питань розвитку економічної конкуренції на основі найкращих світових практик.

КОНТРОЛЬ ПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Відповідно до Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» **недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності.**

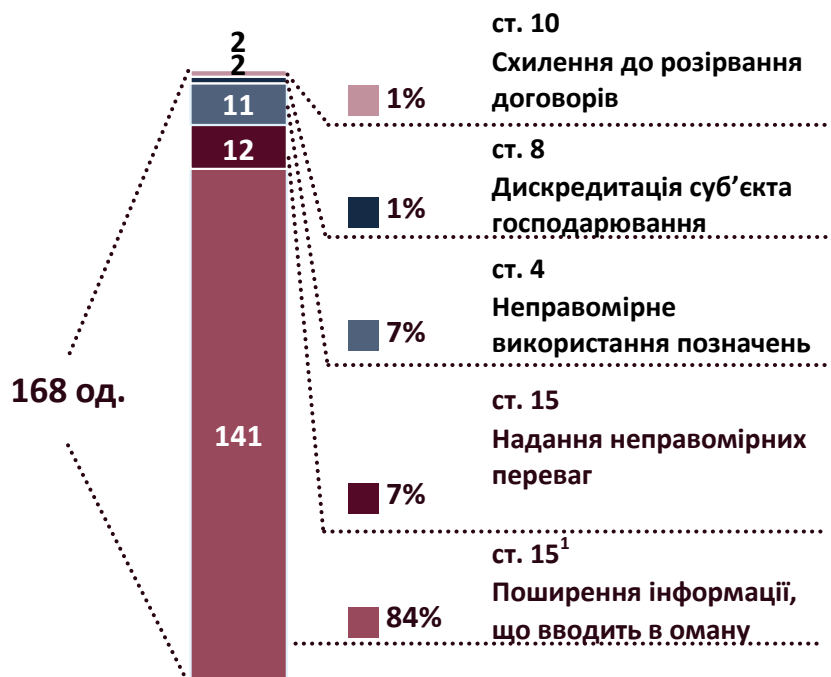
Здійснення державного контролю за проявами недобросовісної конкуренції є одним із найважливіших напрямів діяльності Антимонопольного комітету України, метою якого є **забезпечення захисту інтересів учасників товарних ринків (суб'єктів господарювання) та споживачів від проявів недобросовісної конкуренції.**

Органами Антимонопольного комітету було припинено 168 порушень Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Із них — **40** порушень у вигляді недобросовісної конкуренції, стосовно яких Комітетом прийнято рішення про накладення штрафних санкцій, та **128** — дій, що містили ознаки таких порушень, які було припинено відповідно до наданих органами Комітету рекомендацій суб'єктам.

Найбільш поширеними порушеннями у сфері недобросовісної конкуренції є порушення за ст. 4 та ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», відповідно, у вигляді неправомірного використання позначень та поширення інформації, що вводить в оману.

Сума накладених штрафів 9,3 млн грн

Структура порушень у розрізі кваліфікації, од. та %

Структура порушень у розрізі ринків, од. та %

РИНКИ ПРОДУКЦІЇ З ПОЗНАЧЕННЯМИ «ЕКО», «ОРГАНІК» ТОЩО

На ринку України виявлено значну кількість продукції, яка маркується позначеннями «Еко», «есо», «органічний», «органік» тощо.

За наявною в Комітеті інформацією встановлено, що суб'єкти господарювання здійснювали або здійснюють реалізацію в торговельних мережах України відповідної продукції без дозвільних документів та проходження відповідних процедур.

За таких умов виникає сумнів щодо наявності у продукції «органік» притаманних дійсно їй властивостей (вироблена без застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо).

Також викликає сумнів наявність у продукції, яка маркується позначеннями «Еко», «есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо, дійсно екологічних властивостей, зважаючи на відсутність належного документального підтвердження.

34 суб'єктам господарювання рекомендовано припинити дії щодо використання у своїй діяльності позначень:

- «еко», «есо» тощо — рекомендації АМКУ від 11.04.2019 № 24-44-рк;
- «органічний», «органік» тощо — рекомендації АМКУ від 11.04.2019 № 10-23-рк,

та утриматися від вчинення подібних дій у подальшому.

РИНКИ ПРОДУКЦІЇ — СОКИ

АМКУ виявлено дії виробників соків у вигляді поширення недостовірної чи неповної інформації:

- про фруктову частину соків таким чином, що інформація не відображає дійсного та повного складу і властивостей продукту;
- про належність до іншого виду продукції, ніж встановлено відповідними нормативними документами.

Виявлені випадки свідчать про те, що акцент здійснюється лише на назві харчового продукту, оскільки вважається, що назва продукту відповідає встановленим вимогам.

Проте наявність на ринку соків випадків нанесення на етикетку суперечливої інформації

поглиблюватиме недобросовісні практики виробників соків. Також зазначене збільшуватиме факти обману пересічних споживачів під час вибору соку, зважаючи на здійснення ними вибору на підставі суперечливої і неповної інформації.

6 суб'єктам господарювання рекомендовано припинити дії у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, шляхом вжиття заходів щодо приведення інформації, яка міститься на етикетках, у відповідність із дійсними складовими та властивостями соків, що не буде вводити споживачів в оману.

Рекомендації АМКУ від 19.12.2019 № 73-78-р.

Етикетка	Вміст фруктової частини	Етикетка	Вміст фруктової частини
	Сік гранатовий концентрований Сік яблучний концентрований Сік чорноплідної горобини концентрований		Пюре абрикосове (37 %) Пюре яблучне (3 %)
	Пюре персикове (34 %) Пюре яблучне (6 %)		Пюре банана (12,5 %), Концентрований яблучний сік (7,2 %), Концентрований полуничний сік (3,1 %), Концентрований сік чорної моркви (2,2 %)
	Пюре з яблук 33,5 % Полуничний сік та полуничне пюре (5,5 %) Сік чорноплідної горобини		Вишневий сік 23,5 % Виноградний сік з червоних сортів винограду 11,5 %

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «ЛЕСАФФР УКРАЇНА»**

Рішення ТАК АМКУ від 20.11.2019 № 83-р/тк

За результатами розгляду справи Дніпропетровського ОТВ АМКУ прийнято рішення, яким визнано ТОВ «Лесаффр Україна» щодо використання з 24.09.2017 по 24.10.2019 без дозволу ТОВ «Компанія БАЛЕКС» оформлення упаковок дріжджів спиртових із позначенням «ЗЕЛЕНИЙ ЗМІЙ», схожого на оформлення упаковок дріжджів спиртових із позначенням «МІЦНИЙ ЗМІЙ», яке раніше почало використовувати ТОВ «Компанія БАЛЕКС» у своїй господарській діяльності, що може призвести до змішування діяльності ТОВ «Лесаффр Україна» з діяльністю ТОВ «Компанія БАЛЕКС», порушенням, передбаченим ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді неправомірного використання позначень.

ШТРАФ — 2 000 000 грн

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «САНОФІ-ФАРМ»**

Рішення АМКУ від 27.07.2019 № 527-р

Визнано, що ТОВ «Санофі-Фарм» вчинило порушення, передбачене ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді використання позначення «Санофі» у своїй назві, яке є схожим на позначення «Санофі» у назві ТОВ «Санофі-Авентіс Україна», що почало використовувати його раніше. Використання позначення без дозволу може призвести до змішування діяльності ТОВ «Санофі-Фарм» з діяльністю ТОВ «Санофі-Авентіс Україна».

ШТРАФ — 450 000 грн

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «ВЕДЕКОН»**

Рекомендації АМКУ від 07.02.2019 № 6-рк

За результатом розгляду АМКУ справи за ознаками порушення ТОВ «Ведекон» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченого ст. 10 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», встановлено, що ТОВ «Ведекон» здійснює господарську діяльність із надання телекомунікаційних послуг під торговельною маркою «WiMagic».

При цьому представником відповідача від імені та в інтересах ТОВ «Ведекон» було розміщено оголошення про акцію під назвою «Перепідключення абонентів ПАТ «Укртелеком» безкоштовно!», яка за своїм змістом є спонуканням до розірвання договірних відносин щодо надання телекомунікаційних послуг.

У зв'язку із зазначеним ТОВ «Ведекон» органами Комітету рекомендовано усунути причини виникнення порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення в періодичних виданнях інформації рекламного характеру, змістом якої є схвалення до бойкоту суб'єкта господарювання, та утримуватися від таких дій у подальшому.

Враховуючи виконання ТОВ «Ведекон» рекомендацій № 6-рк від 07.02.2019, Комітетом 12.09.2019 прийнято рішення № 624-р про закриття справи.

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «КОТНАР-М»**

Рішення АМКУ від 26.09.2019 № 646-р

Визнано, що товариство з обмеженою відповідальністю «Котнар-М» вчинило порушення, передбачене ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді неправомірного використання у господарській діяльності без дозволу (згоди) міжнародної компанії «R&A BAILEY & CO» (Республіка Ірландія) назви та оформлення упаковки (етикетка та пляшка) лікерів «O'DAILY», що в сукупності є схожими на назву та оформлення упаковки (етикетка та пляшка) лікерів «BAILEYS», які міжнародна компанія «R&A BAILEY & CO» раніше за ТОВ «Котнар-М» почала використовувати в господарській діяльності, що може призвести до змішування з діяльністю міжнародної компанії «R&A BAILEY & CO».

ШТРАФ — 200 000 грн

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «КОТНАР-М»**

Рішення АМКУ від 26.09.2019 № 647-р

Визнано, що товариство з обмеженою відповідальністю «Котнар-М» вчинило порушення, передбачене ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення неправдивих відомостей на контретикетці лікеру «O'DAILY ORIGINAL», що до його складу входить аромат «Ірландський», у той час як товариство з обмеженою відповідальністю «Котнар-М» не надало підтвердних документів про приналежність аромату «Ірландський» саме до Ірландії, та розміщення на етикетках лікерів «O'DAILY» позначень «CHOCOLATE», «HAZELNUT» у найменуваннях лікерів «O'DAILY CHOCOLATE», «O'DAILY HAZELNUT», у той час як у складі лікеру відсутні такі компоненти, що могло вплинути на наміри осіб щодо придбання товарів цього суб'єкта господарювання.

ШТРАФ — 150 000 грн

АМКУ розглядав аналогічну справу, за якою 13.12.2018 прийнято рішення № 721-р з приводу порушення, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення неправдивих відомостей шляхом розміщення на вебсайті в мережі Інтернет за посиланням <https://cotnar.com.ua/odailys-original.html> відомостей, що лікер «O'DAILYS Original» є «Ірландським лікером», у той час як лікер «O'DAILYS Original» не має відношення до Ірландії; зазначення на контретикетці лікеру «O'DAILYS

Original», що до його складу входить аромат «Ірландський», у той час як ТОВ «Котнар-М» не надало підтвердних документів про приналежність аромату «Ірландський» саме до Ірландії, та розміщення на етикетках лікерів «O'DAILYS» позначень «Chocolate», «Hazelnut» та «Coffee» у найменуваннях лікерів «O'DAILYS Chocolate», «O'DAILYS Hazelnut» та «O'DAILYS Coffee», у той час як у складі лікеру відсутні такі компоненти, що могло вплинути на наміри осіб стосовно придбання товарів цього суб'єкта господарювання, та оштрафовано ТОВ «Котнар-М» на 3 млн 350 тис. грн.

ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «АКВАВІНТЕКС»

Рекомендації АМКУ від 19.12.2019 № 72-рк

Виявлено, що ТОВ «СП «АКВАВІНТЕКС» зазначало на етикетках / контретикетках вина власного виробництва суперечливу інформацію щодо його походження, а саме: «АЛАЗАНСЬКА ДОЛИНА ШЕРЕУЛІ», «ALAZANI VALLEY SHEREULI», «Georgian Collection», «ШЕРЕУЛІ®» та інші позначення, що може скласти у споживачів уявлення про те, що напої мають відношення до Республіки Грузія, та вплинути на наміри споживачів щодо їх придбання.

Враховуючи наведене, ТОВ «СП «АКВАВІНТЕКС» рекомендовано: вжити заходів щодо недопущення поширення на етикетках та контретикетках вина «ALAZANI VALLEY SHEREULI» (білого напівсолодкого та червоного напівсолодкого) виробництва ТОВ «СП «АКВАВІНТЕКС» позначень, які можуть свідчити та бути сприйнятими як інформація про походження цього напою.

ВІДПОВІДАЧ:
ПрАТ «ОДЕСАВИНПРОМ»

Рекомендації АМКУ від 19.12.2019 № 71-рк

За результатами розгляду справи про порушення ПрАТ «Одесавинпром» надані обов'язкові для розгляду рекомендації.

ПрАТ «Одесавинпром» зазначало на етикетках / контретикетках вина власного виробництва суперечливу інформацію щодо його походження, а саме: GEORGIAN HISTORY, AZNAURI, Алазанська долина, Сапераві, Піросмані та інші позначення, що може скласти у споживачів уявлення про те, що напої мають відношення до Республіки Грузія, та вплинути на наміри споживачів щодо їх придбання.

Враховуючи наведене, ПрАТ «Одесавинпром» рекомендовано: ужити заходів щодо недопущення поширення на етикетках та контретикетках вина з позначеннями «GEORGIAN HISTORY», «AZNAURI» виробництва приватного акціонерного товариства «Одесавинпром» позначень, які можуть свідчити та бути сприйнятими як інформація про походження цього напою.

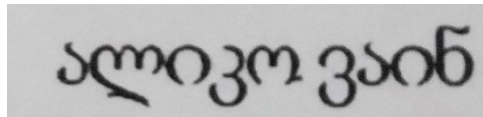
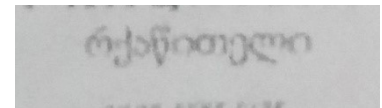
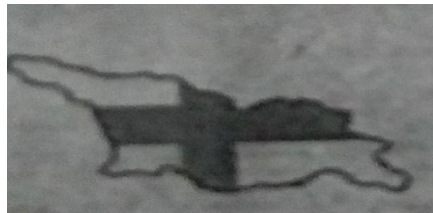

**ВІДПОВІДАЧ:
АТ «КОБЛЕВО»**

Рекомендації АМКУ від 19.12.2019 № 70-рк

АТ «Коблево» зазначало на етикетках / контретикетках вина власного виробництва суперечливу інформацію щодо його походження, що може скласти у споживачів уявлення про те, що напої мають відношення до Республіки Грузія, та вплинути на наміри споживачів щодо їх придбання.

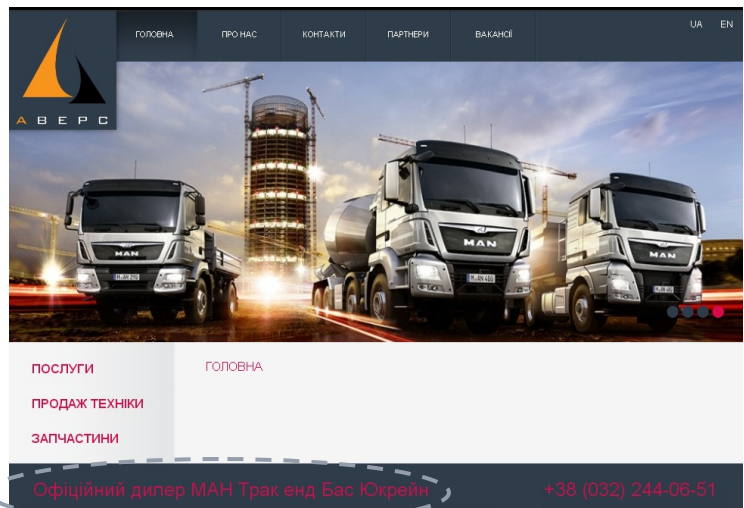
Враховуючи наведене, АТ «Коблево» рекомендовано: ужити заходів щодо недопущення поширення на етикетках та контретикетках вина «Аліко» (усіх видів) виробництва акціонерного товариства «Коблево» позначень, які можуть свідчити та бути сприйнятими як інформація про походження цього напою.

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «АВЕРС»**

Рішення ТАК АМКУ від 18.07.2019 № 47-р/тк

Визнано, що ТОВ «Аверс» вчинило порушення, передбачене ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді повідомлення неправдивих відомостей, які приписують йому повноваження та права, яких воно не має, та відносини, в яких не перебуває, а саме, поширення в мережі Інтернет за посиланням <http://averslv.com.ua/index.php?lang=1&nav=1> напису «Офіційний дилер ТОВ «МАН Трак енд Бас Юкрейн», написів «MAN», знаків для товарів і послуг «MAN» та використання написів «MAN», знаків для товарів і послуг «MAN» у місці здійснення його господарської діяльності.

ШТРАФ — 200 000 ГРН

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «АЙС ЗАПОРІЖЖЯ», ТОВ «ФАБРИКА МОРОЗИВА ХЛАДОПРОМ»

Рішення ТАК АМКУ від 20.11.2019 № 85-р/тк

За результатами розгляду Запорізьким ОТВ АМКУ справи, Тимчасовою адміністративною колегією Комітету прийнято рішення, яким визнано, що ТОВ «Айс Запоріжжя» і ТОВ «Фабрика морозива Хладопром» вчинили порушення, передбачене ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, щодо розміщення на упаковках морозива пломбір інформації про наявність у його складі молока коров'ячого питного, яке не використовувалось під час виробництва зазначеного морозива.

МОРОЗИВО ПЛОМБІР. ДСТУ 4733.
Маса нетто: 75 г. І гранично допустиме мінусове відхилення маси нетто не перевищує 4,5 г. Поживна (харчова) цінність на 100 г продукту: білки – 3,2 г, жири – 15,1 г, вуглеводи – 19,0 г. Енергетична цінність (калорійність) на 100 г продукту: 941 кДж (225 ккал).
Склад: морозиво пломбір 15% молочного жиру (молоко коров'яче питне, вода питна, масло вершкове, цукор, молоко сухе знежирене, суміш стабілізаторів та емульгаторів (камедь рожкового дерева, гуарова камедь, ксантанова камедь, карбоксиметилцелюлози натрієва сіль, моно- та дигліцериди жирних кислот), ароматизатор "Ваніль").
Може містити незначну кількість глютену. Без ГМО.

ШТРАФ — 300 000 ГРН

ВІДПОВІДАЧ:

ТОВ «НОВО-ВОДОЛАЖСЬКИЙ МАСЛО-ЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»

Рішення ТАК АМКУ від 20.11.2019 № 82-р/тк

За результатом розгляду Житомирським ОТВ АМКУ справи за ознаками порушення ТОВ «Ново-Водолажський масло-жировий комбінат» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», встановлено, що ТОВ «Ново-Водолажський масло-жировий комбінат» повідомляло невизначеному колу осіб на споживчих етикетках продукту власного виробництва «Оцет з кислоти оцтової синтетичної харчової» неправдиві відомості щодо назви продукту (твердження «Оцет»), який містив у своєму складі кислоту оцтову синтетичну харчову. Такими діями товариство могло вплинути на наміри цих осіб щодо придбання його товарів.

Такі дії ТОВ «Ново-Водолажський масло-жировий комбінат» визнано недобросовісною конкуренцією у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, що є порушенням ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

ШТРАФ — 250 000 ГРН

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «ДЖОІН АП!»**

Рішення ТАК АМКУ від 21.06.2019 № 39 -р/тк

За результатом розгляду АМКУ справи за ознаками порушення ТОВ «Джоін АП!» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», встановлено, що ТОВ «Джоін АП!» поширювало невизначеному колу осіб неправдиві відомості, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, щодо залучення авіаперевізників ТОВ «Авіакомпанія «Роза вітрів» та ПрАТ «Авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України» до туристичного продукту ТОВ «Джоін ап!» у частині здійснення авіаперевезень за напрямками Єгипет та Туреччина у визначений період часу, що могло вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) туроператорських послуг ТОВ «Джоін ап!».

Рішенням Тимчасової адміністративної колегії АМКУ від 21.06.2019 № 39 р/тк дії ТОВ «Джоін ап!» визнано порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченим ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення неправдивої інформації.

ШТРАФ — 1 500 000 ГРН

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «СКАЙПАРК ГРУП»**

Рішення ТАК АМКУ від 31.05.2019 № 31-р/тк

АМКУ визнав дії ТОВ «Скайпарк груп», які полягають у поширенні рекламної інформації в рекламних буклетах та в мережі Інтернет за посиланням <https://park-land.com.ua> про розміщення автостоянки, розрахованої на велику кількість автомобілів, поряд із будинком № 16 ЖК «Park Land» на земельній ділянці, яка не належить ТОВ «Скайпарк груп» на праві приватної власності або іншого речового права, порушенням, передбаченим ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, що можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

Зобов'язано ТОВ «Скайпарк груп» припинити порушення шляхом вилучення з рекламних буклетів зазначеної інформації про розміщення автостоянки, про що повідомити АМКУ.

ШТРАФ — 3 000 000 ГРН

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «МІЛК ВОРД»**

Рекомендації АМКУ від 26.09.2019 № 55-рк

За результатами розгляду справи про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції ТОВ «Мілк Ворд» надані обов'язкові для розгляду рекомендації.

Молоко незбиране згущене з цукром, яке виробляло товариство, містило жири немолочного походження, у той час як на його етикетках було зазначено інформацію, що воно вироблено за ДСТУ 4274:2003, умовами якого не передбачено наявності у його складі жирів немолочного походження.

Враховуючи наведене, ТОВ «Мілк Ворд» рекомендовано: вжити заходів щодо недопущення розміщення на етикетках молока незбираного згущеного з цукром, виробництва товариства з обмеженою відповідальністю «Мілк Ворд», неправдивої інформації про його виробництво відповідно до вимог ДСТУ 4274:2003, у той час як воно не відповідає його вимогам.

**ВІДПОВІДАЧ:
ТОВ «ВФ РИТЕЙЛ»**

Рекомендації АМКУ від 27.06.2019 № 46-рк

В АМКУ проведено дослідження щодо дотримання ТОВ «ВФ Ритейл» законодавства, передбаченого ст. 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

У матеріалах міститься інформація про поширення ТОВ «ВФ Ритейл», зокрема, інформації: «чесную рассрочку», «Мгновенная рассрочка», «Миттева розстрочка», «Прозора розстрочка до 25 платежів» без розміщення зірочки (посилання) на додаткову інформацію. Зважаючи на те, що реалізація товарів у розстрочку може не передбачати нарахування на користь суб'єкта господарювання відсотків на суму, що відповідає ціні товару, проданого в розстрочку, наявність гіперпосилання / зірочки тощо, що свідчить про наявність уточнювальної інформації, є необхідним елементом твердження про «РОЗСТРОЧКУ».

Поширення ТОВ «ВФ Ритейл» інформації «РОЗСТРОЧКА» (без зірочки / гіперпосилання) внаслідок обраного способу її викладення може містити неточну інформацію щодо умов отримання споживчих кредитів для придбання товарів.

АМКУ надав ТОВ «ВФ Ритейл» такі обов'язкові для розгляду рекомендації від 27.06.2019 № 46-рк: припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді поширення інформації про можливість придбання товарів, що реалізуються за рахунок кредиту від певних фінансових установ, та про умови такого кредитування, яке здійснюється способом, що може вводити в оману споживачів, та усунути причини виникнення таких порушень.

МОНІТОРИНГ ТА КОНТРОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі — Закон) набрав чинності 02 серпня 2017 року.

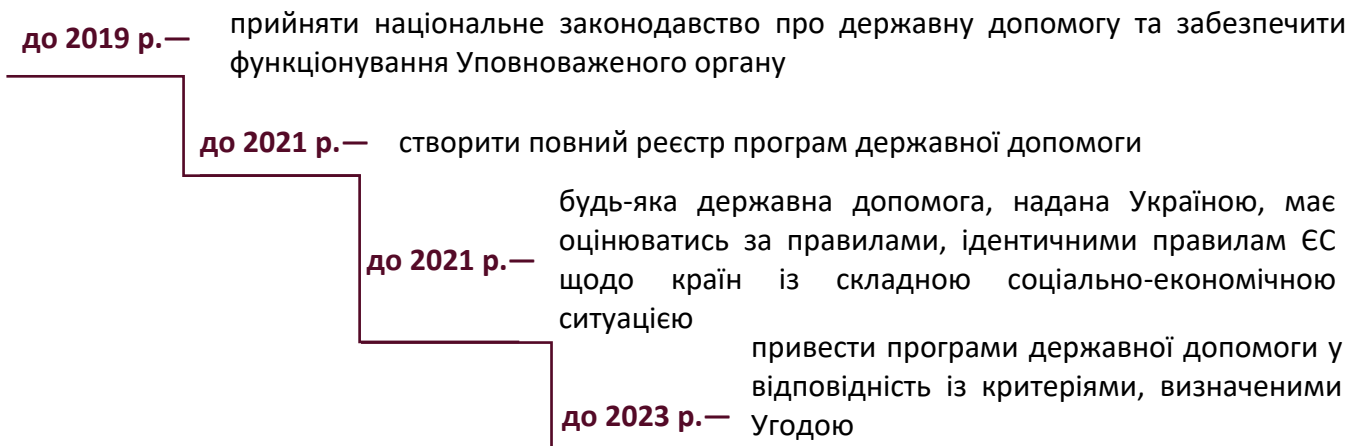
Закон було прийнято Верховною Радою України 01.07.2014 на виконання міжнародних зобов'язань України, які виникли, зокрема, внаслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі — Угода), Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

Уповноваженим органом у сфері державної допомоги є АМКУ, до повноважень якого, зокрема, належить:

- визначення належності до державної допомоги заходів із підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом;
- отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу від надавачів такої допомоги в порядку, встановленому цим Законом;
- збирання та проведення аналізу інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, вимагання від надавачів та отримувачів державної допомоги, їх посадових осіб інформації, у тому числі з обмеженим доступом, необхідної для прийняття рішень, передбачених цим Законом;
- надання роз'яснень із питань застосування законодавства у сфері державної допомоги;
- прийняття рішень про тимчасове припинення надання незаконної державної допомоги відповідно до цього Закону та про припинення й повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції;
- проведення моніторингу державної допомоги;
- розроблення та внесення в установленому порядку КМУ пропозицій щодо прийняття нормативно-правових актів із питань державної допомоги.

Відповідно до Угоди в частині впровадження системи моніторингу та контролю державної допомоги Україна має здійснити такі кроки:

Хронологія розвитку системи моніторингу і контролю державної допомоги України

Кількість повідомлень, отриманих Комітетом за 2017 — 2019 рр., од

Заходи з питань державної допомоги у 2019 році

проведено більше **7 180** консультацій із надавачами державної допомоги

проведено **13** виступів із питань надання державної допомоги на конференціях, семінарах та зустрічах

проведено **6** круглих столів, дні відкритих дверей та інші масові заходи

Протягом 2019 року АМКУ прийняв **324** рішення по суті з питань державної допомоги.

Кількість рішень щодо:

ЗАКОНОПРОЄКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВЗАЄМОДІЯ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

АМКУ розроблено, погоджено та внесено на розгляд КМУ у 2019 році:

- проект Закону України «Про внесення змін до статті 30 Податкового кодексу України щодо приведення його у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» внесено до КМУ 09.07.2019*.
- проект Закону України «Про внесення змін до статті 282 Митного кодексу України щодо приведення його у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» внесено до КМУ 02.09.2019*.
- проект постанови КМУ «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища» внесено до КМУ 02.07.2019*.

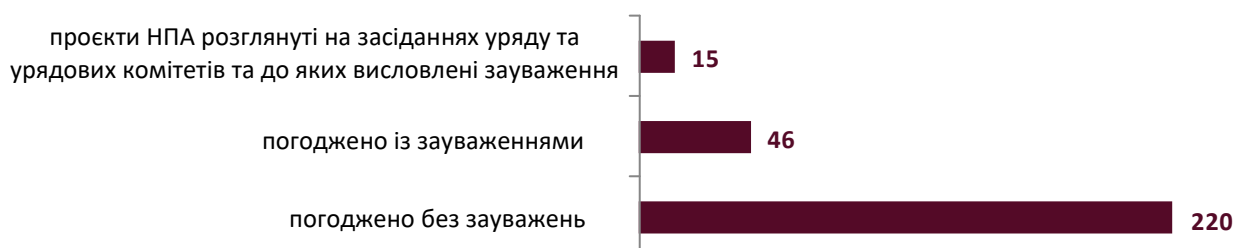
КМУ у 2019 році прийнято одну постанову, яку розроблено АМКУ:

«Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731 і від 18 липня 2007 р. № 950» від 20.11.2019 № 947. У той же час зміни, що були внесені цією постановою Кабінету Міністрів України до Регламенту Кабінету Міністрів України, були скасовані постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1066 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» без узгодження з АМКУ.

АМКУ затвердив Методику формування карти регіонального розподілу державної допомоги розпорядженням від 24.10.2019 № 20-рп.

* Відповідно до п. 2 § 40 (Повторне погодження) Регламенту КМУ зазначені законопроекти та проект постанови КМУ були повернені Секретаріатом КМУ у зв'язку з відставкою КМУ для їх повторного погодження та повторного внесення до КМУ, що, враховуючи зміни у структурі центральних органів виконавчої влади, планується завершити у 2020 році.

Погодження проектів нормативно-правових актів (НПА)

РІЧНИЙ ЗВІТ ПРО НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА 2018 РІК

Річний [звіт](#) про надання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні за 2018 рік (далі – Звіт), відповідно до вимог Закону, затверджено розпорядженням АМКУ від 29.08.2019 № 15-рп.

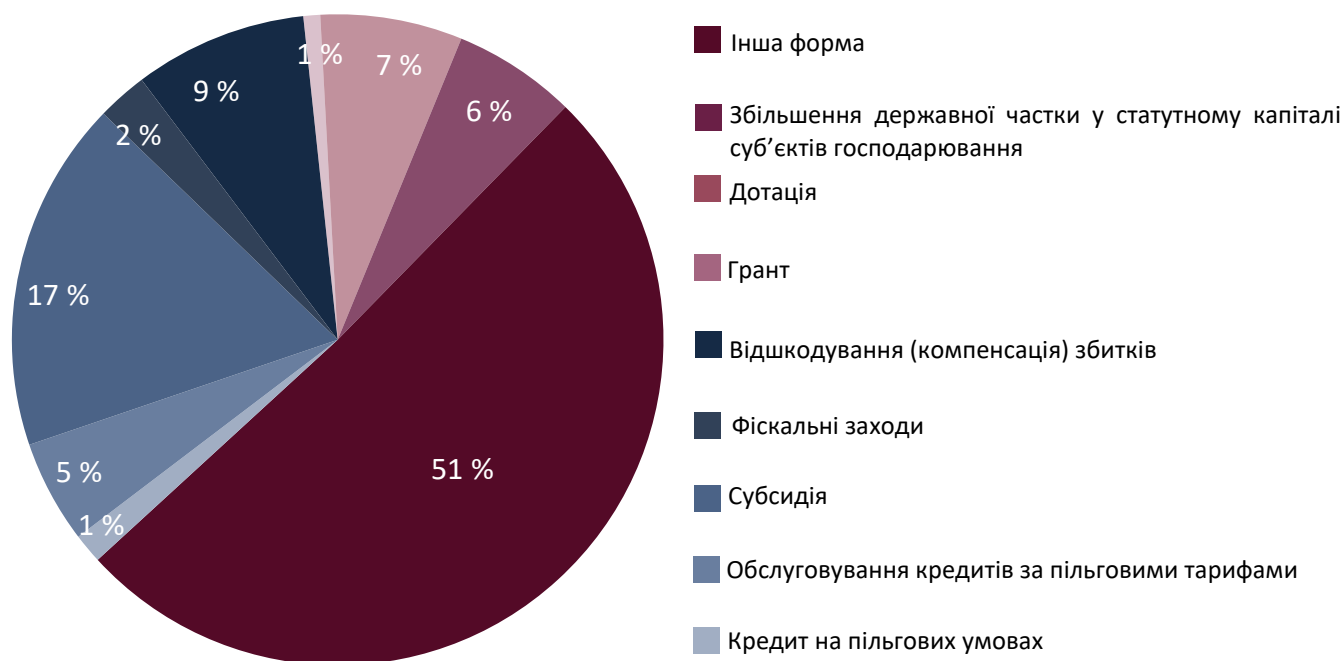
Звіт направлено Мінекономіки для передання через контактний пункт Української сторони з питань торгівлі та пов'язаних з торгівлею питань згідно з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Аналітичні дані, наведені у Звіті, ґрунтувались на інформації, отриманій АМКУ від надавачів державної допомоги.

Відповідно до Звіту:

- розмір наданої державної допомоги у 2018 році в Україні становив 648,25 млн грн, що за середнім курсом Національного банку України за 2018 рік становить 20,17 млн євро;
- державна допомога у 2018 році, за отриманими від надавачів даними, становить 0,018 % ВВП України.

Структура державної допомоги за формою допомоги у 2018 році

Структура державної допомоги за джерелами фінансування у 2018 році

РІШЕННЯ ПРО ВИЗНАННЯ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЗАЗНАЧЕНОЇ У ПОВІДОМЛЕННІ, ТАКОЮ, ЩО НЕ Є ДЕРЖАВНОЮ ДОПОМОГОЮ

Управління житлово-комунального господарства Виконавчого комітету Бердянської міської ради подало повідомлення про нову державну допомогу (вх. № 645-ПДД від 01.11.2019).

Надавач підтримки: Виконавчий комітет Бердянської міської ради.

Отримувач підтримки: комунальне підприємство електричних мереж зовнішнього освітлення «Міськсвітло» Бердянської міської ради.

Мета (ціль) підтримки: розвиток міського благоустрою: створення комфортних умов життя та відпочинку мешканців і гостей курортного міста Бердянська.

Очікуваний результат: підвищення рівня благоустрою міста, позитивний вплив на довкілля, забезпечення відповідності міста Бердянська статусу курортного міста державного значення, присвоєного місту Законом України від 11.01.2005 «Про оголошення природних територій міста Бердянська Запорізької області курортом державного значення»; забезпечення безперебійної роботи мереж зовнішнього освітлення, дорожньої інфраструктури.

Форма підтримки: відшкодування видатків на забезпечення діяльності з благоустрою; поточні трансфертні видатки на оплату заходів із забезпечення проведення обслуговування об'єктів зовнішнього освітлення вулиць та технічних засобів регулювання дорожнього руху КП ЕМЗО «Міськсвітло» БМР за рахунок коштів місцевого бюджету Бердянської міської територіальної громади Запорізької області.

Підстави для надання підтримки:

Закон України «Про благоустрій населених пунктів», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про автомобільні дороги», Закон України «Про дорожній рух».

Рішення двадцять п'ятої (позачергової) сесії Бердянської міської ради від 30.05.2012 № 5 «Про затвердження Правил благоустрою, забезпечення чистоти, порядку та додержання тиші в громадських місцях міста Бердянська в новій редакції».

Проект рішення Бердянської міської ради «Про затвердження Програми обслуговування об'єктів зовнішнього освітлення вулиць та технічних засобів регулювання дорожнього руху на 2020-2022 роки».

Тривалість підтримки: 01.01.2020 – 31.12.2022.

КП ЕМЗО «Міськсвітло» БМР є єдиним суб'єктом господарювання, який здійснює послуги з утримання та обслуговування об'єктів зовнішнього освітлення вулиць та технічних засобів регулювання дорожнього руху в межах території міста Бердянська, тому державна підтримка не надає КП ЕМЗО «Міськсвітло» БМР перевагу в наявних ринкових умовах.

Послуги КП ЕМЗО «Міськсвітло» БМР, що надаються населенню безкоштовно, не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», не беруть участі в господарському обороті, не отримують перевагу в наявних ринкових умовах, як наслідок, враховуючи, що зазначена підтримка не буде використовуватися при наданні платних послуг, не загрожуватимуть спотворенням економічної конкуренції.

 26.12.2019 на засіданні АМКУ було прийнято рішення № 861-р, яким визнано, що підтримка, яку буде надавати Управління житлово-комунального господарства Виконавчого комітету Бердянської міської ради комунальному підприємству електричних мереж зовнішнього освітлення «Міськсвітло» Бердянської міської ради відповідно до проекту рішення Бердянської міської ради «Про затвердження Програми обслуговування об'єктів зовнішнього освітлення вулиць та технічних засобів регулювання дорожнього руху на 2020-2022 роки», у формі відшкодування видатків на забезпечення

діяльності з благоустрою, а саме: утримання, технічне обслуговування об'єктів зовнішнього освітлення, світлофорів міста, оплату вартості електроенергії для освітлення міста, роботи фонтанів та світлофорів, заміну та встановлення дорожніх знаків, засобів примусового зниження швидкості дорожнього руху, відновлення та нанесення дорожньої розмітки, обсягом **136 670,9 тис. гривень, не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

ПРО ДОПУСТИМІСТЬ НОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ КОНКУРЕНЦІЇ

Управління культури Виконавчого комітету Полтавської міської ради подало повідомлення про нову державну допомогу (вх. № 514-ПДД від 15.08.2019).

Надавач підтримки: Управління культури Виконавчого комітету Полтавської міської ради.

Отримувач підтримки: комунальне підприємство «Палац дозвілля».

Мета (ціль) підтримки: підтримка та розвиток культурно-освітніх заходів; забезпечення реалізації державних програм у сфері культури на рівні міста Полтави; сприяння здійсненню виховної та культурно-освітньої роботи серед різних верств населення міста Полтави; організація культурного дозвілля та задоволення культурно-мистецьких потреб різних верств населення міста Полтави.

Очікуваний результат: розв'язання проблем національно-культурного розвитку, збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини.

Форма підтримки: субсидії, поточні та капітальні трансферти.

Підстави для надання підтримки: Міська програма розвитку культури м. Полтави на 2015 – 2019 роки, затверджена рішенням Полтавської міської ради від 30.01.2015 (зі змінами).

Тривалість підтримки: з 30.01.2015 по 31.12.2019.

За рахунок коштів місцевого бюджету забезпечуватиметься належне функціонування КП «Палац дозвілля», у результаті це підприємство набуває конкурентних переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов, зокрема тим, які б провадили аналогічну діяльність у сфері культури, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції. Отже, зазначена підтримка є державною допомогою відповідно до пункту першого частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Умови, за яких повідомлена державна допомога надаватиметься КП «Палац дозвілля», відповідають положенням національного та європейського законодавства щодо можливості визнання державної допомоги допустимою, а саме: п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону, п. «d» ч. 3 ст. 262 Угоди про асоціацію та ч. 5 ст. 53 Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014, а отже, зазначена підтримка є допустимою для конкуренції відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

21.11.2019 на засіданні АМКУ було прийнято **рішення № 765-р**, яким визнано, що підтримка, яку надає Управління культури Виконавчого комітету Полтавської міської ради комунальному підприємству «Палац дозвілля» на покриття витрат, які пов'язані з організацією культурного дозвілля та задоволення культурно-мистецьких потреб різних верств населення міста Полтави, проведенням міських та культурно-мистецьких заходів, на підставі Міської програми розвитку культури м. Полтави на 2015 - 2019 роки, затвердженої рішенням Полтавської міської ради від 30.01.2015 (зі змінами), у сумі **24 452,2 тис. гривень** із 30.01.2015 по 31.12.2019, **є допустимою державною допомогою** відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

РІШЕННЯ ПРО НЕДОПУСТИМІСТЬ НОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ КОНКУРЕНЦІЇ

Департамент житлового господарства Харківської міської ради подав повідомлення про нову державну допомогу (вх. № 815-ПДД від 25.09.2018).

Надавач підтримки: Департамент житлового господарства Харківської міської ради.

Отримувач підтримки: комунальне підприємство «Комплекс з вивозу побутових відходів» (далі - КП «Комплекс з вивозу ПВ»).

Мета (ціль) підтримки: сприяння окремим видам господарської діяльності.

Очікуваний результат: забезпечення надання послуг населенню міста зі збирання та перевезення побутових відходів у багатоквартирних будинках міста: відшкодування різниці складових тарифу; придбання основних засобів для укріплення матеріально-технічної бази підприємства шляхом внесків до статутного капіталу. Забезпечення своєчасного очищення та обслуговування урн для збирання бросового сміття, які розташовані на вулицях міста Харкова.

Форма підтримки: субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям), капітальні трансферти.

Підстави для надання підтримки: рішення 36 сесії Харківської міської ради 6 скликання від 24.12.2014 № 1779/14 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2014 рр.».

Тривалість підтримки: з 01.01.2011 - 31.12.2020.

У результаті отримання повідомленої допомоги КП «Комплекс з вивозу ПВ» набуває конкурентних переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов, зокрема ТОВ «Харків Екоресурс» і ТОВ «Мегатранс Інвест», які надають послуги з вивезення побутових відходів у місті Харкові, але не отримують підтримки з місцевого бюджету. Також Департамент житлового господарства Харківської міської ради не надав достатніх обґрунтувань того, що компенсація на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес (ПЗЕІ), є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Крім того, надавачем державної допомоги не надано підтвердних документів щодо проведення конкурсу з визначення виконавця послуг із вивезення побутових відходів, що суперечить положенням ч. 3 ст. 35-1 Закону України «Про відходи», відповідно до якої збирання та вивезення побутових відходів у межах певної території здійснюються юридичною особою, яка уповноважена на це органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

05.06.2019 на засіданні АМКУ було прийнято рішення № 390-р яким, зокрема, визнано, що державна допомога, яка надається комунальному підприємству «Комплекс з вивозу ПВ» відповідно до рішення 36 сесії Харківської міської ради 6 скликання від 24.12.2014 № 1779/14 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2014 рр.» у формі субсидій, поточних трансфертів та капітальних трансфертів для покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг із вивезення твердих побутових відходів, що становить загальний економічний інтерес, на період з 01.01.2011 по 31.12.2020 у розмірі **585 470,8 тис. гривень, є недопустимою для конкуренції** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Відповідно до ч. 3 розділу 9 цього Закону зазначена державна допомога має бути приведена у відповідність із цим Законом шляхом виконання Департаментом житлового господарства Харківської міської ради зобов'язань.

ВЗАЄМОДІЯ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ

- ✓ З метою покращення співпраці із центральними та місцевими органами влади та підвищення рівня їх обізнаності щодо державної допомоги проведено **10** регіональних семінарів за участю експертів Проєкту технічної допомоги ЄС та працівників Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги в Києві, Харкові, Дніпрі, Львові, Одесі, Вінниці, Житомирі, Ужгороді.
- ✓ АМКУ провів **6** засідань Робочої групи з питань застосування Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» під час реалізації інвестиційних проєктів міжнародних фінансових організацій (МФО), за участю представників МФО (ЄБРР, ЄІБ та НЕФКО), Міністерства фінансів України, Київської міської ради, Адміністрації морських портів України.
- ✓ АМКУ провів також **2** засідання робочої групи з підготовки законопроектів щодо приведення Податкового та Митного кодексів України у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» за участю представників Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України та експертів Проєкту технічної допомоги ЄС.
- ✓ За участю експертів Проєкту технічної допомоги ЄС та працівників Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги також проводились спеціалізовані семінари та тренінги, зокрема на теми:
  - «Застосування правил державної допомоги у сфері послуг, що становлять загальний економічний інтерес (ПЗЕІ)»;
  - «Чинна допомога, методологія організації та запровадження реєстру державної допомоги»;
  - «Попередня оцінка податкових програм державної допомоги: підсумки та пропозиції»;
  - «Досвід Латвії щодо моніторингу та контролю державної допомоги: уроки для України»;
- «Критерії допустимості державної допомоги у сферах культури, збереження культурної спадщини та аудіовізуальних творів»;
- «Критерії допустимості державної допомоги для спортивної, багатофункціональної рекреаційної інфраструктури та місцевої інфраструктури».
- ✓ У цих заходах брали участь представники Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства культури України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та міського господарства, Міністерства інформаційної політики України, Державної служби зайнятості, Державної авіаційної служби України, Державного агентства автомобільних доріг України, Державного агентства водних ресурсів України, Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України, Федерації роботодавців України, державних адміністрацій, обласних та міських рад тощо.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Департамент моніторингу і контролю державної допомоги складається з чотирьох відділів, які здійснюють роботу в напрямі реалізації повноважень АМКУ з моніторингу і контролю державної допомоги та мають власну галузеву спеціалізацію, а також аналітичний відділ.

Протягом 2019 року АМКУ продовжував співпрацю з Проєктом технічної допомоги ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги». Зокрема, експерти проєкту надавали Ad-hoc консультації щодо нотифікацій про чинні програми підтримки та про нову державну допомогу, які надходили до АМКУ.

ЕЛЕКТРОННА ПЛАТФОРМА МОНІТОРИНГУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

 Протягом 2019 року Департамент моніторингу і контролю державної допомоги забезпечував технічну підтримку **порталу державної допомоги** та наповнення інформацією рубрик «Рішення щодо державної допомоги», «Справи про державну допомогу», «Реєстр державної допомоги».

Аналітична система «Реєстр» включає в себе функцію реєстру державної допомоги та функцію електронного документообігу між надавачами державної допомоги та АМКУ.

Запроваджені форми подання повідомлень та інформації через Портал державної допомоги, а також постійна телефонна технічна підтримка надавачів державної допомоги з питань заповнення відповідних форм.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ КОНКУРЕНТНОГО НЕЙТРАЛІТЕТУ ПІД ЧАС НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Впровадження ефективної системи надання державної допомоги в Україні передбачає, зокрема, забезпечення рівного, прозорого доступу до державних ресурсів як державних, так і приватних суб'єктів господарювання, що особливо актуально для малого та середнього бізнесу. Згідно з вимогами Угоди про асоціацію повний реєстр програм державної допомоги, що існували на 02.08.2017, повинен бути складений до 2021 року. Сьогодні реєстр державної допомоги веде АМКУ на Порталі державної допомоги.

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ СУСПІЛЬСТВА ЩОДО ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Підвищення рівня громадської обізнаності щодо надання державної допомоги дозволить платникам податків побачити вартість державної допомоги, що сприятиме підвищенню дисципліни витрачання бюджетних ресурсів.

Із цією метою необхідно реалізувати програму підвищення рівня обізнаності з питань державної допомоги, яка має поширюватися на державних службовців усіх рівнів, представників бізнесу, наукової спільноти та ЗМІ, про можливий вплив державної допомоги на конкуренцію та мету впровадження в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання.

Наразі АМКУ на постійній основі здійснює консультаційну та роз'яснювальну роботу з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги. Зважаючи на необхідність здійснення інформаційної підтримки надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання, а також всебічного інформування громадськості про діяльність АМКУ, на офіційному вебпорталі АМКУ в мережі Інтернет функціонує рубрика «Державна допомога суб'єктам господарювання».

У 2019 році тривала робота АМКУ в частині адвокатування системи моніторингу та контролю державної допомоги, завдяки чому загалом ситуація щодо обізнаності органів влади, отримувачів у сфері державної допомоги покращується. Оскільки ця робота є довготривалою та комплексною, АМКУ продовжує щорічну роботу стосовно якісного підвищення загального рівня обізнаності суспільства щодо інституту державної допомоги суб'єктам господарювання.

НЕОБХІДНІСТЬ ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлює правові та інституційні принципи здійснення моніторингу та контролю державної допомоги, однак має рамковий характер. Крім того, під час вжиття АМКУ заходів із практичної реалізації в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги було виявлено низку недоліків зазначеного Закону, які стосуються, зокрема, неповної відповідності Закону *acquis* ЄС, недосконалості процесуальних процедур, а також інституційного забезпечення здійснення моніторингу та контролю державної допомоги. АМКУ продовжує роботу щодо вдосконалення Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Триває комплексна робота над новою редакцією цього закону з урахуванням пропозицій Проекту технічної допомоги ЄС, яка буде продовжуватися у 2020 році.

ПРІОРИТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ НА 2020 РІК

- Прийняття рішень відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» за результатами розгляду повідомлень про нову державну допомогу
- Удосконалення нормативно-правового регулювання сфери державної допомоги
- Складання та подання КМУ річного звіту про надання державної допомоги в Україні за 2019 фінансовий рік
- Забезпечення інформування Європейської комісії щодо надання державної допомоги в Україні згідно з вимогами Угоди про асоціацію
- Надання роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги
- Проведення різноманітних заходів з метою постійного підвищення обізнаності у сфері державної допомоги її надавачів та отримувачів

АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ

Конкуренція є основою функціонування ринкової економіки, що передбачає вільну господарську діяльність на основі принципу багатоманітності та свободи здійснення підприємницької діяльності. Основним спрямуванням конкурентної політики держави є здійснення конкурентної боротьби за допомогою добросовісних методів. АМКУ здійснює контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції та сприяє розвитку добросовісної конкуренції.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» завданням Комітету у сфері державних закупівель є здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції. Реалізацію зазначеного контролю Комітет здійснює через повноваження, визначені ст. 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», що спрямовано на запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

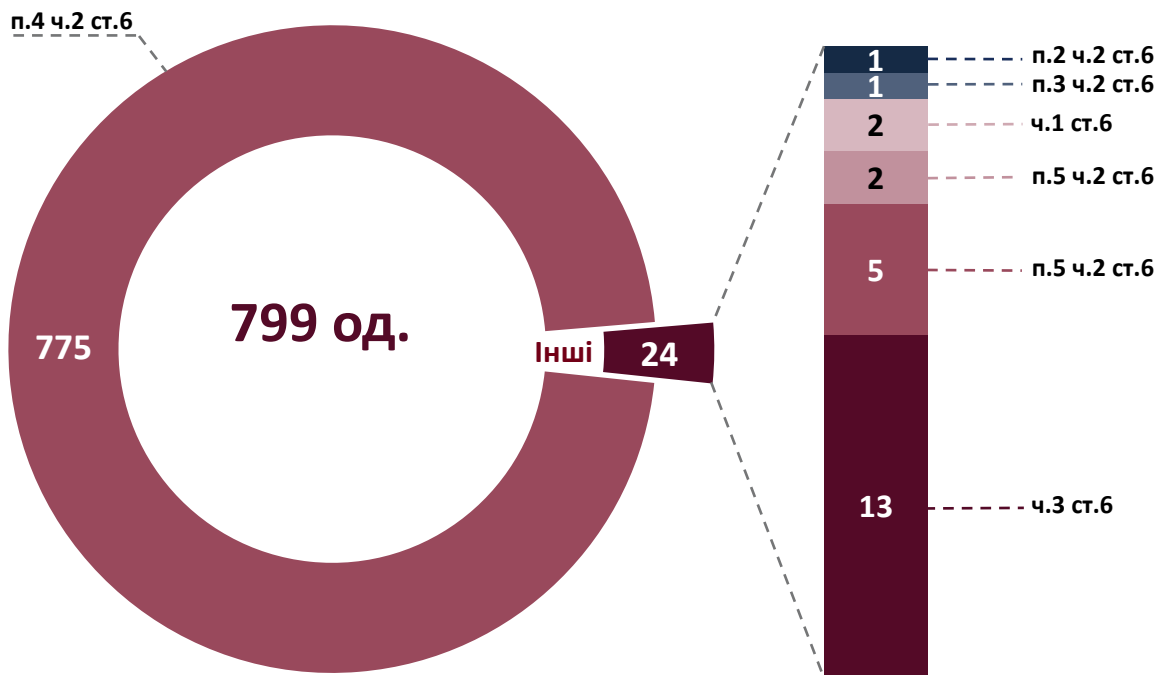
Одним із найпоширеніших видів порушень, що спотворюють конкуренцію, є антиконкурентні узгоджені дії.

Під узгодженими діями чинне законодавство розглядає укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, створення суб'єкта господарювання, об'єднання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, або вступ до такого об'єднання, а також будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання.

Законодавством України за антиконкурентні узгоджені дії передбачена відповідальність у вигляді штрафу. Максимальний розмір штрафу може становити до 10 % доходу суб'єкта господарювання за останній звітний рік. Підставою для застосування відповідальності є ст. 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

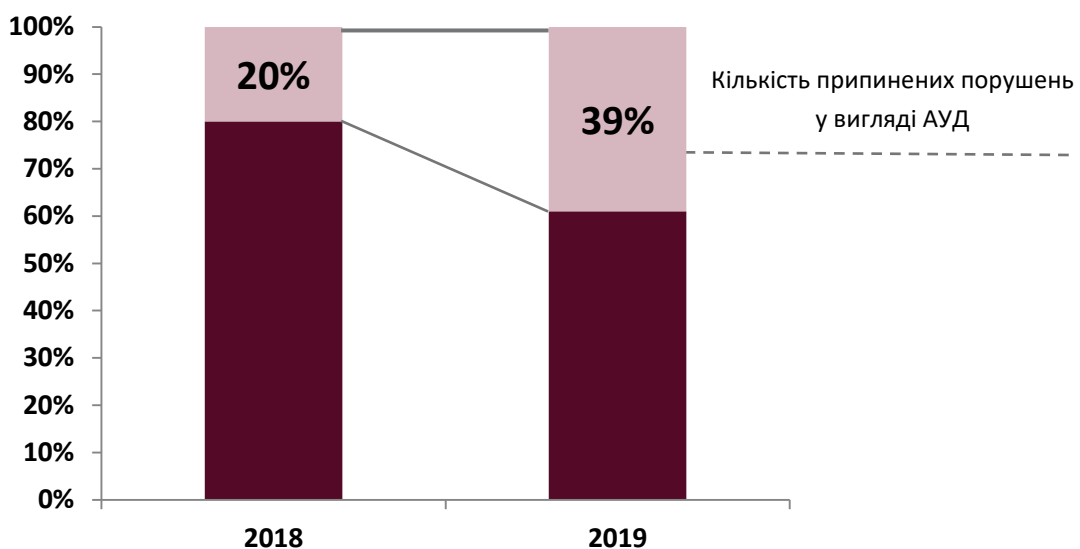
Структура порушень у вигляді антиконкурентних дій суб'єктів господарювання у 2019 році

Загальна кількість визнаних у 2019 році порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання становила 799 одиниць (у 2018 році — 263 одиниці). Із них 795 порушень припинено в межах розгляду справ, ще 4 дії, що містили ознаки антиконкурентних узгоджених дій, припинено за результатами виконання рекомендацій.

У 2019 році органами Комітету за порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання були накладені штрафи на суму 8 126 034 079 грн.

У 2019 році частка припинених Комітетом порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій становить 39 % загальної кількості припинених порушень законодавства про захист економічної конкуренції, що на 19 % більше ніж, у 2018 році.

Структура визнаних у 2019 році порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання за галузями, од.

Кваліфікація порушень	Всього	
	Кількість, од	Загальна сума накладеного штрафу, грн
Встановлення цін чи інших умов придбання або реалізації товарів (п. 1 ч. 2. ст. 6)	5	8 573 470
Спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (п. 4 ч. 2. ст. 6)	775	1 501 776 040
Усунення з ринку або обмеження доступу на ринок (вихід з ринку) інших СГ, покупців, продавців (п. 5 ч. 2 ст. 6)	2	6 523 157 440
Вчинення СГ схожих дій (бездіяльності) на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності) (ч. 3 ст. 6)	13	92 527 129
Узгоджені дії, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції (ч. 1 ст.6)	2	(рекомендації)
обмеження виробництва, ринків товарів або встановлення контролю над ними (п. 2 ч. 2. ст. 6)	1	(рекомендації)
розподіл ринків чи джерел постачання за територіальним принципом, асортиментом товарів, обсягом їх реалізації чи придбання, за колом продавців, покупців або споживачів чи за іншими ознаками (п. 3 ч. 2. ст. 6)	1	(рекомендації)
Всього	799	8 126 034 079

Ще одна категорія антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання – вчинення суб'єктами господарювання схожих дій (бездіяльності) на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності). Частка цих порушень від загальної кількості антиконкурентних узгоджених дій становить 2 %. Такі дії найчастіше мали ціновий характер і були найбільш поширені на ринках паливно-енергетичного комплексу, послуг землевпорядкування та з нерухомим майном.

Також органи Комітету припиняли порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді інших видів антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються, зокрема, встановлення цін чи інших умов придбання або реалізації товарів, усунення з ринку або обмеження доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, покупців, продавців, обмеження виробництва, ринків товарів або встановлення контролю над ними, розподіл ринків чи джерел постачання за територіальним принципом, асортиментом товарів, обсягом їх реалізації чи придбання, за колом продавців, покупців або споживачів чи за іншими ознаками.

Структура визнаних у 2019 році порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання за галузями, од.

АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СПОТВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОРГІВ

Порушення законодавства про захист економічної конкуренції у сфері публічних закупівель зазвичай належать до найсерйозніших порушень. Органи із захисту конкуренції в усьому світі посилюють увагу з метою виявлення та припинення таких порушень.

Шкідливі наслідки порушень у сфері публічних закупівель цілком очевидні. Держава та споживачі отримують перевагу від конкуренції за рахунок нижчих цін та кращих продуктів і послуг. Коли у сфері закупівель реалізується домовленість про обхід конкуренції шляхом таємної змови, споживачі та держава втрачають ці переваги. Конкурентний процес діє лише тоді, коли конкуренти встановлюють ціни незалежно один від одного, а Замовник не обмежує конкуренції.

Таємні картельні домовленості у сфері закупівель – це пряме порушення принципів конкуренції, що загалом визнається як найбільш шкідливе з усіх типів антиконкурентної поведінки.

Найбільша кількість порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій у 2019 році була визнана органами Комітету на ринках будівництва та будівельних матеріалів, агропромислового комплексу, промисловості та транспорту. Частка таких порушень становила **25,9, 16,7, 11,1 та 7,3 %** загальної кількості таких порушень відповідно.

Разом із тим, з метою забезпечення реалізації норм ст. 17 Закону України «Про публічні закупівлі», на вебпорталі Комітету в рубриці «Діяльність у сфері публічних закупівель» містяться [зведені відомості](#) про рішення органів Комітету щодо визнання вчинення суб'єктами господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій (передбачених п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 [Закону України «Про захист економічної конкуренції»](#)), які стосувалися спотворення результатів торгів (тендерів), а також щодо можливого подальшого судового розгляду цих рішень, їх перевірки, перегляду органами АМКУ.

ПРИКЛАДИ ПРИЙНЯТИХ РІШЕНЬ

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «ВІЗИТ», ТОВ «УКРПРОДАКОРД ОР», ТОВ «ВІЙСЬКТОРГ», ТОВ «ГЕРУС-ГРУП», ТОВ «ПРОДВСЕСВІТ», ТОВ «ЧАС МРІЙ», ТОВ «ТРАНС ЛОГІСТИК ЦЕНТР», ТОВ «РЕКТАН», ТОВ «ЛАТОРИЦА-ТЕМП», ТОВ «ВАЛЕТА С», ПП «ЗБАЛАНСОВАНЕ ХАРЧУВАННЯ», ТОВ «ВКФ «САВА» (ТОВ «СТРАТТОН СІЛЬВЕР»), ТОВ «РЕГІОНАЛЬНА КЕЙТЕРИНГОВА КОМПАНІЯ», ТОВ «АВІКА», (ТОВ «СТРАТТОН ІНФО»), ТОВ «АРТА ГРУП», ПП «АРТЕС-СОЮЗ», НВФ «ІСТОК-ДНЕПР», ТОВ «СТАТПОСТАЧ», ТОВ «ОЛЬМІРА», ПП «ІНТЕРА», ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ ДЕЛІКАТЕС»

Рішення АМКУ від 04.04.2019 № 200-р

Вчинено порушення, передбачені п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю послуг із забезпечення харчування за контрактом у Київській, Житомирській, Чернігівській, Полтавській, Сумській, Черкаській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Волинській, Харківській, Донецькій, Луганській, Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, проведених Міністерством оборони України (ідентифікатори закупівлі в системі «Prozorro»: UA-2016-02-22-000325-b; UA-2016-02-22-000319-b; UA-2016-02-22-000316-b; UA-2016-02-22-000310-b; UA-2016-02-22-000309-b; UA-2016-02-22-000303-b).

Загальна сума накладеного штрафу – 869 265 651 грн

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «ЮРОМАШ», ТОВ «ГОЛЕКС

Рішення АМКУ від 03.09.2019 № 583-р

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Шарнірно-зчленований самоскид вантажопідйомністю 55 тон», проведених філією «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» ПАТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» (ідентифікатори закупівлі в системі «Prozorro»: UA-2017-12-20-000968-с та UA-2018-01-04-00345-а).

Загальна сума накладеного штрафу – 67 100 086 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «КОРУМ УКРАЇНА»,
ПАТ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ «ГІРНИЧІ МАШИНИ»

Рішення ТАК АМКУ від 15.10.2019 № 61-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – Врубкові машини для добування вугілля чи гірських порід та Елеватори та конвеєри, проведених ДП «Львіввугілля» (ідентифікатори закупівлі в системі «Prozorro»: UA-2017-06-30-001927-b, UA-2017-07-18-000176-a, UA-2017-09-28-001474-c).

Загальна сума накладеного штрафу – 56 481 548 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «СПЕЦБУД-ПЛЮС»,
ТОВ «ПІВНІЧНО-УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ АЛЬЯНС»

Рішення ТАК АМКУ від 19.06.2019 № 38-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Реконструкція транспортної розв'язки на перетині проспекту Перемоги з вул. Гетьмана у Солом'янському та Шевченківському районах м. Києва», проведених КП «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва» (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2018-02-21-000440-a).

Загальна сума накладеного штрафу – 112 000 000 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «СПЕЦБУД-ПЛЮС»,
ТОВ «ПІВНІЧНО-УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ АЛЬЯНС»

Рішення ТАК АМКУ від 07.05.2019 № 27-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Роботи по об'єкту «Будівництво лікувально-реабілітаційного корпусу ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М.М.Амосова НАМН України» за адресою: вул. Амосова, 6 в Солом'янському районі м. Києва», проведених ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М.М.Амосова Національної Академії медичних наук України» (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2018-03-30-001511-a).

Штраф – 119 350 000 грн

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Реконструкція з прибудовою будівель і споруд гімназії № 59 імені О.М.Бойченка, вул. Велика Китаївська, 85 в Голосіївському районі м. Києва», проведених КП капітального будівництва, реконструкції та інвестицій «Голосіїво-будінвест» (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2018-05-03-001651-b).

Штраф – 30 580 000 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ДОРЛІДЕР», ПП «ПОЛТАВБУДЦЕНТР»

Рішення ТАК АМКУ від 19.06.2019 № 37-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачені п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю поточного та/або капітального ремонту в м. Миколаєві, проведених Департаментом ЖКГ Миколаївської міської ради (ідентифікатори закупівель у системі «Prozorro»: UA-2017-03-29-001326-b, UA-2017-03-30-000264-b, UA2017-03-30-000751-b, UA-2017-03-30-000493-b, UA-2017-04-06-002007-b, UA-2017-04-06-001997-b, UA-2017-04-06-001983-b, UA-2017-04-06-001942-b, UA-2017-03-29-000414-b, UA-2017-03-29-002453-b, UA-2017-03-30-000936-b, UA-2017-04-06-002014-b, UA-2017-06-16-000779-a, UA2017-06-16-000907-a, UA-2017-06-16-000776-a, UA-2017-06-16-000714-a).

Загальна сума накладеного штрафу – 15 799 320 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
**ТОВ «УПЕК-ТРЕЙДИНГ», ТОВ «ФІРМА МЕГАНОМ»,
ПРАТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПІДШИПНИКОВИЙ ЗАВОД»**

Рішення АМКУ від 21.03.2019 № 175-Р

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «вальниці/підшипники кулькові чи роликові (підшипники кочення роликові радіальні з короткими циліндричними роликами)» та «частини вальниць/підшипників, зубчастих передач, механічних передач (сепаратор до підшипників кочення роликових радіальних з короткими циліндричними роликами та сепаратори до роликових підшипників)», проведених державним підприємством матеріально-технічного забезпечення залізничного транспорту України «Укрзалізничпостач» та філією «Центр забезпечення виробництва» ПАТ «Українська залізниця» [оголошення № 101008, оприлюднене на вебпорталі Уповноваженого органу, бюлетень від 31.03.2015 № 223 (31.03.2015); оголошення № 120181, бюлетень від 24.04.2015 № 240 (24.04.2015); оголошення № 120194, бюлетень від 24.04.2015 № 240 (24.04.2015) та оголошення № 263507, бюлетень від 30.12.2015 № 411/1/1 (30.12.2015)].

Загальна сума накладеного штрафу – 10 411 108 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
**ПАТ «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ЖИТЛОПРОМБУД-8»,
ТОВ «ІНВЕСТ - БУД»**

Рішення ТАК АМКУ від 26.12.2019 № 97-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Реконструкція Миколаївського міського палацу культури «Молодіжний» по вулиці Васляєва, 1 у м. Миколаїв», проведenu Миколаївським міським палацом культури «Молодіжний» (ідентифікатор закупівлі UA -2017-08-23-001549-a).

Штраф – 6 990 532 грн

ВІДПОВІДАЧІ:

**ПВКФ «ФІАЛКА», ТОВ «УКРБУДРЕММОНТАЖ ІНЖИРІНГ»,
ТОВ «СТИЛЬ ДЕКОР», ТОВ «ЕЛІКОН»**

Рішення ТАК АМКУ від 19.07.2019 № 52-Р/ТК**Порушення № 1**

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів «Реконструкція очисних споруд продуктивністю 1500м³/добу в м. Березне Рівненської області», проведених Департаментом з питань будівництва та архітектури Рівненської обласної державної адміністрації (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2016-09-13-000136-a).

Штраф – 9 796 000 грн

Порушення № 2

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів «Добудова незавершеного будівництва приміщень на вул. Драгоманова, 7 в м. Рівне під управління праці та соціального захисту населення Рівненського міськвиконкому, в тому числі проектні роботи», проведених Управлінням капітального будівництва Виконавчого комітету Рівненської міської ради (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2016-09-19-000989-c).

Штраф – 8 743 000 грн

ВІДПОВІДАЧІ:

**АТ «НВП «СЕМЗ»,
ТОВ «НТЦ «ПРИВІД»**

Рішення ТАК АМКУ від 12.06.2019 № 32-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачені п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю - «Послуги з модернізації тягових електричних машин електровозів ДСЗ», «Послуги з ремонту електричних машин локомотивів», «Ремонт електричних машин МВРС (3 лоти)», «Послуги з ремонту електричних машин електровозів ДСЗ», «Послуги з ремонту лінійного обладнання локомотивів (Послуги з ремонту електричних машин НБ-418кб)», «Послуги з ремонту електричних машин електровозів серії ДЕ1 та тепловозів серій ЧМЕЗ, 2ТЕ116 при проведенні поточного ремонту локомотивів» та «Послуги з ремонту лінійного обладнання локомотивів (Послуги з ремонту електричних машин ТЕ-006, НБ-514, ДК-806 (3 лоти)», проведених регіональними філіями «Південно-Західна залізниця», «Львівська залізниця», «Південно-Західна залізниця», «Одеська залізниця», «Придніпровська залізниця» ПАТ «Укрзалізниця» (ідентифікатори закупівель у системі «Prozorro»: UA-2016-05-24-000076-b, UA-2016-07-27-000340-b, UA-2016-08-25-000258-a, UA-2016-07-25-000443-b, UA-2016-09-16-000956-c, UA-2016-08-04-000153-c та UA-2016-09-16-000492-b)

Штраф – 7 032 773 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «ДОНЕНЕРГОЕКСПОРТ»,
ТОВ «ТРИАЛ ТРЕЙД»

Рішення ТАК АМКУ від 07.08.2019 № 57-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Профіль типу СВП-27, Профілі незамкнуті, шпунтові палі та конструктивні 12 елементів залізничних і трамвайних колій, зі сталі, гарячого оброблення за кодом ДК 016:2010-24.10.7, (профілів за кодом CPV за ДК 021:2015 – 44334000-0)», проведених державним підприємством Красноармійськвугілля» (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2016-11-28-000720-a).

Штраф – 4 510 600 грн

ВІДПОВІДАЧІ
ТОВ «ВІБЕРЕ БЕНЕ 2»,
ТОВ «НБК «УКТРАНСКОМ»

Рішення ТАК АМКУ від 18.06.2019 № 36-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю - комп'ютерне обладнання для кабінетів початкової школи, навчальне обладнання для оснащення кабінетів хімії, біології, географії, математики та фізики, приладів для вимірювання витрат, рівня та тиску рідин і газів, проведених КЗ «Нововодолазький санаторний навчально-виховний комплекс» та КЗ «Харківський санаторний навчально-виховний комплекс № 1» Харківської обласної ради, відділами освіти Харківської, Вовчанської, Борівської, Дергачівської, Зачепилівської, Краснокутської, Куп'янської, Барвінківської та Шевченківської районних державних адміністрацій Харківської області, (ідентифікатори закупівель у системі «Prozorro»: UA-2017-10-27-001203-с, UA-2017-10-30-000694-b, UA-2017-09-04-000371-с, UA-2017-09-04-000604-a, UA-2017-09-04-000585-a, UA-2017-07-31-001112-b, UA-2017-07-17-001220-b, UA-2017-07-17-000041-a, UA-2017-06-27-002070-b, UA-2017-06-22-001572-b, UA-2017-06-16-000524-с, UA-2017-06-12-002271-b)

Штраф – 3 204 406 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «БОРИСПІЛЬ ПРОМІНВЕСТ»,
ТОВ «ТРАНСПРОМСЕРВІС»

Рішення ТАК АМКУ від 26.12.2019 № 99-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів конкурсів, під час участі в конкурсі на закупівлю квартир на умовах пайової участі та на вторинному ринку в регіонах України за лотом № 1 [оголошення № 286/7/7202-НЕР у газеті «Народна армія» від 30.11.2017 № 48 (5528) та № 286/7/7203-НЕР від 30.11.2017, розміщене на вебсайті Міністерства оборони України], проведеному Міністерством оборони України.

Штраф – 3 000 000 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «ВЕГА-БУД»,
ТДВ «СПЕЦБУД-3»

Рішення ТАК АМКУ від 19.07.2019 № 50-Р/ТК

Порушення № 1

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Капітальний ремонт зливної каналізації по вул. Різдвяній – вул. Піскуновській (код ДК 021:2015 «45231000-5 – Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач)», проведених Департаментом будівництва та шляхового господарства Харківської міської ради (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2017-06-30-001042-b).

Штраф – 770 000 грн

Порушення № 2

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «Капітальний ремонт дороги та тротуарів по вул. Харківська від перехрестя вул. Леонова до вул. Робоча в м. Чугуєві Харківської області (код ДК 021:2015 «452330009 – Будівництво, влаштування фундаменту та покриття шосе, доріг)», проведених Управлінням житлово-комунального господарства та екології Чугуївської міської ради (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2017-07-25-000824-b).

Штраф – 1 925 000 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «БОРИСПІЛЬ ПРОМІНВЕСТ»,
ТОВ «ТРАНСПРОМСЕРВІС»

Рішення ТАК АМКУ від 22.08.2019 № 59-Р/ТК

Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – запасні частини до пасажирських вагонів, проведених філією «Центр забезпечення виробництва» ПАТ «Укрзалізниця» (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2016-12-13-002130-b)

Штраф – 2 350 000 грн

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «УКРАЇНСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ БУДІВНИЦТВА»,
ТОВ «АГЕНТСТВО КОМПЛЕКСНИХ РІШЕНЬ «СИСТЕМА»

Рішення ТАК АМКУ від 19.07.2019 № 49-Р/ТК

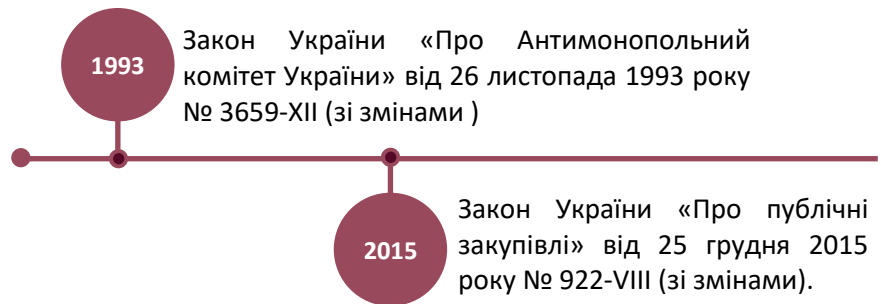
Вчинено порушення, передбачене п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю – «код ДК 021:2015 «50220000-3 – Послуги з ремонту, технічного обслуговування залізничного транспорту і пов'язаного обладнання та супутні послуги», проведених регіональною філією «Південна залізниця» ПАТ «Українська залізниця» (ідентифікатор закупівлі в системі «Prozorro» UA-2017-07-18-000263-с).

Штраф – 1 692 225 грн

ДІЯЛЬНІСТЬ АМКУ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади встановлює Закон України «Про публічні закупівлі» (надалі – Закон).

Законом на АМКУ покладено функції органу оскарження.

Відповідно до ст. 8 Закону АМКУ, як органом оскарження у сфері публічних закупівель, з метою неупередженого та ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі, утворена Постійно діюча адміністративна колегія АМКУ з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – Колегія). Рішення Колегії приймаються від імені АМКУ.

Порядок оскарження процедур закупівель та розгляду Колегією відповідних скарг визначений ст. 18 Закону.

→ 2020 Крім того, у квітні 2020 року набирає чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель» від 19 вересня 2019 року № 114-IX, яким внесено суттєві зміни до чинного Закону, у тому числі в частині оскарження (зміна розміру та способу внесення плати за подання скарги, встановлення строку виконання рішення органу оскарження, відсутність можливості відкликати скаргу, зміна строку розгляду скарги тощо).

За результатами розгляду скарг, у разі виявлення ознак порушень під час проведення процедур закупівель, орган оскарження направляє матеріали скарг до відповідних органів влади для подальшого реагування. Зокрема, у 2019 році направлено 44 зазначених листи.

КОЛЕГІЯ АМКУ — ОРГАН ОСКАРЖЕННЯ. МІФИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Що може зробити Колегія АМКУ	Що не може зробити Колегія АМКУ
☒ Зобов'язати Замовника внести зміни до тендерної документації	☐ Встановити підробку документа
☒ Зобов'язати Замовника відмінити процедуру закупівлі	☐ Визначити переможця закупівлі
☒ Зобов'язати Замовника скасувати рішення про відхилення учасника	☐ Зобов'язати укласти договір
☒ Зобов'язати Замовника скасувати рішення про визначення переможця	☐ Встановити вимоги в тендерній документації
☒ Зобов'язати Замовника скасувати рішення про допущення учасника до аукціону	☐ Встановити очікувану вартість закупівлі
	☐ Перевірити весь процес закупівлі
	☐ Встановити факт антиконкурентних дій учасників
	☐ Встановити факт змови між учасником та замовником

АМКУ — СИСТЕМА PROZORRO. ХТО ЗА ЩО ВІДПОВІДАЄ

Колегія АМКУ

- Приймає рішення про прийняття скарг до розгляду / залишення без розгляду / припинення розгляду
- Розглядає скаргу протягом 15 робочих днів (для потреб оборони – протягом 10 робочих днів)
- Перевіряє закупівлю за інформацією, поданою в скарзі та електронній системі
- Може зобов'язати замовника внести зміни до тендерної документації
- Може зобов'язати замовника скасувати рішення про допущення до аукціону чи рішення про відхилення пропозицій
- Може зобов'язати замовника відмінити процедуру
- Може зобов'язати замовника скасувати рішення про визначення переможця

Система ProZorro

- Формує реєстраційну картку скарги
- Надсилає скаргу замовнику й Колегії АМКУ
- Призупиняє електронний аукціон
- Не оприлюднює договору та звіту про результати закупівлі під час процедури оскарження
- Надсилає повідомлення замовнику та скаржнику
- Призначає нову дату та час електронного аукціону.

ТОП – СКАРЖНИКИ Й ЗАМОВНИКИ ТЕНДЕРІВ, ЯКІ ЗВЕРТАЛИСЬ У 2019 РОЦІ*

*за даними модуля VI Prozorro

ЗАМОВНИКИ

УЗ в особі філії «Центр забезпечення виробництва»

Міністерство оборони України

УЗ в особі філії «Південна залізниця»

УЗ в особі філії «Центр будівельно-монтажних робіт»

Служба автомобільних доріг у Київській області

СКАРЖНИКИ

ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС»

ТОВ «БЛАГОГАЗЗБУД»

ТОВ «ЕКОТЕХІНВЕСТ»

ТОВ «БУД ПРОМ ЛАЙН»

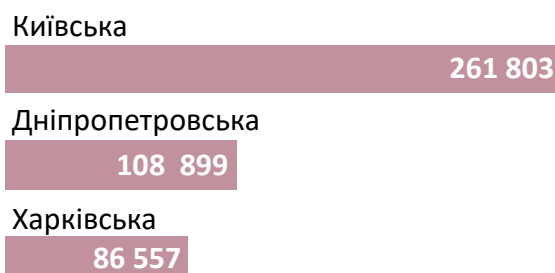
ТОВ «ЛЬВІВГАЗЗБУТ»

ТОП-5 СФЕР ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТРУКТУРІ ОСКАРЖЕНЬ У 2019 р*

- Будівельні та ремонтні роботи
- Паливно-енергетичний комплекс
- Транспортне обладнання
- Продукти харчування
- Медичне обладнання та фармацевтика

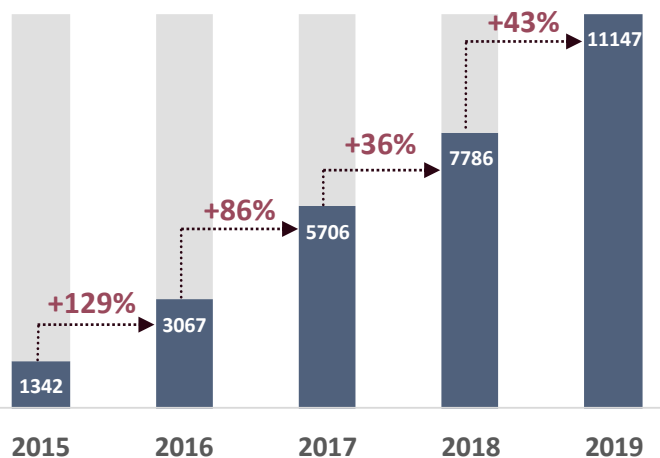
ТОП-3 ОБЛАСТІ (ЗА КІЛЬКІСТЮ ОРГАНІЗАТОРІВ ЗАКУПІВЕЛЬ)

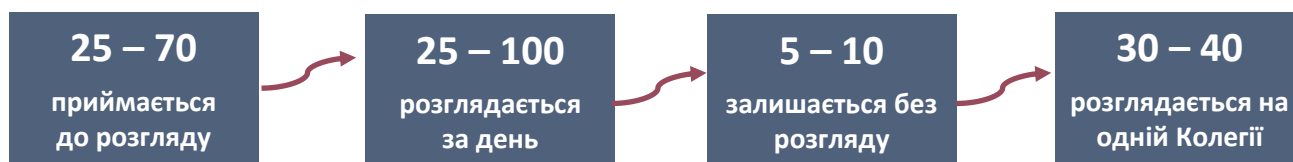
ДІЯЛЬНІСТЬ ПОСТІЙНО ДІЮЧОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗА 2019 РІК

- Розглянуто скарг на процедури закупівлі, очікувана вартість яких становить **268,4 млрд грн**
- Зобов'язано усунути порушення на закупівлях, загальна очікувана вартість яких становить **112,9 млрд грн**
- З 2015 року кількість скарг постійно зростає. У 2019 році до АМКУ **надійшло 11 147** скарг, що на 43 % більше, ніж за попередній період
- Із загальної кількості отриманих скарг **9 735 — з оплатою.**

Статистика надходжень скарг за 2015 – 2019 рр.

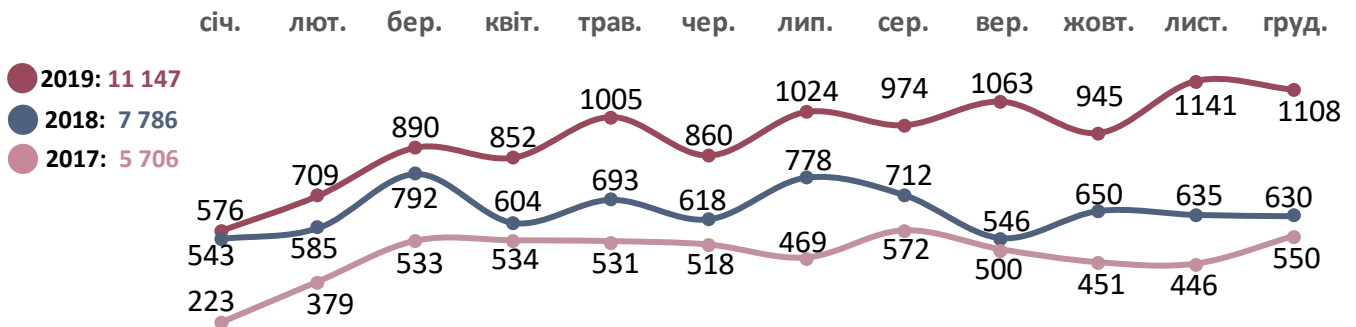

Скільки скарг щоденно опрацьовує Колегія АМКУ?

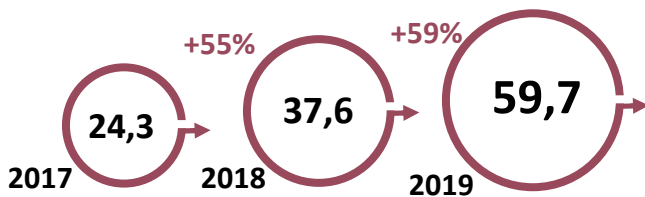

Кількість скарг, що надійшли за 2017 — 2019 рр. помісячно, од.

Сума коштів, сплачених за подання скарги за 2017 — 2019 рр., млн грн

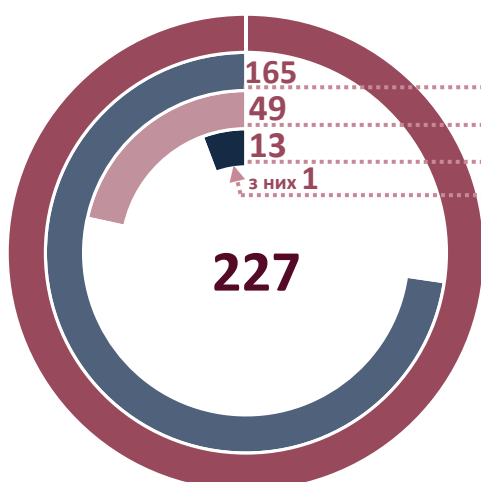
- ✓ Сума коштів, сплачених за подання скарги — **59,65 млн грн**
- ✓ Кількість прийнятих рішень — **19 595**
- ✓ Проведено засідань Колегії — **271**

СТРУКТУРА РОЗГЛЯНУТИХ СКАРГ

Статистичні дані щодо оскарження до суду рішень Постійно діючої адміністративної колегії АМКУ з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, прийнятих у 2019 році.

РІШЕННЯ КОЛЕГІЇ, ОСКАРЖЕНІ ДО СУДУ

Знаходяться на розгляді в суді першої інстанції (призначено розгляд або в письмовому провадженні)

Залишено без змін
Скасовано судом
Скасовано судом остаточно

Питома вага оскаржених рішень до суду в загальній кількості рішень — **1 %**

ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ КОМІТЕТОМ БУЛИ ВИЯВЛЕНІ ТАКІ НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНІ ПОРУШЕННЯ / ПОМИЛКИ ЗАМОВНИКІВ ТА УЧАСНИКІВ ПРОЦЕДУР ЗАКУПІВЕЛЬ:

Порушення Zamовників

- ✓ обрання не тієї процедури закупівлі;
- ✓ встановлення в тендерній документації дискримінаційних умов під час визначення кваліфікаційних критеріїв до учасників;
- ✓ встановлення в тендерній документації дискримінаційних умов у частині технічних вимог до предмета закупівлі, яким відповідає лише один виробник;
- ✓ встановлення в тендерній документації «прихованих» вимог до учасників у розділах, які не мають відношення до змісту пропозиції;
- ✓ дискримінаційний підхід у частині відхилення тендерних пропозицій одних учасників, пропозиції яких не відповідають умовам документації, та допуск до аукціону / визначення переможцем учасника, пропозиція якого також не відповідає умовам документації;
- ✓ відхилення пропозицій переможців через ненадання ними зразків продукції, які відповідно до вимог Закону не є складовою пропозиції та не можуть бути підставою для відхилення;
- ✓ відхилення за процедурою «євроторгів» пропозицій учасників через невідповідність умовам документації після проведення аукціону;
- ✓ відхилення переможців торгів через ненадання / невідповідність документів, які не передбачені Законом для їх надання, після проведення аукціону.
- ✓ не передбачені Законом для їх надання, після проведення аукціону;
- ✓ неналежне планування закупівель.

Помилки Учасників:

- ✓ пропущення строків оскарження;
- ✓ оскарження вимог тендерної документації під час оскарження результатів процедури закупівлі;
- ✓ ненадання документів / надання інших документів, ніж вимагались у тендерній документації;
- ✓ ненадання додатків до документів, які визначені як його невід'ємна частина (додатки до договорів, додатки до ліцензій, дозволів, реєстраційних посвідчень тощо);
- ✓ помилки під час оформлення банківських гарантій: відсутність посилання на відповідну тендерну документацію або відсутність договору, яким визначаються умови та порядок виплати тендерного забезпечення;
- ✓ ненадання у статусі переможця документів, передбачених Законом для переможця відповідно до ст. 17 Закону, у порядку, встановленому тендерною документацією.

ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ПОРУШЕНЬ ЗАМОВНИКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТОРГІВ

1. ВИБІРКОВИЙ ПІДХІД

СКАРЖНИК:

ТОВ «КОМПАНІЯ «ГАМАЮН»

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-09-06-000894-c>

Замовник

Управління освіти, культури та спорту Овідіопольської РДА Одеської області

Предмет закупівлі

Шкільні меблі

Результат розгляду порушення

Скаржник оскаржує відхилення своєї пропозиції та визначення переможця. Скаржник не надав необхідних банківських документів (підтвердження своєї платоспроможності) та не підтвердив відсутність банківських боргів. Тому в цій частині його скаргу було правомірно відхилено.

Разом із тим Замовник визначив Переможцем суб'єкта, який також не надав документів на підтвердження відповідності товару державним нормам і можливості використовувати його в навчальних закладах.

Тому Колегія скасувала рішення про визначення переможця процедури закупівлі.

2. ВКЛЮЧЕННЯ ЕКСКЛЮЗИВНИХ ПОЗИЦІЙ ЛИШЕ ОДНОГО ВИРОБНИКА

СКАРЖНИК:

ТОВ «ВІЛЛА-ФАРМ»

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-08-08-000508-a>

Замовник

Одеський національний медичний університет

Предмет закупівлі

фармацевтична продукція

Результат розгляду порушення

Скаржник оскаржує дискримінаційні дії Замовника щодо об'єднання шести лікарських препаратів в один лот.

З'ясовано, що об'єднання найменувань у предметі закупівлі порушує принцип конкурентоспроможних торгів, а саме «одне найменування – один лот».

У такому форматі закупівлі можуть брати участь лише ті учасники, які запропонують усі, без винятку, види зазначених препаратів.

Крім того, встановлено, що один із шести препаратів – ТІОПЕНТАЛ у зазначеному дозуванні виробляє лише ПАТ «Київмедпрепарат».

Такі умови надають переваги суб'єктам господарювання, у портфелі яких є ТІОПЕНТАЛ, та дискримінують інших, у тому числі Скаржника.

Рішення Колегії: зобов'язати Замовника внести зміни до тендерної документації за процедурою закупівлі.

3. НЕНАДАННЯ / НЕВІДПОВІДНІСТЬ ДОКУМЕНТІВ

СКАРЖНИК:

ТОВ «КОМФОРТ ТА КОМУНІКАЦІЇ»

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2018-06-04-000087-c>

Замовник

ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» в особі відокремленого підрозділу «Запорізька атомна електрична станція»

Предмет закупівлі

Вентиляційне обладнання (вентилятори)

Результат розгляду порушення

Скаржник не погоджується з рішенням Замовника про відхилення його Пропозиції. Колегія з'ясувала, що в процесі проведення аукціону переможцем було знижено ціну пропозиції порівняно з початковою ціною.

01.08.2018 тендерний комітет Замовника прийняв рішення укласти договір із переможцем торгів — Скаржником. Після чого Скаржник мав надати протягом 5 днів, з дати оприлюднення на вебпорталі Уповноваженого органу, повідомлення про намір укласти договір, певні документи та остаточну цінову пропозицію, що він і зробив 03.08.2018.

Замовник пояснив, що спирався на дату завантаження зниженої цінової пропозиції — 27.07.2018, яку Переможець, за його словами, надав ще до рішення тендерного комітету від 01.08.2018. Кінцевим строком для подання тендерних пропозицій було встановлено 21.06.2018, аукціон відбувся 22.06.2018.

Після закінчення строку тендерні пропозиції не приймаються, Законом передбачено їх автоматичне повернення. Тобто, відповідно до Закону, завантажений файл «Форма цінової пропозиції остаточна.pdf», де зазначено загальну вартість за всіма позиціями 983 998,80 грн від 27.07.2018, вважається недійсною тендерною пропозицією. Тому Колегія зобов'язала Замовника скасувати рішення про відхилення тендерної пропозиції Скаржника та рішення про визначення іншого переможця.

4. ВІДХИЛЕННЯ ЗА ПРОЦЕДУРОЮ «ЄВРОТОРГІВ / ПРЕКВАЛІФІКАЦІЇ»

СКАРЖНИК:

ТОВ «КОМПАНІ «ПЛАЗМА»

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-04-24-003362-b>

Замовник

КП Виконавчого органу Київської МР (КМДА) «СПОРТИВНИЙ КОМПЛЕКС»

Предмет закупівлі

машини для шліфування льоду на ковзанках

Результат розгляду порушення

За процедурою євроторгів головним критерієм визначення переможця є повна відповідність умовам технічної документації.

Замовник ухвалив рішення про відхилення тендерної пропозиції Скаржника через невідповідність вимогам тендерної документації. Зокрема, недання копії паспорта сертифікованого працівника. Хоча раніше Замовник допустив учасника до аукціону.

Тому Колегія зобов'язала скасувати рішення про відхилення тендерної пропозиції ТОВ «КОМПАНІ «ПЛАЗМА» та рішення про визначення ТОВ «ТЕХСТАНДАРТ ЛТД» переможцем процедури закупівлі.

5. НЕНАДАННЯ ПЕРЕМОЖЦЯМИ ЗРАЗКІВ ПРОДУКЦІЇ

СКАРЖНИК:
ФОП МАРЧЕНКО ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ
<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-10-17-001672-b>

Замовник

Комунальний заклад «Запорізька обласна школа вищої спортивної майстерності»
Запорізької обласної ради

Предмет закупівлі

Спортивні костюми для тренувань

Результат розгляду порушення

Замовник дискваліфікував Скаржника через невиконання технічних вимог. Хоча у складі Пропозиції Скаржника надано підтвердження відповідності технічним характеристикам запропонованого товару.

Замовник обґрунтував своє рішення тим, що Скаржник не надав зразків запропонованого товару для узгодження дизайну і навіть не надав фото. Тому неможливо було скласти уявлення про товар.

За результатами розгляду встановлено, що зразки не є частиною Пропозиції, а тому їх ненадання не може бути підставою відхилення пропозиції учасника.

Колегія зобов'язала скасувати рішення про відхилення тендерної пропозиції Скаржника й рішення про визначення Переможця процедури закупівлі.

6. ЗАМОВНИК НЕ ВИМАГАЄ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ПІДТВЕРДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

СКАРЖНИК:
ТОВ «БЕКЕ» (ТОВ «БЕКЕТ»)
<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-08-12-001343-b>

Замовник

спеціалізоване комунальне підприємство «ХАРКІВЗЕЛЕНБУД» ХАРКІВСЬКОЇ МР

Предмет закупівлі

охоронні послуги (послуги з охорони об'єктів)

Результат розгляду порушення

Скаржник оскаржує вимогу Замовника подати у довільній формі такі довідки:

- 1) про відсутність корупційного правопорушення в Єдиному державному реєстрі;
- 2) про відсутність заборгованості із сплати податків і зборів.

Згідно з ч. 3 ст. 17 Закону Замовник не повинен вимагати документального підтвердження інформації, що міститься у відкритих єдиних державних реєстрах, доступ до яких є вільним. Так, цю інформацію можна перевірити:

<http://corrupt.informjust.ua>, <http://sfs.gov.ua/businesspartner>, <https://data.gov.ua>.

Тому Колегія задовольнила скаргу в цій частині та зобов'язала Замовника внести зміни до тендерної документації.

АНАЛІЗ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ

Досягнення АМКУ та фактори, що вплинули на показники діяльності у 2019 році

- Розмір економічного ефекту внаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції та попередження неправомірних втрат і витрат юридичних та фізичних осіб у 2019 році становив 4,3 млрд грн, що на 8 % більше, ніж у 2018 році.
- Розмір сплачених до Комітету штрафів та пені у 2019 року становить 154,7 млн грн.
- Протягом останніх років Комітет проводив активну роботу з виявлення порушень у вигляді спотворення результатів торгів при проведенні публічних закупівель. Протягом року виявлено змови на торгах, загальна вартість закупівель яких перевищує 1 млрд грн.
- Протягом року було презентовано результати 4 загальнодержавних досліджень ринків, що сприяло зростанню рівня поінформованості серед суб'єктів господарювання з питань законодавства про захист економічної конкуренції.
- При визначеній потребі у фінансовому забезпеченні АМКУ на 2019 рік у розмірі 358,8 млн грн, забезпечення видатками із загального фонду державного бюджету становило лише 58,8 %.
- Висока плінність кадрів призводить до збільшення навантаження та в разі збереження такої тенденції в подальшому може мати наслідком зниження ефективності АМКУ.

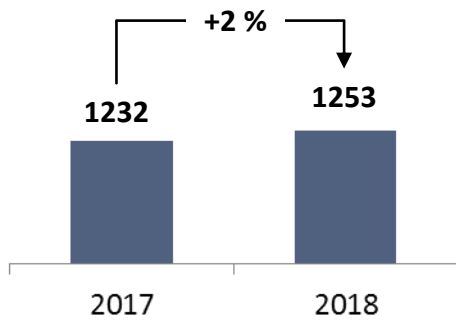
Показники в розрахунку на одного працівника *

	2018	2019
Припинено порушень, шт	2,0	3,3
Економічний ефект, млн грн	6,0	6,9

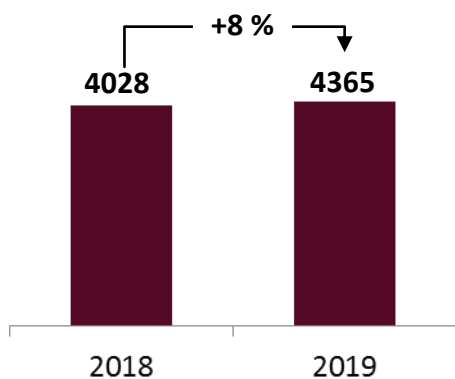
*Фактична чисельність на 31.12.2019 та 31.12.2018.

Динаміка наданих рекомендацій, спрямованих на розвиток конкуренції

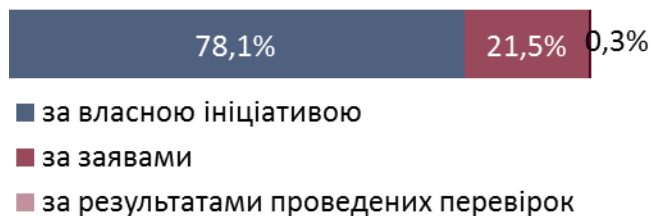
Динаміка розглянутих заяв

Проведення перевірок

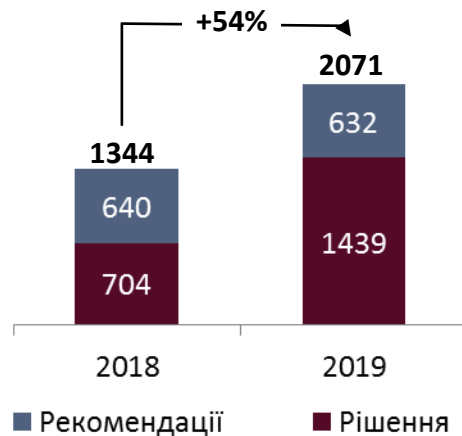
Протягом 2019 року було здійснено 22 перевірки. Більшість перевірок, а саме 86 %, стосувались порушення законодавства про захист економічної конкуренції операторів газорозподільних систем.

Структура відкриття справ

Протягом 2019 року 78,1 % справ було відкрито за власною ініціативою, 21,5 % — за зверненням громадян чи поданням органів, близько 0,3 % — за результатами проведених перевірок.

Динаміка та структура припинених порушень (за документом)

Протягом 2019 року 69 % порушень припинено шляхом прийняття рішень про застосування передбаченої законом відповідальності, а 31 % — шляхом надання рекомендацій органами Антимонопольного комітету.

Структура припинених порушень за 2019 рік

Антиконкурентні узгоджені дії

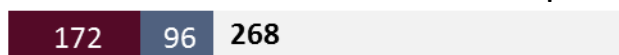
Антиконкурентні дії органів влади

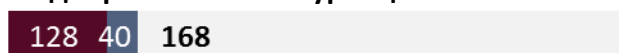
Інформаційні порушення

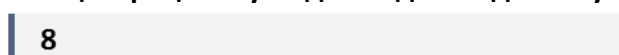
Зловживання монопольним становищем

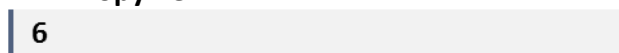
Недобросовісна конкуренція

Концентрація та узгоджені дії без дозволу

Інші порушення

■ Рекомендації
■ Рішення

Детальний розподіл припинених порушень за типами:

799 — антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання

775	13	11
Спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (ч. 2 п. 4 ст. 6)	Схожі дії, що призвели / можуть призвести до спотворення конкуренції (ч. 3. ст. 6)	Інші порушення

457 — антиконкурентні дії органів влади

235	68	67	44	43
Дії чи бездіяльність, що призвели або можуть призвести до спотворення конкуренції (ч. 1 ст. 15)	Надання переваг, що ставлять інших учасників ринку в привілейоване становище (абз. 7 ч. 2 ст. 15)	Створення несприятливих чи дискримінаційних умов діяльності (абз. 8 ч. 2 ст. 15)	Схилення / створення умов до порушень законодавства (ст. 17)	Інші порушення

268 — зловживання монопольним становищем

124	122	9	7	6
Встановлення цін / умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку (ч. 2 п. 1 ст. 13)	Дії чи бездіяльність, що призвели / можуть призвести до обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів (ч. 1 ст. 13)	Застосування різних цін чи різних умов до рівнозначних угод (ч. 2 п. 2 ст. 13)	Відмова від придбання або реалізації (ч. 2 п. 5 ст. 13)	Інші порушення

168 — недобросовісна конкуренція

141	12	11	4
Поширення інформації, що вводить в оману (ст. 15 ¹)	Досягнення неправомірних переваг у конкуренції (ст. 15)	Неправомірне використання чужих позначень (ст. 4)	Інші порушення

379 — інші порушення

365	8	4	2
Інформаційні порушення	Здійснення концентрації без дозволу	Невиконання рішення АМКУ (п. 4 ст. 50)	Створення перешкод працівникам АМКУ (п. 16 ст. 50)

Структура припинених порушень у 2019 році за галузями та видами:

Ринок	Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	Зловживання монопольним становищем	Антиконкурентні дії органів влади	Недобросовісна конкуренція	Всього разом з іншими
ПЕК і ЖКГ	6,1 %	50,0 %	15,5 %	0,6 %	15,1 %
Будівництво та будівельні матеріали	25,0 %	0,4 %	3,3 %	1,2 %	14,4 %
АПК	17,0 %	0,4 %	2,0 %	35,1 %	11,7 %
Транспорт	6,5 %	7,5 %	3,5 %	8,9 %	8,4 %
Охорона здоров'я, лікарські засоби та медичні засоби	3,4 %	22,4 %	1,5 %	28,6 %	7,3 %
Послуги землевпорядкування та послуги з нерухомим майном	0,9 %	0,7 %	26,3 %	0,0 %	6,8 %
Промисловість	13,4 %	0,7 %	0,0 %	4,2 %	6,3 %
Вивезення та переробка відходів	0,6 %	6,7 %	21,2 %	0,0 %	5,8 %
Адміністративні та загальні послуги	0,3 %	4,5 %	9,0 %	0,0 %	3,1 %
Зв'язок та телекомунікації	1,6 %	0,7 %	1,5 %	3,6 %	1,7 %
Фінансова та страхова діяльність	0,4 %	0,0 %	0,0 %	1,2 %	0,9 %
Інші ринки	24,8 %	6,0 %	16,2 %	16,7 %	18,4 %
Всього	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

НАКЛАДЕНІ ШТРАФИ

млн грн

У 2019 році було завершено розгляд більше 700 справ із прийняттям рішень, що передбачали накладення штрафу. Загальний розмір штрафу становить 8,67 млрд грн.

2018 277,2

2019 632,4

8 039,5 — ТОП 5

8 671,9

Ранжування накладених штрафів у 2019 році за типами порушень

1 Антиконтурентні узгоджені дії — 8 126 млн грн	4 Інформаційні порушення — 16,0 млн грн
2 Зловживання монопольним становищем — 404,1 млн грн	5 Недобросовісна конкуренція — 9,3 млн грн
3 Концентрації та узгоджені дії без дозволу — 115,8 млн грн	6 Інші порушення — 0,7 млн грн

ТОП – 5

- #1** 6,5 млрд грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання на ринку тютюнових виробів — на ТОВ «Філіп Морріс Сейлз Енд Дистриб'юшн», ПрАТ «Філіп Морріс Україна», ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна», ПрАТ «Джей Ті Інтернешнл Компані Україна», ПрАТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна», ПЗІІ «Імперіал Тобакко Юкрейн», ТОВ «Бритіш Американ Тобакко Сейлз Енд Маркетинг Україна», ПрАТ «А/Т тютюнова компанія «В.А.Т.- Прилуки», ТОВ «ТЕДІС Україна» (у загальному розмірі);
- #2** 869,3 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії у вигляді змови на публічних закупівлях послуг із харчування військовослужбовців — на 22 компанії (у загальному розмірі);
- #3** 278,3 млн грн у 16 справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринках комплексної послуги з розподілу та постачання природного газу побутовим споживачам у межах відповідних територій — на 36 суб'єктів господарювання (у загальному розмірі);
- #4** 149,9 млн грн та 112 млн грн у справах про антиконкурентні узгоджені дії у вигляді змови на публічних закупівлях на будівництво корпусу Національного інституту серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова, на реконструкцію гімназії та Шулявського шляхопроводу — на ТОВ «Північно-український будівельний альянс» ті ТОВ «Спецбуд-Плюс» (у загальному розмірі окремо у справах);
- #5** 107 млн грн у справі про зловживання монопольним становищем на ринку азотних добрив групи Остхем — на ТОВ «НФ Трейдінг Україна».

СУДОВІ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ

2019

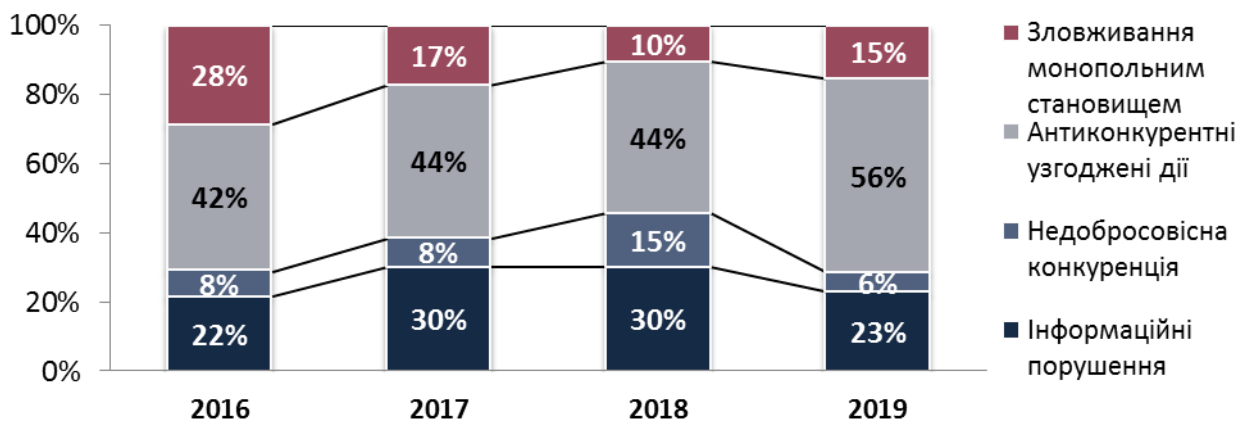

○ Прийняті рішення

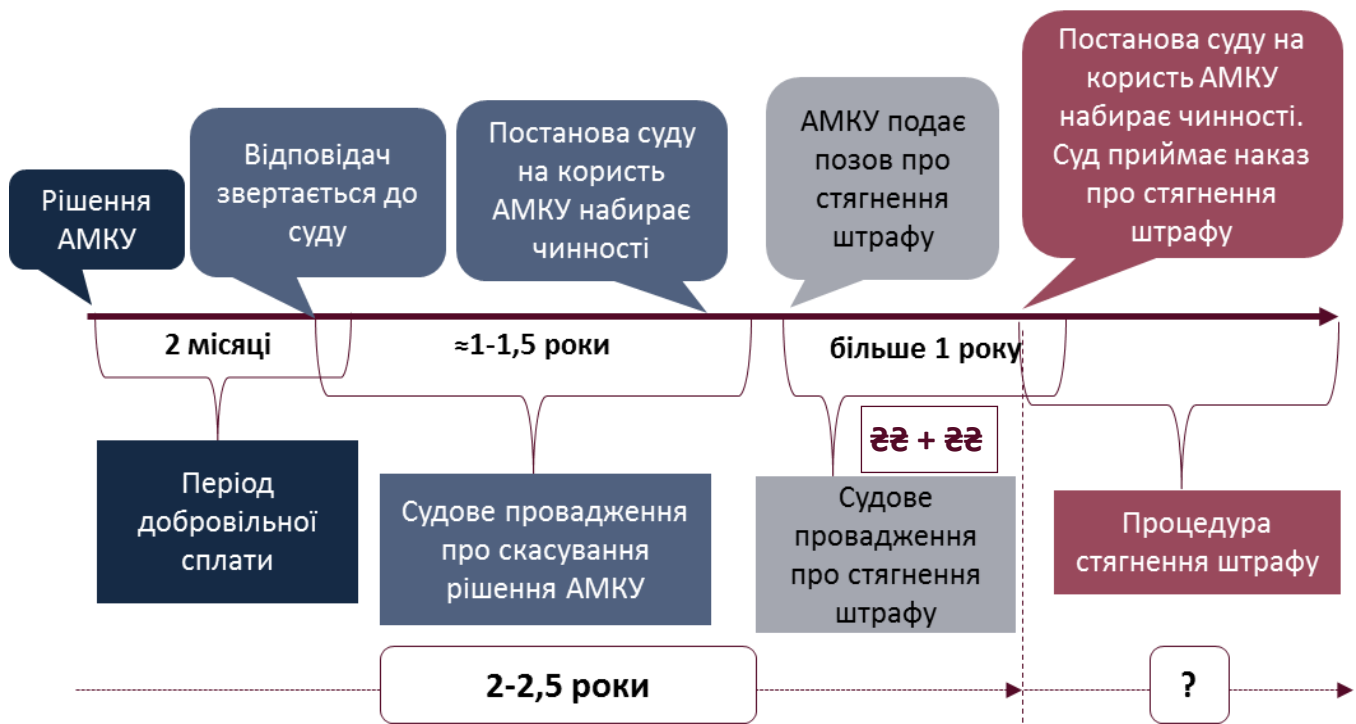
○ Оскаржено до суду

Протягом звітного року в судах оскаржено **255** рішень АМКУ у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Визнано недійсними повністю або частково **16** рішень АМКУ про визнання вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, як правило, прийнятих протягом попередніх періодів, оскільки процес залишення без змін або скасування рішень АМКУ є тривалим, адже в багатьох випадках рішення АМКУ оскаржуються в першій, апеляційній та касаційній інстанціях.

Структура оскаржених рішень за основними типами порушень

Процес судового оскарження

₴ + ₴ нараховано пеню в максимальному розмірі штрафу

СУДОВІ ПОЗОВИ АМКУ

З метою забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, АМКУ протягом 2019 року у **317** випадках звертався до суду з позовами відповідно до ст. 25 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Суди протягом року задоволено **248** позовів АМКУ, остаточно відмовлено в задоволенні лише щодо **одного** такого позову.

СПЛАЧЕНО ШТРАФНИХ САНКЦІЙ

Фактори, що впливають на сплату штрафів:

- Зазвичай рішення про накладення значних штрафів не виконуються добровільно, а оскаржуються до суду. У середньому судове провадження триває 1,5 року.
- При відмові суду визнати рішення Комітету недійсним, Комітет повинен ініціювати примусове виконання рішення в суді, що потребує фінансових ресурсів та відтерміновує виконавче провадження ще на 1 — 1,5 року.
- За цей час відповідач позбавляється всіх активів, що унеможлиблює виконання рішення. Комітетом ініційовані зміни в законодавстві з метою підвищення ефективності стягнення штрафів.

ТОП – 5

#1

37,4 млн грн штрафу та пені стягнуто державною виконавчою службою з **ТОВ «Амік Авіейшен Україна»** (правонаступник **ТОВ «ЛУКОЙЛ Авіейшен Україна»**) у справі про зловживання монопольним становищем на ринку заправки повітряних суден в аеропортах Харкова та Одеси;

#2

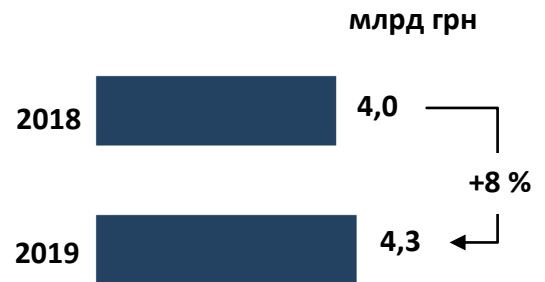
31,8 млн грн стягнуто державною виконавчою службою з **ПАТ «Фанери та плити»** у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання у вигляді змови на аукціонах з продажу необробленої деревини;

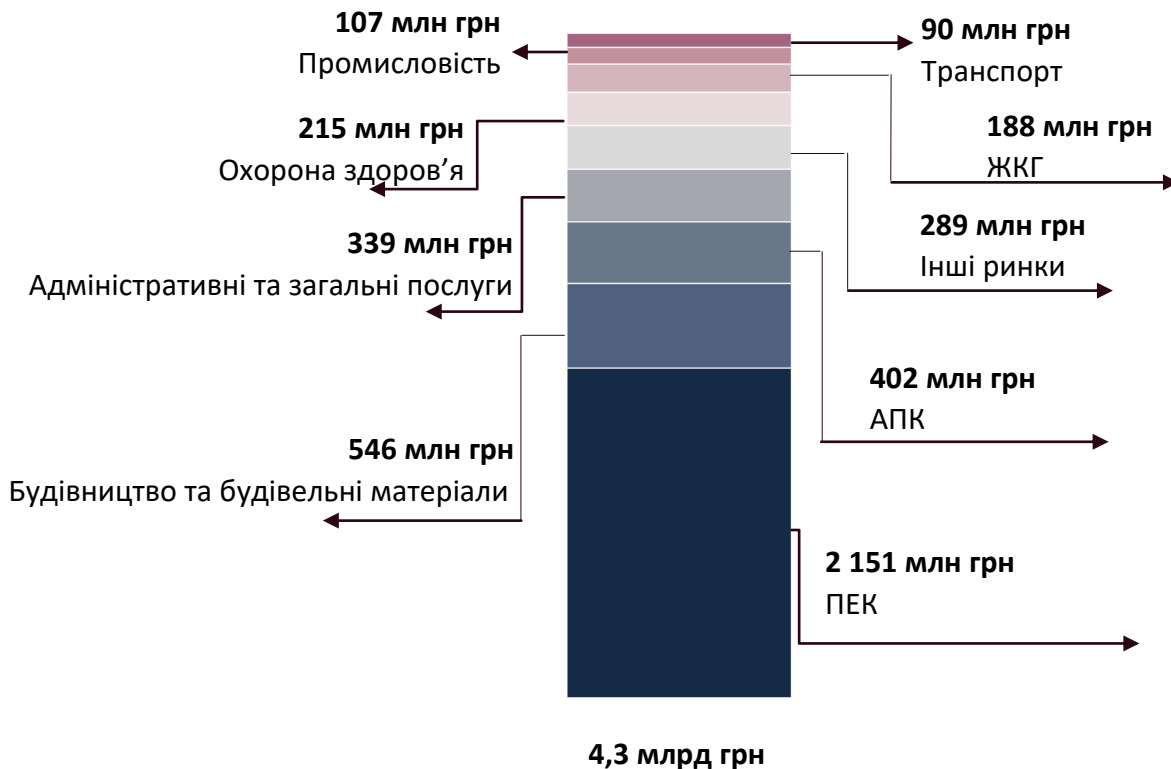
- #3** 13,4 млн грн сплачено ДП «Артемсіль» у справі про зловживання монопольним становищем на ринках первинної реалізації солі для промислової переробки та солі кухонної;
- #4** Сплачено 9,1 млн грн ТОВ «РОШ Україна» та 5,4 млн грн — ТОВ «БАДМ» у справі про антиконкурентні узгоджені дії, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби виробництва компанії «Ф. Хоффманн-Ля Рош Лтд», що реалізуються через процедури державних або публічних закупівель;
- #5** 4,4 млн грн сплачено ПАТ «Київський річковий порт» у справі про зловживання монопольним становищем у вигляді створення перешкод доступу на ринок перевезення пасажирів річковим транспортом.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ

Розмір економічного ефекту внаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема попередження неправомірних втрат і витрат юридичних і фізичних осіб у 2019 році становив **4,33 млрд грн**, що на 8 % більше, ніж у 2018 році.

Розподіл економічного ефекту за ринками

КАДРОВЕ, ФІНАНСОВЕ ТА НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Структура, компетенція та організація діяльності АМКУ визначена Законом України «Про Антимонопольний комітет України». Відповідно до законодавства АМКУ утворюється у складі Голови та восьми державних уповноважених.

Голова АМКУ має першого заступника та заступника Голови АМКУ, які призначаються з числа державних уповноважених. У разі необхідності для забезпечення здійснення АМКУ окремих завдань за рішенням Президента України в АМКУ додатково вводиться посада заступника Голови АМКУ.

У 2019 році відбулося перезавантаження АМКУ шляхом оновлення на 2/3 складу АМКУ:

- 31 серпня 2019 року указами Президента України № 566/2019, № 567/2019 призначено Буроменська Наталію Любомирівну та Нечитайло Ольгу Михайлівну державними уповноваженими АМКУ;
- 2 вересня 2019 року указами Президента України № 643/2019, № 644/2019 призначено Піщанську Ольгу Станіславівну першим заступником Голови АМКУ – державним уповноваженим та Копайгору Ірину Іванівну державним уповноваженим АМКУ;
- 17 жовтня 2019 року указами Президента України № 763/2019, № 762/2019 призначено Чередніченко Дар'ю Петрівну заступником Голови АМКУ – державним уповноваженим та Тищика Сергія Миколайовича державним уповноваженим АМКУ.

АМКУ і його 26 територіальних відділень становлять систему органів АМКУ, яку очолює Голова Комітету. Територіальні відділення створені в усіх областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, є юридичними особами та виконують завдання АМКУ на регіональному рівні.

Донецьке територіальне відділення здійснює свою діяльність в м. Краматорську, Луганське – в м. Северодонецьку.

Севастопольське територіальне відділення та територіальне відділення в Автономній Республіці Крим наразі не функціонують.

Територіальні відділення АМКУ підконтрольні та підзвітні АМКУ.

Основні завдання, компетенція, повноваження та організаційні засади діяльності територіальних відділень Комітету визначені Положенням про територіальне відділення АМКУ, затвердженим розпорядженням АМКУ від 23 лютого 2001 року

№ 32-р (zareestrovano 30.03.2011 в Міністерстві юстиції України за № 291/5482.

В АМКУ, його територіальних відділеннях утворюються, відповідно, адміністративні колегії АМКУ та адміністративні колегії територіальних відділень АМКУ, які розглядають питання, віднесені законом до їх компетенції.

Органами АМКУ є Комітет, адміністративні колегії АМКУ, державні уповноважені, адміністративні колегії територіальних відділень Комітету. Роботу із забезпечення діяльності системи органів Комітету здійснює апарат АМКУ та територіальні відділення.

Структуру, штатний розпис АМКУ та його територіальних відділень затверджує Голова Комітету в межах видатків згідно з кошторисом доходів і видатків.

Постановою КМУ від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2018 р. № 1086) затверджено граничну чисельність працівників центрального апарату АМКУ – 333 штатні одиниці та територіальних відділень Комітету – 428 штатних одиниць.

Разом із тим, з метою забезпечення належної роботи та виконання АМКУ поставлених державою завдань виникла потреба у збільшенні штатної чисельності Департаменту з питань оскаржень рішень у сфері публічних закупівель у зв'язку із стрімким та суттєвим зростанням обсягу функціональних обов'язків Комітету за вказаним напрямом.

Постановою КМУ від 24.12.2019 № 1148 внесено зміни в додаток 1 до постанови КМУ від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» та збільшено граничну чисельність працівників апарату Комітету на 30 осіб за рахунок зменшення граничної чисельності працівників територіальних відділень Комітету (чисельність працівників центрального апарату АМКУ становить 363 штатні одиниці та територіальних відділень Комітету – 398 штатних одиниць). На 31.12.2019 проводиться робота щодо приведення структур, штатних розписів Комітету та територіальних відділень Комітету у відповідність із постановою КМУ від 24.12.2019 № 1148.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Гранична чисельність працівників становить:

- апарату Комітету — 333 штатні одиниці;
- територіальних відділень Комітету — 428 штатних одиниць.

Фактична кількість працюючих в апараті Комітету становить 287 осіб, 100 % з яких мають вищу освіту (зокрема, економічну – 117 осіб (41 %), юридичну – 109 осіб (38 %), із науковим ступенем – 8 осіб (3 %)).

Фактична кількість працюючих у територіальних відділеннях Комітету становить 353 особи, 100 % з яких мають вищу освіту (зокрема, економічну – 172 особи (49 %), юридичну – 145 осіб (41 %), із науковим ступенем – 5 осіб (1 %)).

Плинність кадрів становить:

- по апараті Комітету – 23 %

(77 звільнених);

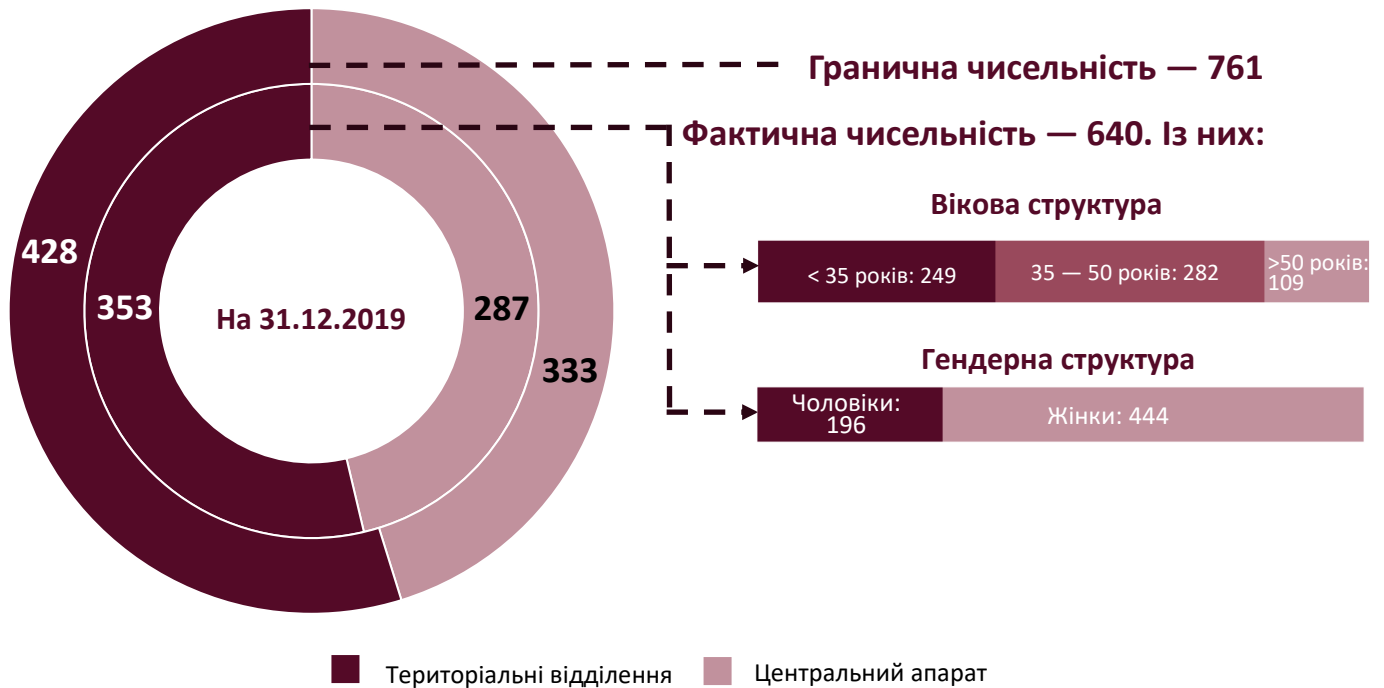
- по територіальних відділеннях Комітету – 15 % (66 звільнених);
- всього по системі Комітету – 19 %.

Протягом 2019 року вжито заходів із зміцнення керівної ланки територіальних відділень Комітету, а саме:

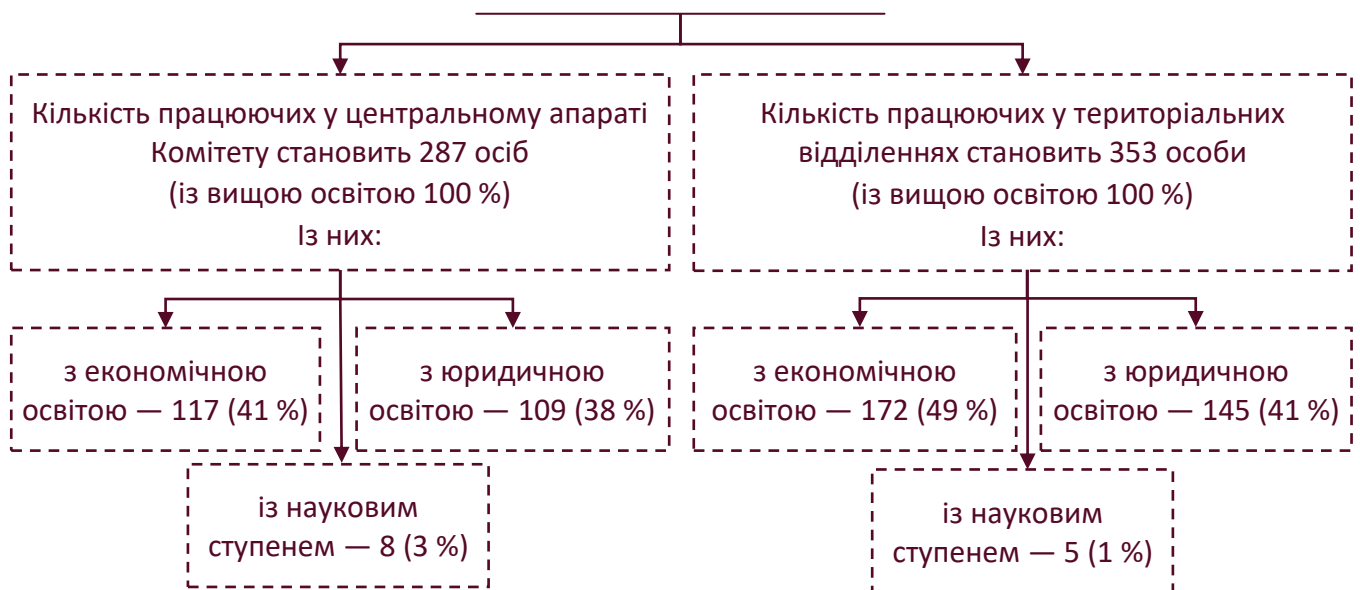
- нових голів призначено в Житомирському, Полтавському, Хмельницькому, Херсонському, Чернівецькому обласних територіальних відділеннях Комітету;
- заступників голів призначено в Київському, Кіровоградському, Чернівецькому обласних територіальних відділеннях Комітету.

Чисельність працюючих

Структура кадрів АМКУ

З метою добору осіб, здатних професійно виконувати посадові обов'язки, призначення на посади державних службовців здійснюється на конкурсній основі.

Крім офіційного сайту Національного агентства з питань державної служби України, інформація про оголошення щодо зайняття вакантних посад АМКУ розміщується на [офіційному сайті АМКУ](#), а також додатково на

сторінці Управління персоналу Комітету у фейсбучі, на профільних сайтах та інтернет-платформах із працевлаштування. У тому числі й вищих навчальних закладів.

У лютому 2019 року Управлінням персоналу Комітету в соціальній мережі фейсбук створено спеціалізовану [сторінку](#) з метою формування позитивного іміджу АМКУ як

роботодавця та залучення мотивованих і кваліфікованих працівників на роботу в Комітет, оперативного інформування про новини у сфері державного управління та про навчальні заходи працівників Комітету.

У 2019 році представники Управління персоналу Комітету взяли участь у «Ярмарку вакансій», яку проводив Центр розвитку кар'єри Київського національного торговельно-економічного університету «Career Day-2019», у ярмарку юридичних вакансій Legal HR Fair та у Дні кар'єри в Legal High School.

Протягом 2019 року було оголошено 178 конкурсів (на 26 конкурсів більше, ніж у 2018 році) та проведено 30 засідань конкурсної комісії (на 8 засідань більше, ніж у 2018 році).

Виявили бажання взяти участь у конкурсах 427 кандидатів (у 2018 році – 249). Так, протягом року в середньому на кожну вакантну посаду претендувало 3 кандидати. За результатами проведених конкурсів конкурсна комісія АМКУ визначила 92 переможці конкурсів та 14 других місць за результатами конкурсів кандидатів, з 9 других місць за результатами конкурсу використали своє право на призначення на посаду протягом року.

Розвиток персоналу

Протягом 2019 року по системі органів Комітету підвищили кваліфікацію 216 працівників, зокрема, в апараті Комітету – 135 осіб, у територіальних відділеннях – 81 особа; за міжнародними проектами Twinning, USAID та іншими – 32 працівники.

Працівники Комітету підвищували кваліфікацію в Українській школі урядування, Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентіві України, ТОВ «МЦФЕР – Україна», Національному агентстві України з питань державної служби, Інституті права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України, Інституті державного управління у сфері цивільного захисту.

Протягом січня - грудня 2019 року Управлінням персоналу на базі Комітету організовано проведення навчальних заходів, в яких взяли участь 262 працівники Комітету, а саме:

- ряд навчальних заходів у рамках проекту

USAID «Програма технічної допомоги з розвитку конкурентної політики»;

- навчання за програмами короткострокових семінарів «Стратегії антимонопольного регулювання підприємницької діяльності» та «Економічний аналіз стану конкуренції на галузевих ринках», проведене викладачами Центру підвищення кваліфікації Інституту післядипломної освіти КНУ імені Т.Г.Шевченка;
- тренінги на теми «Персональна ефективність і тайм-менеджмент», «Управління командою (виконанням)», «Емоційний інтелект», «Позитивні комунікації і правила ефективної аргументації», проведені тренерами Освітнього хабу міста Києва.

Організовано проведення програми дворічного спеціалізованого курсу вивчення англійської мови від Української школи урядування для 15 осіб. Продовжують вивчення англійської мови за дворічною програмою, розпочате у 2018 році, 10 працівників Комітету.

До Управління персоналу Комітету працівниками апарату Комітету надано 302 сертифікати (свідоцтва) про проходження відповідного навчання, підвищення кваліфікації, проходження онлайн навчання тощо.

Триває співпраця АМКУ з Київським національним торговельно-економічним університетом, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана, Національною академією внутрішніх справ. У 2019 році 52 студенти різних вищих навчальних закладів пройшли практику та стажування в системі органів АМКУ.

У 2019 році проведені ознайомчі екскурсії, під час яких АМКУ презентувався як потенційний роботодавець, для студентів вищих навчальних закладів: майбутніх магістрів (юристів) КНЕУ імені Вадима Гетьмана, бакалаврів факультету політології та права НПУ імені М.П. Драгоманова, студентів 4 курсу факультету права та міжнародних відносин

Київського Університету імені Бориса Грінченка, першокурсників кафедри економічної теорії та конкурентної політики за спеціальністю «Управління у сфері економічної конкуренції» Київського національного торговельно-економічного університету.

Управлінням персоналу проведено дослідження з виявлення рівня лояльності співробітників, результати якого лягли в основу «Стратегії розвитку і управління персоналом апарату АМКУ на 2019 — 2021 роки» та Плану заходів з її реалізації, які затверджені наказом Комітету від 27.05.2019 № 662-ВК.

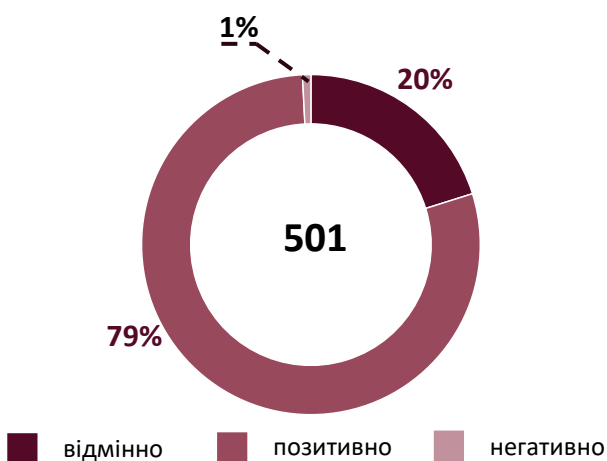
У 2019 році проведено оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «А», «Б» та «В».

Протягом листопада-грудня 2019 року проведено оцінювання результатів службової діяльності 208 державних службовців — працівників апарату Комітету та оцінювання результатів службової діяльності 293 державних службовців територіальних відділень, з них 39 голів та заступників голів обласних територіальних відділень АМКУ.

Результати оцінювання відобразили напрацювання і досягнення співробітників апарату Комітету та керівництва територіальних відділень, виявили основні проблемні питання в роботі, що потребують коригування та доопрацювання.

Результати оцінювання службової діяльності державних службовців за 2019 рік стали підґрунтям для розробки завдань і ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності державних службовців на 2020 рік, складання індивідуальних програм підвищення компетентності та графіків участі в навчальних заходах працівників на 2020 рік.

Результати оцінювання державних службовців

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2019 році обсяг бюджетних асигнувань на здійснення повноважень АМКУ відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 23.11.2018 № 2629 – VIII, із змінами (далі – Закон), становив:

- за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011010) у розмірі 210 929,4 тис. грн по загальному фонду державного бюджету (у тому числі апарату Комітету – 134 928,7 тис. грн) та 9 588,0 тис. грн по спеціальному фонду державного бюджету (у тому числі апарату Комітету – 9 588,0 тис. грн);
- за бюджетною програмою «Прикладні наукові дослідження у сфері конкурентної політики та права», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011020) у розмірі 1 441,2 тис. грн по загальному фонду державного бюджету та 10,0 тис. грн по спеціальному фонду державного бюджету.

При визначеній потребі у фінансовому забезпеченні АМКУ за КПКВК 6011010 на 2019 рік на суму 358 827,0 тис. грн забезпечення видатками із загального фонду державного бюджету становило 58,8 %.

Протягом року з метою ефективного, раціонального використання бюджетних коштів Комітету та недопущення виникнення кредиторської заборгованості за КПКВК 6011010 вносилися зміни до кошторисів апарату Комітету та його територіальних органів шляхом перерозподілу видатків, затверджених Законом.

Отже, з урахуванням змін за КПКВК 6011010, у 2019 році обсяг фінансування видатків на оплату праці й нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2100) затверджений у сумі 167 378,2 тис. грн, у тому числі на заробітну плату (КЕКВ 2111) – 137 210,9 тис. грн та

нарахування на оплату праці – 30 167,3 тис. грн.

Обсяг затверджених кошторисами видатків на заробітну плату забезпечував плановий рівень виплат заробітної плати в розмірі середньомісячного фонду оплати праці на одного працюючого 15,0 тис. грн.

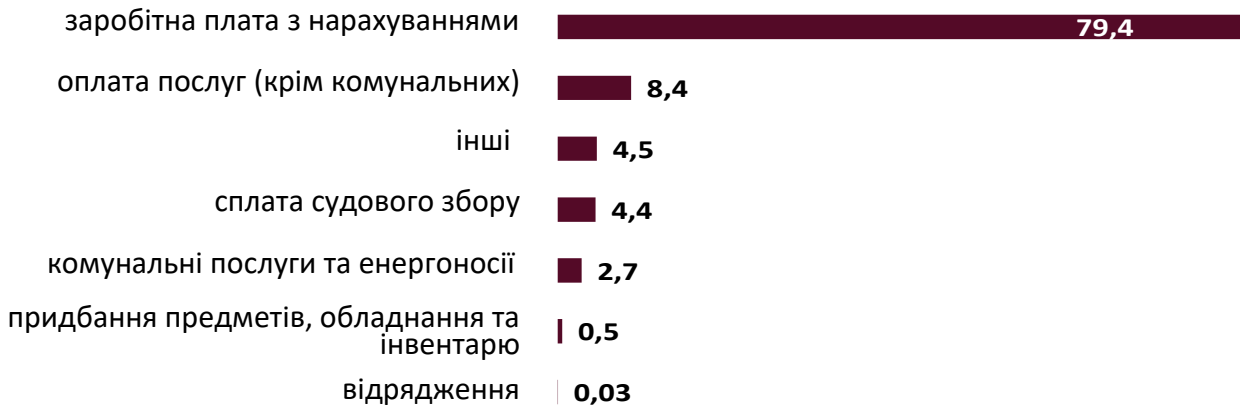
Фінансування видатків на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв (КЕКВ 2270) за КПКВК 6011010 на 2019 рік Законом було визначено в сумі 5 769,7 тис. грн, а з урахуванням змін шляхом перерозподілу коштів затверджена кошторисом сума становить 5 797,7 тис. грн.

Фінансування інших видатків (КЕКВ 5000) за КПКВК 6011010 на 2019 рік було визначено Законом у сумі 37 762,4 тис. грн (у тому числі на сплату судового збору – 9 181,4 тис. грн), а з урахуванням перерозподілу коштів – 37 753,5 тис. грн (у тому числі на сплату судового збору – 9 181,4 тис. грн).

Надійшло коштів у 2019 році за КПКВК 6011010 із загального фонду Державного бюджету в розмірі 207 396,3 тис. грн, касові видатки – 207 396,3 тис. грн.

Кошти загального фонду державного бюджету використовувались для забезпечення діяльності органів АМКУ, а саме: на виплату заробітної плати працівникам системи органів АМКУ та проведення розрахунків із нарахувань на заробітну плату, оплату комунальних послуг та спожитих енергоносіїв, експлуатаційних послуг, пов'язаних з утриманням службових приміщень, придбанням канцелярських товарів, на оплату послуг зв'язку, оренди службових приміщень, де розміщено територіальні відділення, послуг охорони та протипожежного захисту, заходів з інформатизації (створення й атестацію комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі Комітету), транспортного та інформаційного забезпечення, супроводження програмних засобів, розрахунково-касового обслуговування, відрядження, судового збору тощо.

Питома вага видатків до загального фонду державного бюджету АМКУ у 2019 році, %

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» кошти за подання заяв про надання дозволу на концентрацію, узгоджені дії, надання попередніх висновків, видачу додаткових примірників із цих питань зараховувались до спеціального фонду державного бюджету як власні надходження АМКУ.

З урахуванням змін, які вносились протягом 2019 року до кошторисів спеціального фонду державного бюджету Комітету і його територіальних органів, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 11 630,1 тис. грн, у тому числі за рахунок взяття на фінансування коштів залишку на початок звітного року – 1 479,7 тис. грн.

На рахунки органів Комітету у 2019 році на рахунок за кодом класифікації доходів державного бюджету 25010000 «Надходження

від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з законодавством» надійшло всього 12 318,2 тис. грн, у тому числі 12 307,9 тис. грн від сплати за розгляд заяв про концентрацію, узгоджені дії, надання попередніх висновків, видачу додаткових примірників із цих питань, відшкодування витрат за виготовлення копій за публічними запитами та інші надходження, 10,3 тис. грн від реалізації майна (за здавання макулатури, металобрухту тощо).

Відповідно до затверджених кошторисів кошти спеціального фонду в сумі 9 282,2 тис. грн були використані згідно зі ст. 28 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на забезпечення діяльності Комітету і його територіальних органів, зокрема на матеріально-технічне забезпечення, розвиток інформаційно-аналітичної бази та інші видатки, що не забезпечені видатками загального фонду.

Питома вага видатків спеціального фонду державного бюджету АМКУ у 2019 році, %

Дебіторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2020 становить 52,7 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду — 52,5 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду — 0,2 тис. грн.

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2020 становить 194,0 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду — 193,0 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду — 1,0 тис. грн.

Кредиторська заборгованість виникла за розрахунками за 2013 рік на 01.01.2014 у територіальному відділенні Автономної Республіки Крим — 14,3 тис. грн та Севастопольському територіальному відділенні — 11,7 тис. грн, які знаходяться на тимчасово окупованій території, Луганському територіальному відділенні — 15,5 тис. грн у зв'язку з неможливістю проведення розрахунків на тимчасово непідконтрольній Україні території (виникла за розрахунками за 2014 рік на 01.01.2015); кредиторська заборгованість інших територіальних відділень виникла у 2019 році у сумі 152,5 тис. грн і є поточною.

Постановою КМУ від 09 квітня 2014 року № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (зі змінами) затверджено граничну чисельність працівників Комітету в кількості 761 працівника, у тому числі центрального апарату — 363 працівники і територіальних органів — 398 працівників.

Середня чисельність працівників АМКУ у 2019 році становила 653 працівники, у тому числі апарату Комітету — 280 працівників і територіальних відділень — 373 працівники.

За КПКВК 6011020 із загального фонду державного бюджету надійшло асигнувань у розмірі 1 441,2 тис. грн, касові видатки становили 1 438,3 тис. грн.

За КПКВК 6011020 на рахунок за кодом класифікації доходів державного бюджету 25010000 «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з законодавством» надійшло 26,5 тис. грн.

Касові видатки Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики за спеціальним фондом не здійснювались.

Дебіторська та кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011020 відсутня.

За КПКВК 6011020 Центр комплексних досліджень з питань антимонопольної політики виконував наукові розробки, які формувались виходячи з необхідності реалізації завдань, покладених на Комітет.

Гранична чисельність штатних працівників Центру комплексних досліджень становить 18 працівників. Середня чисельність у 2019 році становила 9 штатних працівників.

Відповідно до вимог бюджетного законодавства Комітет постійно проводив аналіз законності та правильності розрахунків, доцільності запланованих видатків, правильності їх розподілу за економічною класифікацією, повноти надходження доходів, додержання чинних посадових окладів, надбавок, доплат, норм, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства. Крім того, протягом року постійно проводився аналіз взятих зобов'язань виходячи з необхідності забезпечення виконання першочергових заходів та заходів щодо скорочення витрат.

Аналіз фінансової та бюджетної звітності органів Комітету за 2019 рік свідчить, що в умовах недостатніх фінансових ресурсів, завдяки проведеним заходам, які були спрямовані на раціональне та економне витрачання бюджетних коштів, вдалося забезпечити виконання функцій Комітету.

РЕФОРМА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ВІДДІЛЕНЬ

28 листопада 2019 року АМКУ розпочав наступний етап реформи своїх територіальних відділень. Його мета – наближення регіональних органів АМКУ до проблем місцевого бізнесу, зниження залежності від місцевих органів влади й місцевих бізнес-структур з одночасним посиленням роботи зі встановлення та припинення порушень конкурентного законодавства, проактивна політика з розвитку місцевої конкуренції, базована на глибокому вивченні й розумінні локальних та регіональних трендів.

На практиці нинішній етап реформи передбачатиме скорочення територіальних відділень до 6 міжрегіональних: Північного, Західного, Південного, Південно-західного, Південно-східного та Східного. У Вінниці, Дніпрі, Києві, Львові, Одесі та Харкові працюватимуть нові та ефективні регіональні відділення Комітету. Водночас в інших обласних центрах буде організовано відокремлені відділи без статусу юридичної особи.

Реформа не призведе до зростання витрат місцевих підприємців – відокремлені відділи забезпечуватимуть якісну комунікацію, у тому числі шляхом відеозв'язку з міжрегіональним

територіальним відділенням, тож додаткових витрат на проїзд в об'єктів досліджень та розслідувань АМКУ не буде.

Скорочення адміністративних витрат Комітету надасть змогу створити гнучку та ефективну систему із захисту конкуренції та припинення порушень, міжрегіональні відділення отримуватимуть найсучасніше методологічне забезпечення, співробітники – кращу матеріальну винагороду. Буде остаточно уніфіковано правозастосування в регіонах. Зниження залежності від обласних органів влади дозволить ефективніше боротися з антиконкурентними діями цих органів – створенням бар'єрів для входу на ринок, дискримінаційними умовами в питаннях оренди землі, комунальної власності, доступу до ресурсів тощо. Також очікуваним результатом є зниження потенційних корупційних ризиків.

Аналогічна міжрегіональна система працює в багатьох країнах світу, а в Україні шлях подібної оптимізації вже обрали Рахункова палата, Держаудитслужба, Нацкомісія з цінних паперів та Мін'юст.

Реформа територіальних відділень наближає нас до чітко визначеної мети – розбудови відкритого відомства, яке системно виконує свої прямі функції із захисту конкуренції та керується державними інтересами.

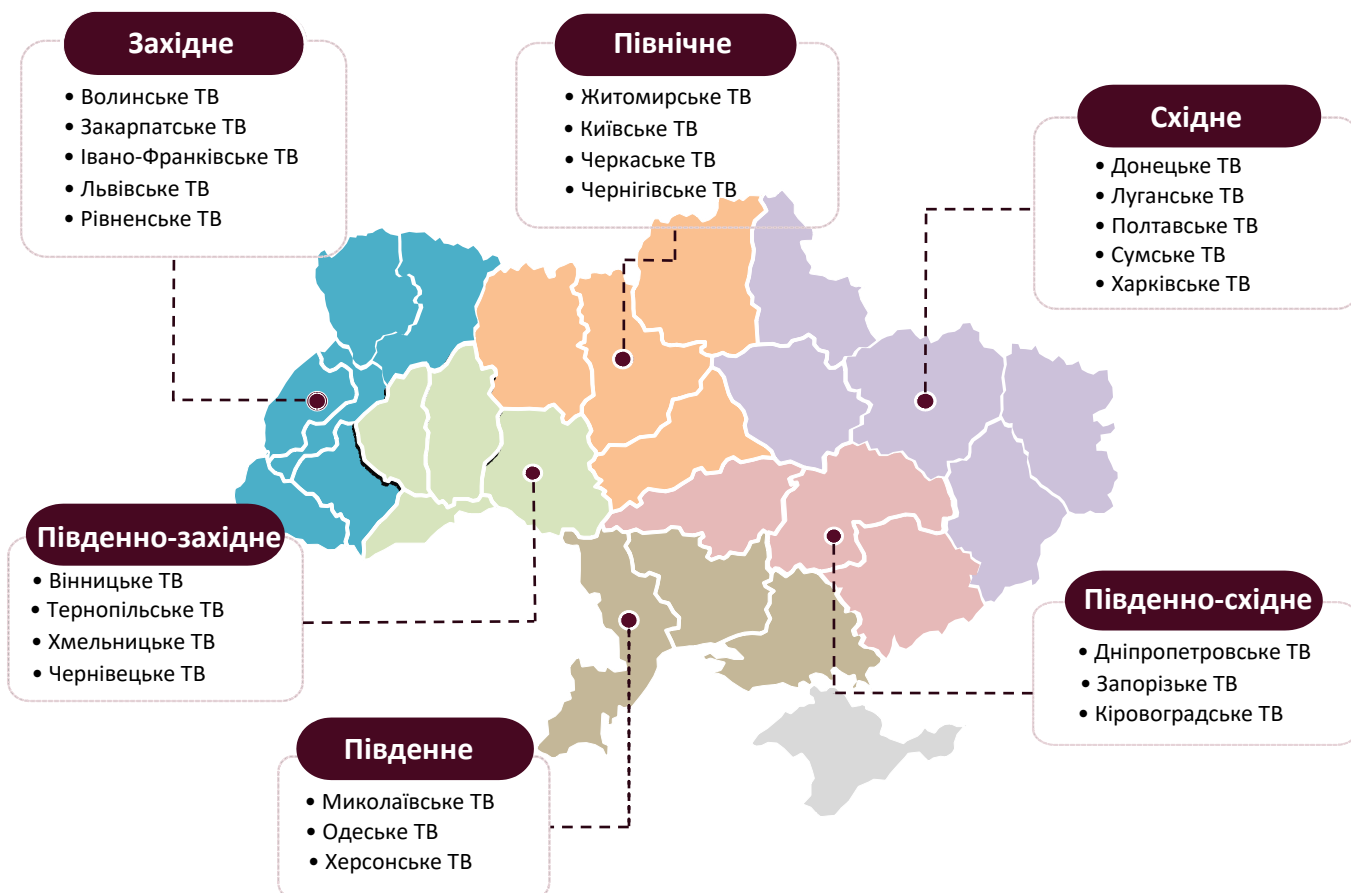
Необхідність реформи АМКУ передбачено рекомендаціями низки міжнародних організацій, зокрема Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), що надавали свої консультації відомству впродовж останніх років. Аналогічну позицію висловили експерти профільних відомств ЄС із Німеччини та Литви, що також співпрацювали з Комітетом у рамках проекту Twinning. Отже, у нашому випадку мова йде про системне виконання добровільних зобов'язань, взятих на себе Україною перед міжнародними партнерами, як елемента загальнонаціональної стратегії економічного реформування.

Територіальні відділення до реформи

Територіальні відділення після реформи

Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики протягом 2019 року виконано три науково-дослідні роботи з метою методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ. Виконувані Центром науково-дослідні роботи спрямовані на практичне застосування їх результатів у діяльності АМКУ.

Дослідження минулого року стосувалися:

- тенденцій зміни стану конкурентного середовища в економіці України у 2018 році;
- права інтелектуальної власності під час розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- методологічних підходів до аналізу транскордонних та транснаціональних злиттів.

У межах дослідження, присвяченого тенденціям зміни стану конкурентного середовища в економіці України у 2018 році, досліджено зазначені тенденції, проведено аналіз бар'єрів для потенційної конкуренції в економіці України. На основі анкетного опитування суб'єктів господарювання проаналізовано інтенсивність економічної конкуренції на зовнішніх та внутрішніх ринках, вплив регуляторної політики на діяльність підприємств, наявність нерівних умов на ринку та проявів недобросовісної конкуренції, зацікавленість у процедурах державних закупівель, рівень інституційного монополізму, а також особливості реалізації державної допомоги.

У 2019 році встановлено значне переважання внутрішньої конкуренції над конкуренцією із зарубіжними компаніями, позитивні тенденції відносно інтенсивності конкуренції на внутрішніх ринках, позитивний вплив конкуренції на економічний розвиток країни, зменшення частоти використання нечесних методів конкурентної боротьби, зниження

проявів інституційного монополізму, зростання державної допомоги на підтримку галузі.

За результатами дослідження підготовлено аналітичні матеріали щодо оцінки стану конкурентного середовища, які органи АМКУ можуть використовувати під час прийняття рішень щодо напрямів формування і реалізації конкурентної політики, а також у процесі підготовки методичних та інформаційних документів для органів державної влади.

У науково-дослідній роботі, присвяченій дослідженню особливостей дотримання зареєстрованого права інтелектуальної власності під час розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, проаналізовано теоретико-методологічні основи, інституційно-правові засади та прикладні аспекти зловживання суб'єктами господарювання виключними правами інтелектуальної власності для зміцнення ринкової влади, формування ринкових бар'єрів та створення перешкод для інших учасників ринку на прикладі окремих справ у країнах-членах ЄС та США, з урахуванням європейського досвіду формування ефективного режиму правової охорони інтелектуальної власності в частині дотримання принципів економічної конкуренції та запобігання зловживанню домінуючим становищем на ринку.

Проведений аналіз дозволив визначити та обґрунтувати пріоритетні напрями вдосконалення системи інституційного регулювання відносин інтелектуальної власності в Україні та судової практики в галузі захисту зареєстрованих прав інтелектуальної власності, що в системі забезпечать ефективний режим правової охорони інтелектуальної власності, який максимізуватиме суспільну користь, стимулюватиме економічну конкуренцію та гарантуватиме гармонізацію суспільних і приватних інтересів у сфері господарського обороту інтелектуальної власності.

За результатами дослідження європейського законодавства та судової практики в країнах-

членах ЄС, розроблено систему рекомендацій щодо формування в Україні ефективного режиму правової охорони інтелектуальної власності в частині захисту економічної конкуренції шляхом запровадження адміністративної відповідальності за зловживання виключними правами інтелектуальної власності; регулювання процесів створення патентних пулів нормами конкурентного законодавства в рамках горизонтальної концентрації; запровадження механізму видачі примусової ліцензії підприємствами, які займають домінуюче становище на ринку та володіють патентами на ключові технології в певній галузі діяльності.

Органи АМКУ можуть використовувати розроблені рекомендації під час прийняття рішень щодо напрямів формування та реалізації конкурентної політики, при розгляді справ про захист економічної конкуренції, а також при підготовці методичних та інформаційних матеріалів для органів державної влади.

У науковому дослідженні методологічних підходів до аналізу транскордонних та транснаціональних злиттів досліджено іноземне законодавство, результати розслідувань антимонопольних органів іноземних країн, які стосуються транскордонних та транснаціональних злиттів.

За результатами дослідження підготовлено пропозиції щодо порядку усунення негативних наслідків для конкуренції, спричинених транскордонними та транснаціональними злиттями, які органи АМКУ можуть використовувати під час прийняття рішень щодо напрямів формування та реалізації конкурентної політики, при підготовці методичних та інформаційних документів для органів державної влади, зокрема: антимонопольним органом має чітко бути визначений стандарт добробуту, який буде виступати базисом.

Виходячи з провідного зарубіжного досвіду найбільш оптимальним для сучасних соціально орієнтованих економік є «стандарт добробуту споживачів»; зобов'язання мають бути ефективними, що передбачає досягнення максимального балансу між можливою

користю від злиття і коригуючими методами відновлення конкуренції на ринку, які пропонує антимонопольний орган; в основі визначених зобов'язань має бути покладено принципи раціональності, адаптивності, практичності, простоти, економності, прозорості, послідовності, тривалості, вчасності, співмірності, достатності та забезпечення індивідуального підходу до розгляду справ; у вітчизняній практиці необхідно відмовитися від застосування виключно поведінкових зобов'язань, а базуючись на зарубіжному досвіді, використовувати також структурні, які є більш дієвими, ефективними та менш витратними; ефективна реалізація зобов'язань має передбачати дієву систему моніторингу й контролю, при цьому доцільним є впровадження практики застосування арбітражних застережень, які дають можливість антимонопольному органу перерозподілити функції контролю за виконанням зобов'язань сторонами злиття, у тому числі третіми особами; реалізація зобов'язань має передбачати аналіз «ex-post», що дозволить виявляти помилки з метою їх подальшого усунення при застосуванні зобов'язань в інших справах про злиття.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2019 році в Антимонопольному комітеті України тривала співпраця з міжнародними партнерами в частині інтеграції до європейської спільноти конкурентних відомств та модернізації підходів із захисту економічної конкуренції. Упродовж 2019 року відбувалась активна співпраця з провідними міжнародними організаціями (OECD, ICN, FTC, тощо) з метою підготовки та реалізації спільних програм і проєктів, спрямованих на вдосконалення діяльності України у сфері захисту економічної конкуренції й моніторингу та контролю державної допомоги.

Проєкт EU-OECD SIGMA

Експертами представлено «Звіт про систему оскарження та засобів правового захисту у сфері публічних закупівель в Україні та про діяльність Антимонопольного комітету України як органу оскарження у сфері публічних закупівель» та надано для вдосконалення роботи Антимонопольного комітету такі рекомендації:

- збільшення кількості державних уповноважених або інших посадових осіб, які працюватимуть виключно над оскарженнями у сфері закупівель;
- збільшення кількості юристів у відповідному департаменті Комітету;
- стандартизація документів та процедур;
- внесення змін до чинного законодавства у сфері публічних закупівель (підвищення плати за подання скарги та збільшення строків розгляду скарг);
- створення реєстру справ та рішень Комітету з оскарження скарг у сфері публічних закупівель, який міститиме всі справи АМКУ та буде доступний усім зацікавленим сторонам;
- модернізація вебсайту АМКУ та інші.

Представлено Україну на 3-й Регіональній конференції з публічних закупівель для країн ENP East (листопад, м. Тбілісі, Грузія).

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

Надано для публікації в OECD у «Best Practice Roundtables on Competition Policy» такі доповіді:

- «Положення про конкуренцію у торговельних угодах»;
- «Незалежні галузеві регулятори та їх співпраця з конкурентними відомствами»;
- «Бар'єри для виходу з ринку»;
- «Ліцензування прав інтелектуальної власності та конкурентне право»;
- «Доступ до інформації про справу та захист конфіденційної інформації».

Керівництвом Антимонопольного комітету представлено Україну на заходах, організованих Комітетом з конкуренції OECD у червні та грудні 2019 року (м. Париж, Франція), зокрема, на:

- засіданні робочої групи № 2 «Конкуренція та регулювання»;
- засіданні робочої групи № 3 «Співробітництво та правозастосування»;
- засіданні Комітету з конкуренції OECD;
- глобальному форумі з конкуренції, зокрема при модерації панелі «Концентрації на динамічних ринках».

Проінформовано про досягнення Комітету в рамках виконання рекомендацій ОЕСР, наданих за результатами «Огляду ОЕСР законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції: Україна 2016», та останні законодавчі ініціативи і зміни до законодавства України у сферах захисту економічної конкуренції, державної допомоги та публічних закупівель.

Regional Competition Centre (OECD-GVH/RCC)

Вперше Антимонопольним комітетом проведено семінар на тему «Правозастосування та адвокатування конкуренції у фармацевтичному секторі», який відвідали фахівці з 21 країни світу та оцінили семінар у 4.5 бала з 5 можливих, що є найвищим показником серед «виїзних» семінарів RCC за останні роки (вересень 2019 року, м. Київ, Україна).

Взято участь у навчальних семінарах (вересень 2019 року, м. Будапешт, Угорщина) на теми:

- «Вертикальні обмеження роздрібної торгівлі і торгівлі через Інтернет»;
- «Рішення конкурентних відомств із накладенням зобов'язань та добровільними зобов'язаннями суб'єктів господарювання у справах в сфері конкуренції»;
- «Правила конкуренції в енергетичному секторі».

International Competition Network (ICN)

Антимонопольним комітетом вперше організовано семінар робочої групи з адвокатування конкуренції ICN (28.02-01.03.2019, м. Київ, Україна), який відвідали 90 фахівців із 48 країн світу.

Програма щодо законодавства та політики у сфері конкуренції Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Мета Програми	Розвиток інституційного потенціалу АМКУ та інших органів влади у застосуванні законодавства та здійсненні політики у сфері конкуренції з метою покращення функціонування економіки України
Строк реалізації	З 13 червня 2016 року по 30 березня 2020 року (планується продовження періоду реалізації)

У рамках реалізації Програми у 2019 році радниками було:

- проведено 3 навчальних семінари для працівників Комітету з метою підвищення рівня їх компетенції та обміну досвідом;
- за результатами навчання сертифіковано 57 учасників;
- надано консультації та експертні висновки щодо виявлення, розслідування, аналізу та попередження можливих порушень конкурентного законодавства України;
- проведено зустрічі з керівництвом та співробітниками АМКУ щодо актуальних питань діяльності АМКУ у сфері захисту економічної конкуренції.

Комітет асоціації Україна — ЄС

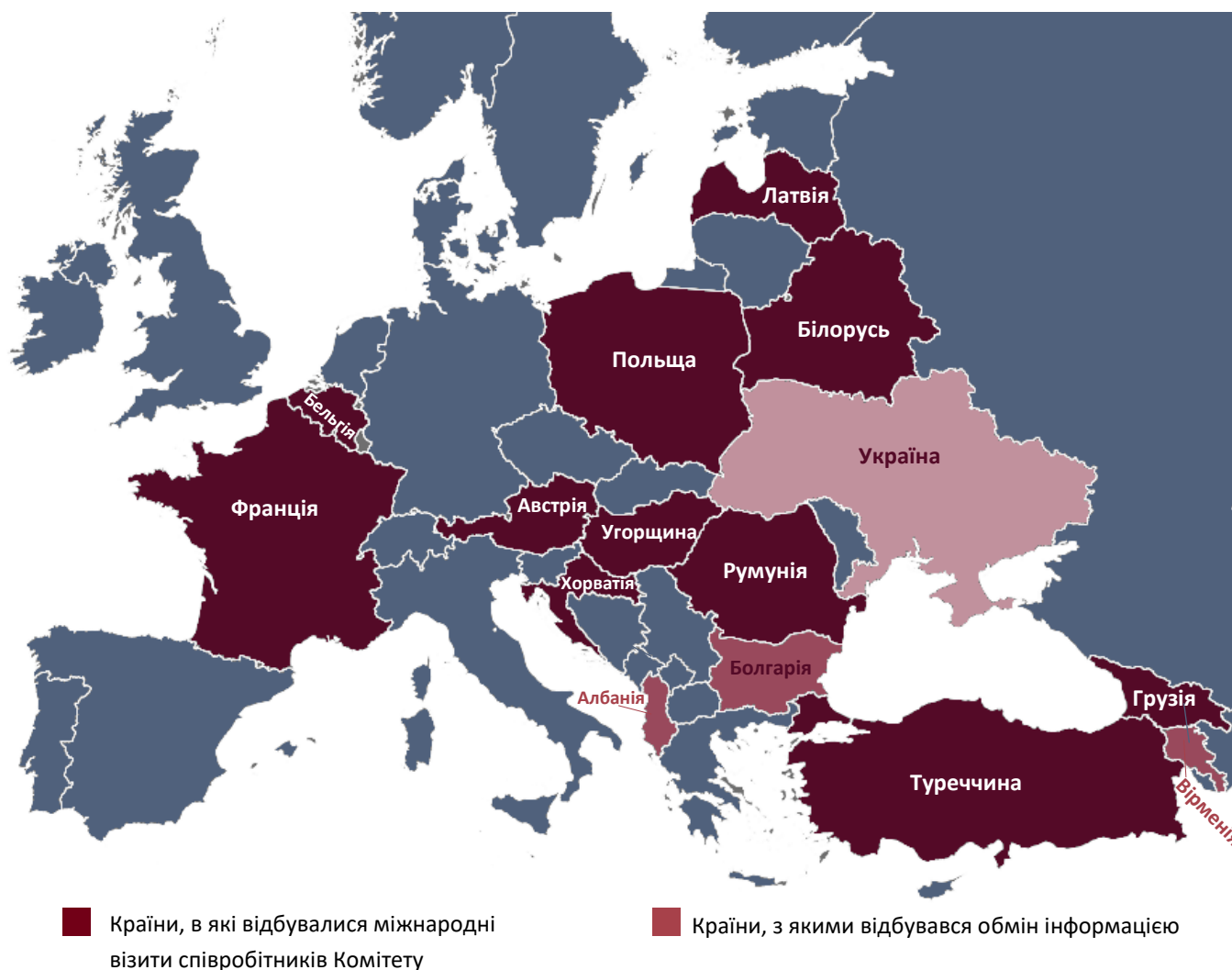
Керівництво Комітету у складі делегації України взяло участь у засіданні Комітету Асоціації Україна — ЄС у торговельному складі. У ході зустрічі відзвітовано про виконання Комітетом у межах компетенції Угоди про Асоціацію України з Європейським Союзом.

Міждержавна двостороння співпраця

- Антимонопольним комітетом було проведено низку двосторонніх зустрічей та переговорів з керівництвом Генерального Директорату Європейської комісії з питань конкуренції (DG COMP), OECD та очільниками конкурентних відомств ряду країн світу.
- Залучено до співпраці конкурентні відомства Румунії, Казахстану, Угорщини, Туреччини Білорусі, Албанії, Вірменії, Болгарії та Грузії.
- Проведено стажування для трьох представників конкурентного відомства Білорусі, в ході якого колеги ознайомилися з підходами Комітету в дослідженнях та розслідуваннях на ринках фармацевтики.
- Залучено до проекту Federal Trade Commission (FTC) трьох стажерів Антимонопольного комітету, які за рахунок проекту проходили стажування в FTC (осінь 2019 року, м. Вашингтон, США).

Карта міжнародної співпраці України з країнами Європи у 2019 році

Проект міжнародної технічної допомоги ЄС «Twinning»

Мета Проєкту	Надання Україні допомоги в захисті та розвитку конкуренції шляхом гармонізації правозастосування та адвокатування конкуренції зі стандартами ЄС через тісну співпрацю національного конкурентного відомства з конкурентними відомствами країн-членів ЄС
Строк реалізації	З 01 липня 2016 року по 28 березня 2019 року

Завершено Проєкт «Посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України щодо проведення ринкових досліджень та ефективного застосування конкурентного законодавства відповідно до стандартів ЄС». Основні напрацювання Проєкту представлені нижче.

Наближення законодавства та положень у сфері конкуренції до стандартів ЄС:

концепція контролю; передання технологій, вертикальні угоди (Типові вимоги до вертикальних узгоджених дій суб'єктів господарювання).

Узгодження режиму контролю за концентраціями зі стандартами ЄС:

рекомендаційні роз'яснення щодо оцінки горизонтальних концентрацій та рекомендаційні роз'яснення щодо оцінки негоризонтальних концентрацій.

Вдосконалення правозастосування конкурентного законодавства АМКУ та посилення адвокатування конкуренції:

шаблони процесуальних документів, семінари з питань конкурентного правозастосування, візити до Національних конкурентних відомств країн-членів ЄС, ОЕСР, UNCTAD, ICN, стажування, тренінги для працівників АМКУ.

Посилення інституційної спроможності АМКУ:

рекомендації щодо реорганізації територіальних відділень, розвиток знань та навичок персоналу.

Також підготовлено заявку на новий проєкт з 2020 року, який буде спрямовано на усунення прогалин у законодавстві у сфері захисту економічної конкуренції та його приведення до норм ЄС, аналіз та вдосконалення внутрішніх процедур АМКУ з розслідувань, підготовки та винесення рішень, а також розвиток комунікацій.

Проект ЄС щодо підтримки Антимонопольного комітету у впровадженні правил державної допомоги

Мета Проекту	Модернізувати систему контролю та моніторингу державної допомоги, включаючи законодавчі, функціональні та організаційні покращення і допомоги впровадити правила державної допомоги для забезпечення відповідності стандартам ЄС
Строк реалізації	3 01 вересня 2017 року по 31 серпня 2020 року

У 2019 році у рамках Проекту спільно з експертами було:

- забезпечено постійний супровід співробітників Комітету при розгляді повідомлень та справ, надання консультаційних листів, а також Ad-hoc консультацій у сфері державної допомоги;

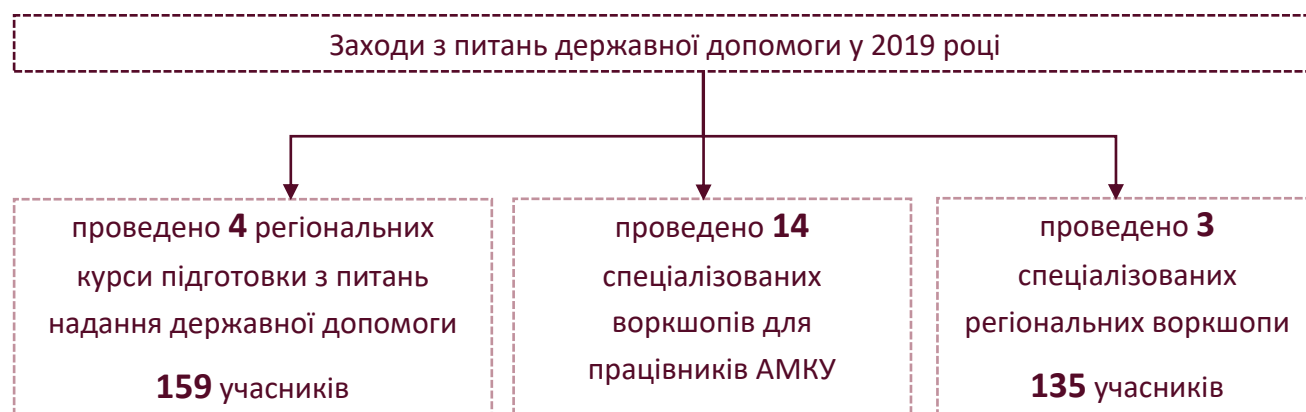
12

Консультаційних записок

48

Експертних висновків

- надано пропозиції до проектів нормативно-правових актів у сфері державної допомоги, зокрема законопроектів про внесення змін до Митного та Податкового кодексів України, Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», критеріїв оцінки допустимості державної допомоги у різних сферах;
- перекладено законодавство ЄС (EU acquis) у сфері державної допомоги на українську мову;
- проведено спеціалізовані семінари для співробітників Комітету та представників центральних органів виконавчої влади у різних регіонах України та за кордоном;
- створено системи інвентаризації державної підтримки;
- створено систему обліку незначної державної допомоги;
- розроблено додаткові форми звітності та додаткові онлайн-форми;
- завершено проект критеріїв для вугільної промисловості;
- розроблено проект Методології створення Мапи регіональної допомоги для України.

ПРІОРИТЕТИ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ 2020

- Виявлення та припинення недобросовісних практик в сфері реклами лікарських засобів
- Виявлення та припинення антиконкурентних практик на ринках фармацевтики
- Виявлення та припинення порушень конкурентного законодавства при наданні послуг з приєднання до електричних мереж
- Розслідування за ознаками зловживання монопольним становищем групою «ДТЕК» («Бурштинський острів»)
- Виявлення та припинення антиконкурентних практик у сфері нафти й газу
- Виявлення та припинення антиконкурентних практик в сфері повітряних пасажирських перевезень
- Виявлення та припинення антиконкурентних практик в сфері діяльності морських портів
- Виявлення та припинення антиконкурентних практик в сфері автомобільних перевезень
- Сприяння розвитку добросовісної конкуренції в процесі приватизації державного майна
- Виявлення та припинення антиконкурентних практик в сфері споживчих товарів

- Розробка проекту нормативного проконкурентного регулювання створення комунальних підприємств
- Аналіз публічних закупівель щодо можливої наявності змов
- Аналіз публічних закупівель АТ «Укрзалізниця»
- Аналіз публічних закупівель НАК «Укренерго»
- Аналіз публічних закупівель ДП «НАЕК «Енергоатом»
- Аналіз публічних закупівель ПАТ «Центренерго»
- Аналіз публічних закупівель у сфері дорожнього будівництва
- Реформування органу оскарження рішень у сфері публічних закупівель
- Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері державної допомоги
- Початковий етап реформи територіальних відділень АМКУ
- Вдосконалення системи нормативно-правового регулювання у сфері конкурентного права
- Виявлення та припинення порушень та дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем

Адреса:

- 03035, м. Київ,
вул. Митрополита Василя Липківського, 45
-

Для громадян (фізичних осіб):

- телефон: (044) 594 64 10
  - e-mail: slg@amcu.gov.ua
-

Для звернень громадян:

- e-mail: zvr@amcu.gov.ua
-

Канцелярія:

- телефон: (044) 251-62-40, (044) 251-62-66
  - e-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua
-

З питань державної допомоги:

- телефон: (044) 251-60-43
-

З питань оскаржень рішень у сфері публічних закупівель:

- телефон: (044) 594-64-12
-

Приймальня Голови Комітету:

- телефон: (044) 251-62-62
  - факс: (044) 520-03-25
  - e-mail: pg@amcu.gov.ua
-

<https://amcu.gov.ua/>

